Ion Bucheru

A meritat?

Editura Planet

Ion Bucheru

A meritat?

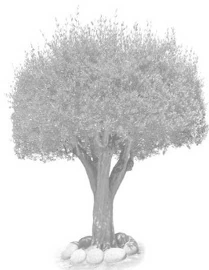
Editura Planet

Pentru Ancuța

Ion Bucheru

A meritat?

roman

CAPITOLUL I
RECHIZITORIUL

Vocea nu era deloc a unui medic grijuliu cu sănătatea pacientului său.

— Petre, tu auzi ce-ți spun?

Întrebarea părea totuși justificată. Cel căruia îi fusese adresată părea că doarme, deși era greu de crezut că tensiunea discuției neîncheiate încă i-ar fi permis o clipă de liniște, de relaxare, necum să ațipească. Tonul imperativ, aproape răstit al doctorului îl făcu să deschidă ochii și să confirme, cu un gest mut: da, aude.

— Dar de înțeles, înțelegi?

Aceeași aplecare repetată a capului vroia să spună: da, înțelege.

— După antecedente... mă cam îndoiesc, reluă doctorul cu aceeași încrâncenare ciudată, greu de explicat într-o rezervă de spital și mai ales într-o discuție cu un cardiac trecut printr-o operație pe cord deschis. Poate doar Mioara să izbutească să-ți bage-n cap...

Femeia așezată pe scaun, lângă patul bolnavului, interveni cu voce stinsă:

— Sorine, te rog!...

Doctorul i se adresă ceva mai potolit. Nu cu ea avea el ce- avea:

— Iartă-mă, Mioaro, dar vreau să fie bine. Vreau să trăiască! Pentru tine vreau să trăiască. E singura lui șansă, și oricât de urât sună vorbele mele, poate și tonul, trebuie să i-o spun așa, clar și răspicat. Petre, să fie limpede: repetarea episodului din care ai scăpat mă va lăsa pe mine fără pacient, însă asta nu-i bai, că am destui, dar pe tine... fără viață; înțelegi? Acum te- am scos din ghearele morții printr-un miracol în care nici eu nu mai credeam.

Al treilea infarct, a doua intervenție pe cord deschis... e o minune! N-o tot repet ca să-mi subliniez meritele, ci ca să pricepi cum trebuie să-ți petreci restul vieții. Gata cu nebuniile! Pune cruce morilor de vânt, că... dacă nu, ți-o pun ele ție! Dacă nu pentru tine, măcar pentru Mioara.

— Sorine, te rog, nu acum... se auzi murmurul și mai stins al femeii.

— Ai dreptate; nu e nici momentul și nici locul pentru procesul pe care nici eu, nici tu și nici Petre nu ne-am învrednicit să-l facem, dar care trebuie făcut, odată și-odată, pentru liniștea noastră. Dar ca medic și ca om, sunt obligat să-i spun soțului tău măcar atât: că îți este dator să trăiască, să nu te lase singură acum, în pragul bătrâneții...

— Bătrânețe? Poate tu, se auzi, în sfârșit, vocea pacientului.

— Bravo, Petre, ai înviat! - i-o tăie doctorul. Știam că de gură ești bun, să vedem și restul... Dacă ai luat-o de lângă mine, aproape smulgând-o de la ofițerul stării civile, unde o așteptam să spună da, și dacă n-ai reușit să-i oferi o viață așa cum merita cu-asupra de măsură Mioara, măcar acum, în ultima treime a vieții, n-o lăsa singură. Aveți un băiat, știu, dar băieții se însoară, se duc la casa lor, își trăiesc viața lor, iar mamele văduve... înțelegi, Petre?

— Sorine, te-am rugat... încercă din nou femeia să-l oprească.

— Gata, am terminat. O vorbă, una singură, și... trecem la lucruri practice. Dar nu pot să nu-i spun lui Petre, poate-l conving, cine știe? că băiatul vostru a făcut clasele primare și liceul în șase școli diferite, din șase orașe diferite, prin care spiritul justițiaro-don quijottesc al marelui ziarist de investigație Simaciu și-a târât familia, de parcă tu, Mioara, și băiatul tău n-ați fi avut dreptul la o viață normală, într-un loc al vostru, unde să prindeți rădăcini, nu ca țiganii nomazi cu cortu-n spinare, azi aici, mâine-n Focșani... Asta meritai tu? Numai atât? Asta merita băiatul tău?

Femeia asista neputincioasă la martelarea morală a soțului său, care primea fiecare frază ca pe un pumn în plex. Era limpede: ranchiuna veche de peste trei decenii și-acum înțelegea-fără leac a omului Sorin Aldea eclipsa, aproape anulând, buna intenție și competența medicului Aldea, care nu-și putea reprima pornirea de a împleti prescripțiile, indicațiile și sfaturile corecte și necesare cu săgeți otrăvite, înfipte fără milă în trupul rivalului victorios cândva, dar acum-prăbușit, înghesuit în corzi, cu un genunchi la podea. Dacă s-ar fi aflat în colțul unui ring de box, Mioara ar fi aruncat prosopul, dar aici, pe terenul lui Sorin...

Tăcerea inertă a lui Simaciu o umilea. Știa prin ce a trecut și prin ce trece acum, înțelegea cât trebuie să-l doară chinul moral, infinit mai greu de suportat decât suferința fizică pe care, iată, o biruise, dar atâta tăcere, atâta răbdare, atâta resemnare la Petruț al ei care, la prima încercare timidă de a spune ceva, se lăsase pus la punct ca un școlar prins cu tema nefăcută...

Parcă simțind telepatic gândul Mioarei, vocea bolnavului se făcu auzită, la început ca o șoaptă, apoi crescând cu fiecare cuvânt.

— Sorine... Te rog din inimă... din inima asta cârpită de tine... Oprește rechizitoriul și treci la ceea ce are de spus, concret, medicul pacientului său la externare. Dacă trebuie să mă adresez protocolar, ca de la pacient la medicul salvator, bine; o fac. Domnule doctor Aldea, dacă tot spuneți că viața mea atârnă de un firicel de ață și trebuie să evit înfruntările, confruntările și stresul de orice fel, ce-ar fi să încep noul stil de viață chiar din clipa asta? Puneți punct, vă rog, răutăților, mai ales că sacul de box lovit din toate pozițiile nu are pumni să lovească și el. Dacă nu puteți fi cavaler, fiți măcar medic! Și dacă doreați neapărat să mă omorâți, puteați s-o faceți liniștit acolo, la masa de operație. Nicio comisie din lume nu v-ar fi găsit vinovat de malpraxis, de vreme ce supraviețuirea mea a fost un miracol, așa cum spuneți. Îmi faceți, rogu-vă, hatârul de a opri rechizitoriul în procesul ăsta vechi, vechi de tot, care-vă citez-nu se poate judeca acum și aici?

După ultima frază rostită cu greutate, vocea s-a stins. Efortul fusese prea mare pentru bolnavul care, de-o lună, nu legase mai mult de 7-8 cuvinte obligatorii pentru comunicarea strict utilitară cu medicul, asistenții și restul personalului de îngrijire din spital. Ochii, larg deschiși tot timpul „ieșirii la bătaie“ cu Aldea, redeveniră abia mijiți. Corpul i se sprijini mai adânc între cele trei perne care-l susțineau, semn că el atâta a avut de spus; gata.

Instaurată de izbucnirea bolnavului, o tăcere grea, apăsătoare se lăsă în cameră. Cei trei ocupanți ai rezervei, deși aflați în poziții atât de diferite, trăiau momentul la intensitate maximă. Parcă s-ar fi înțeles între ei să mediteze, fiecare în felul său, la spusele omului scăpat din ghearele morții.

Doctorul Sorin Aldea, șeful secției de chirurgie cardiacă a celui mai mare spital bucureștean, era ceea ce se cheamă un bărbat falnic. Înalt, bine legat, cu o talie de invidiat și pentru un sportiv de performanță, nu trăda prin nimic cei peste 55 de ani (mai exact: 58) împliniți. Avea brațe vânjoase, ghicite sub mânecile halatului scrobit, de un alb imaculat; palme puternice, terminate prin degete lungi, abile, de pianist. O foarte ușoară cifoză,

datorată probabil anilor petrecuți la masa de operații, aplecat asupra miilor de trupuri cărora le-a prelungit viața, trăda preocuparea de a-și masca acest infim defect, pentru că - dintr-o cochetărie masculină surprinzătoare la un exemplar uman atât de reușit - din când în când își aducea aminte că nici acest ușor început de gârbovire nu trebuia să se vadă, și atunci își îndrepta spinarea, înălța capul, bomba pieptul și trăgea umerii cu un gest devenit reflex.

Ceea ce făcea însă din Sorin Aldea un bărbat cu totul special, imposibil de uitat după ce l-ai văzut odată, era capul. O gură cu buze subțiri, de om sever; o frunte înaltă, puțin bombată; doi ochi ciudați, de un verde rece, ca și cum dinăuntru ar fi țâșnit o lumină crudă de neon; și mai ales părul... Un ireal nimb de cârlionți complet albi îi acoperea scalpul ca o aureolă, într-un contrast șocant cu sprâncenele stufoase, complet negre, te făcea să crezi că omul din fața ta poartă perucă, una pudrată, de epocă. Nici vorbă însă de așa ceva; podoaba capilară, nerărită de vârstă, începuse să-i albească din primul an de rezidențiat și-i atrăsese o poreclă care-l scotea din sărite ori de câte ori o auzea. Colegii îi spuneau Zeus, cu conotații-probabil-nu numai fizionomice, ci și caracteriale.

Mai era ceva ciudat la Aldea. Indiferent cu cine vorbea și ce avea de spus, doctorul nu-și privea în ochi interlocutorul. Îi prindea în cătarea privirii fie fruntea, fie barba, fie una din urechi fie-pur și simplu-se uita prin el ca prin sticlă; ocolea ochii. Singurul coleg care s-a încumetat odată să-l facă atent asupra acestui amănunt s-a ales cu un scandal în toată regula; discutând cu Aldea, Marcel Păruș, viitor anestezist și colaborator apropiat ani îndelungați, i-a strigat în glumă:

— Alo, domnu’ sunt aici; unde te uiți?

Scandalul declanșat atunci de gluma nevinovată a lui Păruș a făcut deliciul bârfelor din an, dar n-a reușit să schimbe obiceiul doctorului Aldea, cu atât mai greu de înțeles cu cât el era ultimul om care să ezite a spune cuiva, verde-n față, un diagnostic, o apreciere, un pronostic de care atârna viața sau moartea, uneori cu o franchețe pe care codul nescris al medicinei nu o recomandă pentru orice situație.

Acesta era Aldea.

Petre Simaciu ilustra exact tipul opus. Nu-i puteai judeca statura, așa cum se afla, întins în pat, acoperit cu pătura trasă până sub bărbie, dar nu era

greu de ghicit că omul nu arăta nici falnic, nici puternic și viguros, nici suplu ca doctorul. Iar fața...

Descrierea figurii lui Simaciu punea în dificultate orice portretist, pentru că niciodată nu arăta la fel. Un chip cu geometrie variabilă, în funcție de ce gândea, ce simțea, ce spunea „proprietarul“ său într-o clipă anume. Bărbat frumos? Chipeș? Nu, nici vorbă, dar... mobilitatea uimitoare a feței îți oferea, acum, un ins fermecător, iar peste câteva secunde un cu totul alt om, închis, crispat, mohorât, lăsând la vedere asimetrii și imperfecțiuni ascunse miraculos până mai adineauri prin expresie; numai prin expresie.

Pe Mioara o speriase și o umilise tocmai împietrirea chipului atât de bine cunoscut, devenit o mască inexpresivă. Asta nu era fața bărbatului care, în chiar primele clipe de conștiență după operația cumplită, la reanimare, deschisese ochii încărcați cu privirea aceea șăgalnică ce anunța întotdeauna o vorbă de duh, găsise puterea pentru un zâmbet larg, ca-n vremurile bune, și-i șoptise: „iar mi-a dat târcoale, dar nu i-a mers nici de data asta; iar am păcălit-o!“, după care, sleit, se cufundase într-un somn mai adânc decât anestezia.

Ciudatul, schimbătorul, imprevizibilul, argintul viu Petre Simaciu părea construit anume pentru a demonstra relativitatea absolută a termenilor „frumos“ și „urât“ aplicați bărbaților. Dacă-i comparăm cu întruchiparea frumuseții perfecte numită Rudolf Valentino, un Belmondo-cu nasul său cam turtit și borcănat, cu buzele sale groase-sau un Bogart, urâțelul superb din cea mai frumoasă poveste de dragoste filmată vreodată, „Casablanca“, ambii-și alții ca ei-sunt, sau par niște urâți. Dar oare sunt urâți? Atunci de ce-i adoră sute de milioane de oameni? De ce oftează după ei zeci de milioane de femei? De ce se îndrăgostise Mioara de omul acesta cu fața suptă căruia barba, nerasă de multe zile, nu reușea să-i ascundă paloarea trecătoare, desigur, dar nici imperfecțiunea trăsăturilor? Un răspuns posibil au oferit ochii lui Simaciu, acum aproape închiși, dar adineauri, la răbufnirea de orgoliu ce stăvilise rechizitoriul lui Aldea, ochii aceștia, scăpați de sub oblonul pleoapelor redeveniseră sclipitori, aruncând scântei fierbinți, dominând verdele rece, de neon sau de ecran fluorescent al doctorului-procuror...

Între cei doi bărbați, încleștați absurd într-o luptă atât de inegală, Mioara Simaciu de-abia mai îndrăznea să respire. Ar fi dat orice să nu se afle acolo. Simțea, știa că ea nu este făcută pentru lupte. Firea ei blândă, bună,

generoasă, caldă, respingea până și ideea de înfruntare, deși viața o obligase să se lupte din greu, dar altfel, pe un alt front, cu alți adversari și cu alte arme, inspirându-se, probabil, din vremurile îndepărtate ale matriarhatului, când femeia-mamă și soție-se înhăma la greu, ducea în spate aproape totul și făcea posibilă viața.

Fața îi exprima perfect și firea, și crezul de viață. De aceeași vârstă cu cei doi bărbați, Mioara păstra încă toate însemnele unei frumuseți care, la tinerețe, trebuie să fi pus pe jar multe inimi. În ciuda anilor, era încă frumoasă. Ovalul perfect al feței, tenul catifelat, trăsăturile regulate, silueta pentru care putea fi invidiată de multe femei mult mai tinere și mai preocupate de kilograme și cântar, distincția, aerul de echilibru, de calm și bunătate ce se degaja din toată ființa, făceau din Mioara Simaciu tipul de femeie alături de care orice bărbat ar fi dorit să-și trăiască viața.

Și totuși... ceva nu se lega. Un ochi atent ar fi deslușit în modestia vestimentară, în absența oricăror însemne de cochetărie feminină,-de la pudră, ruj și rimel, la oja de unghii sau pieptănătură-o prematură și greu explicabilă abdicare de la cultivarea propriei frumuseți. Nu era greu să înțelegi că doctorița Mioara Simaciu nu pierde vremea pe la coafeză, manichiuristă, cosmeticiană sau croitoreasă; că viața a obligat-o să-și îndrepte atenția și preocupările spre cu totul alte ținte. Nimic neglijent, nimic strident sau lipsit de gust, Doamne ferește, în ținuta Mioarei, dar când natura a fost atât de generoasă cu o femeie, nu-ți puteai explica de ce norocoasa doamnă nu face nimic, dar absolut nimic pentru „a arăta bine“, mai bine, adăogând plus-valoare zestrei native cu ajutorul industriei moderne a frumuseții.

Și dacă același ochi indiscret-iscoditor ar fi căutat cu de- amănuntul vreo podoabă cât de minusculă, cât de discretă, și n-ar fi găsit decât verigheta; și dacă același ochi i-ar fi scrutat mai atent privirea, descoperind în ea multă oboseală și chiar o undă de resemnare, chiar de renunțare (la ce?), ar fi conchis, logic și-desigur-trist: ceva nu era în ordine cu viața Mioarei Simaciu.

* *

Izbucnirea de orgoliu a bolnavului plutea încă în rezerva de spital, tensionând atmosfera și prelungind tăcerea apăsătoare... până când sentimentul responsabilității de care doctorul Aldea nu ducea lipsă, se dovedi mai puternic decât resentimentele îndelung dospite. Bărbatul lovit,

cândva, atât de adânc în ceea ce considera el că a fost iubirea vieții sale, și chiar fusese, făcu loc chirurgului eminent, obligat de jurământul lui Hipocrat și de propria conștiință să considere viața pacientului său mai presus de orgolii și ranchiune. Rupse tăcerea, adresându-se soților Simaciu ca și cum nimic „nemedical“ nu s-ar fi întâmplat acolo, ca și cum niciun cuvânt rostit de-o parte și de alta, dar mai ales de el, n-ar fi fost spus.

— Așadar... începând de azi, trebuie să trăiești într-o lume ideală, fără înfruntări, confruntări, contraziceri, dispute, enervări, supărări, tensiune sau stres, fără efort fizic, dar cu mișcare, totuși... Liniște, pace— dacă nu chiar armonie, înțelegi? Îmi vei spune că o asemenea lume nu există, doar trăim pe pământ, printre păcătoși, nu în rai, din care ne-a alungat curiozitatea excesivă a strămoașei noastre Eva; și nu în orice țară de pe glob, ci în România, locșor aflat la antipodul „raiului pe pământ“. Dar dacă o asemenea lume nu există, tu, Petre, trebuie să ți-o creezi. Nici în fundul mării nu se poate respira, că apa îți invadează plămânii și te omoară, dar scafandrul se izolează, pricepi? se izolează etanș, prin costumul său de protecție. Costumul este viața lui.

Vei trăi bine-mersi, ani mulți, ca un om normal, atâta vreme cât vei reuși să construiești în jurul tău o asemenea lume. Ai un noroc imens: Mioara. Este medic, și încă unul foarte bun, are un suflet cum nu sunt multe pe lumea asta imperfectă, ai un băiat acum pe picioarele lui, nu ai pentru cine să te mai zbați. Toate prescripțiile concrete-medicamentație, doze,regim alimentar, regim de mișcare etc.-se află în foaia de externare. Peste două luni, la control, dar până atunci mai ținem legătura...

— Dan ne așteaptă jos, cu mașina. Să-l chem? întrebă Mioara, bucuroasă că măcar despărțirea va fi „pe pace“.

— Dacă vrei... Dar Petre nu va călători spre casă cu mașina voastră. Pentru mai multă siguranță, plecați din spital cu o Salvare, „din partea casei“, ca la marile restaurante. E pregătită.

— Nu e nevoie! protestă Simaciu.

— Păi ce vorbirăm noi, Petre? Cum ai deschis gura, cum ai contrazis! Lasă-i pe medici să-și facă meseria, să hotărască ce trebuie și ce nu. Apropo, de când cu operația, v-am cunoscut mai bine băiatul, dar ce zic eu „băiat“; e bărbat în toată firea. O splendoare de bărbat! Vă felicit.

Un gând trecu prin capul doctorului, aducându-i un zâmbet pe buze: să-l spună? Să nu-l spună? Își promisese sieși să termine cu răutățile, dar ispita

era prea mare ca să-și poată ține gura și promisiunile:

— Dacă mă gândesc bine, un tânăr care trebuia să fie băiatul meu nu putea arăta altfel decât mine.

Mioara ar fi sărit de pe scaun, gata să spună sau chiar să facă ceva profund străin de firea ei blândă și pașnică, dacă altceva n-ar fi pironit-o locului; ceva ce nu fusese observat nici de Simaciu, cu ochii lui aproape închiși, nici de Aldea, aflat cu spatele spre ușă. În cadrul ușii ce se deschisese larg, fără nici cel mai mic zgomot, Dan Simaciu sta încremenit, cu mâna pe clanță.

CAPITOLUL II

O EXPLICAȚIE ÎNTRE BĂRBAȚI

Ceva mai puternic decât impulsul de a se preface că n-a auzit vorbele lui Aldea l-a oprit pe Dan Simaciu să plece spre casă odată cu părinții. Simțea că trebuie să afle adevărul, oricare ar fi el. După ce l-a ajutat pe șoferul Salvării și pe infirmierul însoțitor să-l instaleze pe Simaciu în scaunul cu rotile (doctorul insistase: nu culcat, nu pe targă, ci pe scaun) și să-l ancoreze solid, după ce-o asigurase pe Mioara că nu întârzie, poate chiar îi prinde din urmă, pe Dealul negru, sau poate chiar mai aproape, Dan i-a cerut doctorului Aldea favoarea unei discuții, dacă se poate chiar atunci, fără să precizeze ce anume vrea să discute, și a obținut-o imediat. Acum se afla în cabinetul de la etajul II, chirurgie cardiacă, instalat într-un fotoliu comod, de-abia stăpânindu-și emoția și nerăbdarea, ascultând rugămintea-poruncă a șefului către secretara care tocmai puse cafelele pe măsuță.

— Irina, ia aminte: nu sunt aici pentru nimeni. Pentru absolut nimeni, înțelegi? Nu mă deranjezi, nu mă dai la telefon nici dacă a picat guvernul. Clar?

Femeia, obișnuită cu ordinele șefului, îl liniști cu un gest și „eliberă ringul“, fără să bănuiască imensul procent de adevăr conținut în formularea dintre ghilimele. Da, acolo, unul dintre cei doi bărbați aflați față-n față (celălalt nu știa încă!) tocmai se pregătea pentru o luptă la capătul căreia trebuia să afle adevărul, oricât de mult l-ar costa și oricât de greu îl va smulge.

Ușor mirat de crisparea citită pe fața vizitatorului și fără să bănuiască nici durata, nici conținutul întrevederii solicitate, dar presupunând că totul se datorează îngrijorării fiului provocată de sănătatea tatălui său, Aldea încercă să destindă atmosfera.

— Poate n-ar fi trebuit să spun chestia cu guvernul. Ești om al legii, din câte știu. Procuror. Sper că n-ai venit în exercițiul funcțiunii...

Deși pornite din cea mai bună intenție, spusele și tonul trecură pe lângă interlocutor fără să-l clintească din starea de spirit cu care intrase în cabinet. Categoric, procurorul Dan Simaciu n-ar fi fost bun de actor; nu se putea preface, nu putea juca alt rol decât cel al propriei sale trăiri și porniri dintr-o clipă anume. Când rosti primele cuvinte, vocea îi sună dogit, gâtuită de emoția greu stăpânită.

— Fiți liniștit, domnule Aldea. Întrebarea pe care vreau să v-o adresez este una strict personală. Intim personală.

Și mai convins că a ghicit cauza crispării vizitatorului, Aldea încercă să-i vină în ajutor.

— Nu trebuie să te mai frământi. Acum, Petre este OK. Știu exact ce era acolo, în pieptul lui, ce trebuia făcut, ce am reușit să fac și cum vor evolua lucrurile dacă respectă întocmai ce i-am spus...

— Nu despre tata este vorba, domnule Aldea, ci despre mine. Sau... într-un fel... tot despre tata. Vă întreb direct și vreau un răspuns tranșant, ca între bărbați: sunteți cumva tatăl meu?

Doctorul îl privi năucit, neînțelegând, de fapt refuzând să înțeleagă ce vrea să spună tânărul.

— Știu că, înainte de a se mărita, mama v-a fost prietenă. Prietenă apropiată. Logodnică, trebuia să vă căsătoriți, dar... n-a fost să fie. Asta întreb, și vă rog, vă implor să-mi răspundeți cinstit, ca un om de onoare, cum știu să sunteți: eu sunt cumva, rodul acelei legături?

La tăcerea prelungită a doctorului, încă zăpăcit de întrebare, tânărul continuă:

— Să nu vă mire demersul și insistența. Am auzit cu urechile mele ce ați spus în rezervă, când tocmai deschideam ușa fără să știu cine este înăuntru și ce se petrece acolo. Coroborându-vă spusele cu ce ceea mai știam-recunosc: destul de puțin și de vag, mama și tata au fost foarte zgârciți cu amănuntele despre tinerețea lor-am înțeles că există și o asemenea posibilitate, care ar explica multe...

Dezmeticit din uluială, Aldea se ridică din fotoliu, se învârti câțiva pași prin cabinetul spațios pentru a se calma, apoi se apropie de vizitator, vorbindu-i rar și apăsat.

— Măi băiatule, iertată să-mi fie dezbrăcarea de haina protocolară... Măi băiatule, dacă n-ai fi copilul Mioarei, singura ființă din lume pe care o divinizez și căreia i-aș ierta orice, cum am și făcut-o, ei bine... cât ești de voinic, de om în toată firea, de procuror și de musafir în biroul meu, te-aș pocni cu atâta sete, că ai ajunge direct în rezerva eliberată de Petre, și nu pe picioarele tale, ci dus de brancardieri! Și la fel aș proceda cu oricine ar îndrăzni să gândească, măcar, despre Mioara o asemenea mizerie. Cum, adică? Maică-ta, însărcinată cu mine, să trebuiască să caute la repezeală un bărbat „manta de vreme rea“, care să-i ofere pruncului din pântecele ei identitate onorabilă, tată legitim, când eu o imploram să nu plece de lângă mine, să ne căsătorim, să nu mă părăsească pentru o himeră? Ce bucurie mai mare aș fi putut trăi decât să aflu că voi fi tată, că Mioara aduce pe lume copilul meu? Aș fi dat oricât, aș fi făcut orice ca să pot auzi asta din gura Mioarei.

N-am avut un asemenea noroc. Dar... cum de ți-a trecut prin cap așa ceva? Cum ai putut afirma...

— N-am afirmat, domnule Aldea; am întrebat, corectă tânărul, parcă tot mai liniștit pe măsură ce furia și indignarea doctorului creșteau vertiginos.

— E tot una! Un astfel de gând despre Mioara nu se rostește nici cu semnul întrebării! Așa îți cunoști mama? Asta crezi tu despre ea?

În contrast cu torentul de acuze și vorbe grele, Simaciu— junior își privea acum interlocutorul dezlănțuit cu o seninătate nesperată la intrarea în cabinet. Deci... alarmă falsă. Un asemenea val de mânie, ca să fie jucat atât de convingător, ar fi avut nevoie de un actor genial, ceeace, cu toate meritele lui, Aldea nu era.

Când se mai potoli, doctorul realiză că se luptă de unul singur. Dan asculta calm, cu o detașare inexplicabilă.

— N-ai nimic de zis? Nu-ți pasă? Nu te atinge tot ce-auzi? Nu te afectează deloc, deloc? Ciudată dragoste filială!

— Vă asigur, domnule doctor, că îmi iubesc mama mai mult decât credeți. Vă miră că nu mă revolt, că nu mă agit? Păi... n-am niciun motiv. Dimpotrivă. Răspunsul dumneavoastră m-a liniștit. Pe deplin. Știu de la ea și chiar de la tata-oricât de tare v-ar mira afirmația-că sunteți un om de onoare, așa că... de ce nu v-aș crede? Cât despre bănuiala nedreaptă, iată..., dacă trebuie, cer scuze, dar ei, nu dumneavoastră. Am greșit, recunosc, dar... trăind printre tot felul de oameni în scurta mea carieră de om al legii

am văzut atâtea, am înțeles atâtea despre viața asta mai complicată și mai imprevizibilă decât și-o imaginează scriitorii și scenariștii încât, ipotetic, strict ipotetic vorbind (pentru că aici nu cazul), a concepe un copil cu cineva și a te mărita apoi cu altcineva nu este întotdeauna o mizerie, o culpă morală, o blestemăție, cum spuneți. Sunt procuror, dar nu m-aș grăbi să arunc piatra, chiar dacă ar fi vorba de o străină, nu de mama.

Doctorul își privi lung vizitatorul și, după câțiva pași mari, cu care măsură camera, se așeză pe fotoliu, ceva mai liniștit.

— Te rog, Dane, domnule... sau cum să-ți spun: domnule Simaciu–junior? Domnule procuror? Tinere? Sau, simplu, Dane?

— Ați nimerit formula corectă. Simplu: Dane. Dacă tot sunt băiatul pe care vi l-ați dorit, se poate „măi, Dane“.

— Mulțumesc, rosti doctorul cu un tremur în voce care i-ar fi uimit pe colaboratorii apropiați ai acestui Zeus ce-și transformase porecla din studenție într-un veritabil postament profesionalo-ierarhic nu numai respectat cu sfințenie, ci și temut.

— Eu vă mulțumesc și vă rămân dator. Nu vă mai rețin, știu cât contează minutele pentru dumneavoastră...

— Ba te rog să mai stai! Poate ți-ar prinde bine să știi mai multe despre ce și cum a fost.

— N-am îndrăznit să vă rog...

— Ba îndrăznește. Soarbe-ți cafeaua, că s-a răcit de tot; am s-o beau și eu, apoi vei auzi de la mine ceea ce ar fi trebuit demult să ți se spună. Sau știi?

— Nu, domnule Aldea. În casa noastră nu prea sunt secrete, dar... nu știu cum se face, din ce cauză, subiectul acesta a fost tabu. E drept, nici eu n-am insistat, influențat, probabil de sfiala, de reținerea părinților mei pe care, mărturisesc, n-am înțeles-o. Poate acum...

După ce-și sorbi cafeaua, Aldea se instală mai bine în fotoliu, parcă pregătindu-se de un drum lung.

— În regulă. Vezi? N-am mai folosit formula OK, care-mi scapă uneori, deși o detest. Încep, dar te previn că vei auzi și lucruri care nu-ți vor face plăcere. Te mai avertizez că vorbele mele s-ar putea să-ți sune a pledoarie pro domo. Nu neg că, până la un punct, chiar asta vor fi; unghiul de abordare a ceeace s-a întâmplat acum mai bine de trei decenii nu poate fi, în

cazul meu, decât subiectiv. Sunt om, parte implicată, nu judecător obiectiv care judecă „la rece“, dar... jur pe conștiința mea, ca la tribunalul atât de familiar dumitale, că nu voi strecura niciun neadevăr, nu voi deforma niciun fapt ca să „țină cu mine“, nu voi ascunde nimic din ce s-a petrecut atunci. Ești pregătit?

Dan înclină capul, confirmând. Dorea, aștepta adevărul. Un adevăr pe care îl căutase mulți ani (Aldea nu știa, și tânărul nu intenționa să-i spună), bătând multe drumuri, scormonind prin arhive de redacții, discutând cu sumedenie de oameni, întrebând și ascultând, încă din vremea când nu bănuia că a investiga îi va deveni profesie.

— Vei auzi, Dane, o variantă a celei mai vechi povești din lume, mereu aceeași, dar niciodată la fel. În rezumatul rezumatului, ea sună, de obicei, „un băiat iubea o fată“. O știi, nu-i așa? Poate că ai și trăit-o. Ei bine, în cazul nostru, al celor trei tineri pe care viața i-a cuprins în acel vârtej, formularea este ușor modificată: doi băieți iubeau o fată. Diferență aparent minoră, dar cu ce consecințe!...

La început a fost un singur băiat: eu. Ca să înțelegi tot ce va urma, trebuie să zăbovesc la acel eu de-atunci, din anii studenției. N-am să mă laud, deși spusele mele pot fi interpretate și așa, dar... jur din nou că nici nu mint, nici nu exagerez. Sau poate ar trebui să mai omit câte ceva, să fiu mai modest, ca să-ți fac impresie bună?

La gestul tânărului (sens: spuneți ce și cum credeți, cum vreți, dar numai spuneți!), Aldea continuă:

— De fapt, pentru ce mi-aș ascunde meritele, atâtea câte au fost? Nu e rușine să fii valoare. Dacă accepți o paranteză încă înainte de a intra în miezul faptelor, eu cred că modestia trebuie recomandată și chiar impusă mediocrilor care se pretind valori. Ăia... da; să-și vadă lungul nasului, „ciocu’ mic și-n banca lor“, într-un limbaj neacademic, dar perfect adecvat situației. Valorile, dragul meu, trebuie să pretindă și să obțină. E dreptul lor, ba mai mult: e datoria lor, spre binele societății. Dacă nu ei, cine? Mediocrii? Proștii? Nonvalorile? Păi unde ajungem cu ei în frunte? Teoria elitelor nu e o aiureală, crede- mă, dacă prin elite înțelegem nu îmbogățiții peste noapte, nici degenerații cu blazon nobiliar sau tovarășii cu dosarul de cadre perfect și cu origine sănătoasă, ci competențe, capacități, talente de excepție. Închei paranteza și revin... Mai vrei o cafeluță?

La gestul de negare al tânărului, doctorul spuse:

— Eu aș mai bea una, apoi apăsă soneria.

Ușa cabinetului se deschise prompt, secretara preluă comanda („două; îl conving eu pe domnul Simaciu că nu face rău la inimă dacă e oferită din inimă, doar inima e specialitatea mea“...)

Cafelele sosiră aproape imediat, probabil că ibricul era deja pe reșoul din anticameră când se lansase comanda.

În clipele de răgaz, iscate de protocolul cafelelor, Dan Simaciu avu timp să reflecteze la cele auzite până atunci, chiar dacă nu pe acestea le aștepta. Fiecare cuvânt explica succesul unei cariere strălucite, imposibilă, desigur, fără valoare, fără muncă istovitoare, fără consumul uriaș de concentrare și pricepere solicitat de miraculoasa chirurgie cardiacă, dar... dar... blindată, iată, cu filozofia pragmatică a reușitei în viață. Tânărul, aflat la începutul carierei, nu putea să nu compare, într-o străfulgerare de gând, drumul unei valori–promisiune atât de bine cunoscut lui, și parcursul fără greș al valorii împlinite, devenită certitudine, ilustrat de omul aflat în fața lui.

Oare doar filozofia de viață să fi făcut diferența imensă ca de la plus la minus?

— Așadar, revin la studentul Sorin Aldea, din anul IV, IMF București, coleg de an și de grupă cu Mioara Stoichiță, amănunt esențial în povestea vieții mele, a noastră, a celor trei.

Fără exagerare, eram vedeta absolută, un fel de... apropo, îți place fotbalul? Mie da, chiar foarte mult. Te-am întrebat ca să știu dacă funcționează comparația: un fel de Maradona, Pele, Messi sau Ronaldo din toate cele patru promoții ale celor patru ani consecutivi, impus nu numai de note și calificative. În acel an care m-a consacrat, instalându-mă în vârf, pentru prima dată un student aflat încă departe de absolvire și de rezidențiat a fost invitat special la sesiunea științifică a cadrelor didactice, cu o comunicare de senzație, comentată elogios și intrată în atenția unui institut de cercetări care colabora strâns cu industria farmaceutică și de producție a materialelor necesare actului chirurgical. Sună neverosimil, dar s-a petrecut întocmai, nu intru în amănunte, nu ele contează.

Îți spun toate astea ca să înțelegi cine eram și cum se prefigura viitorul meu profesional. Mă aflam în situația-rară pe vremea aceea-în care nu eu trebuia să „trag tare“ pentru a-mi găsi un loc de muncă interesant în sistemul medical, ci multe dintre componentele sistemului trăgeau de mine, îmi „făceau curte“ ca să mă obțină la repartizare. Tot ce spun acum se poate

verifica. Oricare dintre asistenții și colegii mei de- atunci, câți mai sunt în viață, pot confirma spusele. Am păstrat ca pe un trofeu programul tipărit al acelei sesiuni științifice, prima dintr-o serie lungă de participări, în țară și „afară“. Am păstrat și contractul cu Institutul, Brevetul de invenție, tot...

Sunt un orgolios? Un lăudăros? Nu știu; spune dumneata. Marele Iuliu Hațieganu, profesorul de la Cluj, obișnuia să se adreseze studenților de la anul III în sus, deci trecuți prin sita deasă, necruțătoare a examenului de anatomie și fiziologie din primii doi ani, cu apelativul „domnule coleg“. Mentalitate și ținută de ardelean... Dar aici, pe malul Dâmboviței, patria Miticilor și a miștocărelii (scuză-mi limbajul), mie, studentul din anul IV, profesorii îmi vorbeau aproape ca unui coleg. Înțelegi cam cine eram? Cum mă priveau colegii? Ce drum mi se deschidea în față?

Ei bine, acest băiat (recunosc: îmbătat de succesul timpu- riu) s-a îndrăgostit de colega sa, Mioara Stoichiță, mama ta. Nici eu nu i-am fost indiferent. Într-o ierarhie neoficială, dar verificabilă prin note și calificative, ea era a treia din an, după mine și după un alt coleg de-al nostru, pierdut pe drum, din pă- cate; mort de cancer la nici 25 de ani. Eu și Mioara, o frumusețe de fată, eram „binomul perfect“. O doreau toți băieții din facultate. Vreo doi asistenți îi dădeau târcoale atât de asiduu, încât o duduiță slabă de înger, în locul ei, ar fi fost măritată și rostuită încă din primii trei ani de studii. Ea și-a văzut de carte, venise la școală să se facă doctor, nu nevastă. A descurajat toate încer- cările, a refuzat toate tentațiile, deși-dumneata n-ai cum să știi, ești prea tânăr-pe-atunci se trăia greu, nu era suficient să fii bun ca să „prinzi“ un spital ca lumea, iar statutul de soție a unui ins cu situație nu era de lepădat.

Scuză-mă, te plictisesc, cumva? M-am întins prea mult?

Dacă vrei, scurtez...

— Nu, domnule Aldea, dimpotrivă. Un destin de excepție. Și... cum să mă plictisesc tocmai când ați ajuns la punctul care mă interesează în cel mai înalt grad?

— Da, înțeleg. Frumusețea era că soarta aranjase lucrurile parcă după vrerea noastră: Mioara avea un talent ieșit din comun pentru cercetare, era, cum se spune, un „cap cu idei“, cu intuiție; dacă și-ar fi urmat vocația, ar fi ajuns departe. Îți spun ceva ce nu știe nimeni: ideea comunicării care mi-a deschis poarta spre lumea bună a breslei și mi-a adus brevetul de invenție a fost ideea ei. Eu am preluat-o, am muncit-o vreo 7 luni prin vreo trei spitale,

dar de la gândul ei am pornit. Iar eu eram tenace, „trăgeam“, excelam în tot ce ținea de practica actului chirurgical, mă ajuta forța fizică, rezistența, răbdarea, ochiul, mâna... Ne completam extraordinar. Eram două jumătăți ale unui cuplu menit să dea „lovitura“.

— Dar v-ați iubit, domnule Aldea? Altceva decât profesia... v-a legat?

— Doamneee!-exclamă doctorul. Cum poți întreba așa ceva? Ne-am iubit cum numai în anii studenției poți iubi! Eu, cel puțin...

— De fapt asta vream să întreb, reveni Dan. Mama v-a iubit?

Doctorul rămase pe gânduri câteva clipe, apoi se hotărî:

— Atunci eram absolut convins că da. Și acum mai cred. Poate... poate... eu am iubit-o mai mult, după cum s-a văzut din tot ce a urmat. Îți spun mai mult: în anul V am locuit împreună aproape patru luni, într-o cămăruță micuță, înghesuită, dar... raiul după care oftez și voi ofta mereu. Au fost cele mai frumoase 120 de zile din viața mea. Credeam că și Mioara simțea la fel, deși... nici acum nu pot să mă împac cu gândul că n-a fost așa. La vârsta aceea, oamenii nu știu nici să mintă, nici să se prefacă atât de bine, atâta timp; mai ales cineva ca Mioara.

— Și ce s-a întâmplat? Ce v-a despărțit?

— Nu știu. Ba... știu. Mai exact, știu cum a început. Mioara a vrut un copil. Eu m-am opus. Mi se părea o prostie să-și blocheze drumul, sau chiar să-l întârzie, spre cariera strălucită care o aștepta. Mai aveam un an de școală, rezidențiatul, probe grele, decisive. Eram săraci, pe ajutorul părinților nu puteam conta nici eu, nici ea. O sarcină, apoi un copil ar fi scos-o din circuitul performanței profesionale cel puțin doi, trei ani. Mi se părea un sacrificiu enorm și inutil. De ce atunci? Eram tineri, sănătoși, copiii puteau veni, slavă Domnului, când ne-am fi văzut la casa noastră, la locul nostru, înfipți bine în profesie. Așa gândeam eu.

N-am să-mi iert niciodată greșeala asta. Un copil, atunci, ne-ar fi unit.

— Credeți?

— Sunt convins. Dacă ar fi fost băiat... uite că devin sentimentalo-lacrimogen!-i-aș fi pus tot numele tău. Ce frumos ar fi sunat! Dan Aldea!

Pentru prima dată în cursul discuției care se prelungea, vocea tânărului deveni aspră, rece, așa cum nu și-ar fi dorit-o.

— Dar eu sunt aici și mă cheamă Dan Simaciu, scuzați precizarea.

— Știu, știu prea bine, oftă doctorul, dumneata să mă ierți pe mine. Oricum, a fost primul diferend major în relația noastră. Primul semn că există lucruri importante pe care le gândim diferit. Apoi... apoi a apărut el.

— Tata? întrebă tânărul, știind de fapt răspunsul.

— Da. Petre Simaciu. Era student, ca și noi, tot în anul V, dar la Ziaristică. Exista pe atunci o asemenea facultate la Universitate; după ce a absolvit el, facultatea s-a desființat, apoi a apărut în structura școlii politice „Ștefan Gheorghiu“, semn că, în România, ziaristica e treabă politică, n-are de-a face cu cartea, cu învățătura.

Petre nu era prea chipeș, dar-recunosc-avea un farmec seducător. Înnebunea lumea, mai ales fetele. Ne întâlneam într-un grup de cinci-șase prieteni „permanenți“, căruia i se adăogau „flotanții“. Mergeam-atât cât ne permitea timpul-pe la reuniuni, pe la „ceaiuri“ fără ceai, dar cu bere sau vodcă, invitați de câte un coleg mai pricopsit, cu casă mai mare și părinți îngăduitori, unde mai și dansam; la câte un spectacol, la concerte... Întotdeauna și peste tot, Petre strălucea. Emitea, nesecat, jerbe de artificii verbale, ziceri sclipitoare; încânta, fermeca, amuza. Toți băieții îl invidiau.

— Și dumneavoastră?

— De ce să mint? Da, și eu. Nu pentru că mi-aș fi simțit periclitată relația cu Mioara, deși... un soi de vagă neliniște parcă-parcă îmi dădea târcoale, ci pentru că nu-mi dădeam seama cum reușește, cum face să ia mințile tuturor; cu ce. Cu vorbe? Numai cu vorbe? Vezi... venit de la spital sau din sala de disecție, nu puteam accepta ideea asta: unul care n-a făcut încă nimic, nu are la activ niciun fapt concret care să-l recomande, să-l legitimeze, să spună „ăsta sunt eu“, vine și „ia caimacul“ numai cu vorbe.

Îmi aduc aminte că, odată, Petre ne-a invitat-pe mine și pe Mioara-la teatru. Avea trei bilete la „Omul care aduce ploaia“. După reprezentație a venit în cămăruța noastră unde, deși gazdă, „am atacat“. Poate cunoști piesa, a fost și film. E vorba acolo despre un vântură-lume, puțin visător, puțin impostor, puțin șarlatan, dar bun de gură, care colindă orășelele și cătunele din Texas bântuite de secetă, promițând oamenilor că le aduce ploaia, că stă în puterea lui să le salveze recoltele. Vorbea seducător pribeagul și-i zăpăcea pe toți. Poposit la o familie de gospodari, le-a luat banii (aconto pentru ploaia ce urma să vină) și le-a sedus fata, o domnișoară bătrână căreia nu i se mai vorbise niciodată atât de frumos. Faptul că, din

întâmplare, tocmai în acea noapte a venit ploaia izbăvitoare, nu mai contează.

Ei bine, ocazia mi s-a părut providențială. M-am hazardat să-l provoc pe Simaciu la o discuție, de fapt la o dispută despre „vânzătorii de iluzii“ care vin, perorează superb, cuceresc cu vorbe și pleacă, lăsând pustiu în urma lor.

— Ați rezumat incomplet și - cumva - inexact piesa, domnule Aldea, interveni tânărul. Am văzut-o și eu. Finalul este foarte important: a doua zi, când vraja nopții de dragoste s-a destrămat odată cu întunericul, fata localnicilor a refuzat oferta pribeagului de a fugi cu el în lume. A ales certitudinea unui cămin, stabilitatea alături de șeriful orășelului, care o curta asiduu, dar fără succes până atunci. Parcă așa era, dacă îmi aduc bine-aminte...

— Exact așa! exclamă doctorul, te felicit pentru memorie. Eu am încercat să speculez finalul ăsta în favoarea mea, identificându-mă cu certitudinea, cu valorile lumii reale, așa cum spuneai. Dar... parcă o văd pe Mioara, vorbind transfigurată, în stilul musafirului nostru din acea seară: ea nu este fată bătrână, iar Petre nu vinde iluzii, nu este nici farsor, nici șarlatan, nici aventurier, ci pledează, pur și simplu, pentru căldură sufletească, pentru o viață trăită cu imaginție, cu fantezie, cu refuzul anchilozei, a încremenirii în cultul valorilor materiale. Da, așa a fost... Am trăit o noapte extraordinară. Ne- am „luptat“ până spre ziuă, într-un duel în care am dat tot ce credeam că e mai bun în mine. Și... Aici, Aldea s-a oprit.

— Și? întrebă tânărul care, din nou, aproape că știa răspunsul.

— Și am pierdut. N-a existat arbitru, nu s-a ținut scorul, ca la meciuri, dar știam că am pierdut. De fapt, a fost de față un arbitru, devenit-la un moment dat-jucător, alături de Petre: Mioara.

Am mai ieșit de câteva ori, tot în trei. Logodnica mea-mi-am dat seama târziu-parcă forța, căuta prezența alături de ea a celor doi bărbați între care pendula. Parcă vroia să ne compare, să ne cântărească, să ne măsoare.

L-a ales pe tatăl tău. Cu mintea? Cu inima? Cu amândouă? Nu știu. După câteva săptămâni mi-a spus că se mută la cămin. Mi-a fost frică de o explicație tranșantă, cu cărțile pe masă-cum se spune; altă greșeală fundamentală, cu atât mai gravă cu cât eu nu sunt un laș. Am contat pe rațiune, pe echilibrul ei, pe prevalența a tot ce-i putea oferi o viață și o profesie ca medic și mai ales ca cercetător în domeniul medicinei alături de

mine, mai ales că scurta, dar atât de intensa noastră conviețuire nu o dezamăgise în niciun fel; înțelegi la ce mă refer. M-am înșelat din nou și am pierdut. Definitiv.

După un moment prelung de tăcere, Simaciu-junior îndrăzni o întrebare:

— Credeți că nimic altceva n-a contribuit la hotărârea mamei?

— Altceva... ce? Nu, nu cred. Ba da, iartă-mă; omisiunea nu este intenționată, pur și simplu am uitat. Vezi? Vârsta nu mă iartă nici pe mine... Da, s-a mai petrecut ceva care, poate, a contribuit la decizia Mioarei.

Exact în perioada în care Petre intrase adânc în existența noastră, strălucind prin vorbe, numai prin vorbe, întâmplarea a făcut ca el să fie repartizat la un stagiu de practică în redacția ziarului de tineret. După vreo trei săptămâni, a apărut în acel ziar, sub semnătura lui, un articol bombă, dar ce spun eu articol? era ditamai ancheta, pe o pagină și jumătate de ziar, o dezvăluire senzațională, uimitoare pentru vremurile acelea, care demasca o gravă ilegalitate comisă de un important director de uzină și activist de partid...

— Cunosc bine ancheta, păstrez acasă acel număr de ziar.

— Da? Atunci înțelegi vâlva, deși nu cred că pe deplin, dacă n-ai trăit atunci, în lumea guvernată de acele reguli, cu presa cenușie, care molfăia cu gingiile fără dinți lozinci stupide, șabloane și prefabricate verbale, cu tabu-ul declarat și impus pentru tot ce comitea șefimea de partid și de stat; și comitea destule, de tot felul.

Evenimentul a explodat, pur și simplu, în cercul nostru de prieteni, dar nu numai. Din acea clipă, Simaciu n-a mai fost doar un „vrăjitor al vorbelor“. Ca să folosesc o comparație din lumea condeiului, din tinerelul care bate pe la ușile editurilor cu manuscrisul la subțioară și nu convinge niciuna, oricât de atrăgător și-ar pleda cauza, Petre s-a transformat peste noapte în „scriitor cu operă“ și autorul unui gest de mare curaj, neobișnuit în epocă. Cei din grupul nostru, și nu numai ei, aveau de ce să-l considere un vârf, un lider informal, cum spun sociologii.

Atunci am știut că nu mai am nicio șansă. Nu mai eram nici Pele, nici Maradona, nici Messi. Pălisem; vedeta devenise studentul la ziaristică Petre Simaciu, autorul anchetei, pătruns în lumea noastră, a mediciniștilor, parcă anume pentru a o întâlni pe Mioara. După vreo trei luni, s-au căsătorit. Am aflat la câteva zile după eveniment.

Din nou-tăcere. Grea, prelungă, apăsătoare.

— Și ce a urmat, domnule Aldea?

— Îmi este greu să spun ce a urmat, pentru că, vezi, intrăm în zona aprecierilor fatalmente subiective și a faptelor greu de crezut și de înțeles. Mergem mai departe? Îți asumi riscul?

— Evident. Chiar v-aș fi recunoscător.

— Bine, dar te previn: multe dintre spusele mele n-or să-ți sune plăcut.

— Sunt pregătit. Vă ascult.

— Îmi place; ești un om curajos. Deci... m-ai întrebat ce a urmat. Îți răspund: pentru mine-pustiul, pentru Mioara-calvarul.

Deși își propusese să tacă, să asculte, să nu corecteze, să nu contrazică, tânărul nu se putu abține:

— În ce-o privește pe mama, lăsați-mă pe mine să apreciez dacă a fost calvar sau nu. Îndrăznesc să cred că n-a fost.

— Vezi? de asta mă temeam, răspunse doctorul. Hai să ne înțelegem: nu ne contrazicem, nu ne înfruntăm, nu ne certăm. Ar fi absurd. Eu îți promit să aleg cu mai multă grijă cuvintele, dumneata promite-mi că nu le vei primi cu suspiciune. De acord?

Gestul de confirmare al tânărului îl făcu să reia povestirea, încercând să îndulcească diagnosticul.

— Poate că n-a fost calvar, deși în concepția, în viziunea mea, știind mai bine decât oricine de ce este capabilă Mioara ca medic și mai ales ca cercetător în domeniul medicinei, iar pe de altă parte știind la fel de bine câte locuri de muncă și ce fel de locuri de muncă a trebuit să schimbe, să se mute din spital în spital și să se înfunde aproape doi ani într-un dispensar rural unde de-abia se descoperise lumina electrică, și asta-doar ca să-l urmeze pe Petre, cu serviciul lui cumplit de instabil, să-i fie aproape, ei bine, uite, reformulez: în loc de calvar, spun pribegie. Termenul e mai exact. Sper să îl accepți. Dar mai bine să încep cu mine. Aici, pustiul se susține perfect, nimeni și nimic nu mă poate contrazice. Nu în plan profesional, desigur; minciuna ar fi prea gogonată.

Rămas singur, din furie, din disperare, din nevoia de a nu mă țicni, m-am aruncat în meserie așa cum plonjezi în apa unui bazin olimpic la extremitatea căruia trebuie să fii cronometrat cu un timp de record mondial. Am muncit ca un nebun. Aproape trei ani, mai că nu ieșeam din spital nici noaptea. Dormeam într-o cămăruță de la mansardă, pe o canapea extensibilă

scoasă la reformă, într-un așternut oferit de spălătorese, învelindu-mă cu o pătură tot de la ele. Făceam gărzi în neștire și pentru mine și pentru colegi. Cred că aș fi fost îndreptățit să cer jumătate de normă, dacă nu una întreagă, ca paznic de noapte. Bântuiam ca o stafie pe coridoarele spitalului cu 2-3 cărți la subțioară și cu dosarul de fișe purtat peste tot. „Furam meseria“ radiologului, anatomo-patologului, anestezistului și a altor specialiști, aproape dublându-le munca. Eram prezent peste tot, observând, luând pulsuri, tensiuni, febre, urmărind viteze de coagulare a sângelui, măsurând dimensiunile rănilor post-operatorii necicatrizate încă și timpii de cicatrizare, citind foi de observație de la paturile bolnavilor, notând și făcând fișe, comparând-de parcă mă apucasem să reinventez medicina. Ca să pot stăpâni inima și circulația, simțeam nevoia să știu tot.

Am citit mai mult decât în toți anii de studenție la un loc. Nu mi-a scăpat niciun caz mai aparte de bolnav internat în spital fără să mă uit, să întreb, să consult și eu, să-mi formez o părere, confruntând-o apoi cu diagnosticul final. Alesesem ramura-poate-cea mai grea a medicinei: cardiologia, și din ea-partea cea mai riscantă, chirurgia cardiacă, depășită sau egalată doar de intervențiile pe creier.

Profesorul, șeful secției-un profesionist desăvârșit și un caracter cum n-am întâlnit multe-m-a înțeles, mi-a acceptat și chiar mi-a sprijinit „bulemia“ de cunoaștere care mă apucase. Pe la reuniunile științifice unde era invitat, și circula, slavă Domnului!, a dus cu el comunicările mele, pe care tot el m-a învățat cum să le concep și să le structurez.. Nu împlinisem 35 de ani când numele meu era cunoscut în breaslă, aici și afară...

— Dacă asta înțelegeți prin „pustiu“, domnule Aldea...

Doctorul își privi vizitatorul cu mila îngăduitoare față de cineva care nu poate, nu are cum să înțeleagă ceva foarte complicat, greu de priceput.

— Nu știu cum ți-ai trăit dumneata tinerețea, dragul meu, dar eu, după un an și jumătate de vis frumos, după cele patru luni de conviețuire cu Mioara, când credeam amândoi că așa ne va fi tot restul vieții, unul lângă altul, ei bine,... anii ăștia de succese profesionale pentru care mulți mă invidiau, n-au fost altceva decât pustiu. Sahara. Viață uscată, searbădă. M-am drogat cu muncă pe brânci ca să pot acoperi golul din suflet. Crezi că așa trebuie trăită tinerețea?

La un moment dat, profesorul, grijuliu ca un părinte, a intrat la idei, crezând că sufăr de vreo infirmitate jenantă, din zona însemnelor și

atributelor bărbăției, care-mi interzice o viață normală. L-am liniștit. Lui, numai lui, m-am spovedit. Știi ce mi-a spus? „ Ai grijă, băiete. Boala de inimă rea, de „inimă albastră“-cum spun cântecele de pahar-e mai păcătoasă decât suferințele cârpite de noi cu bisturiul. Ai grijă; fă ceva, că te usuci!“

Ce să fi făcut? Ce puteam face, decât să aștept?

— Ce să așteptați? întrebă tânărul, pentru prima oară descumpănit.

— Greșeala. Greșelile. Eram sigur că ele vor veni. Nu se putea să nu vină.

— Greșelile cui, domnule Aldea?

— Mi-e greu să-ți spun, și mă tem că dumitale îți va fi mai greu să asculți. Vezi... de-aici încolo nu mai este vorba doar de mine, ci și de părinții dumitale. În special de Petre.

Tânărul schiță un gest pe care doctorul îl reprimă cu alt gest și mai energic.

— Îți înțeleg, îți respect și chiar îți admir sentimentele filiale. De la băiatul Mioarei nici nu mă așteptam la altceva, dar dacă vrei, chiar vrei să știi cum a fost, trebuie să asculți.

Nu m-am îndoit nicio clipă că Petre va claca. Pe terenul minat, plin de interdicții al presei comuniste, un visător ce se crede justițiar, dar de fapt este un naiv care își închipuie că tot ce zboară se mănâncă și ce spun lozincile e adevărat, nu are nicio șansă. Dacă ataci stâlpi ai sistemului, mai mari sau mai mici, devii dușmanul sistemului, inevitabil. Cum să nu se apere sistemul? Cum să te tolereze? Mai devreme sau mai târziu (de regulă mai devreme), ești ejectat, cu talent cu tot; cu cât talentul te ajută să muști mai tare, mai adânc, mai dureros, cu atât verdictul este mai dur și mai rapid: afară!

Sunt sincer și recunosc: nu soarta lui Petre mă frământa. Un înfrânt în dragoste nu prea suferă când cel ce l-a învins eșuează. Sună cinic, știu, dar sunt prea bătrân ca să mă prefac, iar dumneata-suficient de matur ca să nu înghiți o minciună. Drama era că Mioara își legase viața de a lui Petre. Eșecurile lui în serie, pentru că eșecuri au fost...

— Sunteți sigur? îl întrerupse tânărul cu un ton stăpânit, dar aspru totuși. Știți cum s-au petrecut toate episoadele cărora tata le-a fost victimă?

— Vezi? De asta mă temeam, răspunse doctorul cu un zâmbet chinuit, mai mult grimasă. Dan Simaciu nu poate asculta senin adevăruri dure

despre Petre Simaciu; e firesc, e omenește, e demn, înțeleg...

— Vă rog să continuați, domnule Aldea. Promit să nu mai scot niciun cuvânt.

— Mulțumesc, dragul meu. Ca să crezi în efortul de a fi cât mai obiectiv, împing sinceritatea mai departe, mărturisind ceva ce nu-mi face cinste. În primii 5-6 ani, eșecurile sau accidentele de parcurs ale lui Petre, prevăzute și așteptate, aproape că m-au bucurat. Speram că, în cele din urmă, Mioara va ajunge la capătul răbdării, te va lua de mână și va veni la mine, spunându-mi: „hai s-o luăm de la capăt, Sorine; de data asta suntem suficient de înțelepți ca să reușim!“ M-ar fi făcut fericit. Jur că aș fi fost un soț și un tată cum nu există altul.

Am așteptat bucuria asta mai bine de șapte ani. N-a venit. Nu m-am căsătorit. Nu puteam concepe viața alături de altă femeie. Ca să mă înțelegi și mai bine... ascultă; ascultă și spune-mi ce crezi despre un om capabil de o asemenea... cum să-i spun...

În al optulea an de așteptare zadarnică, am avut norocul unui stagiu de specializare la cea mai bună clinică de cardiologie din Viena. Am petrecut-de fapt am salahorit-acolo patru luni. La sfârșit, șeful clinicii mi-a propus să rămân. Și nu „pe post de negru“, nici vorbă; văzuseră ce pot. Mi-au arătat până și apartamentul rezervat mie, mobilat, pregătit... N-am acceptat, pretextând căsătoria apropiată cu o colegă, tot medic; cum s-o părăsesc? Șeful m-a asigurat că nu e nicio problemă; există loc și pentru ea. Cu scoaterea din țară se va rezolva.

„Cum?“ l-am întrebat, neîncrezător în promisiune. „Simplu, mi-a răspuns: doamna se declară evreică“... „Dar nu este, iar autoritățile pot afla foarte ușor că nu este“, am replicat. „Ba nu pot, dacă doamna spune că este înfiată de o familie de români-români, pentru a o scăpa de persecuția din motive de etnie“. Noi, austriecii-a mai explicat el, plătim o sumă unei firme de avocatură din Israel, avocații o cumpără cu 10.000 de dolari-prețul încasat de statul român pe cap de evreu –, iar a doua zi după ce aterizează la Tel-Aviv, logodnica dumneavostră se urcă în avionul de Viena și... treaba e rezolvată. Evident, toate costurile aferente sunt suportate de noi, austriecii. Ce ziceți?“

„Dar ea are și un copil, din prima căsătorie“... „Nu-i nimic, asta înseamnă că tranzacția ne va costa 20.000 de dolari“.

Tot n-am dat un răspuns pe loc. M-am întors acasă cu speranța că măcar această șansă unică o va convinge pe Mioara să mă urmeze. Gazdele mă asiguraseră că „o mână de lucru chirurgical“ ca a mea va fi primită cu brațele deschise oricând, și onorată cum se cuvine. Cât despre „ieșire“, aproape sigur autoritățile române nu vor refuza o invitație la o sesiune științifică, la o conferință, la un schimb de experiență, se va găsi formula... Vă așteptăm, Herr Aldea, mi-a spus șeful clinicii. La mulțumirile mele călduroase pentru generozitatea propunerii, vienezul-un fel de neamț-mi-a răspuns cu franchețe maximă: „în ce vă privește, generozitatea noastră este una profund interesată și bine calculată, așa că... puteți conta pe ea, în continuare“.

M-am întors la București cu speranța că, după cinci încercări eșuate, măcar acum voi avea câștig de cauză. Mioara nici n-a vrut să audă. Mi-a cerut să termin cu insistențele inutile, calificându-le cu o sintagmă care m-a trezit la realitate: cerșetorie sentimentală. A fost cea mai cumplită jignire trăită de mine. Nici acum nu-mi vine să cred că, la auzul acelor cuvinte, nu s-a rupt ceva în mine. Într-adevăr, coborâsem sub orice nivel de demnitate, de mândrie bărbătească.

N-am mai întâlnit-o ani de zile, nici din întâmplare, dar așa, de la distanță, i-am urmărit peregrinările prin cele cinci spitale în care s-a tot mutat. La unul dintre ele, parcă al treilea, a intrat în urma intervenției mele, despre care Mioara nu a știut nimic, niciodată. Să nu-i spui, te implor! Auzisem de la un coleg că mama ta se chinuie la un dispensar, într-un sătuc uitat de Dumnezeu și de autorități, pe-aproape de orășelul în care Petre își câștiga pâinea trudind la corectura obscurei gazete locale. Mi-am pus în mișcare legăturile și în trei săptămâni i s-a făcut loc la spitalul din acel orășel; au chemat-o, au încadrat-o, dar după vreo trei-patru ani, un nou „accident de parcurs“ al lui Petre a smuls-o și de-acolo.

Asitam neputincios, de pe margine, la peregrinările și suferințele ei, uimit că urmează cu obstinație traseul în zig-zag, mereu nesigur, parcurs de Petre din județ în județ, mutându-te și pe dumneata din școală-n școală. Dar ce să-ți mai spun eu despre treaba asta? Cred că știi mai bine decât mine, ai trăit-o...

Îmi aduc aminte că, odată, un asistent de-al meu care știa că fusesem prieten-coleg cu doctorița Mioara Simaciu, mi-a pus în mână un fel de... să-i zicem ziar, format tabloid, cu opt păginuțe; o fițuică. Ziar de uzină, mi-a

explicat asistentul, scos-adică scris de la cap la coadă, machetat, paginat, corectat și ilustrat cu 3-4 poze, sistem foto-Cișmigiu, „la minut“, de un singur om bun la toate: Petre Simaciu, fosta vedetă a cotidianului de tineret. Știi cum se intitula foaia? „Strungul socialist“. M-am cutremurat.

Tânărul schiță un gest; ar fi vrut să spună: „îl știu, păstrez acasă câteva numere și pot oricând să-ți spun cum și de ce a ajuns tata la...“, dar promisiunea de a nu mai rosti niciun cuvânt îl făcu să tacă.

— Nu glumesc, Dane, jur că așa scria pe manșeta- frontispiciu a așa-zisului ziar. Unde ești tu, Caragiale, să vezi în ce s-a transformat „Răcnetul Carpaților“ nemurit de tine? Auzi: „Strungul socialist!“ Mai lipsea continuarea „cel mai avansat strung din lume“, ca să ne aflăm în universul lui Bulă și al celebrului „Radio Erevan“!

Când m-am dezmeticit din surpriză, m-a apucat furia, dar și o milă cumplită. Nu pentru Petre, că și-o făcuse cu mâna lui...

Din nou, Simaciu-junior fu gata-gata să spună: „Credeți?“, dar se abținu din nou, respectând promisiunea.

— ...ci pentru Mioara. Doamneee!... Pentru ce plecase de lângă mine, ca să-și facă viața mai plină, mai bogată spiritual, și peste ce dăduse! Cum să trăiască o femeie inteligentă, sensibilă, cultă ca ea, cu „Strungul socialist“ în casă? Ce micro- univers, ce micro-climat intelectual își poate crea o familie care trăiește din „Strungul socialist“? Iartă-mi înverșunarea, încă odată te rog, dar de câte ori îmi amintesc poveștile astea vechi și dureroase, mă apucă dracii.

Cum spuneam, ani de zile nu ne-am văzut, până când s-a declanșat boala lui Petre. A trecut din infarct în infarct, din internare în internare, apoi din operație în operație. Disperată, Mioara m-a căutat, mi-a spus... Știu că nu i-a fost ușor să facă gestul. Am luat hățurile sănătății și vieții tatălui dumitale. Am făcut de fiecare dată ce trebuia și cum trebuia și... uite, trăiește. Dacă respectă prescripțiile, are ani mulți de viață de-acum înainte. Poate să-și crească liniștit nepoții pe care, probabil, îi vei pune în brațele Mioarei...

Vezi până unde își poate împinge soarta ironiile? Eu, Sorin Aldea, logodnicul părăsit, să mă specializez în chirurgie cardiacă parcă anume spre a-i prelungi viața bărbatului care mi-a răpit logodnica! Ce zici?

Despre mine... ce să-ți mai spun? Știi cine sunt, ce am realizat, cu ce mă mândresc, iar acum, că m-am și spovedit dumitale, știi și ce am regretat cumplit și voi regreta toată viața.

Am încercat să umplu pustiul din existența mea de „om împlinit“, cum credea și mai crede încă lumea; m-am căsătorit după opt ani de așteptare. N-a mers. Am „schimbat“ două neveste, acum sunt la a treia. În registrul de umor negru, sau cinic, s-ar putea spune că am schimbat soțiile cam cu frecvența cu care occidentalii înstăriți își schimbă mașina. Nu vreau să împing cinismul până unde-l ducea un celebru actor român care spunea că e păcat să te însori câtă vreme, pe piață, apar mereu modele noi. Dar... iartă-mi trivialitatea. Nu vreau să porcăiesc confesiunea asta. Ar fi păcat.

În rest... ce să-ți mai spun? Cariera, recunoașterea, satisfacțiile profesionale, banii... m-ar bate Dumnezeu dacă m-aș plânge; am parte de toate cu asupra de măsură. Ba, chiar, era să ajung și ministru! La Sănătate, evident. Mi s-a propus, ei erau siguri că treaba e ca și făcută, dar... pățaniile lui Petre și ce-am mai învățat și eu despre viață, m-au ajutat să mă feresc de politică mai tare ca de foc. Am rezistat ofertei și-recunosc-tentației care mi-a dat târcoale, așa că, la întâlnirea cu premierul, am găsit curajul și puterea să-i spun: mulțumesc pentru onoarea de a vă fi gândit la mine, dar... nu; mă simt mai bine cu bisturiul în mână decât cu cătușele la mâini, care, după câte văd, pot fi comandate politic unui procuror al justiției independente, iar procurorul execută ordinul fără să clipească, indiferent dacă încătușatul a făptuit ceva sau nu.

Nu știu cum i-a picat impertinența mea, dacă răspunsul l-a înfuriat sau l-a amuzat, dar... am scăpat de belea.

* *

Părăsind cabinetul doctorului, Dan Simaciu își consultă cronometrul. Se făcuse târziu; Salvarea trecuse, probabil, de Pitești, nu putea s-o mai ajungă, deci n-avea rost să se grăbească. Își va întâlni părinții acasă.

Nu-i părea rău, dimpotrivă, se felicită în gând pentru ideea de a fi insistat să consume azi, acum, discuția de mult așteptată și intens dorită cu doctorul Aldea. Pe drum avea timp să reflecteze la cele aflate, iar acasă, unul dintre dosarele la care tânărul procuror lucra încă din anul II de studii juridice își va acoperi spațiile rămase albe.

Nici acel dosar și nici celelalte cinci, strict personale, intim personale, nu vor ajunge vreodată pe masa vreunei instanțe. Ele aveau o singură destinație, fără legătură cu justiția-ca instituție: instanța propriei conștiințe, datoria de fiu al ziaristului Petre Simaciu, omul lovit, hăituit, pedepsit... pentru ce? Trebuia să afle.

CAPITOLUL III
ÎN DRUM SPRE CASĂ

Asistentul din dreapta șoferului privi atent prin gemulețul ce despărțea cabina de interiorul Salvării. Totul părea în regulă, dar, pentru mai multă siguranță, deschise geamul și întrebă:

— Vă simțiți bine, domnule Simaciu?

Din scaunul cu rotile ancorat zdravăn, pacientul îl liniști.

Nicio problemă.

— Dacă doriți să ne oprim, să facem o escală, doamna să ciocănească în geam. Nu avem nicio grabă...

Vocea asistentului, dar și atitudinea sa mai mult decât corect-regulamentară trădau faptul că mesajul șefului fusese perfect înțeles. La plecare, Aldea îi spusese răspicat, chiar dacă nu-l privise drept în ochi-după obiceiul vechi de care nu se putea dezbăra: „ai grijă, răspunzi cu capul“. Tot personalul clinicii știa că, la doctorul Aldea, cuvintele astea nu sunt o figură de stil. Deci: circulau sub viteza legală, fără nicio depășire, fără nici cel mai mic risc, atenție la curbe, la serpentinele de pe Dealul negru, la căruțe, la starea pacientului, la tot.

Așezată pe bancheta din stânga lui Petre, Mioara îi ținea mâna între mâinile ei, parcă protejându-l, parcă încercând să păstreze fluidul de comunicare amenințat de tăcerea prelungită a soțului ei.

— Petruț... poate ar fi bine să ne oprim totuși câteva minute, drumul te obosește. Ce zici? Sorin spunea că...

— Știu ce spunea Sorin, draga mea: odihnă, odihnă, și când mă simt extenuat de atâta odihnă... iarăși odihnă. Fără efort, fără stres... Nu mai țin minte dacă mi-a permis să respir. Parcă da.

Era clar. În interiorul înghesuit, incomod al Salvării, încă plutea spiritul doctorului Aldea: corect? sever? prudent? salvator? providențial? arogant? malefic? În capul Mioarei, epitetele se amestecau, se învârteau într-un vârtej. Probabil că și în mintea lui Petre se întâmplă la fel, gândea ea, și avea dreptate. Va trebui să treacă timp, mult timp, să facă minuni de psihoterapie cu bărbatul ei pentru a-l scoate de sub apăsarea acestei ultime aventuri medicale, în cursul căreia Aldea îi salvase inima, dar îi rănise adânc sufletul, răscolind-mai ales în acea ultimă „ședință de indicații

terapeutice post-operatorii“, cum se numește în protocolul spitalicesc- întâmplări și resentimente vechi, dar, iată, neacoperite de uitare.

De fapt, nu numai grija pentru starea soțului ei o frământa pe Mioara în acele clipe. Dan... de ce n-a venit cu ei? I-a spus că rămâne pentru o discuție cu Aldea. Ce mai era de discutat? Nu cumva a auzit? Și dacă da, ce-o fi înțeles din ce-a auzit? Dacă, Doamne ferește...? Asta mai lipsea! Pentru recuperarea lui Petre, fizică și psihică, se încumeta să lupte, trebuia să lupte-ca soție și ca medic, o mai făcuse, dar simțea că, pe două fronturi nu poate răzbi. Oare de ce trebuie să fie viața ei, viața lor, atât de complicată? Și toate-tocmai acum, când limanul mult dorit, mult căutat, era atât de aproape, chiar îl aveau: o casă, una a lor, un loc de muncă stabil și pentru ea și pentru Petre-când se va putea întoarce la treabă.

În semiobscuritatea dubiței ce rula prudent spre destinație, fața bolnavului i se păru cam aprinsă. Din reflex profesional, Mioara îi cuprinse fruntea cu mâna. Gestul stârni replica menită să-i alunge grija, dar izbuti exact contrariul:

— N-am febră, fii liniștită. Nu mă externa Aldea dacă mai exista pericol de temperatură. Ar fi fost o prostie să-și strice opera. O fi având el păcate, dar meserie... jos pălăria!

Aldea. Din nou Aldea. Mereu și mereu Aldea. Cum să i-l scoată din cap? Cum să-l vindece de obsesia, de complexul, de otrava asta care amenința echilibrul sufletesc atât de fragil al omului de lângă ea?

Una dintre mâinile care țineau mâna lui Simaciu simți o ușoară apăsare.

— Spune, Petruț... Vrei puțină apă? Sau... să ne oprim?

— Nu, mulțumesc, nu încă. Mă gândeam, de fapt mă întrebam dacă...

Tăcere lungă, apoi:

— ... dacă mă vei putea ierta vreodată.

— Pentru ce să te iert? întrebă femeia, în pragul unui atac de panică.

— Pentru... dar ai dreptate, asta nu se discută într-o cutie pe patru roți.

— Spune, Petruț, descarcă-ți sufletul dacă te apasă ceva. Ai nevoie de liniște, dragule...

O nouă strângere a mâinii, ceva mai puternică.

— ...Pentru viața asta de rahat trăită cu mine. Pentru ce am reușit, adică n-am reușit să-ți ofer față de ce ai fi meritat tu să fii dacă...

— Petruț, fie-ți milă și de mine și de tine; n-o lua de la capăt!

— Bine, tac. Dar... știi? Eu am ochii fermecați, văd cu ei și când îi țin închiși. Te-am urmărit cum priveai pe gemulețul dubei undeva, departe. Poate... către Viena? Te gândeai la Viena?

Speriată, Mioara încercă să taie cursul periculos al discuției ridicând tonul, așa cum nu făcea niciodată.

— Ce Vienă, omule? care Vienă? Ce te-a apucat cu Viena?

— Of, Miorițo, Maică Tereza a vieții mele, murmură Simaciu. Viena, orașul muzicii, oferit de Sorin și refuzat de tine din devotament, din simț al datoriei, din milă, din cine mai știe ce sentiment creștinesc pentru nevolnicii omenirii...

Uimită, incapabilă să mai joace rolul pe care încerca să și-l impună, femeia șopti de-abia auzit:

— Știi? Știi și asta?

— Păi... de-aici tot necazul. Cine nu știe, ferice de el: e liniștit și senin. Dar eu știu atâtea, mai spuse cu un zâmbet chinuit, încercând să destindă oleacă atmosfera pe care vorbele lui o făcuseră apăsătoare. Uiți că sunt ziarist de investigație. Adică am fost...

— De unde ai aflat? Cumva... Sorin?

Simaciu negă, scuturând capul aproape violent.

— Atunci cine?

— Un ziarist nu-și dezvăluie sursele. Dar nu asta contează. Important este că știu, și nu înțeleg de unde ai atâta putere și răbdare. Oamenii nu prea rezistă la asemnea tentații, iar femeile... ce să mai vorbim, zice misoginul din mine. Iartă-mă, draga mea.

Ce să-i mai spună? Cum să-l mai ia? Cum să-i schimbe starea asta, ultimul lucru ce-i trebuia acum, când liniștea era mai importantă decât săculețul de medicamente cu care plecaseră din spital?

— Omule, Petruț prostuț ce ești, dacă nu termini cu aiureala, să știi că te... te ... te... internez la psihiatrie, să-ți scoată ăia frământările din cap. Nu glumesc, adăugă repede Mioara, văzând începutul de zâmbet ce-și făcea loc pe fața chinuită a lui Simaciu.

— De acord. Dacă-mi găsești o doctoriță tânără și frumoasă, mă duc.

În sfârșit! Omul din scaunul cu rotile începea să semene cu Petruț al ei. Ca să prelungească descrâncenarea, intră în joc, întocmai ca pe vremuri:

— Mai frumoasă ca mine?

— Asta nu, că nu se poate. Femeie mai frumoasă ca tine nu există. Ai uitat catrenul publicitar de pe tortul de biscuiți cu care ne-am serbat nunta singuri-singurei? „În zadar colinzi pământul/ În zadar te chinuiești/ Frumusețe ca Mioara/ Nicăierea nu găsești.“

Of, Doamne, numai de l-ar ține! De-ar scăpa de gândurile care-l macină și pe el, și pe mine!

Prin peticul de geam decupat în peretele lateral al Salvării, peisajul dezolant de câmpie defila monoton, dar-oricum-Mioara nu-l mai înregistra. Ecranul memoriei, cu ofertă mult mai generoasă, îi capta întreaga atenție acum, când recidiva întru umor a soțului ei o mai liniștise parcă, iar evocarea acelui tort (un bulz inform preparat „la minut“ din biscuiți, margarină, zahăr pudră și cacao) declanșase flash-back-urile anilor de început.

N-a fost tort adevărat pentru că, de fapt, n-a fost nuntă. Amândoi erau prea grăbiți, prea săraci, prea înghesuiți de evenimentele din viața lor și prea siguri că familia ei va primi cu ostilitate vestea unei căsătorii cu altcineva decât Sorin Aldea, partida ideală. N-a știut nimeni, nici măcar prietenii din grupul lor, cei mai mulți-foarte apropiați de Sorin, deci... La Ofițerul Stării Civile s-au prezentat singuri, îngrijorați, cumva, că s-ar putea să li se ceară doi martori, cum auziseră că prevede protocolul legal (informație falsă, din fericire), uimindu-l însă pe funcționarul care oficia căsătoria, obișnuit cu hărmălaia invitaților, cu buchetele de flori, cu pișcoturile și șampania de după.

Nici la biserică n-au ajuns vreodată, acesta fiind singurul regret trăit de Mioara pentru ce s-a petrecut atunci. Și-ar fi dorit rochia de mireasă, dar n-a avut-o. De-a lungul anilor, la necazurile care n-au ocolit-o, a resimțit absența binecuvântării creștinești, în fața altarului, conferindu-i semnificația unei intrări „cu stângul“ în viața de familie... Și ea, și Petre și-ar fi dorit să fie altfel, dar... n-a fost.

Prima noapte a Mioarei Simaciu, fostă Stoichiță, s-a consumat în cămăruța de-adreptul stranie, improvizată la parterul unui bloc vechi, cu trei etaje, din strada Mântuleasa. Încă din anul III de facultate, Petre obținuse aprobarea locatarilor să închidă spațiul de sub scara lată, cum se făceau pe

vremuri, cu un perete de placaj ceva mai gros, în care a decupat o ușă, apoi a tras un fir cu fasung și bec, apoi, în spațiul astfel creat, a înghesuit un pat cam îngust, pentru o persoană și jumătate, rămânând în prelungirea patului vreo 4 m^2.

Prezentându-i soției „apartamentul provizoriu", Simaciu i-a explicat cum numai el știa să o facă: „Patul e îngust, dar asta ne convine, că stimulează; în el ne retragem de la muncă, ne iubim, apoi ne odihnim, apoi ne iubim din nou... iar aici, în peticul de la capătul patului, dăm petreceri. Asta... câteva săptămâni, până se termină finisajele la palatul pe care ți l-am pregătit..."

Povestea cu palatul nu era chiar o poveste; ea s-a înfăptuit aievea sub forma unei garsoniere, pe care minunatul Anghel Mârzan, redactorul-șef al ziarului de tineret în care Petre își lansase bomba publicistică, i-o promisese lui Simaciu și chiar i-a obținut-o numai el știe cum; băiatul nu era încă angajat, nu terminase nici școala, fusese raportat către „foruri" „în probe" și... iată-l în casă nouă, venită „la pachet" cu cartea de muncă. Ambele-cadou de nuntă de la Anghel Mârzan.

Când a primit cheia și a pășit pragul locuinței, cu Mioara de mână, Simaciu i-a explicat în stilul său personal: „Ăsta e palatul nostru, Miorițo. Fii dreaptă și recunoaște: pe lângă cușca din casa scării, garsoniera asta e un palat".

A rămas în urmă, ca un vis urât, toaleta de la etajul I (pre- văzută, din fericire, cu o chiuvetă minusculă), încălzirea de la țevile ce unea cazanul de la subsol cu apartementele locatarilor, vizita bi sau trisăptămânală la baia publică etc... etc...

Ciudat: nici șocul acelui prim contact cu vechea „reședință" a lui Petre, nici săptămânile petrecute acolo-tratament ideal împotriva crizelor de romantism prin care trec, uneori,fetele visătoare-n-au reușit să știrbească bucuria începutului. Marin Preda spune undeva: „dacă dragoste nu e, nimic nu e". Mioara a trăit cu intensitate varianta „pozitivată" a formulării moromețiene: „unde e dragoste, e tot".

Alături de Petre, Mioara se simțea răsfățată ca o regină, și chiar era. Regina lui. Trăia o minune. Băiatul îndrăgostit nebunește de ea o transformase în spectator unic al unui spectacol continuu, imprevizibil și fascinant, în care Simaciu era scenarist, regizor, dialoghist, interpret, maistru de lumini... tot. Și totul-numai pentru ea.

Într-o cărțulie despre viața doamnei de Pompadour, Mioara citise că regii Franței construiseră la Versailles un teatru, și în acea sală, pe acea scenă, li se ofereau suveranilor spectacole scrise de condeie celebre, jucate de actori celebri și urmărite numai de augusta pereche. Ca o Maria Antoinette, așa se simțea Mioara lângă Petruț al ei, devenit „omul–spectacol“ pentru ea, numai pentru ea, fără să obosească, fără să repete poantele, fără să cadă vreodată în penibilul ce amenință mediocritatea când vrea să fie strălucitoare. Mai văzuse ea spirituali de ocazie încordându-și zadarnic mușchii debili sau chiar inexistenți ai umorului, repetând bancuri răsuflate, inventând altele de-a- dreptul jalnice, scremându-se din răsputeri să sclipească mai ales în prezența femeilor frumoase. Nu era țărăncuța naivă, descinsă din nu știu ce sătuc uitat de Dumnezeu, și nici fata crescută la periferie, căreia să i se poată lua ochii cu gargara fanților guralivi. Știa carte, citise, nu ocolise sălile de teatru și de concert.

Simaciu trecuse cu brio și trecea în fiecare zi proba exigențelor ei, făcând-o să se considere o norocoasă. Zeci de mici atenții, pe cât de imprevizibile, pe atât de cuceritoare, îi luminau și încălzeau viața. Uneori, când se trezea dimineața, găsea pe pernă, lângă obraz, o pagină proaspăt scrisă, inventar al viselor de peste noapte, formulat cu haz nebun. Alteori-câteva rânduri, anunțând laconic timpul probabil al zilei, încheiate cu sfaturi pentru cea mai potrivită vestimentație: „azi nu îmbraci haina de nurcă, e prea groasă; ia astrahanul fumuriu, că e mai subțire“... Când citea un asemenea mesaj, uita că în garderoba ei de iarnă nu exista decât un balonzaid cu mesadă de molton gros, prinsă pe dinăuntru cu nasturi, ca să permită spălarea, respălarea și re-re-respălarea feței de doc ieftin.

Într-o seară s-a pomenit luată val-vârtej și dusă la Cinematecă. Rula un film pe care-spunea Petre-trebuia neapărat să-l vadă. Parcă „Texas“ se intitula, cu Gary Cooper. Era povestea unui pistolar din Vestul sălbatic, ajuns într-un orășel și intrat la un spectacol de variete, unde făcea furori o cântăreață blondă și frumoasă foc. După ce se termină programul, cow-boy-ul, cucerit de superba blondă, cumpără absolut toate biletele pentru următoarea reprezentație, astfel încât, la ridicarea cortinei, diva de pe scenă se află în fața unei săli goale, dar cu un spectator tolănit pe rândul din mijloc, cu picioarele ridicate pe spătarul fotoliului din față. Omul dorea să se desfete, el și numai el, în liniște, cu talentul cântăreței.

După film, Petre i-a spus:

— Vezi? Este povestea noastră, dar cu rolurile inversate. Tu ești pistolarul, Garry Cooper adică, iar eu artistul de pe scenă. Joc pentru tine, numai pentru tine.

— Cum, Petre? a exclamat Mioara speriată. Tu joci un rol?

Te dai în spectacol ca să te plac? Doamne!

— Iartă-mă, am spus o prostie, s-a dezmeticit Simaciu. Eu sunt așa cum mă știi și cum înțeleg că mă placi numai lângă tine, numai pentru tine. Și nu joc, ci sunt, îți jur! Să nu mă crezi un histrion, nici pomeneală, ci... (dar te rog să nu mai spui la nimeni!)... un timid, dar timid rău, incurabil. Mai mult: un introvertit.

Mioara a izbucnit în râs:

— Tu-introvertit? Asta e cea mai bună glumă din câte ai emis vreodată!

— Ai să râzi, dar nu e glumă. Deloc. Am devenit așa cum sunt datorită ție. Ca s-o cuceresc pe Mioara din Troia fără să am mușchii lui Ahile, a trebuit să fiu isteț și sprinten la minte ca Ulisse...

— Vasăzică recunoști, prefăcutule? i-a răspuns Mioara, intrând în jocul lui Simaciu.

— Nu m-am prefăcut eu; m-ai transformat tu. Lângă tine simt cum mi se destupă capul, mi se dezleagă limba, îmi vin idei. Și nu trebuie neapărat să fii lângă mine, fizic; dacă te știu a mea, simt că... uite, nu mai am cuvinte să-ți explic. Dacă atunci nu m-ai fi ales pe mine, tot ce este viu în ființa mea s-ar fi stins. Aș fi ajuns un insipid, taciturn, sec; o pacoste de om. Mă crezi? Te implor să mă crezi.

...Așa li se scurgea timpul. El nu obosea niciodată să-i vorbească reginei lui, ea nu se plictisea niciodată să-l asculte.

Avea un talent uimitor de a transforma aproape toate mărunțișurile vieții cotidiene în momente de încântare și de amuzament. Iar evenimentele, cele cu care nu te întâlnești toată ziua...

Nu va uita niciodată reacția lui Petre la vestea că vor avea un copil. Fericit, a îmbrățișat-o, a sărutat-o, clipe bune n-a spus nimic pentru a nu-și dezvălui tremurul vocii, dar după nici un minut i s-a adresat pe un ton grav, în contrast cu bucuria momentului: „Draga mea, mi-a ajuns la ureche un zvon; să mă îngrijorez sau nu?“ „?Ce zvon?“ i-a răspuns Mioara, contrariată. „Se vorbește prin târg că mi se pregătește un pretendent periculos la inima frumoasei doamne Simaciu. Acum să-l vedem pe Petre

cum rezistă concurenței, spun gurile rele“. „Ce prostie! Și cine ar fi, mă rog, concurentul?“ „Copilul“, i-a răspuns fericitul viitor tată, stârnind hohotul de râs multi- cotidian aproape nelipsit din „palatul“ tinerilor însurăței, unde lipseau atâtea dintre cele necesare traiului, dar bucuria de a trăi împreună-niciodată, făcându-le viața mai plină, mai bogată decât a mai tuturor bogaților lumii.

Cum era Simaciu? Ce făcea? Cu ce anume îi crea Mioarei senzația, ba chiar certitudinea că nu mai întâlnise un om ca el? Iată-l, parcă-l vede pe cel de atunci și de mulți, mulți ani după începuturi: jongla cu ideile, cu vorbele care, din gura sau din condeiul lui, scăpărau. Frazele o cârmeau aproape întotdeauna într-o direcție surprinzătoare, ținându-te tot timpul în priză, făcându-te să aștepți mereu „poanta“ încântătoare, amuzantă.

La Hollywood, când un scenariu se apropie de producție, este dat pe mâna autorului de gaguri–verbale, vizuale sau de situație-care adaogă textului sarea și piperul viitorului film. Ei bine, Simaciu parcă avea în spate o invizibilă armată de gag-mani, furnizori de efecte, jocuri de cuvinte, idei trăznite, trimiteri spre te miri ce element de comparație, parodieri de ziceri cunoscute, mai amuzante sau mai adânci decât originalul. Toate la un loc îl făceau unic, fermecător, iar viața lângă el-o bucurie.

Cum să uite dimineața în care Petre, găsind pe masa din bucătărie cana cu lapte alături de borcănelul cu miere primit de Mioara de la o băbuță, exclamase încântat:

— Formidabil! Dacă ar exista un minister al propagandei implicite, tu, Miorițo, ar trebui să fii ministru acolo. Fără să rostești vreun cuvânt, ai reușit să mă convingi că trăim în țara unde curge lapte și miere!

Vorbe, cred scepticii. Vorbe, desigur, dar numai vorbe? Când sunt rostite și ascultate de zeci de ori pe zi, când însoțesc mai toate măruntele gesturi cotidiene, ele devin cadru de viață, climat spiritual, mod de comunicare continuă pe lungimea de undă a căldurii sufletești, adică realitate, la fel de importantă ca îndestularea cămării, a frigiderului și a șifonierului, mai necesară decât confortul, căldura și frigul măsurate cu termometrul din perete.

Timp de aproape doi ani, în drum spre casă de la dispensarul comunal din preajma Bucureștiului, unde făcea naveta, Mioara-aflată la început de carieră-suporta ușor înghesuiala din RATA hodorogită, în care de-abia îți trăgeai sufletul printre papornițele pline cu rațe, gâște, găini și alte orătănii.

Știa că acasă o așteaptă regalul cotidian cu care Petre o întâmpina și o răsfăța până noaptea, târziu, când îi răzbea somnul pe amândoi.

Apoi sarcina. Nașterea. Copilul. Petre-dădacă, fată-n casă, paznic neobosit lângă pătuț în nopțile în care bolile copilăriei nu l-au ocolit pe Dănuț. Tată grijuliu, abonat la cărucior, la spălatul și călcatul pelincilor (pe atunci nu existau pamperși, și chiar de-ar fi existat, bugetul lor modest nu le-ar fi permis să-i cumpere), la ritualul băiței cotidiene etc. etc. Și toate-cu un devotament, cu o hărnicie de-a dreptul uimitoare pentru un spirit boem, neîndemânatic, lipsit de simț practic. Iar mai târziu, când Dănuț a pășit în faza poveștilor cu zâne, feți-frumoși și zmei-povestitorul fermecător, mai inspirat decât toți autorii de basme, inventând, născocind, combinând ingenios pagini din cărți pentru copii cu propriile sale fantezii, spre încântarea micuțului care-i sorbea cuvintele.

Apoi necazurile. Scandalurile. Nu în casă, Dumnezeu i-a ferit de conflicte între ei chiar și în cele mai grele momente, ci în redacțiile prin care Petre a fost obligat să se perinde, purtând-o și pe ea prin spitale de provincie și un dispensar atât de prăpădit, încât cel în care își începuse cariera de medic, lângă București, i se părea institut de cercetări medicale.

Și boala lui Petre, cel mai cumplit necaz, abătut peste ei ca un trăsnet. Primul infarct. Spaima. Recuperarea. Apoi al doilea; coșmar. Apoi... Aldea, prima intervenție pe cord, așteptarea cu sufletul la gură, în ușa sălii de operație... Vestea bună: „stai liniștită, a scăpat, trăiește, va trăi, dar... ai grijă!“. Apoi a doua operație; groaza, apoi raza de speranță („ai încredere în bisturiul meu, face minuni... Calmează-te, ți-l aduc viu...“)

Nu; ajunge! Pe-astea nu vrea să și le mai amintească, deși episoadele o năpădesc. S-o lase în pace! Au chinuit-o destul când le-a trăit. Acum... gata, au trecut, sunt în urmă, de ce s-ar mai tortura retrăindu-le?

O ușoară strângere de mână o smulse din lumea amintirilor, aducând-o „în zilele noastre“, cum ar fi spus Simaciu.

— Ce este, Petruț? Vrei ceva?

— Nu, nimic. Adică... vreau atâtea, dar, din păcate, numai posibilități care nu se poate. Știi, mă tot gândesc...

— La ce, Petruț?

— La... la ceva ce nu cred că îmi vei ierta vreodată.

— Nu începe iar, fii bun!

— Doar asta și tac, îți promit. Și chiar dacă ierți tu, nu-mi voi ierta eu. Nu mă contrazice, te rog, se grăbi să adaoge Petre; doctorul a zis să nu fiu contrazis.

Semn bun, gândi Mioara; dacă răsucește vorbele, înseamnă că își revine, că reîncepe să fie el.

— Trișezi, Petruț. Doctorul n-a spus așa.

— Bine, trișez, dar ascultă-mă. Nu-mi iert faptul că inima asta șubredă din pieptul meu te-a obligat să te umilești, să te duci la Sorin și să-l rogi să mă repare. Realizezi absurdul situației? Mioara Simaciu, cea care a refuzat, cândva, să fie Mioara Aldea, se duce cu jalba-n proțap la Aldea, cerșind încă niște ani de viață pentru Simaciu!?! Privindu-te și ascultându- te, cred că Sorin și-a trăit clipa de triumf. N-a fost așa?

— Nu eu m-am dus la Sorin, omule! El a aflat, m-a căutat și mi-a spus că rezolvă, e meseria lui, o face zilnic...

— Mioriţo, draga mea, tu nu știi să minți. Nu învăța acum, la... era să zic bătrânețe, dar iată, n-am zis, te rog să apreciezi. N-o face de dragul liniștii mele. Uite, sunt liniștit. Poți să-mi iei pulsul, tensiunea, cred că Salvarea are și electrocardiograf, dar nu este cazul, te asigur. Acum... gata. Tac. Mă fac băiat cuminte.

Și chiar s-a făcut. După serpentinele Dealului negru, Simaciu a ațipit în scaun, moțăind până dincolo de intrarea în Râmnicu-Vâlcea. S-a trezit de-abia în fața casei, aflată la extremitatea nordică a orașului, aproape „la țară“, pe un tăpșan cu pantă ușoară, în partea stângă a șoselei-cum mergi spre Sibiu.

Construcție solidă, înaltă, în stilul caselor mai răsărite din zona montană și subcarpatică, acoperită cu țiglă, cu patru camere, pivniță cimentuită, încăpătoare, și un pod transformat în mansardă locuibilă de către elevul și apoi studentul Dan Simaciu, obișnuit să-și petreacă vacanțele de vară la tanti Polina, care-l primea cu bucurie nespusă. Aceasta era casa familiei Simaciu, prima locuință în care Mioara, Petre și Dan nu mai trăiau cu valiza făcută, gata de plecare, ca în celebra baladă a lui Topârceanu: „rămâi sănătoasă, cucoană/ Că-mi iau geamantanul și plec“. Aici nu mai erau chiriași; era casa lor. N-o cumpăraseră din agoniseala proprie (care agoniseală?), dar-cum bine spune proverbul-„la barza chioară îi face Dumnezeu cuib“.

Așa se întâmplase cu ei. Mioara moștenise casa de la sora tatei, văduvă de mulți ani, fără nicio altă rubedenie. Avusese o fată, mai tânără decât Mioara, care murise în floarea vârstei, într-un cumplit accident rutier. Cu sănătatea șubredă, roasă și de singurătate, bătrâna găsise în nepoata ei sufletul milos și medicul pe cât de devotat, pe atât de priceput care-i prelungise viața și-i alinase suferințele vârstei și bolilor. Cât despre strănepot, Dănuț, băiatul devenise bucuria vieții ei atât de săracă în bucurii, iar casa ajunsese de pe-atunci refugiul „de facto“ al nepoților și strănepotului, consfințit și „de drept“ la moartea bătrânei, prin testament legal, necontestat de nimeni; cine să-l fi atacat și cu ce temei?

* *

Salvarea intră lin, fără nicio dificultate peste podețul de beton, pătrunzând în curtea împrejmuită cu gard doar în părțile laterale, nu și la fațada ce dădea spre șoseaua națională Vâlcea–Sibiu. Panta ușoară nu putea pune probleme nici șoferului grijuliu, nici Salvării ce înfruntase pieptiș serpentinele de pe Dealul negru. Mioara și Petre se vedeau acasă, la casa lor, unde se încheiase, acum trei ani, îndelungata peregrinare prin orășele, spitale, dispensare, redacții. Familia de pribegi aruncase ancora acolo. Doctorița Mioara Simaciu intrase definitiv în schema de personal a spitalului județean, aflat nu prea departe de locuință, unde își câștigase în scurt timp un binemeritat prestigiu printre colegi și, mai ales, afecțiunea recunoscătoare a bolnavilor, pentru care „ghicea“ întotdeauna diagnosticul, tratamentul, dar mai ales, cuvântul cald, gândul bun, uneori mai eficace decât medicamentele.

Petre lucra și el în redacția unui ziar local. Cu Simaciu, povestea e însă mai lungă și mai complicată, ca aproape tot ce-i alcătuise cariera. Oricum, aflase aici un liman, un echilibru, chiar dacă fragil, pe care era hotărât să-l stabilizeze. De altfel, Mioara, femeia blândă, înțelegătoare cu nebuniile lui, răbdătoare până dincolo de margini, când s-au instalat în casa lor, și-a privit soțul drept în ochi și i-a spus cu o hotărâre de care Simaciu nu o credea în stare:

— Petre, eu de-aici nu mai plec, să știi. Fă ceva, schimbă ce trebuie schimbat, pune-ți mintea la contribuție, că minte ai, slavă Domnului, și adună-te de pe drumuri. Aici e casa noastră, locul nostru. În orășelul ăsta muncește Dan, e lângă noi, aici îl așteaptă Olguța, aici ne vom crește nepoții, dacă și câți vor fi... Înțelegi? Gata.

Aproape uimit, Simaciu îi răspunsese cam cu jumătate de gură, doar știa bine câtă dreptate are:

— Tu vorbești ca... Parcă-l aud pe Sorin, după operație.

— Nu, dragul meu bărbat și copil mare: o auzi pe iubita ta soție, blânda și buna Mioara, care a obosit. Nu mai pot, Petre. Și pentru că sunt medic, știu bine că tu, în primul rând, nu mai poți să pribegești. O fi bună dreptatea, o fi nobilă lupta cu nedreptatea, dar să mai lupte și alții, că familia Simaciu și-a făcut datoria cu vârf și îndesat, și-a plătit scump, prea scump, setea de dreptate. Trăim în democrație, cel puțin așa ni se spune, există justiție, tribunale, procuratură, poliție, opinie publică, are cine să ne apere de ticăloși. Noi, Petruț dragă, să băgăm sabia-n teacă. Ne-am luptat și am sângerat destul. Trebuie să te așezi; acum ai unde. Iar cu liniștea... Nu era nevoie să-mi spună Aldea cum să-ți rânduiești viața. Nu sunt cardio-chirurg; dacă aș fi fost, te-aș fi operat eu, nu te lăsam pe mâna altcuiva, dar știu atâta medicină încât să-ți spun stop! Râmnicu-Vâlcea, capăt de linie. Ai înțeles Petruț, scumpul meu?

* *

Transbordarea din Salvare în casă a decurs fără probleme. Nici de cărucior n-a mai fost nevoie, ustensila cu două roți se putea întoarce la spital, lăsând pacientului o relativă libertate de mișcare prin casă, iar în cel mult două săptămâni, și prin curte. Asistentul și șoferul, invitați înăuntru la o cafeluță binevenită și binemeritată, au părăsit locuința cu câte un pachețel, acceptat numai când Mioara le-a spus:

— Știu că între noi, cadrele medicale, nu se practică stimulentele și recompensele, dar dulceață de cireșe amare culese din grădina mea nu se refuză, că jigniți gospodina. Vă asigur că e doctorie curată!

— Și dovada că până și din amărăciunile vieții și pământului se pot face bunătăți, dacă știi cum să le prepari, adăugase Simaciu, în stilul său de abordare a tuturor întâmplărilor, mărunte sau excepționale, prin care trecea.

La plecare, în timp ce șoferul se pregătea să scoată mașina din curte în marșarier, iar asistentul să-și ocupe locul pe partea cealaltă a șoselei pentru a pilota manevra, semnalizând „liber“ în traficul nu foarte intens la acea oră, driverul gândi cu voce tare:

— Țărușii ăștia marchează, probabil, traseul viitorului gard. Or fi avut proprietarii multe de rezolvat la exteriorul și interiorul casei, dar dacă aș fi

fost în locul lor, eu unul aș fi început cu gardul. Casa mai putea aștepta, că nu o lua la vale...

Nimeni nu-și putea imagina, atunci, cât de înțeleaptă era remarca șoferului și cât de bine ar fi fost dacă acest gând ar fi trecut prin capul cuiva din familia Simaciu, grăbind înălțarea gardului proteguitor.

CAPITOLUL IV

DOSARELE PROCURORULUI SIMACIU

(prima parte)

Dan Simaciu crescuse în cultul tatălui său. Nu prin acțiunea voită a cuiva, ci prin forța iradiantă a personajului-model. Farmecul, umorul, fantezia cu care născocea Petre povești minunate numai și numai pentru băiatul lui, nu scoase din cărți, ci inventate, mereu și mereu altele, îl făceau pe copil să-și adore tatăl. Mai târziu, când învățase să citească și începuse să tragă cu ochiul prin gazetă la câte un articol mai deosebit, semnat Petre Simaciu, apăruse admirația, mândria de a avea un asemenea tată. Și mai târziu, după câteva întâlniri cu părinții, organizate de învățători și diriginți, unde intervențiile lui Simaciu aproape că stârneau aplauze, puștiul se simțea în al nouălea cer. I se părea un adevărat noroc să poarte acest nume, să trăiască alături de mintea asta sclipitoare, să-i asculte spusa de care nu se sătura niciodată. Exact când admirația și mândria filială se instalaseră temeinic în sufletul copilului, începuseră necazurile; demiteri, transferuri forțate, peregrinarea din redacție în redacție, din oraș în oraș, din locuință în locuință, iar el-din școală în școală. Niciun episod din odiseea familiei Simaciu nu i-a clintit însă convingerea că tatăl său este un om de excepție, la început-sentiment copilăresc, instinctiv, apoi-credință fermă, cu o infinitate de argumente.

Prin clasa a IV-a primară și-a apărat cu pumnii convingerea. Vlăjganul clasei în care tocmai poposise după una dintre mutările intempestive ale tatălui său, un repetent cu repetiție, ajuns printre colegii prichindei ca măgarul printre oi, i se adresase așa, cu răutatea infantilă rămasă încă un mister pentru pedagogi și psihologi:

— Bă, ăla nou, de ce e tac-tu dat afară de peste tot?

Întrebare riscantă; puștiul, atins în cea mai sensibilă coardă a sufletului, deși cu două capete mai scund decât vlăjganul, se repezise la obraznicul imprudent și-i aplicase o asemenea corecție cu pumnii, încât nimeni din clasă n-a mai cutezat de-atunci să riște un conflict cu „ăla nou“.

Copilul, apoi elevul, apoi studentul Dan Simaciu nu putea înțelege cu niciun chip cum se face că un asemenea gazetar, ale cărui rânduri tipărite sar din pagina de ziar, obligându-te să le placi, să te intereseze, să te gândești la ce-ți spun ele, este repudiat, alungat din redacții, în timp ce autorii de fraze cenușii, sălcii, știute și răsștiute, stau bine-mersi, nimeni nu-i consideră indezirabili, nu sunt clintiți de la locul lor, cucerit parcă pe vecie?! Ce nu le place șefilor la tatăl său, omul care plăcea întotdeauna, în orice împrejurare prietenilor și străinilor deopotrivă, iar lui, copilului, ce să mai vorbim? De ce învățătorii, diriginții, cunoscuții îi apreciau verva, zicerile, gândurile, iar cineva (cine? și de ce?), acolo, sus, îl tot alungă, îl tot mută, se tot scutură de prezența lui, deși puțini știu să scrie și să vorbească așa ca el?

Încercase să găsească răspuns la Mioara, la o vârstă la care copiii nu pun asemenea întrebări:

— Mamă, de ce ne mutăm iar?

— Pentru că tata are necazuri, Dănuț mamă. Tu vezi-ți de treabă. Învață, că de rest avem noi grijă.

Atât. Dar de ce are tata necazuri? Asta nu-i spunea nimeni. Frământarea, căutarea răspunsului îl maturizaseră mult prea devreme. Pe la 13 ani, într-o seară, când familia se adunase la cină, Dan își uimise părinții cu o rugăminte:

— Aș vrea să vă cer ceva, dar... să nu vă supărați.

— Spune, Dănuț-mamă, îl îndemnase Mioara, convinsă că Dănuț al ei cel cuminte nu are cum să-i supere cu vreo trăsnaie sau necuviință.

— Vezi? Tocmai asta vreau să vă rog: nu-mi mai spuneți Dănuț. Pe mine mă cheamă Dan.

Rămas cu furculița la gură, Petre se dezmetici din surpriză și-l întrebă:

— De ce ? Cum ți-a venit gândul ăsta?

— Așa, i-a răspuns băiatul. Vă rog să nu mă mai alintați. Nu mai sunt copil. Vă rog. Și... nu vă supărați.

Mioara îl privea cu ochii mari, luptându-se cu lacrimile.

„Of, Doamne! Ajută-l Doamne să fie așa, să ia viața-n piept, să se lupte și să învingă, nu ca Petruț al meu, minunatul de Petruț fără nicio șansă în fața...“, dar nu-și sfârși gândul, pentru că Simaciu, după ce-și mestecase și

înghițise bucata de șnițel din furculiță, se adresă puștiului cu toată seriozitatea de care era în stare:

— Bine, măi bărbatule, dacă vrei tu Dan și numai Dan, atunci... Dan să fie! Dar... apropo: îi dai voie maică-tii să-mi spună Petruț? Și eu-ei Miorițo?

Băiatul i-a răspuns calm:

— Voi spuneți-vă cum vreți. Vă privește. Dar eu sunt Dan.

Din seara aceea, viitorul procuror Dan Simaciu a scăpat de alinturi și diminutive. În casă ajunsese al doilea bărbat al familiei, care voia cu orice preț să afle ceva: să știe, să priceapă cu ce greșea mereu tatăl său, dacă greșea. Ce lege scrisă sau nescrisă încălca el atât de grav încât să tot fugă de la „locul faptei“.

Așa se născuse ideea profesiei de om al legii. Va învăța meseria asta, va merge pas cu pas pe urmele locurilor părăsite de Simaciu, va reconstitui moment cu moment eșecurile, „necazurile“, va stabili-pentru el, nu pentru vreo instanță-dacă, și cât, și cu ce a greșit Petre Simaciu. Descoperirea la care începuse să se gândească inițial cu naivitatea puștiului, dar mai apoi cu mintea ce se maturiza, conferindu-i discernământ, îl va pregăti pentru propria lui viață. Va afla astfel ce duce la succes, ce provoacă eșecul, cum se poate citi diferența dintre aparența și esența personalității unui om care, cine știe? poate ia ochii și mințile semenilor pe nemeritate, doar cu fațada, cu artificiile... Nu cumva este el însuși victima unei asemenea confuzii?

Atât de departe împingea băiatul întrebările despre el însuși; de fapt despre tatăl său, deși... În momentele de sinceritate totală față de sine, Dan simțea, știa la ce adevăr va ajunge. Nici sufletul de copil, nici inteligența de adolescent și nici puterea de judecată a tânărului aflat în pragul maturității depline nu se puteau înșela atât de grav și de îndelung în privința unui om atât de bine cunoscut și în situații atât de diverse. Dar convingerea asta ascunsă, izvorâtă din multă iubire, trebuia confruntată cu realitatea, confirmată de fapte. Și exact asta pornise să facă.

Gândul mijit în mintea copilului se întărise cu timpul, purtându-i pașii la facultatea de drept, cu țintă precisă: procuror. Unul nepărtinitor, obiectiv, deși înțelegea cât de greu îi va fi să acționeze cu dreaptă măsură, să judece „la rece“ faptele.

De atunci, în toate vacanțele și concediile, cu toate prilejurile ivite sau provocate, a trecut-chiar și repetat-prin locurile de muncă ale lui Petre Simaciu. A răsfoit colecții de ziare, a copiat ce n-a putut xeroxa, a stat de

vorbă cu o mulțime de oameni, foști colegi, foști șefi (câți l-au primit), foști colaboratori, chiar și cu eroi ai reportajelor și anchetelor lui Simaciu, dispuși să-și amintească ce și cum. Pătrundea prin arhive și secții de documentare înarmat cu mașina de scris micuță, marca „Erica“, purtată într-o cutie ușoară, dar rezistentă, cadou de la tatăl său, la care ajunsese să dactilografieze aproape cu viteza unui profesionist. Așadar... muncă răbdătoare, migăloasă, de arheolog, investigator, detectiv particular, procuror sub acoperire pornit după probe la dosar, ipostaze ce urmau să devină apoi treabă de avocat al apărării și, la final, de judecător drept, obiectiv al faptelor adunate.

Toate peregrinările le-a făcut în resturi de vacanțe, cele mai multe săptămâni consacrându-le muncilor sezoniere, pe care nici Mioara, nici Petre nu i le-au interzis vreodată, dimpotrivă. Ceea ce nu știau și nici nu bănuiau părinții era destinația banilor câștigați astfel. Dan era hotărât să facă totul pe cont propriu, iar când obosea, că există oboseală și la vârsta când ți se pare că poți orice și oricât, se refugia în limanul binecuvântat al casei din Râmnicu-Vâlcea, unde tanti Polina îl aștepta ca pe o binefacere.

* *

Exact în această casă-liman, casă-refugiu, se afla acum procurorul Dan Simaciu a doua zi după discuția cu doctorul Aldea, casă devenită proprietate și locuință permanentă (în sfârșit!) a familiei Simaciu, după ce mătușa cu suflet de mamă se stinsese din viață. Așezat pe scaunul vechi, dar comod, cu spătar înalt, la biroul plasat în podul mansardat al casei, vechiul lui „cabinet“ încă de pe vremea liceului, tânărul răsfoia filele unui dosar, luat dintr-un teanc de alte cinci, toate cuprinse într-un biblioraft încăpător cât un sertar de bibliotecă.

Avea de adăugat informațiile obținute de la Aldea, treabă ce-i luă mai bine de o oră. La sfârșit, apucă primul dosar din teanc, răsfoindu-l cu un sentiment aparte. Pe copertă scria:

DOSAR 1

”ZIARUL TINERETULUI”, București, ANGHEL MÂRZAN

iar dedesubt, o dată: ziua, anul.

Cu el începuse. Primul pas, de la care pornise totul. Nu-l precedaseră decât căutări răzlețe, prin arhive, ceva copieri de texte, dar nu se mai întâlnise până atunci cu vreun „martor relevant“, față-n față, care să-i vorbească despre începuturile ziaristului Petre Simaciu. Acel bătrân

providențial nu numai pentru tată, ci și pentru fiu, îl convinsese definitiv că demersul început merită, ba chiar trebuie continuat. Doamne, ce om! Nu va uita niciodată acea întâlnire de aproape patru ore, fixată în memorie mai puternic decât vizionarea unui film tras atunci, acolo, cu camera ascunsă.

* *

Ajuns în fața ușii apartamentului 16 de la etajul III al unui bloc din Balta Albă, studentul Dan Simaciu apăsă soneria. În crăpătura ușii se ivi un chip de fată.

— Pe cine căutați?

— Bună ziua, domnișoară. Mă numesc Dan Simaciu și-l caut pe domnul Anghel Mârzan.

— Știe că veniți?

— Știe că trebuie să vin, dar nu chiar acum. Am vorbit la telefon de vreo două ori, mi-a promis că stă de vorbă cu mine și, fiind în trecere prin București, din vacanță, am zis să încerc.

— Un moment, să-i spun.

După câteva clipe, ușa se deschise din nou, de data asta larg.

— Poftiți, vă conduc în birou, vine și bunicul imediat.

Simaciu-junior păși înăuntru nu fără emoție. Își pusese multe speranțe în întâlnirea aceasta, iar personajul cu care urma să se afle față-n față căpătase, din spusele tatălui său, o aură cu totul specială. Acum așezat pe un scaun cam rigid din camera cu aspect de birou, una din cele trei ale apartamentului modest mobilată, dar curată și ordonată, așa cum părea să fie întreaga locuință, tânărul inventarie dintr-o privire cele două biblioteci ticsite cu cărți mai vechi și mai noi, adunate într-o varietate de gusturi deconcertantă.

N-avu timp să reflecteze prea mult la ce vedea, pentru că în cameră intră un bătrân. Părea încă în putere, puțin gârbovit, cu părul albit și rărit de vârstă. Gazda îi întinse o mână ce avusese de-a face, probabil, nu numai cu condeiul gazetăresc, ci și cu unelte mai provocatoare de bătături decât pixul sau stiloul, apoi îl privi lung, vădit admirativ, justificându-se cu o voce surprinzător de caldă pentru omul aspru care părea să fi fost la maturitate.

— Deci dumneata ești băiatul lui Petre... Mă uit, mă tot uit, scuză-mi insistența; încerc să văd în chipul dumitale imaginea lui Simaciu de-atunci. Da, semănați, dar... cum să spun... îmi pari un fel de Petre la puterea a doua;

mai tare, mai dârz, mai... nu știu cum. Parcă în aliajul din care ești făcut, cineva a adăugat puțin metal ceva mai dur. Știi... eu fac ce fac și amestec metalul și în gânduri și în vorbe. Am fost strungar, cu metalul m-am luptat ani de zile, el mi-a devenit un fel de etalon când judec oamenii.

Dar... iartă-mă: nu te-am întrebat dacă trebuie să folosesc pluralul de politețe. Știu să vorbesc și cu dumneavoastră, dacă e musai.

— Ooo, nu, nici pomeneală, domnule Mârzan, sau... tova- rășe? Că, vorba dumneavoastră: dacă e mai bine așa, nicio problemă!

Bătrânul râse încet, pe înfundate.

— Văd că și dumitale ți-a ridicat tranziția tot soiul de dileme. Fii liniștit, spune-mi cum vrei. Am fost tovarăș, acum sunt domn, nepoată-mea îmi zice buni, golănașii de prin vecini mă strigă tataie, cuvânt care mă scotea din sărite, ca o insultă, până acum vreo trei ani, când mi-am dat seama că, la anii mei... cum să te strige copiii?

Ca să fiu sincer, cel mai mult mi-a plăcut apelativul ucenicilor mei de la uzină, că aveam doi: „nea Anghele“ sau, când trebuia să-i scot din vreo belea, „bre, nea Anghele“. Cât despre domn și tovarăș, am cunoscut la viața mea câțiva tovarăși adevărați domni, iar acum, o mulțime de domni ce n-ajung nici la genunchiul acelor tovarăși. Așa e viața, dragul meu: una scrie pe etichetă, alta e omul de sub ea. Ușa se deschise, făcând loc fetișcanei care răspunsese la apelul soneriei. După ce lăsă tava cu ceașca de cafea pentru musafir și cana cu ceai pentru buni, fata se retrase tăcută, primind mulțumirile bunicului cu o înclinare discretă.

— Nepoata mea, Lucica. Mă mai ajută când poate, când are timp, că eu sunt singur, soția s-a stins acum trei ani, iar fii-miu, tatăl fetei, e ocupat până peste cap; e inginer, are o firmă de construcții, una micuță, care-l poartă pe drumuri de dimineața până seara, iar noră-mea ține pe umeri și gestiunea firmei și treburile casei, de-abia răsuflă.

Dar eu tot vorbesc și nu te-am întrebat: ce vrei să afli de la mine, de fapt? ca să știu prin ce buzunar al sacului cu amintiri să scotocesc.

Băiatul nu se aștepta la o întrebare atât de directă. Încercă să câștige o clipă de răgaz, dar tot gazda îl scoase din încurcătură.

— Mai întâi, spune-mi ce face Petre. Cu asta trebuia să încep. Am auzit că are necazuri și cu slujba și cu sănătatea.

— Are, într-adevăr. A trecut prin câteva redacții...

— Asta știam.

— ...și de-abia a scăpat dintr-un infarct și dintr-o operație pe cord deschis.

La auzul veștii, gazda aproape că se ridică de pe scaun.

— Vai de mine! Chiar așa? La vârsta lui?

— Păi... ăsta e necazul, adevăratul necaz: sănătatea. Pățaniile de prin redacții s-au adunat. Le-a pus la inimă pe toate și, uite, inima n-a mai rezistat. Acum e mai bine, dar vă spun drept: ne e teamă prentru viața lui, că tot nu se lasă. Am să vă dau amănunte, dacă doriți, dar pentru că m-ați întrebat ceva mai devreme, vă răspund: aș vrea să-mi povestiți-dacă se poate, dacă aveți timp și dispoziție-cum a fost. Ați condus redacția unde tata și-a făcut intrarea în presă și, din câte am reușit să aflu, a fost o intrare pe ușa din față. Cum și de ce s-a transformat succesul debutului într-o demitere cu scandal, după trei ani și jumătate? Asta tot caut să aflu, să înțeleg. Cineva mai în temă decât dumneavoastră nu cred să existe.

Bătrânul se ridică din scaun de-a-binelea, căută ceva într-o despărțitură a bibliotecii, apoi se reașeză, ținând în mână un fel de biblioraft nu prea voluminos. Din el scoase un plic mare, cu tăieturi din ziar, îngălbenite de vreme, fiecare având-prins cu clemă –un bilețel cu ziua și anul apariției.

-Vezi dumneata ce păstrez aici? întrebă gazda. Este „dosarul Simaciu“. Materialele lui, decupate din ziar și păstrate cu grijă; motiv de mândrie profesională în meseria asta de împrumut pentru strungarul Mârzan, dar și de bucurie părintească. Da, părintească, dragul meu, pentru că... așa cum ești dumneata băiatul lui Petre, el a fost pe-atunci băiatul meu, speranța mea că la scadență, când voi părăsi presa și chiar lumea asta, Petre Simaciu va reprezenta dovada că n-am trecut pe-acolo fără să las vreo urmă.

La auzul cuvintelor care sunau mai degrabă a filozof înțelept decât a strungar convertit la ziaristică, Dan simți că inima îi bate mai repede.

— Chiar așa, domnule Mârzan?

— Chiar așa, dragul meu. Dar ca să înțelegi mai bine, să pricepi tot, ce și cum a fost, ar trebui s-o iau mai de departe. Ai timp? Ai răbdare?

— Ooo, Doamne, de când aștept să aud cuvintele astea!

— Bine; atunci ascultă. Era la începuturi, pe vremea luptei de clasă tot mai ascuțite, a dictaturii proletariatului care, îmblânzită mai apoi, a devenit „ conducerea de către partid“. Iar partidul... pe cine să se bizuie, dacă nu pe

clasa muncitoare? În mediile neproletare, pe la intelectuali mai ales, spiritul mic-burghez și chiar zăpăceala boemă trebuiau transformate în partinitate comunistă. Treabă grea! Ei bine, eu am fost unul dintre muncitorii luați din uzină, trecuți printr-un curs de trei luni și apoi trimiși în redacții, să îmbunătățim compoziția socială, să întronăm combativitatea revoluționară, spiritul muncitoresc, înțelegi dumneata?

Am început cursul vreo 30, l-am absolvit doar opt. Eu fusesem recrutat pentru ziarul tineretului, unde publicasem deja câteva informații semnate, în calitate de corespondent voluntar, că pe atunci „se purta“ treaba asta. Înainte de a fi instalat în noul post-în ce funcție crezi? ei bine, nici mai mult nici mai puțin decât redactor-șef!-am avut fericita inspirație să cer două-trei luni de acomodare cu redacția, fără vreo funcție oficială, doar cu statut de strungar venit să se califice mai zdravăn pentru ipostaza de corespondent voluntar „de elită“.

Ideea mi-a venit în urma pățaniei unui coleg de curs, muncitor și el. Înscăunat la un ziar central ca şef de secție, băiatul se pomenește chemat în tipografie, unde i se spusese că îl așteaptă urgent tovarășul Calandru. Colegul meu s-a dus într-un suflet, întrebând din tipograf în tipograf unde poate fi găsit tovarășul Calandru; în urma lui, muncitorii tipografi, colegi de clasă socială, cum s-ar spune, se strâmbau de râs.

Ca să înțelegi comicul și penibilul situației, precizez că, de fapt, calandrul este un utilaj, o presă de mare putere care imprimă în niște folii de carton literele de plumb, în care folii se toarnă apoi plumb topit, sub forma unor jumătăți de cilindru, care jumătăți, devenite plăci, sunt instalate pe rotativă, care rotativă imprimă textul pe foaia de ziar, aruncând în flux continuu, spre expediție, tirajul numai bun de trimis la gară sau la aeroport spre chioșcurile de difuzare.

Eu n-am vrut să fiu penibil. Nu puteam accepta să râdă cineva de mine, dar te întreb: cum să nu râdă dacă trebuia să fiu șeful unor oameni din a căror meserie nu știam nimic, dar nimic?

Și uite-așa, aproape trei luni, am fost băiatul redacției bun la toate, trecut prin toate secțiile, zăbovind și la secretariat, uneori mai aducând cafele și cico de la bufet pentru veteranii redacției-niciunul mai bătrân de 40 de ani!-ba chiar și sandvișuri cu parizer sau borcănele cu iaurt, hrana de bază a redactorilor în acea vreme.

Învățam denumiri, termeni, fluxul manuscrisului, com- petențele tuturor treptelor ierarhice, operații obligatorii, iar mai apoi, când am depășit abecedarul, mi-am băgat nasul și în subtilități de construcție a articolelor, trăgând cu ochiul în jur, întrebând-dar cu prudență, să nu dau de bănuit, încercând să fur secretele maeștrilor redacției, învățând să folosesc secția documentare, mă rog; tot tacâmul.

Dar... uite că mă lungesc. Pe scurt, când m-au instalat redactor-șef, toți au rămas cu gura căscată, inclusiv secretarul de partid, vexat că habar n-avea ce se pregătește. Insistasem la „foruri“ să nu transpire nimic, să nu mi se compromită „incognito-ul“. Și uite-așa, am pășit cu dreptul. Nimeni n-a avut vreun motiv flagrant să mă ia în râs.

— Formidabil! exclamă tânărul. Ce idee!...

— Nu-i așa? îl întări gazda. Am găsit în redacție-că aici am vrut să ajung-un grup de condeie strălucite. Eram sigur că, mai târziu, cândva, istoria literaturii române nu le va ocoli; și cu cei mai mulți dintre cei puțini, chiar așa a fost. Acel mănunchi de condeie a dat trei dramaturgi de calibru, dacă vrei pot să-i și numesc; un prozator considerat „regele metaforei“, dus de talentul său până la fotoliul de academician; un remarcabil scenarist și producător de film, 2-3 autori de proză scurtă, un publicist care face și astăzi deliciile cititorilor, înnobilând pagina unui cotidian cu rubrica lui săptămânală. Toți-porniți din acel birou unde se adunaseră reporterii speciali, echipa de șoc a redacției.

Asupra lor plana însă un pericol, o suspiciune gravă, nutrită de forurile superioare. La prima conferință pe țară a tinerilor scriitori, unul din grup, susținut de ceilalți, a cerut dreptul la adevărul integral. Mai pe șleau spus, gata cu poleirea realității (citește: realismul socialist și romantismul revoluționar). Scriitorul să descrie ce vede, ce-i oferă societatea ca realitate concretă, nu ce-i cere „comanda socială“, partinitatea-adică.

Nu mă pricepeam eu la literatură, deși mi-a plăcut întotdeauna să citesc, și am citit mult, dar am înțeles ce-i pândește. I-am adunat pe ei, numai pe ei, într-o întâlnire cu cărțile pe masă și le-am spus așa: măi, fraților, eu n-am venit aici să vă pun botniță sau să vă îmblânzesc, să vă dresez partinic. Vă prețuiesc talentul, bravo vouă, și sunt sigur că veți ajunge departe, dacă nu-l veți îngropa cu declarații teribiliste, cu afirmații numai bune de dat în cap cu ele celor ce le fac. Din clipa asta eu, fostul strungar Anghel Mârzan,

acum redactorul vostru șef, mă simt răspunzător nu numai pentru cum arată ziarul ăsta, ci și pentru devenirea voastră.

V-am citit și vă citesc materialele cu admirație, v-am citit și cărțile, cam puține, câte ați apucat să scrieți; v-am ascultat și discuțiile, unele aprinse și foarte interesante, purtate în biroul ăsta, pe când chibițam și vă mai aduceam câte o cafea de la bufet. Știu acum foarte bine ce gândiți, ce hram purtați. Nu sunteți nici dușman de clasă, nici infectați cu spirit mic sau mare burghez, cum vă suspectează unii (dar atenție! acești „unii“ vă pot face mult rău doar bănuindu-vă). Sigur, mirosiți puțin a teribilism, a nonconformism, a boemă, vă mai scapă câte-o vorbă în doi peri... asta da, am remarcat, de ce să mint? Dar din câte am aflat și eu despre lume și viață, știu că așa sunt artiștii, creatorii. Una este cafeneaua de la Capșa, alta, cu totul alta este hala de strunguri de la uzina mea; altă atmosferă, alte preocupări, alte obiceiuri... Că o fi bine, că fi rău... asta nu mai știu, dar nu cred că va putea schimba cineva, vreodată firea scriitorilor, a artiștilor, a pictorilor, a celor care trăiesc pentru artă și din artă, din creație, așa că... pe cine să bănuim, să acuzăm și de ce? La ce bun? Mă înțelegeți cum gândesc?

Aveți în mine un aliat. O pavăză, dacă vreți. Mergeți pe mâna mea și țineți seama de ceea ce vă spun, vă sugerez, vă cer la un anumit moment, din grijă pentru cariera voastră de scriitori.

— Le-ați spus asta? exclamă din nou, la fel de uimit, Simaciu junior.

— Da. Exact așa. N-am semnat niciun pact, dar din acea zi n-am avut nicio problemă majoră cu niciunul dintre ei, cât au mai stat prin redacție, pentru că și-au luat zborul spre publicațiile literare sau spre statutul de liber-profesioniști ai condeiului, titulari de rubrici permanente, colaboratori ai radioului și cinematografiei, ai televiziunii, când a apărut TV-ul la noi.

În vreo patru ani, biroul a rămas gol. Simțeam nevoia să-l umplu cu ceva, cu cineva din familia lor spirituală, cu talentul lor–chiar neafirmat încă. Simțeam că e nevoie de câteva vedete, dar cu talent, nu doar cu fumuri de vedetă; locomotivele care trag și accelerează garnitura, că fochiști aveam.

Atunci a apărut tatăl dumitale. Era student, făcea practica de un semestru în redacția noastră. După vreo trei săptămâni de hălăduit prin secții, m-am pomenit cu el în birou. Parcă-l văd...

Bătrânul se opri din povestit. Sorbi câteva înghițituri din ceaiul răcit în cană, prelungind pauza. O clipă, fața aspră i se lumină de un zâmbet, adresat parcă acelui moment, acelei amintiri, apoi vorbi din nou, pe un ton

surprinzător de grav, cârmindu-și spusele într-o direcție aparent fără nicio legătură cu tot ce spusese înainte.

— Vezi, dragul meu? Uneori stau și cuget, că, la vârsta mea, ce altceva mai poți face? Mă gândesc la viața asta trăită atâtea decenii, la oamenii cu care am lucrat și la uzină și la ziar, și parcă văd în fața ochilor un munte cu doi versanți. Unul lin, cu panta ușoară și cu potecuță netedă până-n vârf. Ca să-l urci, pui rucsacul în spate și pornești ca la plimbare. Aproape că n-ai cum să nu atingi vârful, dacă ții cărarea.

Celălalt versant e abrupt ca un perete, făcut parcă anume să te sperie, să te alunge. Cine și de ce s-ar încumeta să se cațere pe zidul de piatră, când pe partea cealaltă, poteca te așteaptă? Ei, uite că există trăzniți care se încumetă. Învață să mânuiască pioletul, să bată țăruși de fier în stâncă, să strecoare frânghia prin inelele de la capătul țărușilor, să se ridice aproape numai cu puterea brațelor, agățându-se de frânghie, cucerind muntele palmă cu palmă. Mai învață să-și stăpânească spaimele, amețeala, amorțeala mâinilor, tremurul picioarelor obosite... și ajung în vârf.

La ce bun toată nebunia asta? se întreabă mulți. Când poteca e colea și te așteaptă, de ce să te lupți cu peretele care parcă de-abia te-așteaptă să-ți rupă gâtul?

Vezi... După o viață trăită printre sute, mii de excursioniști cu rucsacul în cârcă, dar și printre câțiva alpiniști - nebuni despre care tocmai vorbeam - eu întreb altfel: ce ne-am face fără nebuni? De la ei învățăm cum să ne depășim limitele, să ne stăpânim frica. Să îndrăznim, s-o luăm pieptiș, să rezistăm la greu. Cum ar fi fără ei? Asta întreb. Și durerea ce-mi amărăște bătrânețile este că, de prea multe ori, prostia, inconștiența, răutatea omenească pun stavilă în calea celor puțini, porniți pe drumul greu, ba chiar îi îmbrâncesc în prăpastie. De ce? Chiar și fără bariera ticăloșilor nevolnici, îndrăzneții sunt puțini, curajul nu se găsește pe toate drumurile, ca lașitatea și puturoșenia; de ce, atunci, să-i mai împuținăm cu bună știință și cu rea credință?

Iartă-mi, te rog, discursul ăsta lung și patetic, de bătrân nevorbit, și aparent fără nicio legătură cu ce voiai dumneata să afli de la mine. Să nu crezi că uitasem de unde am plecat; nu m-am ramolit încă...

Tatăl dumitale a fost unul dintre puținii „alpiniști“ întâlniți în lunga mea viață, năpădită, sufocată de „excursioniști“. Mă chinuie și azi regretul că n-am putut, n-am știut să-l ghidez către reușită; reușita deplină, definitivă,

vreau să zic. Avea tot ce-i trebuie: talent cu carul, perseverență, credință în steaua lui, energie, nebunia aceea frumoasă care te ia de pe drumul bătătorit și te agață de peretele abrupt. Credea ca un fanatic în adevăr, în dreptate. I-a lipsit un singur lucru...

— Care? rosti într-un suflet Dan Simaciu, convins că va auzi cuvântul sau cuvintele-cheie pe care le căuta.

— Norocul. Adică... nu numai. N-a avut nici răbdarea înțeleaptă, tactul-cum i se spune-de a evita capcanele.

— Adică...?

— Mi-e greu să-ți explic. Vezi dumneata... Pe marea străbătută de corăbii, în strâmtori, în locurile înguste, în zonele unde pândesc fie colți de stâncă ascunși, fie bancuri de nisip periculoase, fie curenți vicleni, nu este suficient cârmaciul corabiei; lângă el apare pilotul, un om al locului care știe cum să ferească vasul, să-l strecoare printre primejdii. În viață, la fel de presărată cu pericole, oamenii trebuie să fie și cârmaci, și pilot. E treabă grea. Petre n-a prea fost un bun cârmaci; pilot... nici vorbă. N-a înțeles că viața e, într-un fel, mai plină de pericole decât hăul mărilor și oceanelor. Mai ales atunci.

Încă odată spun: e greu să înțelegi cum era atunci. Trebuia să fi trăit în acea vreme, printre acei oameni, cu acele reguli păcătoase ca să înțelegi cum poate un sistem să curme un drum, o vocație, uneori o viață. Îți vine să crezi? Asta o spune un strungar ajuns redactor-șef de cotidian central tocmai datorită acelui sistem, ca să realizezi absurdul acelei vremi!

Eu l-am ajutat pe Simaciu să demonstreze de ce e în stare. L-am debutat, adică; asta am putut, și lansarea a fost spectaculoasă, dar n-am știut să-l feresc de pericole, să rămână acolo, pe orbita succesului.

— Nu văd cum...

— Eu trebuia să văd cum, dragul meu. Și n-am văzut. Deși simțeam, aproape știam că a doua lui anchetă de răsunet nu trebuia să apară, i-am publicat-o. N-am ținut seama de faptul că riscul este prea mare și dușmanul prea puternic (de fapt, nici nu știam bine cu cine ne luptăm!), aproape atotputernic în acel timp. Prima dată am respins-o, deși era o bijuterie, dar una periculoasă. Petre a insistat, m-a implorat să i-o public. Ca să mă convingă, aproape că m-a acuzat de lașitate. Șantaj sentimental, desigur; am înțeles de ce-l face și nu m-am simțit jignit. Am cedat. Și a urmat prăpădul.

— Vă referiți la investigația cu bătrâna-dușman de clasă?

— Da. Dar hai s-o luăm pe rând, că altfel o să tot bat câmpii și ne-apucă noaptea, fără să afli ce te interesează.

Bătrânul scoase din plic o halcă impresionantă de text, decupată dintr-un ziar, aproape o pagină și jumătate, despăturind-o cu grijă.

— Asta este ancheta de debut. Bomba. E vorba despre...

— O cunosc, domnule Mârzan. O știu bine.

— Păi de ce nu spui, omule?! Cum ai citit-o? De unde? O păstrează Petre?

— Nu. De la tata smulg cu greutate câte ceva, din când în când, iar de păstrat, nu cred că și-a făcut arhivă personală; aș fi găsit-o prin casă. Dar vă spuneam că am pornit pe urmele pățaniilor lui, ca să înțeleg... Am căutat redacția acestui ziar, spuse tânărul, arătând spre tăietura întinsă pe birou, dar dispărând ziarul, a pierit și redacția. Cineva m-a dus, totuși, într-un fel de magazie, prin subsolul Casei Scânteii, unde se depozitează colecții de ziare vechi. Două zile am copiat articolele tatei, dar cele fără semnătură... cum să le fi știut? Această anchetă, și cealaltă, care i-a încheiat calitatea de salariat al dumneavoastră, le am acasă, citite și răscitite.

Gazda îl privi lung, pătrunzător.

— Ce-mi spui dumneata mă îndeamnă să cred că Simaciu... n-a prins el rădăcini în presa mare, cum ar fi meritat, dar lasă totuși ceva în urmă, poate mai important: un băiat de toată isprava. Bravo lui! Și dumitale. Uite, îți dau tot dosarul cu articole, cred că e pe mâini bune. Acum... să-ți spun povestea.

Era vorba despre directorul unei mari uzine bucureștene atât de lacom, încât și-a trecut în ștatul de salariați și mama, și sora. De ce n-au bătut la ochi numele de familie? Simplu: pentru că mama purta alt nume, datorită divorțului, iar sora se numea altfel-prin căsătorie. Doamnele n-au călcat vreodată prin curtea uzinei, necum în vreun spațiu de producție sau birou administrativ. Primeau salariul în plic, acasă, semnau ștatul din același plic și-și vedeau de treabă; de treaba lor, nu a uzinei. Asta... doi ani, lună de lună.

Până aici știai, dacă ai citit textul. Ceea ce nu ai cum să știi este scandalul care a urmat și ecoul uriaș în opinia publică. Omul vizat nu era un fitecine: figură marcantă a industriei, candidat serios la o înaltă funcție în ministerul de resort, membru al Comitetului municipal PCR. Înțelegi? Un ins pe cai mari de tot, strivit pur și simplu sub titlul „De ce nu și soacra, tovarășe

director?“ Așa ceva, scris cu litere de afiș pe o pagină și jumătate de ziar, nu se mai citise! Dar mai importantă era spargerea cutumei. Nu ni se mai aruncase și nouă, ăstora de la presă, guma mestecată de partid, sindicat, UTM, opinia colectivului etc. etc., adică un caz discutat, analizat și gata rezolvat. Nu; cititorii primeau rodul investigației noastre, descoperirea noastră. Dezvăluiam murdăria unui puternic al zilei fără ajutorul nimănui, așa cum nu se făcea pe-atunci, când se purtau cel mult „revoluțiile făcute cu voie de la poliție“. Asta era noutatea, marea noutate care a făcut vâlvă și a demonstrat că se poate și așa.

Acum mă întorc acolo unde rămăsesem când am început să-ți povestesc cum l-am cunoscut pe tatăl dumitale. A intrat în birou, rugându-mă să-i acord câteva minute; voia să-mi spună peste ce subiect a dat. L-am ascultat și... am rămas uluit.

— Cum ai aflat dumneata tărășenia asta?

Răspunsul a fost mai senzațional decât subiectul însuși:

— Un colocatar, șofer la directorul cu pricina, este persoana care aduce acasă plicul cu bani și duce înapoi, la uzină, ștatul semnat. E om cinstit, faptul l-a revoltat, dar i-a fost frică să spună ceva, cuiva. Pe asta mizase directorul, dar la un moment dat, ticălosul-că nu era doar lacom și hoț, ci și ticălos!-și-a dat seama că șoferul ar putea să-l toarne, și atunci, ca să-l aibă la mână, i-a înscenat o neregulă cu niște bonuri de benzină pe care, chipurile, el, directorul, i-ar fi acoperit-o. Șantaj în toată regula!

Vecinul mi-a povestit totul. Ne-am apropiat pentru că îi meditez băiatul la limba română; gratis, bine-nțeles, că n-are el bani de meditații. L-am întrebat dacă, la o adică, are curaj să susțină la proces ce mi-a spus mie. S-a lăsat greu, dar l-am convins, explicându-i că nu putem pierde, că scapă astfel de înscenare și de șantaj. Am declarația lui scrisă și semnată; asta este, și mi-a întins trei coli scrise mărunt, semnate și datate.

— Ești naiv, măi băiatule, dacă îți închipui că directorul va recunoaște la anchetă mârșăvenia asta, i-am răspuns.

— Nu sunt, tovarăşe redactor-şef. Iată, am aici, în acest plic, fotografii cu ştatele de plată semnate, nu pe o lună, ci pe două, ca să fie clar. Le-am făcut cu acceptul şoferului. Pot aduce zeci de declaraţii de la salariaţi, dovezi că nimeni n-a văzut vreodată prin uzină pe vreuna din cele două „salariate“ încasatoare de bani nemunciţi. Dacă există vreo fărâmă de dreptate în ţara asta, şi eu refuz să cred că nu există!-directorul o încurcă rău. E în mâna noastră, n-are cum să scape, ce să ne facă.

Nu i-am dat răspunsul pe loc. Trecut prin multe, cum eram, ştiam că într-o asemenea poveste ai toate motivele să te temi, ba chiar, ar fi fost o minune să n-o încurcăm noi. Petre şi-a dat seama că ezit şi a plusat:

— Mai gândiţi-vă. Eu scriu materialul, îl citiţi şi hotărâţi pe văzute.

— În noaptea acelei zile n-am închis un ochi, şi-a continuat bătrânul povestea. Provocarea era cumplită. Dacă intram în joc, declanşam o nebunie fără precedent în presa acelei vremi. Dacă nu, dacă acopeream, de frică, mârşăvia unui ticălos, mi-ar fi fost ruşine se mă mai privesc în oglindă. Sigur, descoperirea lui Simaciu se putea finaliza şi printr-o informare trimisă organelor în drept; dar ce dracu soi de ziarişti am fi fost noi, dacă treceam pe lângă un asemenea subiect şi deveneam autori de note informative? Nu prea ştiam eu mare lucru despre jurnalismul de investigaţie, despre „scandalul Watergate“, despre cum poate fi dărâmat din scaun cel mai puternic om al planetei, preşedintele SUA, de către doi tinerei băgăreţi, inteligenţi şi curajoşi. În plus, ştiam-şi chiar bine de tot-că România nu e America, înţelegi?, dar simţeam că un gest de curaj ar fi creat un precedent, ar fi deschis un drum, ne-ar fi onorat şi înnobilat profesia de ziarist.

— V-a fost frică, domnule Mârzan? întrebă Simaciu junior.

— Ba bine că nu! Aveam şi varianta „nu ne băgăm“; nu- mi punea nimeni pistolul la tâmplă să zic da, însă un nu spus atunci mi-ar fi luat dreptul de a cere vreunui subaltern corectitudine, curaj, responsabilitate, iniţiativă. Dacă refuzam subiectul, n-aveam decât să mă întorc la strung. Acolo, dacă ştii meserie-şi eu ştiam, slavă Domnului-treaba e simplă şi clară, nu te chinuie dilemele.

După trei zile, Simaciu mi-a adus textul ăsta-şi bătrânul îşi însoţi spusa cu un gest către tăietura din ziar. L-am citit pe nerăsuflate, ca pe un capitol de carte poliţistă ieşită din condeiul unui maestru al genului. Pur şi simplu nu-mi venea să cred. Câteva clipe n-am spus nimic, dar nu pentru că ezitam

să pronunț hotărârea, ci pentru că socoteam febril cum trebuie procedat ca să micșorăm riscurile. Parcă mi-a citit gândurile.

— Știu de ce vă e teamă, mi-a spus Petre. Trebuie niște aprobări de la foruri... dar, dacă-mi permiteți, vă sugerez o schemă. Explicați la sectorul de presă al UTM-ului că „Scânteia“ a descoperit porcăria de-acolo și e gata să publice un articol „tare“. Păi dacă „Scânteia“ bătrână o face, de ce n-am face-o noi, „Scânteia mică“-așa cum ne spune lumea-înaintea lor? Nu militām și noi pe același front, cu același crez profesional și moral, dar și cu aceleași drepturi? Ca la sport: cel mai rapid și mai abil să învingă! De ce n-am învinge noi, când avem în mână un asemenea subiect?

Raționamentul m-a dat gata. Am trimis textul la tipar, cu mențiunea „nu se taie niciun cuvânt“, secretariatul a înțeles și... iată ce a ieșit, încheie bătrânul, ridicând la vedere halca de ziar. Dar s-a mai întâmplat ceva; amănunt, poate, dar extrem de important, dacă vrei să-ți cunoști tatăl, așa cum era el la începuturi și cum cred că este și acum. Ascultă.

În noaptea apariției, lângă rotativa care începuse să tragă ziarul, Petre a luat unul de pe banda străjuită de noi amândoi și, cu el în mână, mi-a spus: „Tovarășe Mârzan, dacă s-o întâmpla, cumva, să o zbârcim, vă rog să puneți totul în spinarea mea. Sunt student, n-au de unde și din ce să mă dea afară; am timp și pentru reabilitare, cum se obișnuiește cu cei care intră în bucluc...“

Atunci, acolo, am înțeles că Petre Simaciu este băiatul meu. Ziaristul și omul pe care îl căutam.

Dan Simaciu nu era deloc, dar deloc, insul efuziunilor lirico-sentimentale, însă la auzul spuselor bătrânei sale gazde, mai-mai că l-ar fi îmbrățișat și i-ar fi sărutat mâna cu recunoștință, ca unui bunic.

— Și după apariție ce-a fost, domnule Mârzan?

— Ce să fie? Triumf. La cititori, la foruri, la confrații din presă. De peste tot-felicitări, îndemnuri („țineți-o tot așa!“), sute de scrisori, zeci de sesizări din partea unor oameni care aveau și ei un of, pățiseră și ei o nedreptate, văzuseră și ei ceva care nu trebuie tolerat. Toți cereau ajutorul ziarului. Veniți, vedeți și publicați! Vâlvă mare, ce mai... Niște șefi de cadre din presă, știind că se apropie examenul de stat și repartițiile, au început să se intereseze de „băiatul cu ancheta“, să-l racoleze. Am aflat și am transmis-neoficial, desigur-tuturor: „Simaciu e al nostru, în câteva zile îl încadrăm, îi dăm și casă, așa că... lăsați-l în pace, e acontat“.

Exact așa s-a întâmplat. Am primit dezlegare să-i semnez decizia de angajare, odată cu repartiția pentru garsonieră, că tocmai urma să se căsătorească...

— Dar directorul? Escrocul?

— Eheiii... cu ăla a fost bâlci mare! Omul a recunoscut tot, turnându-și atâta cenușă-n cap, încât îți venea să plângi, dar nu de milă, ci de greață. Ca să scape de penal (ceea ce a și reușit), și-a felicitat tovarășii din Comitetul municipal pentru principialitatea și exigența partinică dovedite prin excluderea lui din respectivul comitet! S-a condamnat, s-a înfierat, a jurat că lecția asta îl va face... îi va fi de... și dă-i, și dă-i... A plătit dauna vânzându-și una dintre mașini, că avea două, și a scăpat cu un vot de blam, plus un post de inginer la un serviciu de aprovizionare dintr-o fabrică bucureșteană. Doar atât, dar... enorm pentru acea vreme, iar pentru noi, ce să-ți spun, victorie uriașă.

Azi îmi dau seama: trebuia să mă îngrijoreze faptul că nu a negat, că nu s-a apărat, nu s-a zbătut, n-a încercat să-și pună în mișcare relațiile. Deși văzusem și trăisem multe, încă nu știam până unde poate merge ticăloșia ticăloșilor...

— Ce vreți să spuneți?

— Vei afla, ai răbdare. Să trecem la cea de a doua anchetă; asta, spuse bătrânul, scoțând din biblioraft altă pagină de ziar, acoperită în întregime cu un articol-fluviu. O vezi? Este poves- tea dușmanului de clasă ascuns în pielea unei bătrâne de 83 de ani.

— Cunosc și acest text. L-am copiat, pentru că purta semnătura tatei.

— Deci... nu intru în amănunte. Aici am greșit eu; grav.

— Cum așa?

— Ai răbdare. Ții minte, nu? Într-un bloc-vilă, cu două etaje și mansardă, casă naționalizată, bătrâna primește cu repartiție strict legală de la spațiul locativ, o cameră cu acces la toaleta și chiuveta de pe coridor, acolo unde băbuța-fosta proprietară a imobilului-își pusese în fața ușii un reșou de aragaz cu două ochiuri și o butelie, la care-și fierbea câte un ceai și își încălzea mâncarea adusă în sufertaș de către o nepoată miloasă. Chiriașul principal, întins pe tot etajul, dorea și această cameră. Cum nu putea s-o disloce, că băbuța era cu legea-n brațe, javra înscenează un început de incendiu, cauzat-chipurile-de senilitatea periculoasă a bătrânei, cerând și obținând evacuarea.

Unde? Asta nu-l privește pe el; într-un azil, pe stradă, direct la cimitir, treaba ei. Disperată, nepoata bătrânei (care, și ea, locuia ca vai de lume, n-avea cum s-o găzduiască) îl caută pe Simaciu și-i povestește toată tărășenia. Petre se duce la fața locului, vede cum stau lucrurile, trece și pe la Spațiul locativ, unde se lămurește ce spune legea, și după câteva zile îmi pune în mână textul acesta, pe care eu, ca un inconștient, îl trimit la tipar fără să scormonesc mai adânc, dincolo de lege, să știu cine este reclamantul bătrânei, cu cine ne-am putea înfrunta dacă...

— Păi asta conta? Nu legea? Nu adevărul? Bătrânul zâmbi amar.

— Vezi? Așa am gândit și eu. M-am înșelat rău de tot, dar de plătit a plătit Petre Simaciu. În scandalul declanșat după apariția anchetei, n-am putut demonstra că incendiul a fost înscenat. Certificatul medical, din care rezulta că bătrâna este pe deplin responsabilă de actele sale n-a fost suficient, iar reclamantul... știi ce era? Maior de Securitate. Și cine era? Soțul sorei directorului escroc, dat jos de prima anchetă a lui Simaciu. Cu trei ani și ceva în urmă, maiorul era doar căpitan; fusese avansat în grad pentru merite deosebite și-ca orice securist cu asemenea merite-știa perfect cum se înscenează o murdărie ca să distrugă un om, mai ales un dușman de clasă, relicvă vie a tagmei exploatatorilor expropriați de puterea comunistă; dar și pe cei care-i apără, pactizând cu dușmanul, înțelegi?

Scandalul a fost cumplit. Vezi dumneata... eu, muncitorul trimis în redacție să întronez vigilența, spiritul revoluționar, combativitatea partinică, îmi trădasem clasa și misiunea, luând apărarea unei femei care-mi exploatase fără milă părinții și tovarășii de proletariat! Iar Simaciu-instrument, cumpărat, (nu se știe cu ce, cu cât) de cei ce tânjesc după vremea când se lăfăiau în vile cu două etaje!

Cumnatul maiorului, fostul director înfundat de Simaciu, a scos și el capul, turnând gaz pe foc: vasăzică atacarea unui comunist cu muncă de răspundere, membru al Comitetului municipal PCR, n-a fost o întâmplare. Semnatarul celor două articole vânează activiști ai partidului (canalia nu spunea și ce anume făcuse activistul bubuit) și apără ultimele rămășițe ale claselor exploatatoare. E oare întâmplător faptul că moșiereasa înveninată de ură împotriva regimului dă foc imobilului în care-ce să vezi-locuiește nu oricine, ci un ofițer superior din Securitate, brațul înarmat al Puterii Populare? Și e de tolerat faptul că niște lucrători din presa noastră

comunistă îi face jocul, încercând s-o scoată basma curată și să-l priveze pe ofițer de un drept al lui?

Eu am fost la un pas de demitere, scăpând doar cu o mustrare severă, dar Simaciu a trebuit să părăsească redacția cu tinichea de coadă. Hotărârea suna așa: să fie trimis într-o fabrică, la munca de jos, să se califice acolo, să se reeduce sub influența muncitorilor care nu și-au pierdut simțul de clasă (ca mine, înțelegi?), și pe urmă... mai vedem.

N-am putut să-l salvez. Eu însumi eram cu un picior în groapă, dar și așa, am încercat o șmecherie: l-am trecut la corectură, până îi găsim un loc în tipografie, ca linotipist, că și lucrătorii de-acolo sunt tot „clasă muncitoare“, nu? N-a ținut șmecheria; s-a aflat și... era s-o pățesc de-abinelea. Am scăpat ca prin urechile acului. Ultimul lucru pe care am reușit să-l fac pentru tatăl dumitale a fost să pun o vorbă bună pe lângă directorul uzinei unde lucrasem ca strungar. Se înființase la ei un ziar de uzină, tabloid, în 8 păginuțe bilunar, și aveau nevoie de cineva, să-l scrie, să-l macheteze, să ducă materialele la tipografie, mă rog-să facă bucătăria internă a unei redacții, omul fiind plătit din fondurile sindicatului și-atenție!, că asta îl favoriza pe Simaciu: omul era considerat muncitor, pricepi cum stă treaba? Așa a ajuns Petre la „Strungul socialist“.

— Am câteva numere, murmură Dan, încă nedezmeticit după cele aflate. Deci așa a fost...

— Așa. Exact așa. Acum înțelegi, dragă domnule Simaciu- junior, de ce fostul strungar Anghel Mârzan, catapultat la conducerea unui ziar central de sistemul comunist, a ajuns să judece și să condamne sistemul care l-a propulsat? Înțelegi?

Cuvântul „înțelegi“ revenea obsedant în discursul gazdei. Bătrânul parcă voia să fie sigur, întrebând și iar întrebând, că băiatul din fața lui realizează urâțenia acelor vremi.

Da, Simaciu junior înțelegea. Își explica acum expresia de om distrus, disperat, întipărită pe fața tatălui după fiecare episod nenorocit, după fiecare loc de muncă schimbat.

— Dar să lăsăm ce-a fost. Acum...

— Nu, nu încă, vă rog, îl întrerupse tânărul. Am atâtea întrebări!... Între ancheta de debut și „cântecul lebedei“, povestea cu bătrâna, ce s-a întâmplat?

— Vrei să știi? Bine, îți mai spun, că am tolba plină și timp berechet. Vei găsi în biblioraftul ăsta și multe cursive ocazionale: aniversări, sărbători oficiale, evenimente politice și de tot soiul, că ziarele vremii erau pline de asemenea articole și articolașe-obligații, așa cum presa de azi e împânzită de spații publicitare. Pe-atunci, partidul și politica sa înțeleaptă erau pe post de produs ce trebuia băgat pe gâtul cititorului. Numai că ale lui Petre, nesemnate (de-aia nu le-ai remarcat când ai scotocit prin colecție) sunau, parcă, altfel. Colegii lui le mâzgăleau rapid, cu șablonul, cu dicționarul de expresii, formulări și adjective la îndemână, așa cum se fac casele din prefabricate. Simaciu le scotea altfel. Pe ce punea el condeiul se umaniza, se încălzea, te invita să citești, deși fugea de povara asta ca dracu de tămâie. Ura osanalele, din principiu.

În schimb, când apărea la orizont o investigație, când trebuia să descopere un adevăr sau să demonteze o minciună, îl simțeam cum freamătă. N-avea liniște până când nu-mi punea pe birou manuscrisul.

Îl înțelegeam. Încercam să-l feresc de șmotrul cotidian al articolelor „de serviciu“, dar uneori trebuia să i le cer, că fără ele nu scoteam ziarul, dar până și acelea, cum spuneam, sunau altfel, ieșite din condeiul lui. Le găsești aici pe toate.

Dan răsfoi teancul de tăieturi din biblioraft, descoperind un text pe trei sferturi de pagină, necunoscut lui, care nu părea deloc un cursiv sau articol de serviciu; tot fără semnătură.

— Dar ăsta? întrebă băiatul, scoțându-l din teanc. Bătrânul zîmbi lung.

— Ei... ăsta are, și el, povestea lui. Să ți-o spun?

— V-aș fi recunoscător...

— Păi... a fost așa. Am participat, odată, la o reuniune a rectorilor de universități și institute, unde m-a șocat o idee lansată de cineva, apoi reluată de mai toți vorbitorii: apariția unui nou tip de candidat la examenul de admitere, tânărul de profesie candidat. Nu uita: era vremea când se adunau și 10- 12 candidați pe un loc!

— Nu înțeleg...

— Simplu: e vorba despre băieți și fete care se prezentau la examen și picau 4, 5, 6 ani la rând, fără măcar să se apropie vreodată de media cu care se intra, unii-respinși încă de la proba de aptitudini (desenul la Arhitectură și Arte plastice, talentul la Teatru, Conservator, Educație fizică etc.)... Cei mai mulți erau copii de bani-gata, certați cu orice fel de muncă, înțelegi?

care își amăgeau părinții că învață, le tocau banii pe meditații, asigurându-i că, la anul, merg „la sigur“, dar, de fapt, trăiau ca niște paraziți. „Trai, neneacă, pe banii babacăi“, vorba lui Alecsandri.

I-am vândut pontul lui Simaciu. Băiatul a început să colinde decanatele, să caute prin documentele examenelor de admitere, să stea de vorbă cu „împricinații“. A descoperit situații extraordinare. Printre alții, o javră de băiat, cu părinți nevoiași, care i-au plătit patru ani la rând meditatori... inexistenți! Pușlamaua lua banii, spunea că-i dă meditatorului, dar el ajungea, cu bani cu tot, la table și la poker, unde toca paralele!

„Cireașa de pe tort“ a fost însă un caz de excepție: la Arhitectură, un candidat se prezentase la admitere 7 ani la rând și picase de 7 ori. Nu mi-a venit să cred. I-am cerut lui Petre să mai verifice odată. A verificat și... da, era exact așa.

Am publicat ancheta, căreia îi lipsește semnătura, după cum vezi; de aceea n-ai copiat-o, n-aveai de unde să-i știi autorul. Absență strict întâmplătoare; un corector neatent i-a tăiat numele din greșeală. Dar... ce să vezi?

La câteva zile după apariția articolului, m-am pomenit la redacție cu un tânăr timid, foarte modest îmbrăcat-ca să nu spun mai mult –, nepreaștiind cum să deschidă discuția, cum să-și spună oful și ce să ne ceară, concret. Era candidatul cu 7 încercări și tot atâtea eșecuri. Am aflat în cele din urmă că, într-adevăr, visul lui este să devină arhitect, că lucrează de nouă ani într-un atelier de desen tehnic, unde-și câștigă pâinea muncită din greu, că șapte ani la rând nu și-a luat vreun concediu de odihnă pentru a se odihni, cele 18 zile lucrătoare, consfințite prin Codul muncii consumându-le, an de an, cu pregătirea intensivă și cu prezența la examenul de admitere. Nu-și revenea bine după un rateu că se și prezenta la muncă, de unde nu a lipsit niciodată, nici azi, când l-a învoit șeful de atelier. E oare o culpă să-ți dorești statutul de arhitect când o faci muncind, nu tocând banii părinților, că el nici nu are părinți, este orfan? Și mai ales, când doi ani la rând a fost al doilea sub linia de admiși, și alți doi-al treilea, iar proba de aptitudini, desenul, a luat-o de fiecare dată?

Așa ne-a întrebat băiatul acela timid, modest, cu straie ponosite, parcă jenat că trebuie să mărturisească oful... cui?

Tocmai nouă, cei care... Petre era de față, bineînțeles. Fiecare cuvânt al vizitatorului îi răsuna în urechi ca plesnitura unei palme pe obraz. Îți dai

seama ce-am trăit eu atunci? Pe de-o parte, să te zguduie necazul unui om făcut de râs fără ca el să fi avut vreo vină, necaz de care mă simțeam vinovat, chiar dacă indirect, iar pe de altă parte să ai sub priviri zbuciumul vinovatului de acel necaz...

Nu i-am cerut explicații tatălui dumitale nici când am rămas singuri. Pur și simplu mi se făcuse milă de el, deși mă durea inima și de suferința nemeritată a candidatului la statutul de arhitect.

A doua zi, Petre mi-a prezentat un... cum să-i spun: eseu? portret? interviu imaginar?... de vreo trei pagini. De fapt-o bijuterie, un adevărat poem în proză dedicat pasiunii, perseverenței, curajului de a-ți urma crezul, de a lupta pentru împlinirea unui vis, încheiat cu scuzele explicite, cerute celui nedreptățit, cu nume și prenume. L-am publicat tot fără semnătură, așa cum apăruse și ancheta. Petre mi-a explicat mai târziu și cum s-a strecurat greșeala: nu-l găsise pe cel în cauză în ziua rezervată discuției cu el, neputând confrunta astfel documentarea din scripte, cu realitatea „umană“, așa cum procedase cu toți ceilalți subiecți ai anchetei. Graba de a-mi pune materialul pe birou și de a-și vedea textul publicat provocase tot necazul.

— L-ați sancționat, domnule Mârzan?

— Ei... asta e altă poveste. El aștepta sancțiunea, mai afectat de faptul că îmi înșelase încrederea decât de viitoarea pedeapsă. Spre sfârșitul zilei de muncă-era într-o vineri-l-am chemat și i-am spus:

— Duminică dimineața te prezinți în biroul meu, la ora nouă. Când ajunsese lângă ușă, l-am întrebat:

— Știi să joci șah?

A confirmat, absolut descumpănit:

— Da, știu. Am fost campionul liceului... și a părăsit biroul. Duminică, zi de odihnă și în redacție, s-a prezentat la ora nouă fix, cam nedormit; era limpede că nu-l ocoliseră frământările. L-am invitat pe un scaun de la masa aflată perpendicular pe biroul meu, apoi m-am așezat și eu vizavi, între noi aflându- se o tablă de șah, cu piesele aranjate pentru partidă. Le-a privit nedumerit, până când i-am cerut să facă prima mutare, cu albele. A făcut-o, a pierdut, a urmat încă o partidă, și încă una, toate pierdute de el, iar după a treia i-am spus:

— Gata. Nu joci rău, dar văd că nu-ți prea poți aduna mințile.

Mulțumesc. Poți să te duci acasă.

— Și...? a îngânat Simaciu, neavând curaj să pronunțe cuvântul rămas nerostit.

— Sancțiunea? Păi... după cât haos este în capul tău de șahist-campion al liceului, cred că te-ai sancționat singur. Sper că ai tras toate concluziile despre cât rău poate provoca superficialitatea unui ziarist. Mai ales a unuia de investigație. El și chirurgul nu au voie să greșească. Ai înțeles?

* *

La plecare, Dan Simaciu nu știa cum să-i mai mulțumească bătrânului. Datorită lui trăia certitudinea că drumul pe care pornise îl va duce la ceea ce căuta cu toată puterea ființei lui: adevărul despre ziaristul care fusese Petre Simaciu, ba chiar și despre omul pe care crezuse până acum că îl cunoaște perfect, doar îi era tată și îl adora. Iată că afla lucruri noi. Era fericit.

Cu mâna pe clanță, gata să-și ia rămas-bun și să mulțumească încă odată, aruncă o întrebare:

— Nu v-ați gândit să așterneți pe hârtie toate astea, domnule Mârzan? V-au trecut prin mâini atâția oameni, ați văzut și ați trăit atâtea...

— De ce nu le scriu? i-a răspuns gazda cu un zâmbet trist. Măi băiatule... scuză-mă că-ți spun așa, dar dacă ești băiatul lui Petre, mie îmi vii ca un fel de nepot... Vezi dumneata mâinile astea? Cât sunt ele de bătrâne, dacă s-ar înființa un Oscar sau Nobel pentru strungari, mai-mai că m-aș încumeta să mă prezint cu ele la concurs. Dar de scris... condeiul meu a așternut semnătura de aprobare pe textele prea multor condeie celebre, trimițându-le la tipar, ca să nu fi înțeles diferența dintre mine și ei. Dacă scrisul meu nu se poate apropia de scrisul lor, la ce bun? Cum să mă compar cu ei? Mărturia despre vremile trăite, ca să intereseze pe cineva, cândva, trebuie să fie nu doar cinstită, ci și atinsă de harul talentului, sau poate al geniului. La mine... de unde?

Tatăl dumitale, da. Petre Simaciu ar trebui să facă asta. Să se așeze la masa de lucru și să scrie, dar nu pentru gazetă, ”scrisul de porunceală“, cum numea Eminescu articolele de ziar, ci pentru viitorime. Gazetarul e cronicarul clipei, se spune, dar dintre ziariști s-au ridicat mulți cronicari ai epocii, nu ai clipei. Știai că Eminescu a fost ziarist? Ca și Caragiale, Arghezi, Bogza, Stancu-asta ca s-o luăm de la clasici, dar și alții, contemporani cu noi. Câțiva, așa cum spuneai, „mi-au trecut prin mână“. Ei trebuie să scrie, să depună mărturie, nu eu. Și printre ei, tatăl dumitale. Dacă Petre își moaie pana-pana aceea pe care i-o cunosc și pe care el o

irosește-în ce-a văzut, ce-a trăit și ce-a pătimit, va scoate bijuterii. Cine îl va convinge pe Simaciu s-o facă, va binemerita recunoștința cititorilor de mâine și mai ales de poimâine, te rog să mă crezi.

— Chiar așa, domnule Mârzan?

— Chiar așa, dragul meu. Tabără pe el, așează-l la birou, pisează-l la cap până se apucă de scris. Și spune-i să se grăbească, fiindcă Anghel Mârzan e bătrân și nu prea mai are timp să-i aștepte cărțile. Spune-i asta din partea mea. Te rog.

* *

Aici, în liniștea podului-mansardă transformat în cabinet de lucru estival, că frigul iernii îl făcea nelocuibil, cuvintele bătrânului Mârzan îi răsunau în ureche de parcă le-ar fi rostit adineauri, acum: de ce nu scrie Petre? Și din nou gândurile tânărului o porniră spre amintiri.

Când era copil, Petre îi spunea povești, iar mai târziu îi rezuma nuvele, romane sau filme, făcându-le să sune mai frumos, mai plin, mai ingenios decât originalul. Povestitorul devenea, într-un fel, coautor, îmbogățind opera. Din story-uri sărăcuțe, simpluțe, fără pretenții, scotea minuni, înnobilîndu- le cu propria fantezie. Ascultându-l, copilul era fermecat; mai târziu, școlarul, apoi studentul trecuse prin suficient de multe cărți și autori ca să-și dea seama de harul tatălui său.

„Așează-l la masa de lucru! Pune-l să scrie“, îi spusese Mârzan, și băiatul încercase în fel și chip să-i dea ascultare. Chiar și mult mai târziu, om în toată firea, se delecta la auzul perlelor presărate de Simaciu la tot pasul, iar textul anchetelor sale din tinerețe, descoperite prin colecții, îi relevau un condei așa cum îl diagnosticase bătrânul redactor-șef.

— De ce nu scrii, tată? Ne farmeci, povestindu-ne gândurile altora; de ce nu așterni pe hârtie gândurile tale? Ai da lovitura!

— Nu, băiatule. Eu sunt învățat cu loviturile, dar cu cele primite în plex, în figură... Sunt un bun încasator, cum se spune în box.

— Lasă glumele! De ce nu scrii?

La insistențele băiatului, Simaciu devenea grav.

— Vezi tu, măi Dane... ca ziarist, am stat de vorbă cu oameni mari; mari de condei, vreau să zic. Atât de mari, încât condeiul meu, comparat cu al lor, mi se pare mult prea mărunt ca să-l pun la treabă literară. Am luat interviuri și lui Arghezi și lui Bogza, Călinescu, Marin Preda, Barbu,

Buzura... Scriitori uriași. Și... invers: nu sunt pline bibliotecile și librăriile cu atâtea cărți proaste, încât să nu mai fie nevoie și de ale mele?

Uimitoare simetrie! exclama fără sunet băiatul. Exact așa îi răspunsese și Mârzan când îl întrebase de ce nu-și scrie memoriile. Dar acel răspuns izvorâse din apreciere lucidă, din bun simț și modestie împinse la extrem; pe când aici?... De ce atâta neîncredere? De unde atâta resemnare, atâta frică de a o lua de la capăt pe alt drum, cu altă țintă, cu altă miză și cu alte mijloace?

— Și dacă vor fi bune cărțile tale? Până nu încerci, n-ai cum să știi.

— Ba bine că nu! De la articolul de gazetă până la romanul nemuritor e drum lung, băiatule...

— Știi ce, tată? Fă-mi hatârul: scrie tu un roman muritor, dar scrie-l, să vedem cât trăiește. Dacă fiecărui dramaturg debutant i s-ar da-n cap cu etalonul Shakespeare, n-ar mai scrie nimeni nicio replică. Sau prozatorilor-cu Balzac și Tolstoi... De ce nu-ți asumi riscul?

— Of, Doamne! Dacă nici eu nu mi-am asumat riscuri în viața asta petrecută cu condeiul în mână!... Am avut curajul și puterea să înfrunt și să suport eșecurile pentru că știam bine: erau nedrepte, neadevărate. Dar... spune tu: în ce gaură de șarpe m-aș ascunde dacă semnătura mea pe o carte proastă m-ar face de râs? Ăla... da-eșec! Crezi tu că merită să muncești câțiva ani la o carte ca să te compromiți?

— Să încercăm altfel: te gândești, îți cristalizezi subiectul, ideile, îmi povestești textul, eu înregistrez pe reportofon, apoi transcriem. Poți lucra pe dactilogramă.

— Doamne ferește! Păi ce sunt eu, să mă înregistreze procurorii: șef de clan mafiot? evazionist fiscal? delapidator? Asta mi-ar mai lipsi!

Cu asemenea ziceri, Petre scăpa mereu din strânsoarea insistențelor. Ascultându-l, Dan se delecta cu ingeniozitatea și umorul lor, dar amărăciunea profundă din miezul spuselor îl mâhnea și-l punea pe gânduri. Oare cât de adânc și de nedrept l-a lovit viața pe tatăl său, încât să-l împingă la o asemenea autoironie amară, șubrezindu-i încrederea în sine, în harul său? Și, mai ales, cum să-l scoată din starea asta?

Deși nu era om al literelor-alesese alt drum –, Dan auzise de nume celebre nu pentru ce au lăsat prin cărți, ci prin vorbele de duh spuse prietenilor; la un pahar, la o cafea, la o șuetă; vorbe care făceau ocolul târgului, apoi al țării. Dacă cineva ar fi consemnat tot ce-a grăit Păstorel

Teodoreanu la toate agapele onorate cu prezența și cu verbul său, probabil că istoria literaturii române ar fi fost mai bogată. Dar cum „verba volant“, un Păstorel, un Țuțea și alții ca ei n-au rămas decât legende ce se vor stinge cu timpul.

Gânduri... gânduri...

Dan puse dosarul la loc, în biblioraft, apoi își consultă ceasul. Era încă devreme; Simacii se vor aduna la cină peste vreo două ore. Pentru a se convinge că nu este așteptat jos, în casă, tânărul săltă capacul ce acoperea ieșirea-ușa orizontală a cabinetului improvizat-de la care pornea în jos scara cu nouă trepte ce unea mansarda cu parterul. Ascultă cu atenție: liniște. Deci... i-a mai rămas ceva timp. Deschise din nou biblioraftul și scoase un alt dosar, începând să-l răsfoiască.

DOSAR 2

„STRUNGUL SOCIALIST“, București

Așa cum, cu ani în urmă, Petre Simaciu, proaspăt demis, obținuse postul (unul complex: redactor-șef, secretar de redacție, redactor, reporter, fotoreporter, machetator, dactilograf, corector, curier, cărător al tirajului din tipografie până la uzină, expeditor al exemplarelor de protocol etc.) datorită „pilei“ salvatoare puse de Mârzan, tot așa, Dan Simaciu, student în anul III la Drept, pătrunsese în uzină și putuse sta de vorbă cu unul și cu altul mulțumită faptului că și acum numele Anghel Mârzan deschidea toate ușile și toate inimile. Fostul strungar ajuns redactor-șef al unui important cotidian central era mândria oamenilor uzinei. Pe vremuri, simpla calitate de protejat al lui „nea Anghel“ îi rezolvase lui Petre multe probleme. Acum, când foarte puțini dintre tovarășii de muncă ai bătrânului mai erau acolo, amintirile lor îl ajutaseră pe Dan să reconstituie faptele. Câțiva strungari, un magazioner, o secretară cumsecade și inimoasă a directorului de-atunci, cineva de la sindicat, unii-pensionați demult, îl primiseră pe tânăr acasă, povestindu-i ce-și mai aminteau. Chiar Mârzan, într-o a doua întâlnire în apartamentul său din Balta Albă, cu același ceai de plante în fața gazdei și aceeași ceașcă de cafea oferită musafirului, adusă de aceeași nepoată mai în vârstă cu un an, întregise tabloul, la fel de sfătos, cald dar pătrunzător ca la prima întâlnire. Și tabloul arăta așa.

* *

Cu angajarea n-a fost nicio problemă. Era post de muncitor cu cea mai joasă treaptă de salarizare, nu se bătea nimeni pe el și nu era nevoie de nicio

aprobare specială. Totul sta în pixul directorului și în consimțământul președintelui de sindicat, pentru că plata se făcea din fondurile sindicatului destinate acțiunilor culturale; dar când Marin Pandele, directorul, spunea ceva, nici Dumnezeu din cer nu s-ar fi încumetat să spună altfel.

Prima discuție cu Pandele îl cam lămurise despre ce este vorba și la ce să se aștepte.

— Ăsta-i ziarul meu, tovărășele, îi arătase directorul cele 8 pagini tabloide cu apariție bilunară. Fă-l mai frumos. Vreau să arate ca ziarele adevărate. Să nu-mi ceri bani pentru asta, că n-am de unde; e o minune că-l scot și așa. Pune-ți capul la contribuție, fă-i ce știi, să ne reprezinte așa cum merită colectivul uzinei. Am câștigat drapelul de fruntași republicani pe ramură trei ani la rând. Știi ce-nseamnă asta? Primă de steag, adică fonduri mai grase în visteria sindicatului, apoi cel puțin 5 apartamente în plus pe lista de așteptare de la raion, bilete mai multe la odihnă, și altele... Nu gargară, nu promisiuni frumoase, ci fapte. Palpabile. Știi ce înseamnă cinci familii în plus, pe an, care intră în casă nouă? Eu știu, că trăiesc lângă oamenii mei. Dacă trag tare, cum le cer, măcar să știe pentru ce trag, ce le iese la afacerea asta! Și le iese, că am grijă de ei.

Așa merge treaba în uzina mea. Ziarul trebuie să arate tuturor ce facem noi aici, și să mă ajute. Pe vremea tinereții mele, la niște cursuri politice, ni s-a spus cum rezuma Lenin rolul presei: propagandist, agitator și organizator colectiv. Cum s-ar zice, cu propaganda băgăm în cap muncitorilor ideile noastre, cu agitația îi ținem în priză, ca să nu uite ce au de făcut și s-o lase mai moale, iar cu organizarea... le spunem concret ce și cum, să preia și să sprijine ce le cere conducerea.

— Între timp au mai evoluat lucrurile, tovarășe director, a îndrăznit Simaciu; s-au mai schimbat, s-au mai nuanțat...

— Poate la alții, dar aici, la mine, nu, i-a tăiat-o scurt Pandele. D-aia am făcut ziar: să mă ajute și să arate forurilor - de la raion până la minister - ce realizăm noi, cum muncesc oamenii, cu ce ne mândrim. Dacă înțelegi asta, ai înțeles tot. Dacă nu, n-o să faci casă bună cu mine. Asta ți-o spun de la început, ca să n-avem vorbe mai târziu.

Înțeleg că ai venit în uzină pentru un fel de reabilitare. Ajută-mă și te ajut să pleci de-aici-că doar n-o să stai toată viața la un ziar de uzină-cu referințe bune. Dar trebuie să le meriți. Încă o vorbă, și cu asta am terminat: din câte mi s-a spus, îți plac anchetele, critica, demascările... Aici, la mine, nu ai ce

face cu ele, că n-ai ce să descoperi. D-aia am început prin a-ți arăta cu ce colectiv muncitoresc ai de-a face. Suntem cei mai buni pe ramură din întreaga țară. E clar? Dacă vrei să bubui pe cineva, n-ai decât să te duci la ăia unde nu merge treaba, la codași. La noi nu ține. Sper că m-ai înțeles.

Cum să nu înțeleagă un mesaj atât de clar? Un șef care- ți spune apăsat ce să faci și ce n-ai voie să faci; care zice-și repetă tot timpul-„uzina mea“, „oamenii mei“, „ziarul meu“; care precizează cum poți obține referințe bune, cum stăm și pe ce picior dansăm... cum să nu-l înțelegi?

Dacă ar fi avut altă soluție, în clipa aceea Simaciu s-ar fi ridicat în picioare, ar fi mulțumit pentru osteneală, ar fi dat bună-ziua și ar fi părăsit biroul și uzina. Era însă cu spatele la zid. Mioara de-abia plecase de la dispensarul comunal, găsind o jumătate de normă la o policlinică de cartier, completându-și norma cu niște ore la cabinetul medical al unui mare complex școlar profesional. Acasă-copil mic. Dinspre părinți-niciun ajutor substanțial, de nădejde; doar o soacră dispusă să-și sacrifice din când în când câteva ore ca să stea cu Dănuț până când el sau Mioara ajung acasă cu sufletul la gură. Unde să se ducă? Din ce să trăiască? În plus, spera că „Strungul socialist“ este o penitență temporară, un purgatoriu ce nu se va prelungi. El însuși îi spusese lui Mârzan, lângă rotativa care tipărea de zor jurnalul cu prima sa anchetă: „dacă o zbârcim, aruncați totul în spinarea mea. Sunt tânăr, am tot timpul pentru reabilitare“. Și apoi... cine știe? Poate că nu e dracul chiar atât de negru, poate că Pandele ăsta o mai moaie... O experiență de viață, atât; nu se moare din așa ceva.

S-a apucat zdravăn de treabă chiar de a doua zi. A făcut tot ce-i cerea atotcuprinzătoarea fișă a postului, scriind, dactilografiind, semnându-și articolașele cu zeci de nume masculine și feminine (oamenii muncii își exprimau opinia prin condeiul lui), fotografiind, machetând, corectând, cărând tirajul, ducând exemplarele de protocol pe la toate registraturile și secretariatele. N-a lipsit și n-a întârziat niciodată, deși ipostaza de dădacă la copil devenise presantă. A comis cursive despre 1 Mai, 23 August și ziua Republicii, a scris portrete de fruntaș în muncă, de veterani ai recordurilor profesionale și de mame eroine cu atâți copii încât te mirai când au mai găsit timp să-i facă. A lăudat bilunar partidul și politica sa înțeleaptă, a salutat în fraze avântate mutările tinerelor familii de muncitori în casa primită de la stat, a compus telegrame de adeziune, exprimând mândria clasei muncitoare, alături de întregul popor, pentru vizitele triumfale peste hotare ale conducătorului iubit, a făcut... dar ce n-a făcut? Ba, chiar, a

devenit salvatorul secretarului de partid și al președintelui de sindicat, preluând cu stoicism sarcina întocmirii dărilor de seamă, treabă chinuitoare pentru cei nedeprinși cu condeiul.

A „jucat piesa“ cu stoicism, luptând din răsputeri cu degradarea umană și profesională ce-l pândea rânjind, după fiecare nouă probă de atașament și devotament. Dar, ciudat lucru, a întâlnit acolo, în cei doi ani și jumătate de penitență, mulți oameni-oameni simpli-care l-au ajutat să înțeleagă miracolul existenței unor caractere ca al lui Anghel Mârzan.

Totul-ca să fie bine. Să fie liniște. Să se termine mai repede pedeapsa. Să se întoarcă într-o redacție de ziar adevărat, unde presa nu mai este doar propagandist, agitator și organizator colectiv, cum spusese Lenin, confirmat și validat de tovarășul Stalin, apoi de tovarășul Pandele.

A tras ca un rob, doi ani și jumătate, până într-o zi, când o întâmplare i-a relevat ceva uimitor: multe stunguri, cele mai noi, funcționau în fapt, dând producție, dar în scripte ele nu existau. Adică existau, dar numai ca inventar de magazie, neinstalate încă, deci neproductive, cum s-ar spune. Treaba era bine ticluită: lângă hala principală ființând un spațiu ceva mai mic, dar nefolosit, conducerea a cerut strunguri noi; ele au venit, au fost instalate, dar n-au intrat în eviden- țele și raportările oficiale. Cine lucra la ele? Strungari bine calificați, dar încadrați ca personal TESA (tehnico-adminis- trativ): paznici, controlori de calitate, auxiliari la magazie și depozit. Producția lor, substanțială, era raportată în contul strungurilor declarate oficial, rezultând astfel o producti- vitate uimitoare. Așa fusese câștigat steagul de fruntaș pe ramură în întrecerea socialistă. Timpul efectiv de lucru al strungarilor-fantomă, nedeclarați, se împărțea cinstit-lăută- rește între producția pentru uzină și ciubucurile pentru di- verși beneficiari, amatori de cuțite speciale, podoabe meta- lice, piese pentru diferite aparate, chiar pentru autoturisme. Din banii ăștia frumoși, plus primele substanțiale asigurate de Pandele, strungarii-fantomă recuperau cu vârf și îndesat încadrarea mai modestă pe care directorul și contabilul-șef n-avuseseră cum să o eludeze.

Ca un ogar la mirosul vânatului, Simaciu a început să scotocească, luând urma afacerii. În mai puțin de o lună știa tot, minunându-se la fiecare pas al investigației cum putuse să țină escrocheria asta sub nasul atâtor foruri și organe de control. Ce păziseră autoritățile raionale, municipale și

ministeriale? Cum se înghițise ideea, dar mai ales, acțiunea aceasta, demnă de un Ostap Bender?

Dar asta era altă poveste; poate... partea a doua a unei anchete și mai devastatoare decât aceea care-l lansase. Deocamdată începuse să prindă contur prima parte, cea referitoare la mecanismul de-aici, din uzină; avea în mână toate elementele, capul începuse să-i lucreze febril.

După euforia descoperirii și a începutului de construcție mentală a viitoarei anchete, realitatea l-a adus cu picioarele pe pământ. Bun, o scriu, e bună, e „beton“, dar... cine mi-o publică? Doar nu „Strungul socialist“! Ce credit moral și profesional prezint eu, Petre Simaciu, pedepsit tocmai pentru o asemenea gafă de proporții, ca să-mi „țină spatele“ vreun ziar central? Dacă n-am putut răzbi atunci când aveam lângă mine un om de calibrul lui Anghel Mârzan, ce șansă am acum, singur în fața unui rechin ca Pandele?

O convocare urgentă, neașteptată la cabinetul directoru- lui l-a ajutat să depășească dilema. Marin Pandele aflase că tovărășelul trimis la reeducare amușină, își bagă nasul peste tot, pe la Personal, pe la Financiar, pe la Contabilitate, pe la Normarea muncii, tot întreabă și tot notează ce i se răspunde; stă de vorbă cu strungarii din hala mică și nouă, ba chiar răs-foiește situații, documente, acte, pretextând că se documen- tează pentru darea de seamă trimestrială a sindicatului.

De-abia intrat în cabinet, încă înainte să apuce a se așeza pe scaun, Pandele l-a luat tare:

— Ia zi: ce tot cauți pe unde n-ai ce căuta? Ce-ți tot bagi nasul unde nu-ți fierbe oala?

Tentația era prea mare ca să nu arunce bomba; mai puternică decât înțelepciunea amară a lui „Stan pățitul“. Brusc, se hotărî:

— Știu tot, tovarășe director.

Ridicându-se din fotoliu, stăpânul autoritar al uzinei îl întrebă mai degrabă mirat decât neliniștit; un Pandele n-avea cum să se teamă de un Simaciu.

— Ce știi, bă? Hai, spune: ce știi?

— Tot. Combinația cu strungurile nedeclarate, raportările false, minciuna care v-a adus steagul de fruntaș pe ramură, ciubucurile strungarilor-fantomă... Tot. Curând, foarte curând, aici s-ar putea declanșa o anchetă de

proporții, i-a răspuns Simaciu, uimit el însuși de calmul și luciditatea cu care vorbea.

Se îngroșa gluma.

— Daaa? I-auzi; anchetă! Aici, la mine, în uzina mea! Și dacă, până să vină ancheta, mă fac al dracu, dar rău de tot, îmi chem oamenii și le spun: băi tovarăși, băi fraților, nenorocitul ăsta trimis aci, la noi, să-l reeducăm, vrea să ne învețe el pe noi ce e bine și ce e rău, dar cum? Furându-vă biletele de odihnă de la munte și de la mare, prima de steag, apartamentele în plus pe lista de la raion... și tot ce vă mai aduce titlul de fruntași pe țară, că mai sunt și alte avantaje, le cunoașteți, doar v-ați înfruptat din ele. Băgați de seamă: vine ancheta, vor întreba tovarășii ce faceți voi, dar și cine e prăpăditul ăsta care se dă atoateștiutor, justițiarul lu' pește. Fiți atenți ce le spuneți, e în joc pâinea voastră!

Ei, ce crezi tu că vor declara oamenii mei la anchetă? Actele, scriptele... p-alea lasă-le în grija mea. Păi crezi că eu sunt idiotul ăla de director pe care l-ai înfundat tu acu cinci ani? Dacă eram eu în locul lui, cu Comitetul municipal în spate și cu căpitan de Securitate însurat cu soră-mea, te aruncam afară din presă încă de pe-atunci, nu așteptam să te bagi tu singur, ca un idiot, în gura lupului și să aperi o moșiereasă naționalizată.

Eu n-am ce pierde. Tot ce-am făcut, am făcut pentru ei. Să le dau un ban în plus, să le dau case, să-i trimit la munte și la mare, să simtă și ei că sunt clasa conducătoare în Republica Socialistă România. Și acum... ia spune: cum crezi că vei ieși tu din pățania asta? Ce loc de reeducare îți va mai găsi partidul?

După cuvintele aruncate răstit, la intimidare, Pandele se aștepta să aibă în față un om pierdut, redus la tăcere. Dar-surprinzător chiar și pentru împricinat, Simaciu îi răspunse calm, logic, așezat, așa cum nu s-ar fi crezut în stare să o facă.

— Vă mulțumesc pentru sinceritate, tovarășe Pandele. Dacă v-ați etalat cărțile pe masă, uite, vi le arăt și eu pe-ale mele. Nu țin un discurs moralizator, spunându-vă că ați uzurpat un titlu de fruntaș prin fraudă, că și ceilalți strungari, din întreprinderile depășite în clasament prin minciună, sunt și ei tot clasă muncitoare, au și ei nevoie de apartamente, bilete la odihnă și prime de steag, dacă măsurătoarea meritelor ar fi fost corectă. Nu vă arunc în obraz nici faptul că, măsluind cifrele de productivitate, puteți

determina modificarea normelor de muncă, periclitând astfel încasarea salariului de bază pe întreaga economie.

Mă opresc doar la afirmația altruistă: „am făcut-o pentru ei“. Oare? De ce nu spuneți că muncitorii ăștia de soarta cărora vi se rupe inima au muncit gratis la noua dumneavoastră casă, de lângă Câmpina, unde mâna de lucru nu v-a costat un leu? Nici măcar biletul de tren până acolo nu v-ați învrednicit să li-l plătiți. De ce au acceptat? Pentru că dumneavoastră îi lăsați să lucreze liniștiți la ciubucuri mai mult de un sfert din timpul de muncă.

— Ai măsurat tu? mârâi Pandele.

— Au măsurat alții. Eu doar am aflat. Toate cuțitele cu mâner special, toate șișurile cu lamă mobilă, ca la briceag, toate podoabele metalice ale băieților de cartier sunt confecționate la strungurile nedeclarate. Vă întreb: au strungarii-fantomă vreun furnizor de materie primă pentru obiectele livrate clienților cu tarif fix? Dacă vreți, vă spun și prețurile: cât costă un cuțit, un șiș, o podoabă. Nu știu cât costă metalul luat din magazia uzinei, dar asta va stabili ancheta. Să vă mai spun că toată țevăraia încorporată în instalațiile casei de la Câmpina, toate cablurile electrice, toate materialele pentru gard au ieșit tot din magazia uzinei, fără bon? Ba chiar cărate cu un camion al uzinei, condus de un șofer al uzinei, cu benzina uzinei...

Astea toate, tovarășe director, nu prea mai sună nici a altruism, nici a grijă pentru oamenii muncii și nevoile lor. Sunt cârdășie, cârdășie curată; murdară, vreau să spun. Încălcarea legii prin obținerea de foloase necuvenite, dincolo de minciuna cu care ați cucerit steagul de fruntaș pe ramură trei ani la rând.

Ce ziceți? Mai așteptați ancheta senin, convins că, nu-i așa, colectivul unit pe care-l conduceți învățându-l cu minciuna, vă va scoate basma curată, iar pe mine mă va arunca la gunoi, ca pe-un nenorocit, apărător de dușmani ai poporului și vânător de comuniști cu munci de răspundere-ce sunt?

Supraponderalul din fața lui Simaciu, trecut prin toate culorile curcubeului, se fixase la un stacojiu atât de aprins, încât parcă anunța o criză de aploplexie. Când îi reveni graiul, articulă cu dificultate:

— De gură văd că ești bun. Trebuie să mai și dovedești, că așa, pe vorbe...

— Am probe, tovarășe Pandele, fiți liniștit, adică neliniștit, vreau să zic. În uzina dumneavoastră nu sunt numai potlogari. Există și oameni cinstiți.

Chiar mai mulți decât vă imaginați. Au tăcut de frică, dar uite că nu se mai tem. Ce le-o fi venit? Nu știu, întrebați-i pe ei. Câțiva, ba nu câțiva, ci mulți sunt gata să declare tot ce ați auzit de la mine, cu semnătură și sub jurământ. De când cu înscenarea tovarășului maior, cumnatul... știți dumneavoastră, am învățat că trebuie lucrat cu dovezi, cu martori...

— Adu-i încoa' să ne confruntăm, răcni Pandele.

— Nu e nicio grabă. Așteptați să vină ancheta. Ne confrun- tăm atunci. Vreți să vi-i dau pe mână acum, să-i lucrați în foi de viță? Puțină răbdare...

Tăcere lungă. Calcule, calcule febrile: are carte sau merge la cacialma? Și dacă are, ce face cu ea? Cum o joacă? Dacă știe s-o joace, e prăpăd. Nu merită riscat.

— Bine; să zicem că știi. Ce vrei, de fapt?

Se hotărâse greu să rostească vorbele astea, dar trebuia. Era mai sigur, măcar să câștige timp. În plus, era convins că orice om are un preț, prețul lui, iar al prăpăditului ăsta rupt în coate nu putea fi prea mare.

— Pentru mine nu vreau nimic, tovarășe Pandele; doar răgaz de 2-3 luni, până îmi găsesc un serviciu, că am familie și trebuie să duc pâine acasă, la copil și la nevastă. Pentru uzină, vreau ca, de luna următoare, să introduceți în evidență producția strungarilor din anexa halei principale, raportată zilnic, la centimă. Și, foarte important, să nu cumva să hărțuiți oamenii încercând să aflați cine și ce mi-a spus, nici de la strunguri, nici de la magazie, nici de la garaj sau normarea muncii; de nicăieri. Dacă am aflat tot ce-ați auzit, înseamnă că am și eu antenele mele; n-ar fi bine să mi se plângă cineva că anchetați, întrebați, faceți presiuni, amenințați... La cel mai mic semnal, acționez.

Altfel, nimeni va afla nimic de la mine. Tac mâlc și-mi văd de treabă, salahoresc în continuare la „Strungul socialist“, așteptând să luați măsura convenită. Dacă n-o luați... articolul- anchetă e scris gata; cum simt că nu vă țineți de cuvânt, mă duc cu ea în dinți la „Scânteia“...

Pandele prinse puțin curaj și-i răspunse rânjind:

— Și crezi că ți-o publică? Nu s-a săturat presa de gafele tale?

— Am luat în calcul și varianta asta, tovarășe Pandele. Cine știe să scrie un articol, se pricepe să redacteze și un memoriu; unul amănunțit, cu multe detalii, cu multe nume de martori. L-am scris. Este în trei exemplare: unul pentru Secretariatul CCPCR, altul pentru Ministerul construcțiilor de mașini

și al treilea pentru un organ despre care cred că ați auzit: Procuratura. Am pus acolo și nume de clienți particulari ai strungarilor-fantomă, cu adresele lor; asta ca să ușurăm munca „organelor“, Așadar... trei exemplare, cu trei destinații; de undeva trebuie să vină dreptatea, nu credeți?

Deci: cădem la-nvoială?

Din nou-tăcere, apoi o acceptare fără cuvinte, cu aplecarea repetată a capului. Dacă Pandele ar fi știut că lanțul impresionant al probelor și dovezilor lui Simaciu era format numai din 3-4 zale, adică 3-4 oameni nu numai cinstiți, ci și curajoși-dar atât, doar atât, cu siguranță că nu și-ar fi acceptat atât de ușor înfrângerea. Dar, pe semne, musca de pe căciula vinovaților bâzâie atât de tare, încât îi sperie...

* *

Așa se precipitase sfârșitul surghiunului la „Strungul socialist“. Simaciu a început să caute o slujbă cât de cât în branșă, chiar și la vreo corectură, dar treaba se urnea greu; peste tot-rezerve, suspiciuni... Salvarea a venit tot de la Anghel Mârzan.

Printr-o întâmplare fericită, exact în acea perioadă s-a desfășurat la CC o consfătuire cu lucrătorii ziarelor centrale și locale, pe tema „Rolul presei în combaterea încălcării legilor, a toleranței față de neregulile din economie și din administrația de stat“. Pe lângă lozincile obișnuite și gargara nelipsită din rapoartele oficiale, s-au rostit acolo și câteva adevăruri arzătoare. Mai ales „furnicuțele harnice“ din redacții, nu șefii, au spus câte ceva din ceea ce văd ei pe teren, cu exemple concrete.

Înscris la cuvânt, Anghel Mârzan-devenit șef de secție la alt ziar central (când „forurile“ socotiseră că a depășit vârsta tineretului), a strecurat cu schepsis o referire la ziariștii curajoși și talentați, autori de anchete „cu riscuri“, cei care nu așteaptă să li se ofere cazuri gata rezolvate de organele de partid și de stat, ci fac jurnalism de investigație în adevăratul sens al cuvântului, descoperind și oferind organelor situații ce-și așteaptă rezolvarea legală. Păcat, a spus el la acea tribună, că oameni dotați pentru o asemenea activitate sunt marginalizați, presa renunțând prea ușor la condeiul lor, chiar dacă, uneori, unii au greșit. Am cunoscut un asemenea ziarist, a mai spus el-și mulți dintre cei prezenți în sală au înțeles la cine se referea Anghel Mârzan –, care acum se pierde undeva, într-o activitate de rutină, în care un talent ca al lui se irosește.

În pauza de cafea, secretarul cu propaganda al CC-ului, participant la consfătuire și realmente interesat să afle cât mai multe-fiind proaspăt numit în funcție, l-a întrebat pe Mârzan la cine se referise, concret, în intervenția sa. La auzul numelui, reacția a fost promptă:

— Simaciu? Da, da, da... Băiatul de la tineret, cel cu bătrâna-dușman de clasă? Mie mi-a sunat cam anapoda toată povestea aia; nu lucram la CC, dar țin minte... Ce face băiatul acum?

Aflând unde este Petre Simaciu și ce lucrează, secretarul i-a spus șefului secției de presă, aflat lângă el-cum trebuie să stea subalternii direcți:

— Ia să-l căutați și să-l puneți la treabă, că... ai auzit ce spun oamenii: exact condeie de-astea ne trebuie. Măcar la un ziar județean solid, dacă în redacțiile centrale nu sunt posturi.

Așa a ajuns Simaciu la organul de presă al Comitetului județean PCR Galați. Îngerul păzitor Anghel Mârzan bătuse iarăși din aripi, reintroducând în circuit un condei, schimbând domiciliul unei familii, locul de muncă al unei doctorițe și grădinița lui Dănuț. Sau... să fi fost clasa I-a primară? Procurorul Dan Simaciu nu mai ținea bine minte. La câte locuri și școli a schimbat, le pierduse șirul și fixarea exactă în timp.

* *

— Daaaneeee! Hai la masă! Și fuguța, că avem oaspeți!

Băiatul puse dosarul în biblioraft, lângă celelalte, și se pregăti să coboare. Restul... poate mâine.

CAPITOLUL V

FAMILIA SIMACIU FACE PLANURI

Musafirii erau... unul, și nici acela musafir adevărat. De aproape un an, Olguța Brebenel făcea parte din familie, chiar dacă fără acte în regulă. Născută într-un sat din Teleorman, colegă cu Dan în ultimii doi ani de facultate, fata știuse încă de pe atunci că viața ei va curge alături de băiatul puternic, drept, de o maturitate în gândire și fapte puțin obișnuită la cei de vârsta lor, dar cu rezerve de sensibilitate și delicatețe sufletească venite parcă din alte vremuri. Și Dan Simaciu simțise la fel, închegând cu Brebenica-așa cum o alinta Petre-una dintre acele legături ce nu se tocesc odată cu trecerea anilor și nici nu se răcesc sau se destramă din cauza distanțelor cu care viața le-a pus la încercare sentimentele.

Cunoscând bine povestea „nunții“ părinților săi, Dan i-a cerut Olguței răbdare. Nu prea multă, deși, la tinerețe, clipele petrecute departe de cel drag ți se par o veșnicie; doar atât cât să se vadă-el, în primul rând-fixat undeva, capabil să-și întemeieze o familie și să-i poată asigura traiul, stabilitatea, liniștea. Când el va simți pământul sigur sub picioare, o va aduce și pe Olguța, că vremurile erau vitrege cu multe profesii cândva căutate pe piața muncii, dar acum creaseră un „front de lucru“ extraordinar avocaturii, îmbrățișată de Olguța.

La puțin timp după ce pe cartea de vizită „Dan Simaciu-procuror“ se adăugase un nume de oraș și o adresă cu stradă și număr, breasla avocaților din orașul de la poalele dealului Capela se îmbogățise cu un membru: Olguța Brebenel. Ajutată de familie - a ei, nu a lui Dan, cea bulversată de necazuri, obligată să-și consume puținele resurse prin spitale, consultații, operații, concedii medicale, indisponibilități prelungite și drumuri cu nemiluita - fata reușise să cumpere o garsonieră, a cărei vânzare trebuia să fie prima rata la un apartament cu două camere pentru familia Olguța și Dan Simaciu. Dar când contractul era aproape semnat, Mioara le-a schimbat hotărârea: le vor fi necesare trei camere. Avocat și procuror fără o cameră de lucru, fără un birou? Nu se poate. Iar dacă vine și un copil... Acum, când și bătrânii s-au așezat, iar sănătatea lui Petre promitea, parcă, să nu mai creeze atâtea probleme, diferența de preț va fi suportată de „buzunarele reunite“ ale seniorilor și juniorilor familiei Simaciu.

Așa se făcea că Dan nu era încă instalat la casa lui, în așteptarea apartamentului contractat dintr-un bloc aflat în construcție, Olguța era încă musafir în casa lăsată moștenire de Polina Bujoreanu, deși fata zăbovea aici, uneori zile întregi, iar Dan nu se simțea nici el musafir, ci ca acasă, în garsoniera Olguței.

* *

În jurul mesei aranjate cu dichis de cele două gospodine, după consumarea celor cinci feluri de bucate (cam multe pentru cină, conform prescripțiilor medicale, dar de înțeles; familia sărbătorea întoarcerea acasă a lui Petre!), la cafea (trei cești normale, una fără cofeină, pentru convalescent), Olguța începu să deșerte tolba cu noutăți.

— Vă dau o veste bună. Am trecut astăzi pe la redacție. Tică Budeanu a aflat că tăicuțu e acasă și-l așteaptă la treabă.

Fusese o întreagă discuție cu ce apelativ să se adreseze Olguța socrilor ei. Mioara insistase să i se spună pe nume: Mioara, atât („ca să mă simt mai tânără"), dar fata refuzase cu încăpățânare; gura ei nu poate să pronunțe Mioara sau Petre, chiar dacă ar vrea. Și cum nici mamă sau tată nu mergea, că în satul din Teleorman avea doi „titulari" ai acestor calități, se născuse „măicuță" și „tăicuțule". Așadar:

— ...Cum îi va permite sănătatea, tăicuțu să-i facă o vizită, să stabilească de comun acord condițiile colaborării.

— Încă nu e cazul, Olguțo. Deocamdată Petre e în concediu medical, convalescența va dura, are nevoie de odihnă. S-ar putea să ne gândim și la o pensionare medicală, că argumente și acte doveditoare avem cu duiumul.

— N-ați vrea să auziți și părerea lui Petre, dacă tot se întâmplă să fie de față? interveni Simaciu-senior în stilul său inconfundabil.

— Dacă este rezonabilă, de ce nu? S-o auzim. Însă, Petruț-dragule, să știi că tot avizul medical va avea ultimul cuvânt, îi răspunse Mioara, arătând cu degetul către propria-i persoană.

— Bine că am și eu un cuvânt; penultimul. Vă mulțumesc. Ia spune, Brebenico; ai înțeles cam ce vrea să-mi propună Budeanu? Că la șmotru... chiar nu mai pot. Aici are dreptate Mioara.

— N-am intrat în amănunte, dar parcă spunea ceva despre un statut de senior-editor, un fel de colaborare permanentă, o rubrică săptămânală-fără teren, deplasări, alergătură... un cursiv, un eseu „marca Simaciu". Și mai zicea că ți-ar face o normă întreagă dacă ai putea să te ocupi de publicitate. Să tratezi cu firmele, adică...

Simaciu începu să râdă cu poftă.

— Deștept băiat dom' Budeanu, n-am ce zice! M-a găsit pe mine ăla bun la negustorie, insul care aduce bani la patron!

— Nu râde, Petruț, că patronul își cunoaște interesul. Chiar m-aș fi mirat să nu tragă de tine, să nu te țină aproape, ca până acum. Tu știi cam câți bani ai băgat în buzunarul lui Tică Budeanu?

Exact așa era. Până la venirea lui Simaciu în oraș și în redacție, acum vreo trei ani și jumătate, cele două cotidiane locale mergeau „cap la cap" în cursa pentru tiraj și vânzare. Cu pixul și cu mintea lui isteață, Simaciu a înclinat decisiv balanța. La început-doar cu condeiul. Dacă o carte nouă apărea în vitrina librăriei și stătea în rafturi bine-mersi, nici răsfoită, nici

vândută, o cronichetă cu semnătura Petre Simaciu, gândită cu știința lui de a atrage cititorul, de a-i arăta ce va găsi interesant în acea carte, îi grăbea vânzarea. Dacă se anunța popasul vreunei trupe, orchestre sau solist în oraș pentru un spectacol sau mai multe, firma de impresariat artistic nu concepea campania publicitară fără o avancronică scrisă cu schepsis de Simaciu. Și în multe alte domenii, numele lui devenise un reper, un „certificat de garanție“; condeiul lui-un magnet aducător de cititori, de spectatori dornici să știe, să vadă, să admire ceea ce era de știut și de admirat. Cam cum erau pe vremuri, în „Contemporanul“ anilor ’60-’70 cronicile de întâmpinare ale celor mai credibile, competente și fermecătoare condeie ale vremii. Iar interesul pentru autor se resimțea în tirajul gazetei care-l publica.

La inițiativa lui Simaciu, ziarul înființase o rubrică de prezentare a caselor memoriale, a muzeelor, a punctelor cu rezonanță istorică din oraș și din împrejurimi-și erau, slavă Domnului!-care așteptau de mult să fie „descoperite“ de localnici și de turiști. Din ce în ce mai des, la îndemnul condeiului ingenios, grupuri de elevi, însoțiți de învățători sau diriginți, poposeau în asemenea locuri. Știa iscusitul condei cum să-i atragă pe copii la casa în care locuise Anton Pann, „fiul Pepelei, cel isteț ca un proverb“, cum îl nemurise Eminescu. Orchestra simfonică a orașului și-a găsit și ea, în ziarul lui Simaciu, un promotor neașteptat de eficient. Sporea numărul spectatorilor, al melomanilor, al oamenilor interesaţi de cultură, concomitent cu cel al cititorilor ziarului. Intelectualii simțeau că au de ce să cumpere și să citească gazeta, devenită un ferment de viață culturală. Și totul-pornit de la un om. De la un condei.

Dar nu numai atât. Simaciu a introdus în ziar o pagină săptămânală, intitulată „Medicul familiei tale“, cu sfaturi practice, norme profilactice pentru tot felul de pericole ce pândesc sănătatea, nu pentru a se substitui diagnosticului și tratamentului prescris de medic, ci dimpotrivă, pentru a-l apropia pe cititor de competența specialistului, ajutându-l să se adreseze cui trebuie și când trebuie. Pagina „se năștea“ în discuții lungi cu Mioara, „exploatată“ de un maestru în a scoate de la interlocutor tot ce trebuie pentru ca mesajul să fie corect, util, accesibil și chiar plăcut la lectură.

Din aceleași rațiuni și cu aceeași „rețetă de fabricație“ și-a lansat ziarul altă pagină săptămânală, cu un incredibil succes de public: „Juristul familiei tale“, ghid de punere în temă cu legi, norme, reglementări, lucruri mai puțin sau deloc cunoscute despre relația cetățeanului cu autoritățile, instituțiile, legile, reglementările de tot felul, despre actele necesare diferitelor tipuri de

acțiuni sau activități. Pagina te scutea de alergătură, telefon sau coadă la ghișeele birourilor de informații.

Și aici, Simaciu a exploatat fără milă cunoștințele în materie ale Olguței, legăturile ei de avocat cu tribunalul, cu instituțiile, cu legea, cu administrația locală. Odată, i-a și spus, râzând:

— „Tăicuțule, dumneata ești un exploatator!“, la care Petre a răspuns cât putea el de serios:-„Păi... nu știai? Pe vremuri am și fost dat afară dintr-o redacție pentru că devenisem apărător al claselor exploatatoare.“

După trei și jumătate, condeiul și ideile lui Simaciu făcuseră din ziarul la care lucra „lider de piață“. Un singur moment a încordat relațiile lui cu patronul, dar care era cât pe-aci să-i fie fatal. Vechiul instinct justițiar al ziaristului de investigație descoperise o neregulă la o întreprindere. Textul anchetei de presă se născuse rapid, în două-trei zile, și luase drumul spre tipar fără consultarea directorului-patron Tică Budeanu. Patronul firmei prins cu ocaua mică făcuse o criză de nervi și, drept represalii, retrăsese publicitatea de la ziarul lui Simaciu, oferind-o concurenței. Explicația a fost dură, dar nu din cale-afară; niciunul dintre cei doi patroni nu-i puteau reproșa nimic autorului, blindat cu o documentare beton, care le-a demonstrat amândurora, cu notițele pe masă, că textul anchetei putea fi și mai dur cu vinovații. Dar nu despre dreptate sau despre corectitudinea autorului era vorba acolo, ci despre afaceri; interese, bani.

Ceea ce, pentru oricine altcineva ar fi fost o discuție tensionată-și atât, pentru Simaciu a reprezentat detonatorul unei crize cardiace care-l putea ucide. S-a ajuns la cea de-a doua operație pe cord deschis, spre regretul sincer al lui Tică Budeanu și chiar al firmei incriminate care, în scurt timp, și-a adus publicitatea înapoi, înțelegând că e mai rentabil să-ți faci reclamă într-un ziar cu tiraj dublu față de cel al concurenței, chiar dacă „ai un dinte“ împotriva cuiva din acea redacție.

Dar toate acestea erau istorie. Istorie recentă, dar istorie. Dan Simaciu nu apucase să le aștearnă pe hârtie, să le încopcieze și să le transforme astfel în cel de-al 7-lea dosar din biblioraft. De ce să-l mai facă, dacă trăise evenimentele zi de zi alături de părinții săi?

Acum, la cina de reunire a familiei după o absență atât de îndelungată și de dureroasă a tatălui său, Dan simțea nevoia să schimbe cursul discuției. Era prea devreme pentru hotărâri; chiar și pentru planuri de viitor.

— Știți ce? Eu cred că nu cazul să ne grăbim. Mama va supraveghea convalescența, recuperarea, și când totul va fi în ordine, cântărim cele două ipoteze de lucru: pensionarea medicală sau jumătatea de normă propusă de Budeanu. Negociem și alegem soluția optimă. Deși, dacă aș fi în locul tatei, aș alege scrisul, dar nu pentru gazetă, ci pentru ceea ce bătrânul Anghel Mârzan tot așteaptă de la Petre Simaciu, ca și mine, de altfel: cartea, cărțile.

— Mulțumesc pentru încrederea în talentul meu, măi băiatule. După cum văd, vrei să-mi bagi neapărat numele în istoria literaturii universale. Bine; dacă insiști, de luni m-apuc. Să-mi aduci câteva topuri de hârtie velină și o cutie de pixuri calitatea I, pentru capodopere. Nu știu încă la ce categorie să concurez: la clasici în viață sau...? Dar... știți ce? Despre mine am vorbit destul. Hai să aflăm ce aveți de gând voi.

Ba nu; înainte de asta, Brebenico dragă, te rog să mă lămurești cum de acceptă băiatul meu să-i spui Dănuț. Nouă ne-a interzis încă de la 13 ani orice diminutiv, declarându-ne că nu mai este copil. E bărbat.

— Nu e niciun secret, tăicuțule: mă bucur de clauza națiunii celei mai favorizate, în calitate de mare putere sentimentală. N-ai știut?

Hohotul de râs izbucnit din patru piepturi demonstra cu prisosință că „stilul Simaciu“ este molipsitor.

— Bravo! Dar eu revin și întreb: ce aveți de gând?

— Adică?...

— Adică... tu și Olguța. Când vă căsătoriți? Nu vedeți că vreau un nepot? Îl facem judecător și astfel eu, justițiarul improvizat, aș vedea de-acolo, din capul mesei unde mă așază calitatea de pater familias și de clasic în viață, aș vedea-spuneam-un avocat (gest spre Olguța), un procuror (gest spre Dan) și pe el, judecătorul... Tot tacâmul! Visul meu: să mă înconjoare justiția în plen! Hotărâți-vă, copii! Dacă o mai amânați mult, facem nunta odată cu botezul.

Olguța izbucni în râs.

— Iată o idee! Ce zici, Dane? N-ar fi mai practic?

Temându-se ca râsul Olguței să nu fie cumva bravadă, Mioara interveni, împăciuitoare-credea ea:

— Lasă copiii-n pace, știu ei ce fac. Poate... nici ca ei, dar nici ca noi. Mai ții minte sala aia goală și pe ofițerul stării civile care se tot uita după invitați...

Mioara nu-și mai termină fraza. Zâmbetul chinuit de pe fața lui Simaciu, devenit rictus de om suferind, îi îngheță cuvintele, înspăimântând-o. Prinse mâna soțului ei și-i spuse șoptit:

— Iartă-mă, Petruț dragule... A vorbit gura fără mine. Mă ierți? Poți să mă ierți? Nu știi vorba românească? „Minte proastă de femeie“... Și ca să depășească impasul, Mioara își făcu de lucru cu niște farfurii, platouri și tacâmuri, strângându- le teanc și plecând cu ele spre bucătărie, însoțită de Olguța.

Rămas singur cu tatăl său, a cărui față revenea încet la normal, Dan nu reuși să găsească ceva de spus pentru a umple tăcerea apăsătoare, dar gândul îi lucra cu febrilitate. „Doamne, ce fire de om! Cât de sensibil, cât de vulnerabil este! Dacă răstignirea lui Iisus nu s-ar fi petrecut acum două milenii, tata ar fi fost în stare să-și ia pe umeri vinovăția pentru judecata de-atunci. Trebuie să discut cu el bărbătește, să-i scot din cap sentimentul ăsta de culpă, care-l macină. Da, ne-a fost greu, dar nu din vina lui. Și uite, mama... bine instalată, eu-pe picioarele mele, mulțumit de profesie și de viață... De ce să tot sufere? De unde complexul ăsta nenorocit?

Și în bucătărie, cele două gospodine-actuala și viitoarea doamnă Simaciu-au prelungit tăcerea, trebăluind în liniște, spălând, ștergând și punând totul în rastel și în dulap. Doar la sfârșit, încă apăsată de necazul pe care-l provocase cu o frază, doar cu o frază, Mioara se adresă Olguței ca o adevărată mamă:

— Ai grijă, draga mea. Spre norocul vostru, Dan este altfel decât Petruț. Mai tare, mai... nu știu cum să spun, dar... ai grijă. Așa cum a moștenit setea de dreptate, mi-e teamă să nu i se fi strecurat și vreun strop de hiperresponsabilitate care dă oamenii peste cap. Ai grijă, apără-ți familia cu mintea ta deșteaptă de femeie. Nu e treabă ușoară, să știi..

* *

Târziu, când „bătrânii“ se aflau demult în dormitor, pregătindu-se de culcare, tinerii zăboveau încă pe banca aflată în grădinița din spatele casei, de la care, peste câteva zeci de metri, începea dealul împădurit, făcându-te să te simți aproape ca la țară. Tânăra avocată avea nevoie de sfatul procurorului.

— Uite care-i treaba, Dane. Până acum nu ți-am prea cerut ajutorul, dar s-a ivit o situație mai... cum să-i spun: delicată? încâlcită? riscantă? Ascultă-mă și spune tu.

— Deci... consultație profesională? Ia să vedem.

— Cunoști povestea celor trei clienți ai mei... cei cu pământul din lunca Oltului, cred că ți-am vorbit despre ei.

— Parcă-mi amintesc, dar mai spune odată, să nu greșesc.

— Pe scurt: oamenii, țărani din Bujoreni, aveau fiecare câte o fâșie de teren arabil, una lângă alta, în total vreo șase hectare. La retrocedări, în ’93, comisia a mișculat treaba în așa fel încât oamenii să nu primească înapoi pământul lor din luncă, ci o suprafață echivalentă, tot în extravilan, pe dealul de la care începe defileul Oltului, spre Călimănești.

— Înțeleg. Din păcate pentru ei... nimic de făcut. Dacă nu s-a acționat atunci, acum e prea târziu.

— Nu asta e problema! Ai răbdare și ascultă. Oamenii și- au căutat atunci dreptatea, dar negăsind-o, s-au gândit să facă ceva, totuși, cu acel loc. Și-au unit fâșiile, au făcut împrumut la bancă și, muncitori și pricepuți cum sunt, au terasat suprafața și au sădit o plantație de meri, cu cel mai ales soi; doar marfă de export. De un an este pe rod și promite să devină șansa vieții lor. Recolta e fantastică!

— Bravo, și care-i problema?

— Una mare, că de-aia au apelat la un avocat. De câtva timp, o javră de prin Drăgășani care ne face profesia de râs, le dă târcoale, încercând să cumpere terenul cu o sumă mai mică decât creditul din bancă.

— Păi... să refuze și gata! Nimeni nu poate fi obligat să vândă în pagubă.

— Ar fi bine să fie cum zici, dar uite că șnapanul de avocat a început să-i amenințe: dacă nu dau pământul de bună voie, vor rămâne fără nimic.A mărit și oferta...

— Substanțial?

— Nu, mai mult simbolic. Cred că insul vrea doar să-și demonstreze intenția de rezolvare amiabilă, înțelegi... Speriați, oamenii au început să se intereseze ce-ar putea să pățească. Așa au ajuns la mine.

— Și tu ce-ai aflat?

— Nimic precis. Se pare că există cineva care ar fi cumpărat titlul de proprietate de la un fost moșier, acum trăitor prin America și, înarmat cu hârtia, a hotărât să-și revendice proprietatea.

— Clienții tăi au fost puși în posesie atunci, în 1993? Au titluri de proprietate de la comisia județeană?

— Evident. Le-am văzut.

— Și-au intabulat pământul la Cadastru?

— Da.

— Atunci să stea liniștiți.

— Ar sta ei, dar au început să se adune precedente, care mai de care mai alarmante. Oameni cu acte în regulă, cumpărători cu bună credință de case ori terenuri, se pomenesc cu somații de evacuare silită, învinși de mafia retrocedărilor ilicite, blindată cu acte false și martori mincinoși. Clienții mei se tem să nu pățească la fel. Tu cunoști treaba asta mai bine decât mine, că te lovești de ea. De-asta îți și cer sfatul.

— Ce să zic, Olguțo? Bătaia mare este pe terenuri intravilane și pe case scumpe. Când miza este un deal, chiar plantat cu niște meri, n-aș prea crede că se înghesuie samsarii să pună mâna pe el, că sunt și riscuri. Deci... puțin probabil.

— Dar posibil, Dane, pentru că de-abia acum vine partea păcătoasă a afacerii. Printr-o întâmplare am aflat cine s-ar putea să fie în spatele samsarului din Drăgășani.

— Cine?

— Tache Pașaliu. Rechinul.

La auzul numelui, nu Dănuț, ci procurorul Dan Simaciu se ridică de pe bancă, alarmat. Puțini știau mai bine decât el cine este Tache Pașaliu, capul clanului care împărțea, la concurență cu Bercea Mondial, faima de cea mai temută căpetenie interlopă din sudul țării. Posesor al unei averi uriașe, cu oameni infiltrați peste tot, cu magistrați plătiți gras ca să închidă ochii, să claseze dosare, să șteargă pagube de zeci de milioane; cu legături până sus de tot, atât de sus încât te apuca amețeala numai gândindu-te la numele sonore folosite drept pavăză pentru ticăloșii de toate soiurile. Da, asta chiar era o problemă. Una gravă.

— Olguțo, ești sigură?

— Nu. Încă nu.

Să-i spună? Da. Orice va crede despre el, trebuie să-i spună, și nu pe ocolite, ci așa cum cere situația.

— Draga mea... Să nu te mire ce vei auzi acum. Știu că funcția nu-mi dă dreptul să vorbesc așa, dar trebuie să te întreb: cât de mult te-ai implicat în povestea asta? Poți să renunți? Țin prea mult la tine ca să nu rostesc

întrebarea, chiar dacă ea nu mă onorează nici ca bărbat, nici ca om al legii. Poți să te retragi?

— E cam târziu. Și-sincer-nici nu vreau.

— Gândește-te bine. Pașaliu nu este un rechin, cum spuneai, ci o balenă ucigașă. Moby-Dik-ul unei treimi din suprafața României. Este în stare de orice.

— Ți-e frică de el, Dane? Ție?

— Da, mi-e frică, recunosc. Mi-e frică pentru tine. Gândul că tu aperi interese, chiar perfect legitime, împotriva altor interese, chiar ilegitime, dar ale lui Tache Pașaliu, mă sperie. Mă îngrozește. Ascultă-mă și încearcă să înțelegi.

Fără să mă laud, puțini oameni doresc așa cum doresc eu să se întroneze adevărul, dreptatea și legea în țara asta. Sunt băiatul lui Petre Simaciu, nu uita, și dacă cineva își va propune vreodată să demonstreze că există o genă a setei de dreptate și adevăr, transmisibilă din tată-n fiu, eu, Dan Simaciu aș fi demonstrația perfectă a acestui adevăr. Dar, draga mea, familia Simaciu și-a plătit tributul cu vârf și-ndesat; a jertfit prea multe pe altarul dreptății. Spre deosebire de taică-miu, știu în ce lume și în ce țară trăim. Nu sunt laș, îmi fac datoria, nu dezarmez în fața unui pericol care mă amenință pe mine, dar înfruntarea ta cu Tache Pașaliu, dacă el este în spatele afacerii, ar fi o nebunie. N-o accept. Ca să câștigi, îți trebuie alte arme decât dreptatea și legea.

Știu, te dezamăgesc, dar prefer să o fac decât să te las față-n față cu mafia lui Pașaliu. Sunt procuror, mănânc pâine de la instituția asta, am și niște succese la activ și poate că n-ar trebui să par atât de speriat, dar... sunt, Olguțo! De ce să mă prefac?

— E chiar atât de rău?

— E mult mai rău decât chiar atât de rău, crede-mă. Învârte sute de milioane de euro, cumpără ce vrea, de la pământuri și case până la oameni și instituții. Are pe conștiință și vieți omenești, dar până acum nimeni nu l-a putut priponi. Un procuror de pe lângă Slatina a ajuns foarte aproape de el, dar când să-l agațe, i s-a dat peste mână; s-a ales cu excluderea din procuratură, fără să fi avut altă vină decât curajul.

— Cum...? întrebă Olguța uimită, fără să-și poată încheia gândul.

— Uite-așa. Ai văzut filmul „Cineva acolo, sus, mă iubește“? Așa s-a putut. Când n-o să-l mai iubească cineva, acolo sus, când acel cineva se va duce dracu și va veni în locul lui un om cu respect pentru lege și cu frica lui Dumnezeu, atunci va fi altfel, dar mai avem de așteptat, după umila mea părere. Întreb încă odată: ești sigură că Pașaliu este tartorul în afacerea asta?

— Ți-am mai spus: nu.

— Dă Doamne să nu fie. Știi ce mi se pare ciudat? Cineva încearcă să cumpere pământul. Când e refuzat, ridică oferta, chiar dacă nu substanțial; asta mă face să cred că dorește cu adevărat pământul ăsta, nu altul. De ce? Doar zona e plină cu plăcuțe „de vânzare“. Când nu merge cu oferta, amenință, sperie. Întreb din nou: de ce? Nu-l văd eu pe Tache Pașaliu și nici pe vreun rechin mai mic, riscând un scandal pentru o plantație de meri. Ce se-ntâmplă acolo? Ce-i cu bucata asta de deal, aproape sterp până când clienții tăi s-au gândit să-l facă roditor?

— Nu știu. Bieții oameni așteaptă ajutor de la mine. Voi încerca să aflu mai multe...

— Nu, în niciun caz! Te rog, Olguțo! Nu vreau să se știe că te interesezi de speța asta, că ai vreo legătură cu ea, cel puțin deocamdată. Ai răbdare, măcar până știm cu cine te lupți și care este miza reală. Îmi promiți?

Gestul de acceptare al Olguței îl mai liniști puțin.

— Bine. Atunci... hai la culcare, că...

Dan se aplecă la urechea iubitei sale și-i șopti continuarea, secretul lui Polichinel:

— ... că mi-e tare dor de tine. Ție nu?

În loc de răspuns, fata se strânse lângă el și i se ghemui la piept.

Ocolind casa pentru a intra pe ușa din față așa, îmbrățișați, Dan se desprinse, se opri câteva clipe și privi locul în care ar fi trebuit să fie gardul dinspre șosea, de parcă discuția despre pericole, chiar ipotetice și difuze, i-ar fi stârnit dorința să vadă odată împrejmuirea terminată, să marcheze hotarul dintre curtea lor și zona nimănui sau a tuturor.

— Știi ce? Zilele-astea am să montez uite-aici, sus, lângă becul ăsta care luminează curtea din față, o cameră de luat vederi. Și când ne mai ajungem cu banii, am de gând să iau un câine, un ciobănesc german, de la unitatea militară din Sibiu care dresează câini de pază excepționali. Dacă noi ne mutăm, ai mei rămân singuri aici, la marginea orașului, sub poala pădurii

din spatele casei. Aș sta mai liniștit să-i știu apărați de un paznic vigilent și credincios. Ce zici?

Cu acest gând, tinerii intrară în casă, încheind astfel ziua mult așteptată a reunirii familiei.

A doua zi dis-de-dimineață, în timp ce ocupa un loc pe bancheta din spate a Daciei, alăturându-se tinerilor deja îmbarcați și cu centurile de siguranță activate, Mioara se adresă celor doi:

— Bine că mi-am adus aminte! Copii, să treacă unul dintre voi, azi sau mâine, pe la administrația cimitirului, că de doi ani n-am plătit taxa pentru locul de veci lăsat de tanti Polina. S-ar putea să fie și majorări, după atâta timp.

Din ușă, martor la îmbarcarea familiei și cu mâna pregătită să fie fluturată în semn de „drum bun“, Petre Simaciu nu scăpă ocazia de a completa spusele Mioarei:

— Și să-i transmiteți administratorului, din partea mea, că n-avem de gând să apelăm prea curând la serviciile lui. Cu scuzele de rigoare.

„E incorigibil! gândi Mioara. Dă Doamne să aibă dreptate...“

CAPITOLUL VI

DOSARELE PROCURORULUI SIMACIU

(partea a doua)

Luat cu treburile, Dan nu mai urcase în cabinetul său improvizat din podul-mansardă de peste două luni. Așteptau acolo dosarele pentru care, până atunci își făcea săptămânal timp să le răsfoiască, deși le știa pe dinafară. Mărturiile notate cu grijă, tăieturile din ziare, propriile sale gânduri după fiecare discuție cu intervievații implicați sau doar martori la evenimentele din cariera tatălui său îl ajutau să înțeleagă ceea ce, la prima vedere, părea de neînțeles: mecanismul chinuirii unui om care ceruse atât de puțin de la viață, deși oferise vieții altora toate puterile, tot harul său.

Azi, cu Mioara de gardă la spital, cu Petre și Olguța invitați de Tică Budeanu la întâlnirea lunară cu redactorii ziarului în care rubrica săptămânală a lui Simaciu-aflată la a 8-a ediție - făcea minuni, Dan găsise răgazul să urce scările podului și să deschidă biblioraftul.

Ciudat: coperțile de carton gros și dur ca placajul se aflau, parcă, în altă poziție decât aceea în care obișnuia el să le așeze. Nu vertical, ca volumele într-un raft de bibliotecă, ci culcate, precum cărțile dintr-un teanc. Să fi pus

el biblioraftul așa, în grabă, când Mioara îl strigase să coboare la masă că a sosit Olguța? Să fi umblat cineva pe-aici, în locul său de taină, unde până și curățenia și ștersul prafului le făcea singur? Amănunt neimportant, își zise... Cine și de ce să-i scotocească prin hârtii? Și ce să găsească? Tăieturi din ziare vechi, însemnări făcute-unele-încă din primul an de studenție... Toate, cu sens și valoare doar pentru el. Strict pentru el.

Ciudat, dar... atât. Nicio problemă. Chiar nu merita să-și bată capul cu întrebări, deși era tipul de om care nu poate trece ușor peste ceea ce nu înțelege sau i se pare anapoda.

Dintre coperțile groase și încăpătoare ale biblioraftului, scoase dosarul nr.3; parcă la el rămăsese cu recapitularea. Pe coperta de semicarton scria:

DOSAR 3

GALAȚI, ZIARUL „VIAȚĂ NOUĂ“

Înăuntru-secvențele unui film ce rezuma patru ani și jumătate din viața tatălui său, iar povestea spusă de film suna așa.

Și aici, ca și la „Strungul socialist“, primul contact cu redacția l-a făcut să înțeleagă repede unde a nimerit și cam ce fel de făină se macină la moara asta, chiar dacă tovarășul Bică Giubernea, redactor-șef, nu avea nici stilul, nici tonul categoric ale directorului Marin Pandele. Ceva mai târziu, Simaciu avea să priceapă și de ce: șeful redacției nici nu se simțea și nici nu era de fapt șef, ci un interpus al „tovarășului prim“, un fel de „curea de transmisie“ a sarcinilor, cam cum erau numite sindicatele de către partidul hegemon. Bică ținea legătura, odată la 2-3 zile, dar câteodată chiar cotidian cu Ilie Dragoman, autoritarul prim-secretar al Comitetului județean de partid, pe scurt „tovarășul prim“, omul cu principii clare și ferme despre rolul, îndatoririle și modul în care trebuie să funcționeze un organ de partid.

— Mă bucur că ne-a fost întărită echipa cu încă un om, că nu prea mai facem față, i-a spus Giubernea, copleșit de stres și parcă resemnat cu ideea că asta e și așa trebuie să fie, deși termen de comparație nu avea și nici prea multe nu învățase despre ziaristică și ziar, că n-avusese unde. Era ziarist format exclusiv la școala vieții. Devenise redactor- șef din modesta postură de responsabil cu ½ normă al unui cămin cultural sătesc, cealaltă jumătate completând-o cu niște ore la o școală pentru tractoriști, normatori, șefi de brigadă și alte meserii sau funcții cerute de S.M.T.-ul și I.A.S.-ul din comună.

— Uite cum merge treaba la noi, i-a spus Giubernea, ca să știi și să nu greșești: „terenul“, adică documentarea pentru materiale de greutate se face în brigadă.

— Cum adică?

— Te lămuresc imediat. Corespondenții voluntari ne transmit informații pe probleme curente...

— Cum ar fi...? insistă Simaciu.

— Succese în producție, situația arăturilor de toamnă, a însămânțărilor și recoltării, îndeplinirea și depășirea planului, manifestări cultural-artistice, acțiuni ale UTM-ului, sindicatului și UFDR-ului, festivități școlare, dări în folosință, reparări de drumuri etc. etc.

— Și cum le verificați?

— Păi... nu oricine poate fi corespondent voluntar. Comitetul județean a recrutat oameni de nădejde, serioși, membri de partid cu vechime, demni de încredere. Uneori, verificăm telefonic cele mai importante informații, cu secretarul de partid din comună sau din școală sau întreprindere, după caz.

Când confirmă și secretarul, dăm drumul la știre. Asta... la faptele pozitive.

— Deci există și fapte negative?

— Cum să nu? Păi altfel... cum s-ar mai naște lupta contrariilor dintre nou și vechi? Există, dar mai rar. Cu astea, treaba e mai complicată. Le raportăm secretarului cu propaganda, care le raportează la tovarășul prim-asta dacă nu ne pică sesizarea din teren chiar în ziua în care eu sunt chemat la cabinetul tovarășului (atunci le raportez direct). Dacă dânsul consideră că e treabă serioasă și merită efortul, se formează rapid o brigadă: un activist de la județ, un lucrător din alte instituții, funcție de problemă: agricultură, sănătate, școli, protecția muncii, după caz, plus un om de-al meu de la ziar. Brigada se deplasează pe teren, anchetează faptele, omul nostru scrie informarea și textul ajunge la secretariatul comitetului județean, care dispune măsuri.

— Deci asta scrie ziaristul? Informarea?

— În prima fază-da. Dacă secretariatul comitetului județean consideră că este cazul să se dea și la ziar, atunci omul nostru pune mâna pe condei și prelucrează informarea...

— Cum?! Cum?!

— ... adică ia textul pe care tovarășul prim a însemnat cu roșu ce elemente se pot da la ziar din toată povestea, scoate frumos elementele alea și le îmbracă politic.

Stupefiat, Simaciu exclamă:

— Asta chiar n-o pricep! Cum adică „le îmbracă politic“?

— Păi... e simplu. Ce trebuie să facă articolul? Să arate ce anume din politica partidului a fost încălcat de către făptuitori, și cum, că d-aia se publică, să știe oamenii ce trebuie și ce nu trebuie făcut, ce e partinic și ce nu. Când e vorba de fapte mai deosebite, trimitem șpaltul la secția de propagandă, obținem viza și... gata. Ăsta e circuitul. Ca să meargă uns de la început, ar trebui să conspectezi colecția ziarului, la documentare, și să reții formulele omologate, mai ales pentru introducerea și încheierea articolelor, că pe ele se concentrează atenția tovarășilor de la județ. Ai să vezi că, de regulă, se începe cu „sub conducerea partidului și îndrumarea permanentă a comitetului județean de partid“... iar de terminat, se termină cu respingerea fermă și condamnarea hotărâtă a tot ce se abate de la..., dar nu caracterizează viața noastră nouă. Înțelegi?

Ba bine că nu! Nici nu era greu de înțeles. Mai mâncase din pâinea asta, știa ce gust are, dar parcă niciodată și nicăieri nu i se păruse chiar atât de amară. La „Strungul Socialist“ măcar se mișca de capul lui prin uzină, nu scria informări pentru conducere și nu îmbrăca politic fapte reprobabile și, la urma urmei, amărâta aia de foaie nici nu era ziar adevărat, ci gazetă de perete tipărită în 500 de exemplare, bună de trimis la foruri și de cucerit steagul de fruntaș pe ramură. Iar la ziarul tineretului, obligat și el să plătească tributul de neevitat al articolelor de serviciu, apuca, totuși, să-și mai facă meseria, să guste din satisfacțiile unor intervenții despre care se vorbea zile întregi în cele mai diverse cercuri și pături sociale.

Întrebă, totuși:

— Dar așa... fără brigadă, de unul singur, nu se întâmplă să plece pe teren un redactor și să vină cu un articol?

— La reportaje, la portrete de fruntași-da, însă mai rar. Când ni se cere. Tovarășul prim nu agreează materialele „de culoare“, figurile de stil, scrisul din vârful condeiului. El ne cere articole serioase, fără floricele, că poezioare scriu doar adolescenții îndrăgostiți. E bine să știi, ca să n-ai probleme; nici dumneata, nici noi.

Și încă ceva: ocolește cât poți Navromul din port. Adică nu cât poți, ci de tot. Asta e treaba: acolo-nimic critic. Nici măcar așa, tangențial.

— De ce?

— Păi... singura mare pasiune a tovarășului prim este pescuitul. Dacă n-ar fi atât de ocupat, ar sta cu mulineta-n mână, pe Dunăre, de dimineața până seara. Ăia îi asigură... înțelegi...

— Îi bagă și peștele-n cârlig? încercă Simaciu una din întrebările cu care își bucura prietenii, dar își făcea dușmănii pe la locurile de muncă prin care se perindase.

— Asta... eu nu știu, dar dacă vrei să-ți fie bine, ar trebui să nu te intereseze, că lumea e mică, oamenii-ai dracu și se află tot ce vorbești, ba chiar și ce nu vorbești. Mai mare păcatul...

Deci... aici îl trimisese acel secretar cu propaganda al CC- ului, bine intenționat de altfel, care aflase în consfătuirea cu lucrătorii din redacții că presa noastră are nevoie de condeie viguroase, curajoase, scormonitoare, capabile să miște apele stătute, să găsească neregulile, să se lupte cu anchiloza din gândire, să pătrundă acolo unde nici instituțiile, nici persoanele însărcinate să vadă fapte și situații reprobabile nu le văd sau se prefac că nu le văd, trecând pe lângă ele. Fugise de Pandele și dăduse peste Dragoman. Nimerise la țanc! Bine măcar că avea în față un om ce părea cumsecade, cinstit-și chiar era, sfătuindu-l de bine. Petre învățase că asta nu e puțin lucru.

Mai bine de trei ani și jumătate, Simaciu a executat cuminte cam ceea ce făcuse și la „Strungul socialist“, dar acum-la nivel județean, pe o arie geografică mai întinsă și în domenii mult mai variate. Bătuse județul cu foarte multe brigăzi, redactase cu sârg informări pentru comitetul județean, așteptând hotărârea tovarășului prim. Dacă ea spunea „să se publice în ziar“ și Bică Giubernea primea textul însemnat cu roșu din loc în loc, el, Simaciu, lua dactilograma, aduna faptele publicabile de-acolo și le îmbrăca politic, înarmând astfel oamenii muncii cu înțelegerea aplicată, concretă a politicii partidului în tot ce mișcă și suflă.

Nu i-a fost ușor, dar-cu răbdare, cu exercițiu, cu voință, sub conducerea nemijlocită a comitetului județean și a tovarășului prim personal-a învățat lecția supraviețuirii și a supraviețuit. Liniștit măcar la gândul că Mioara lucra la spital și nu-i mergea rău, iar Dan învăța carte ca lumea, profitând din plin de halta prelungită a unei familii călătoare.

Toate-până-ntr-o zi, când s-a pomenit la redacție cu un fost coleg de la ziarul tineretului, acum ziarist la organul de presă al sindicatelor, considerat cam al patrulea cotidian central al țării după tiraj și importanță. Omul îi aducea un mesaj de la fostul redactor-șef, Anghel Mârzan, devenit șef de secție la acel cotidian: n-ar vrea să scrie și pentru ziarul lor câte ceva? Îi rămâne timp, este dispus la treaba asta?

I-auzi vorbă! Cum să nu? Drept răspuns, colegul i-a înmânat o delegație permanentă, semnată și parafată, prin care „tovarășul Petre Simaciu este delegat să meargă în întreprinderi și instituții pentru a se documenta în vederea elaborării unor articole. Rugăm organele de partid, de stat și sindicale să-i acorde sprijinul necesar“. Semn că Mârzan prevăzuse un răspuns pozitiv și procedase în consecință, ca să câștige timp.

Cu delegația în buzunar și perfecta cunoaștere-credea el-a sistemului, Simaciu a așteptat o ocazie favorabilă pentru a nu fi acuzat că privează ziarul local de un subiect, alergând după ciubuc. Și ocazia s-a ivit curând.

Un corespondent voluntar a sesizat niște nereguli în materie de protecția muncii la Combinatul Siderurgic, soldate cu accidente. La verificarea telefonică, de rutină, comitetul de partid din Combinat a infirmat sesizarea, deci— conform regulii de funcționare a sistemului, subiectul trebuia închis. Simaciu s-a deplasat la fața locului, l-a contactat pe corespondent și împreună cu el a confruntat „terenul“ cu afirmația comitetului de partid. A învins terenul. După patru zile, redacția ziarului central a primit o dactilogramă de șapte pagini la două rânduri, scrisă „ca pe vremuri“, documentată beton, fără nicio fisură chiar dacă ai fi cercetat-o cu laserul, semnată Petre Simaciu. Avea ancheta un singur dar imens cusur: nu purta aprobarea cu roșu a tovarășului prim.

Urmarea: un scandal tot ca pe vremuri, așa cum numai Petre Simaciu știa să stârnească. Dragoman a făcut o criză de nervi, Bică Giubernea a tremurat ca varga vreo două săptămâni, iar vinovatul s-a ales cu un prim și ultim avertisment: dacă mai comite, dacă se mai face că uită cine e stăpânul și ce înseamnă conducerea de către partid a presei-dar nu la modul abstract, gargară, ci concret, aplicat zi de zi și ceas de ceas, zboară nu numai din redacție, ci și din presă, că secretarul cu propaganda al CC-ului care l-a strecurat aici fără să știe ce ins anarhic susține, va primi referințe și recomandări precise de la secretarul CC-ului cu organele, prieten bun cu tovarășul prim, și el pescar înrăit, primit des aici, pe Dunăre, cu brațele

deschise, să se mai destindă într-o șalupă Navrom cu lanseta-n mână și lângă o ladă frigorifică plină cu sticle de vinuri albe, reci, seci, multe și gratis-așa cum spunea neuitatul Fănuș Neagu că trebuie să fie vinul ideal.

Penitența a fost lungă și apăsătoare, resimțită și de Simaciu și de familia lui, pregătită să-și facă bagajele și să se mute iar. În preajma lui 8 Martie, Giubernea-om cumsecade-s-a gândit să încerce o faptă bună, poate... cine știe? Tovarășul prim comandase un text pe care să-l citească la adunarea festivă organizată cu lume multă și tămbălău în sala sporturilor din Galați. Bică Giubernea l-a delegat pe Simaciu să scrie textul, mai ales că tovarășul prim ceruse ceva deosebit. „Simaciu? De ce Simaciu?“ „Păi, tovarășe prim, să știți că, atunci când își pune mintea la contribuție, chiar poate să scrie ceva deosebit“, fusese răspunsul. Confirmat-de cine credeți? Chiar de băiatul tovarășului prim, elev în clasa terminală a liceului din Galați (se va vedea imediat de unde până unde, cum și de ce este amestecat puștiul în povestea asta).

Zis și făcut, dar cu rezultat catastrofal.

La câteva ore după lectura textului de către tovarășul prim, Simaciu a fost chemat-numai el, nu și Giubernea-la cabinet. Nu i-a trebuit mult timp ca să priceapă că va avea un meci greu. Greu de tot.

— Dumneata ai scris asta? l-a întrebat Dragoman, ridicând dactilograma cu două degete, ca pe ceva murdar sau periculos, de a cărui atingere trebuie să te ferești. Întrebare retorică, desigur, dar prevestitoare de rele.

— Pe ce lume trăiești dumneata? Și cine îți închipui că sunt eu, Ilie Dragoman, ca să citesc într-o adunare festivă, solemnă, cu tot activul de partid prezent în sală și cu mii de oameni ai muncii în față, mizeria asta siropoasă, plină de floricele ieftine și prost orientată politic? Hai, spune, că sunt curios să știu ce-a fost în capul dumitale.

— Vă rog să mă scuzați, tovarășe prim-secretar, și-a început Simaciu apărarea timidă, cât de spășită a putut fi o fire ca a lui. Îmi pare rău că nu v-a plăcut...

— Plăcut? Cum să-mi placă, bă tovarășe? Ce să-mi placă aici? Și stilul ca stilul, dar... ia spune: unde e politica partidului de asigurare a unui statut demn femeii zilelor noastre, de promovare a femeii la toate nivelele și în toate organele? Unde se vorbește despre femeia muncitoare, despre țăranca colectivistă, despre mama eroină? Unde? Că eu nu văd! Îi tot dai zor cu Ana Ipătescu și cu Ecaterina Teodoroiu, bune, nu zic nu, însă acolo, în istorie, la

vremea lor, dar ce facem cu femeia care construiește socialismul cot la cot cu bărbații? Mai spui despre Ana Aslan, despre glorii sportive cu fustă, dar... ia zi- mi: despre tovarășa academician doctor savant de renume internațional ai auzit?

La confirmarea că-și recunoaște vina și o regretă profund, Ilie Dragoman a izbucnit de-a dreptul:

— Păi dacă ai auzit, de ce-ai omis-o din text, bă, tovarășe? La ce ți-a fost capul? Te gândeai, poate, cum s-o strecori printre exemplele de mari românce pe regina zisă Carmen Silva, nu-i așa? Mi-a mai dat mie cineva niște amănunte despre nivelul dumitale politic, dar ce trădează acest text întrece orice... orice... Mai bine spune p-a dreaptă: ce ai cu noi, bă, tovarășe? De ce-ți pute ideologia și politica noastră, a ăstora care-ți dăm să mănânci o pâine?

Era prea mult. În clipa aceea, lui Simaciu i s-a pus pata. Știa bine că frazele ce i se rotunjeau în gând, savurându-le anticipat, s-ar putea să-l coste enorm, poate chiar totul, dar nimic nu l-ar fi putut opri să le arunce în obrazul lui Dragoman.

— Îmi cer scuze încă odată, tovarășe prim-secretar. Poate că, dacă tovarășul Giubernea nu mi-ar fi transmis din partea dumneavoastră că doriți un text deosebit, nu greșeam atât de grav; v-aș fi adus unul troglodit, că știu să scriu și așa...

Urechile lui Ilie Dragoman nu mai auziseră așa ceva, cel puțin în acest cabinet, dar-de fapt-nicăieri, că avusese parte numai de birouri cu mulți metri pătrați.

— Troglodit? Eu? Afară!

Înecat de furie, ridicat din scaun, cu degetul arătător al mâinii drepte indicând ușa, tovarășul prim n-a putut răcni decât aceste trei cuvinte.

În drum spre ieșire, aproape cu mâna pe clanță, Simaciu a găsit puterea și calmul-nici el nu știa cum-să răspundă:

— Am înțeles, tovarășe prim-secretar, dar țin să precizez totuși că atât soția, cât și fiul dumneavoastră au cu totul altă părere despre scrisul meu. Și că Premiul I pe țară, obținut de elevul Paul Dragoman la Olimpiada de literatură, confirmă părerea lor. O spun cu toată modestia...

Parcă lovit cu leuca-n cap, tovarășul prim a bâguit cu mare greutate:

— Ce-ai zis? Vino-ncoa și spune clar ce-ai vrut să...

— Credeam că știți, îmi cer scuze, dar dacă nu știți, vă spun eu. Luna trecută, înainte de Olimpiada pe țară la Limba și literatura română, unde băiatul dumneavoastră a câștigat trofeul cel mare, tovarăşa Dragoman m-a chemat și mi-a comandat o lucrare, un fel de eseu. Cineva din Ministerul Învățământului, poate chiar ministrul-care, din câte știu, vă este apropiat-i-a destăinuit cele două subiecte ce se vor da, la alegere, și tovarăşa m-a pus să aleg unul, apoi să scriu o lucrare de cel mult 7-8 coli A4, cât prevede baremul concursului. Am ales, am scris, am prezentat lucrarea, domnia sa și băiatul au citit-o, le-a plăcut foarte mult, iar Paul, fiul dumneavoastră a învățat textul pe dinafară. Ca pe o poezie. Cu el și-a spulberat toți concurenții, dar mai ales a obținut dreptul de a intra în toamnă, fără examen de admitere, la Filologie, unde se bat 3-4 pe un loc. Ce examen să mai dea cel mai bun elev din țară la limba română, dacă fusese felicitat de academicianul prezident al comisiei nu numai pentru calitatea lucrării, ci și pentru curajul de a alege subiectul cel mai dificil, demn chiar și de o lucrare de licență? I-auziți cum sună: „Codrul în poezia clasicilor literaturii române“! Superb! „Codrule, codruțule/ Ce mai faci, drăguțule?“, și „Lacul codrilor albastru“, și „De treci codrii de aramă de departe vezi albind/ Și-auzi mândra glăsuire a pădurii de argint“, și „Codrul clocoti de larmă și de arme și de bucium“, și codrul întunecat din legenda lui Grui-Sânger a lui Alecsandri... Bijuterii! Eseul aproape că se scria singur, vrăjindu-ți condeiul, purtându-l pe aripile poeziei... Cum să nu-i fi plăcut comisiei?

Să știți că nu e ușor să înveți 8 pagini pe dinafară. Băiatul dumneavoastră are o memorie de invidiat.

Acestea fiind spuse, Simaciu a salutat respectuos și a părăsit cabinetul. Cam cum fuseseră toate plecările, toate despărțirile lui Petre: splendide și spectaculoase victorii morale, transformate rapid în catastrofe organizatorico- existențiale. Ca acum.

Niciodată n-a aflat dacă Ilie Dragoman, rămas stană de piatră, în picioare, lângă birou, aflase de la el, acum, sau știa de la nevastă-sa potlogăria prin care Dragoman junior devenise premiant și student fără examen de admitere, iar Simaciu senior încă tolerat în presa de partid, dar la corectură, cu recomandarea făcută apăsat să-și țină gura, că dacă nu... Recomandare inutilă; Stan Pățitul știa bine ce-l așteaptă. Doar ajunsese un ziarist cu vechime în muncă.

A tăcut până a prins-cu puțin noroc-o audiență la secretarul cu propaganda care-l mai ajutase odată. Acesta l-a ascultat, nu i-a cerut prea multe amănunte (probabil că, între timp, mai aflase și el câte ceva despre ce înțeleg unii prin conducerea presei de către partid) și chiar atunci, pe loc, s-a interesat dacă ziarul din Târgoviște mai are nevoie de cadre, așa cum se tot plânge redactorul-șef și secretarul cu propaganda de la județ. Răspunsul pozitiv a pus în mișcare secția de presă a CC-ului, transferul în interesul serviciului s-a operat rapid, iar familia Simaciu și-a mutat casa de nomazi într-o altă zonă a țării.

Alt spital pentru Mioara, alt liceu pentru Dan, alte neliniști. Exact cum spune clișeul: punct și de la capăt, dar... cu „va urma“. Filmul pățaniilor lui Simaciu nu era film, ci serial.

* *

Cu ultima filă a dosarului în mână, Dan încercă să-și amintească și cum anume obținuse informațiile. Primele-în vacanța dintre anul III și anul IV, când studentul care era pe-atunci discutase îndelung cu Bică Giubernea, cu șeful de cabinet al tovarășului prim și cu doi foști colegi de redacție ai tatălui său. Toți patru-aproape octogenari. Primii doi primiseră anul de pensionare ca pe o izbăvire; contactul strâns al unuia și permanent al celuilalt cu tovarășul prim le ruinase sănătatea. Redactorii, în schimb, arătau bine. Nu-și trădau vârsta și evocau cu nostalgie anii petrecuți în redacție. Viața era atât de ordonată, de liniștită, fără niciun risc de greșeală, sistemul de lucru cu partidul funcționa atât de bine, activitatea în desele brigăzi (mai ales pe la sate) era atât de profitabilă, aprovizionându-ți cămara și frigiderul, iar cantina comitetului județean era atât de bună (saramură de pește ca acolo nu găseai nici la restaurantele din oraș...) Da, ziaristica este (fusese) o meserie grozavă; nu înțelegeau nici în ziua de azi de ce nu s-a simțit bine Petre Simaciu la ziarul lor. Da, și-l amintesc; era un om destul de ciudat, dar altfel... băiat bun.

Investigația continuase târziu, la începutul activității de procuror. Îl găsise pe Paul Dragoman la Brăila, unde familia „se refugiase“ de teama adversității locuitorilor Galațiului. Bătrânul părăsise nu „locul faptei“, ci al faptelor, că erau mai multe, unele-greu de uitat. Băiatul tovarășului prim era profesor de limba română la un liceu brăilean. A acceptat discuția fără nicio rezervă, a vorbit deschis, sincer, a cerut scuze pentru comportarea tatălui său atunci, când cu... Mai mult: i-a mulțumit domnului Simaciu pentru

gestul care-i schimbase viața, trimițându-l fără examen la Filologie, unde s-a pus pe treabă serios, a îndrăgit literatura și iată, acum are o profesie care-i place, îl face să se simtă împlinit.

— Ce mai face tatăl dumneavoastră? îl întrebase Dan, mai mult din obligație protocolară decât din interes real.

— Nu mai trăiește. A murit acum doi ani, pe malul Dunării, cu undița în mână, înțepenit în trepiedul pliant cu care pleca de-acasă aproape zilnic, chiar dacă nu prinsese niciodată vreun pește.

Cu zicerea creștinească „Dumnezeu să-l odihnească"-deși Ilie Dragoman nu crezuse niciodată în Dumnezeu, ba chiar se luptase din răsputeri cu dumnezeirea –, cei doi s-au despărțit, plecând fiecare la treburile lui.

Amintiri...

Tot ce exista în dosar, ca și în toate celelalte, fusese obținut cu dificultate, din multe mărturii, unele spuse cu amabilitate, altele cu suspiciune sau în doi peri, amintiri distorsionate de timp, de vârstă sau de reticența interlocutorilor. Doar o infimă parte din însemnările încopciate în dosare provenea din spusele lui Petre Simaciu. El, omul capabil să te țină cu sufletul la gură spunându-ți povești despre lumi fabuloase, despre fapte nemaipomenite, inventate atunci, pe loc, aproape că amuțea când fiul său îl ruga să-i spună „cum a fost". Foarte rar i se dezlega limba, și asta doar ca să ofere vreo mostră savuroasă din discursurile ce-i fuseseră administrate și din pățaniile cu fațete hilare-dincolo de tragismul lor-care-i șubreziseră inima.

De ce tace? se tot întreba Simaciu junior; până când începuse să înțeleagă. Petre își ascundea vulnerabilitatea născută din neadaptarea la vremuri, la cutume și la mizeriile din jur. Nu dorea ca fiul său să-i cunoască ipostaza de om dezarmat. Știa că nu din vina lui n-a răzbit; dar alții cum răzbesc? De ce ei-da, și el nu? Se compara, uneori, cu o persoană care dă un interviu unui reporter TV, iar interviul se difuzează pe post cu sunet asincron; buzele se mișcă altfel decât sunetul auzit de telespectator. Vina este, evident, a celor de la montaj, dar caraghiosul, penibilul de care râde toată lumea este cel care a dat interviul cu bună credință.

Târziu, către bătrânețe, Petre Simaciu a realizat că trăiește, gândește și acționează de multe ori, de prea multe ori, asincron cu realitatea. Don Quijotte o fi el un personaj minunat și celebru, dar donquijotismul nu-i prea stă bine unui ins în ziua de azi. De aici-refuzul de a vorbi despre eșecurile

sale. Dacă „jucase descoperit“ în toate partidele pierdute, pricinuind atâtea necazuri familie sale, de ce să le mai și evoce? La ce bun să ofere amănunte despre înfrângeri?

Așa gândea Petre Simaciu despre el însuși, despre viața lui, fără să știe că Dan Simaciu gândea altfel. Cu totul altfel.

...Iată alt dosar. Ceva mai subțire, parcă. Începu să-l răsfoiască:

DOSAR 4

Târgoviște, „Drumul socialismului“

CAPITOLUL VII

EVENIMENTE ÎN FAMILIA SIMACIU

Un zgomot de pași îl făcu pe Dan să închidă „Dosarul Târgoviște“ și să asculte mai atent. Nu se înșelase: din pătratul decupat în dușumeaua podului-mansardă apăru capul Olguței. O mână puternică o ajută să urce ultimele două trepte, apoi brațul bărbatului i se încolăci în jurul taliei, strângând-o într-o îmbrățișare prelungă, de îndrăgostiți dornici mereu unul de celălalt. Fata refuză locul oferit cavalerește pe singurul scaun din „cabinet“, așezându-se turcește pe carpeta din fața biroului.

— Ei, cum a mers azi?

— Se cunoaște că ești procuror; nici nu mi-am tras bine sufletul că m-ai și luat la întrebări. Cum să meargă, Dănuțule? Ca de obicei: bine. Tăicuțu și-a citit printul articolului de săptămâna asta, l-a corectat, l-a mai rotunjit pe la colțuri, i-a dat cu șmirghel și cu lac-formularea îi aparține, evident-și i l-a predat lui Budeanu, făcându-l fericit. Apoi a vrut să plecăm repede, că aveam de sărbătorit...

— Sărbătorit? Ce anume?

— Ai răbdare, dom’ procuror, că spun tot! Dar n-am putut pleca: Budeanu i-a adus aminte că azi este ziua instructajului lunar, puștanii din redacție îl așteaptă.

— De fapt, ce le tot spune tata lună de lună? Acolo este redacție sau școală?

— Nu școală, Dane; academie! Înaltă academie de ziaristică. N-am eu harul să-ți descriu cum decurge o ședință-analiză - instruire - lecție-dizertație-atelier-potop de idei, brainstorming, zi-i cum vrei, că toate se potrivesc. Ar trebui să vii odată, să vezi cu ochii tăi ce face tăicuțu cu puștii care scot ziarul lui Budeanu. Știi cum îl ascultă? Îi sorb cuvintele.

Azi a început cu analiza numerelor din ultima lună. Și-a scos însemnările din mapă și i-a tocat mărunt aproape o oră, cu citate din ziar. N-a iertat nimic: fraze șablon, termeni folosiți anapoda, construcții chinuite, stângăcii de tot felul, titluri plate, inexpresive...

— Și „împricinații“ ce spun? Că nu le pică bine, îmi închipui.

— Ce să spună? De regulă tac, roșesc, bagă la cap, uneori notează câte ceva, într-un caiet-că vin pregătiți ca la școală. Azi, unul a aruncat o replică:

— Dom’ Simaciu, credeți dumneavoastră că cititorul grăbit din zilele noastre percepe și stă să deguste toate finețurile pe care le cereți dumneavoastră articolului de ziar?

Suspans. Toți așteptau încordați răspunsul invitatului, cu sentimentul că, voit sau nu, colegul lor a comis un gest necuvenit. Tăicuțu i-a răspuns zâmbind:

— Cititorul de ziar din zilele noastre, stimate coleg mai tânăr, este grăbit, dar nu prost. Te asigur că, în graba lui, are suficient timp să perceapă gafele și bâlbâielile stilistice din textul unui articol și să-și facă o părere despre autor, una nu tocmai măgulitoare. Ce lucru interesant ar avea de aflat de la cineva care nu știe să se exprime corect? Și tocmai pentru că este grăbit, deci econom cu timpul său, te asigur că, pe viitor, va ocoli articolele ce poartă aceeași semnătură, ca un reflex de autoapărare. Dacă-mi permiteți o comparație nu foarte elegantă, întocmai ca la cârciumă: când ceri vin și ți se dă poșircă, nu mai vrei încă un pahar...

Oricum, mulțumesc colegului vostru care adeschis discuția despre cititorul grăbit și ziaristul cârpaci sau ageamiu. Nu știu dacă spusele mele sunt exact ceea ce așteaptă domnul Budeanu de la întâlnirile noastre, dar eu, ca ziarist bătrân, cu idei puține dar fixe, simt nevoia să vă mărturisesc: ascultându-vă, citindu- vă articolele, uneori mă întreb dacă ați înțeles în ce breaslă, în ce lume ați pășit odată cu intrarea într-o redacție de ziar. N-aș asemui locul în care ne aflăm cu un sanctuar, Doamne ferește, dar știți-totuși-cu cine ați devenit colegi de meserie, chiar dacă vă despart decenii multe de numele pe care le voi invoca? Ascultați, rogu-vă: cu Eminescu, ziarist la „Timpul“. Cu Caragiale, cel de la „Moftul român“. Cu Tudor Arghezi, inventatorul tabletei și factotumul „Biletelor de papagal“. Cu Geo Bogza, reporterul care a obligat teoria literaturii să admită reportajul printre genurile literare recunoscute ca atare. Cu George Călinescu, titularul rubricii săptămânale „Cronica optimistului“. Cu Mihail Sebastian. Cu Nae

Ionescu. Cu Zaharia Stancu, Eugen Barbu și Adrian Păunescu. Cu Camil Petrescu, autor de romane celebre și de sistem filozofic original, dar și cronicar sportiv, nelipsit de la meciurile Ripensiei, Venusului, Rapidului sau Unirii Tricolor din perioada interbelică. Iar, mai nou, cu Ion Băieșu, Fănuș Neagu și Teodor Mazilu, colegii mei de la „Scânteia Tineretului“.

Să nu credeți că am extras numele din istoria literaturii române, sau numai din ea, ci din istoria presei românești, sau și din ea. De fapt, din amândouă, pentru că sunt îngemănate, n-ai cum să le desparți. Până și marele reporter Brunea-Fox, cel despre care Bogza spunea că i-a fost model și profesor în ale reportajului, deși nu s-a aventurat niciodată pe tărâmul prozei de ficțiune, a fost totuși primul traducător al lui Lion Feuchtwanger în limba română; asta-ca să vă dați seama cât de strâns legate sunt cele două istorii...

Numele acestea, și multe altele, definesc breasla în care ați intrat. Vă aflați, dragii mei, într-un club select, și-ca în orice asemenea club-odată intrați, trebuie să acceptați mențiunea de pe invitație: „ținuta obligatorie“. Nu poți veni nici în salopetă, nici în bermude și cu șlapi de plajă. Trebuie musai costum și cravată, dacă nu chiar smoking și papion. Dar în meseria asta a noastră, „ținuta obligatorie“ este limba. Să fim bine înțeleși: nu limba cu care lingi, ci limba în care scrii. Ea te definește. Ea îți fixează cota profesională, te păstrează în club sau te exclude.

Mulți dintre colegii voștri de generație cred că ziaristica din România începe cu Andreea Esca și atinge apogeul cu beneficiarii de burse Sörös, plecați la specializări prin străinătățuri, unde află că informația trebuie să răspundă la întrebările, cine, ce, unde, când, cum, și după ce au luat lumină, se întorc în patrie, să reformeze presa românească și s-o facă europeană. Transmiteți-le vă rog, din partea unui ziarist bătrân, să pună mâna pe carte; dacă nu știu să scrie, măcar să profite de faptul că știu să citească.

Trebuia să-i vezi pe copii cum îl ascultau, măi, Dănuțule. Cred că ar fi stat acolo, nemișcați, o zi și-o noapte, să le tot spună...

A trecut apoi tăicuțu la un articol, lăudându-i și conținutul și stilul, dar citindu-i titlul în registru comico-parodic: opt cuvinte incongruente, ca o lozincă de pe vremuri.

— Nu e păcat de textul ăsta? Dacă l-ai scris și „ți-a ieșit“, cum să-l îngropi sub un titlu imposibil?

Autorul l-a întrerupt, dorind să știe cam cum ar putea suna o altă variantă de titlu.

— Îți ofer trei propuneri, i-a răspuns tăicuțu, și libertatea de a o alege pe cea mai bună. Dacă nu-ți place niciuna, mai căutăm împreună. Ascultă...

Și au urmat trei titluri, toate purtând „marca Simaciu“. După ultimul, puștii au început să aplaude. Descopereau cu frenezie un mod de a-ți trăi profesia nu ca pe o meserie oarecare, ci ca un permanent act de creație. Speculând momentul, tăicuțu a scos din mapă o carte, a deschis-o la pagina unde pusese un semn și le-a arătat-o învățăceilor:

— „Scrieri în proză“, volumul III, autor Geo Bogza, colegul dumneavoastră, cum s-ar zice. Am ales din carte „Moțotoc și atomul“, text apărut inițial într-un ziar, ca simplu articol, dar ce articol!.. și se referă la arta de a titra articolele, sau-mai exact-la grotescul gândirii lozincarde transpusă în titlu de articol. Ascultați, vă rog, aceste două mostre culese de maestru din presa anilor ’50. Prima: „Să depășim cu 100% planul la producția de conserve de carne de porc în suc propriu!“

Cu un gest hotărât, tăicuțu a oprit chicotelile:

— Stați așa, că a doua e mai tare: „Să zdrobim cu fermitate prejudecata cu privire la incapacitatea de a conduce și de a coordona a femeilor și a tinerelor fete, tovarășele noastre de muncă!“ Ei, ce ziceți, copii?-scuzați apelativul, dar dacă am un băiat mai vârstnic decât voi, îmi iau libertatea să mă adresez astfel. Da, era vremea lozincilor, și Bogza le ura. Azi am scăpat de ele; măcar cu asta s-a ales profesia noastră din Revoluție. Dar nu cumva s-a păstrat un dram din amorțeala spiritului creativ care duce automat la refugiul în platitudine și lozincă?

Pe vremea studenției mele așteptam cu sufletul la gură rubrica lui Călinescu și a lui Bogza, tableta lui Arghezi, dinamita din scrisul lui Eugen Barbu, cascadele de metafore din cronica lui Fănuș. Ne hrăneam cu ele. Ne mândream cu gândul că, ajunși într-o redacție, intrăm în breasla înnobilată de condeiul atâtor mari scriitori români. Ne și vedeam mâzgălindu-ne articolul, la ceas de seară, pe colțul biroului, sub presiunea orei de închidere a ediției, dar chinuindu-ne să respectăm totuși jurământul nerostit de a nu trăda exemplul maeștrilor, cei scrupuloși deopotrivă cu textul destinat eternității sau cu cel pentru ziarul de mâine, chiar dacă-știam bine!-modestele noastre puteri nu vor îmbogăți vreodată literatura română cu opere nepieritoare, cum reușeau ei. Ne luptam cu fraza, trudeam pe cuvânt,

refuzam forma banală a gândului ieșită din pix la repezeală, sau când ea se strecura totuși pe hârtie, o tăiam cu disperare și cu ochii pe ceas, căutând alta. Citeam apoi, cu voce tare, ce-a ieșit din zbaterea noastră, să controlăm dacă vorbele nu zgârie timpanul. Când „suna bine“, semnam și... gata. De-abia atunci găina putea să cotcodăcească; avea dreptul, pentru că făcuse un ou. Numai atunci.

Cam așa le-a vorbit tăicuțu. Înțelegi, Dane, ce se petrece acolo? Miracol-pur și simplu. Puștii îl ascultau vrăjiți, și eu în rând cu ei.

Apoi a început atelierul. Mai ții minte procesele-școală din facultate, în care profesorii de la Drept ne dădeau un caz ipotetic sau chiar real, ne împărțeau în echipe de avocați, procurori și judecători și declanșau duelul pledoariilor, ca la procesele adevărate? Așa procedează tăicuțu cu copiii lui Budeanu: ia un articol, îl descoase, îl dezmembrează, apoi îl reconstruiește de la zero, acolo, cu ei, de la titlu până la fraza finală, explicându-le, apoi demonstrându-le concret, pe acel caz, că există o dramaturgie a textului, ca în pledoarie sau în piesa de teatru, o construcție menită să stârnească interesul chiar de la prima frază, apoi să-l sporească gradual, logic dar și cu surprize, cu ruperi de ritm, pregătind finalul și subliniind ideea, rațiunea de a fi a acelui articol. Operațiunea se încheie cu un concurs-fulger pentru cel mai inspirat titlu. Cine câștigă, primește o carte a unuia dintre marii scriitori-ziariști. Azi, premiul a fost câștigat de un băiat slăbuț, timid, care și-a primit trofeul (Bogza, Scrieri în proză, vol. III) cu o emoție de parcă i s-ar fi înmânat Nobelul pentru literatură. Înmânându- i-o, tăicuțu i-a spus:

— Citește-o atent. Studiaz-o. Descoperă-i secretele de fabricație. Încearcă să înțelegi de ce este atât de mare colegul dumitale de gazetărie, Geo Bogza.

— N-am cuvinte să-ți descriu, Dănuțule, ce trăiesc acolo, cu tăicuțu, copiii nimeriți la foaia lui Tică Budeanu ca să câștige un ban pentru taxa la facultate, plătiți cu mai nimic, la pagină, la cuvânt sau la număr de semne. Ei descoperă o lume, încep să priceapă unde i-a adus viața, ce condeie celebre au înnobilat breasla și cât de aproape îi așază truda pe manuscris de creația mare, cea adevărată, sortită nemuririi, dacă nu prin valoarea produsului finit, măcar prin bucuria de a-și fi pus la treabă toți neuronii, toate resursele de creativitate.

Către sfârșit, sau ceea ce credeam eu că este finalul ședinței, s-a lansat tema de proiect pentru întâlnirea viitoare: rubrici noi în ziar.

— Păi n-avem destule? l-a întrebat cineva pe tăicuțu, gândindu-se probabil că noi rubrici înseamnă noi sarcini.

— Avem, dar unele au obosit. Parcă n-ar strica puțină primeneală, nu vi se pare? Eu ofer două exemple, ca miză de pornire a jocului, voi plusați până la 10-12, apoi alegem și, la sfârșit, domnul Budeanu „bate-n cuie“ rezultatul. Primul ar suna așa: „Dacă aș fi primar o săptămână“. Dați tema asta de gândire câtorva oameni de profesii și vârste diferite, din oraș sau din satele prin care faceți teren, apoi stați de vorbă cu fiecare: ce ai face dacă ai fi edilul-șef al localității? Ce noutate ai aduce? S-ar putea să obțineți zeci de trăsnăi, dar și două- trei idei care pot schimba viața oamenilor.

A doua propunere: „Colțul alegătorului“. Ni se întâmplă des ca, la un ghișeu de instituție publică, un funcționar, uneori bine intenționat, să ridice din umeri la sesizarea noastră și să răspundă: „aveți perfectă dreptate, dar așa e legea. Eu o aplic, sunt prea mic să schimb eu legile“. Dar, oameni buni, am trimis în Parlamentul țării un deputat și un senator nu ca să stea acolo degeaba și să ridice mâna la ce dictează alții, ci ca să facă legi bune sau să le îndrepte pe cele proaste. Inițiați un „colț al alegătorului“, cu propuneri concrete pentru aleși, apoi urmăriți ideile formulate acolo până când cineva, de undeva, de la vreun cabinet de ales vă va răspunde. Iar dacă, după un răstimp, măcar un singur act normativ, o reglementare sau normă de aplicare va fi modificată ca urmare a demersului, deschideți pagina I-a a ziarului, pe 3-4 coloane, cu un titlu de afiș: „Colțul alegătorului“ a obținut pentru dumneavoastră...

— Asta nu cred că ține, i-a replicat un sceptico-pragmatic. Cu inerția și nepăsarea aleșilor noștri și cu durata limitată a ciclului electoral, ieșim noi la pensie până să se ajungă la vreun rezultat palpabil. Și atunci, cum rămâne cu „ziaristul- cronicar al clipei“?

— Te felicit că știi zicerea asta, stimate coleg mai tânăr, i-a răspuns tăicuțu. Este adevărată. Și la fel de adevărat este că un număr de ziar trăiește o zi, atât. Dar nu confunda ziarul cu unul din numerele sale. Colecția ziarului adună săptămânile, lunile, anii și chiar deceniile în care publicațiile serioase au consemnat, zi de zi, clipa. Dar clipele astea se leagă, dragii mei; nici realitatea, nici expresia ei publicistică nu trăiesc de azi pe mâine. Ați auzit de „campania de presă“? Știți cum se gândește ea, strategic și tactic? Așa cum filmul se face din fotograme-„clipele“ dumitale, stimate

coleg-tot așa edițiile ziarului, în curgerea lor cotidiană, reconstituie și reflectă o realitate mai lungă decât clipa.

Și ar mai fi un răspuns. Dacă vrei zarzavat proaspăt, semeni ridichi sau ceapă și, în 2-3 luni, le ai pe masă. Dacă vrei să mănânci fructe în 2-3 ani, sădești un prun sau un cais. Dar uite că există gospodari mai puțin grăbiți, care sădesc nuci. Ei știu bine că nucile vin peste 6-7-8 ani, dar și când vin, când pomul falnic ajunge la maturitate, îți răsplătește înzecit așteptarea. Vă las pe voi să alegeți ce anume ar merita sădit aici, în livada publicistică a domnului Tică Budeanu: ceapă, pruni, caiși sau nuci? Poate vă va ajuta chiar patronul vostru să alegeți investiția cea mai rentabilă, care asigură viață lungă ziarului.

Când, în sfârșit, s-a terminat șmotrul și s-a trecut la cafeluța de după...

— Cum? Tata bea cafea? a sărit Dan. Să nu audă mama, că ne omoară!

— Nu te speria. Tăicuțu are o ceașcă micuță, iar fata care face cafeaua s-a jurat că a lui dom' Simaciu este decofeinizată. Deci... la cafeluță, copiii l-au năpădit cu întrebările. Cea mai insistentă: când abordăm jurnalismul de investigație? Ancheta! Când ne-o predați? Domnu' Budeanu ne tot spune că asta e, de fapt, specialitatea dumneavoastră...

Aici, tăicuțu i-a topit cu răspunsul:

— Întâi trebuie să faceți vizita medicală și să-mi prezentați certificatul de sănătate perfectă. Ancheta de presă, făcută cum scrie la carte, numai bună să dărâmi cu ea și un ditamai Nixon, cum s-a și întâmplat, îți cere să ai inimă și sistem nervos de cosmonaut. Dacă nu ai, nu te-apuci de ea. Mie nu mi-a spus nimeni treaba asta când eram de vârsta voastră, și ignoranța m-a costat niște infarcturi și operații pe cord deschis.

Altcineva l-a întrebat ce crede despre presa din România.

— Mai bine nu vă spun. Nu-mi place să fiu tocmai eu cel ce vă spulberă iluziile, dacă le aveți...

Puștii au insistat.

— Bine, voi ați vrut-o. Cu două precizări. Prima: scoatem din cauză ziarul nostru. A doua: în ciuda pesimismului din răspunsul meu, cred sincer că mai este încă de mâncat o pâine cinstită în presa românească. Există încă vreo 2-3 publicații care mă fac să sper, totuși. În rest... cred că presa centrală, câtă mai este, a evoluat cam așa: de la presa de partid predecembristă, a trecut la presa intereselor de clan politic, apoi de gașcă,

iar în prezent face pași mari către presa de bordel. Acuză cumplită, știu, dar mai cumplit este faptul că afirmația se susține. Sper ca voi să vă sustrageți „trendului“, chiar cu riscul de a părea demodați.

Culmea este că fenomenul nu are nici măcar suport economic. Tirajele scad și patronii de tabloide se întreabă de ce, fără să priceapă că, într-o țară cu teritoriul acoperit integral de patru canale TV porno, cu emisie non-stop, 24 de ore din 24, publicul amator de sex nu mai cumpără de la chioșc biata „fată de la pag.5“ sau damele golașe care te împung cu silicoanele chiar de la pag. I. Maniaci și frustrați sexual au fost de când lumea și vor exista mereu, dar nu ei formează publicul care-ți asigură tirajul. Ei, dacă au de ales, aleg-absolut logic-„televiziunea pentru adulți“, cum este alintată pornografia filmată, mai excitantă decât bătrânul și depășitul tipar de pe vremea lui Gutenberg. Prin extensie, aș spune că până și curvăsăria politică tipărită și-a pierdut puterea de seducție, prin comparație cu cea televizată. Sunteți prea tineri ca să vă amintiți explozia tirajelor din 1990, pe seama tiribombelor de care lumea ieșită din cenușiul comunismului era avidă. O publicație atinsese 600.000 de exemplare, difuzând știri despre găina care naște pui vii și-pe pagina I-a-fotografia celui mai lung penis din lume. Dar... ce să vezi? minunea s-a fâsâit, lumea s-a dezmeticit, tirajele au început să scadă, dar patronii de presă n-au înțeles mesajul publicului, apăsând până la fund pedala tabloidizării, bordelizării și ticăloșirii ziarelor. Un timp, falimentul a fost amânat prin infuzia de bani negri; când nici banii negri n-au mai salvat situația, s-a trecut la insolvență. Urmează, probabil, falimentul în masă pe piața media. Poate că atunci se va naște altă presă, pe alte baze. Nu se poate ca o țară cu tradițiile noastre să rămână la infinit cu gunoi tipărit în loc de ziare. Pregătiți-vă pentru acel moment, dragii mei. Ziarul domnului Budeanu este o școală foarte bună.

Deci... ne vedem de azi în patru săptămâni, la aceeași oră...

— Dom’ Simaciu, a îndrăznit o fată, nu s-ar putea să ne întâlnim mai des? Măcar la două săptămâni. Vă rugăm mult.

Tăicuțu a încercat să scape, ascunzându-se în spatele patronului:

— Eu am o înțelegere cu domnul Budeanu și n-aș vrea să,,,

— Păi dom’ Budeanu ne-a sfătuit să vă rugăm noi, că poate vă convingem mai ușor.

— I-ați spus că treaba asta o să-l coste două cafele pe lună în loc de una?

— Se rezolvă, nicio problemă, mai ales că dumneavoastră o beți fără zahăr.

— Ei, dacă-i așa... ne întâlnim peste două săptămâni. La bună vedere.

Și am plecat. Nu înainte de a observa cum dispar în servietele „cursanților“ niște reportofoane profesionale. Luați repede, mi-au mărturisit cam încurcați că ei înregistrează toate ședințele cu domnul Simaciu, transcriu banda, printează textul și obțin astfel un curs mai util decât tot ce se predă la facultate, că fac ziaristica la fără frecvență.

— Domnul Budeanu știe?

— Păi... primește și el o copie. Ca șef și patron, nu-i vine să stea aici, cot la cot cu noi, dar nici să știe mai puțin decât noi nu-i convine. Se informează și dânsul tot la un fel de fără frecvență...

Înțelegi, Dănuțule? „Academia de jurnalism Petre Simaciu“ în toată regula, își încheie Olguța „partea întâia“ a raportului.

De la redacție, am plecat direct la cofetărie, să sărbătorim evenimentul. Tăicuțu m-a răsfățat cu un profiterol, pasiunea mea, spunând că îl merit cu prisosință.

— Și, mă rog, ce eveniment trebuia sărbătorit, dacă nu sunt indiscret?

— Dacă vii aici, lângă mine, pe carpetă, îți spun.

De-adreptul intrigat, Simaciu-junior se conformă. Când cei doi tineri se aflară umăr lângă umăr, pe covorașul îngust, Olguța îi șopti la ureche secretul pe care se abținuse cu greu să-l strige în gura mare chiar din clipa întâlnirii cu Dan:

— Azi-dimineață, tăicuțu a aflat că peste 7-8 luni va fi bunic.

După o clipă de uluială, tânărul îi trecu brațul pe după umăr și o întoarse spre el, privind-o în ochi; nu-i venea să creadă că pe Olguța o răbdase inima să-i turuie câte-n lună și-n stele despre copiii lui Budeanu de la „Academia Simaciu“, dar nu suflase o vorbuliță despre copilul lor! Apoi sări în picioare, își ridică iubita de subțiori și cei doi tineri se încleștară într-o îmbrățișare aproape sufocantă. După clipe lungi, Olguța reuși cu greu să articuleze, de-abia trăgându-și sufletul:

— Fie-ți milă de noi, dom’ procuror, că acum eu sunt... suntem doi. Lasă-mă să respir.

Încă nedezmeticit bine, Dan se lupta cu greu să-și stăpânească potopul de întrebări și chiar de reproșuri; de ce tocmai el să afle ultimul, când... Dar nu,

nu era momentul reproșurilor. Era clipa bucuriei. Nicio umbră nu trebuia să întunece fericirea trăită cu toată puterea ființei lui, a lor. Un sărut lung, încă unul și încă unul, până când inimile celor doi începură să-și potolească bătăile nebunești.

— Când ai aflat?

— Aseară, târziu.

— E sigur? Absolut sigur?

— Absolut sigur.

— Mama știe?

— Încă nu. Astă-seară va afla și măicuța. De mâine... mă las pe mâinile ei. Un doctor mai bun nu cred că mi-ar fi putut hărăzi soarta. Ea ne va pune în brațe băiețelul sau fetița care se va numi... sper să fii de acord cu mine, te rog mult, mult de tot, Dănuțule...

— Îndură-te și spune-mi cu ce trebuie să fiu de acord!

— Dacă e băiat,-Petruț. Dacă e fată-Petruța. Să nu spui nu!

Un alt sărut lung ținu loc de răspuns.

— Nu știu cum să-ți explic... Ți s-a întâmplat vreodată să trăiești o revelație despre un om pe care credeai că îl cunoști bine? Că știi totul despre el? Asta trăiesc eu de când îl ajut pe tăicuțu să-și pună manuscrisul rubricii pe calculator și îl însoțesc la întâlnirile cu redactorii ziarului. Este uimitor. Fascinant. Din câți oameni deosebiți am cunoscut-și, slavă Domnului, am cunoscut destui-nu cred că există vreunul care să mă fi impresionat atât de puternic. Fii atent și iartă- mi sinceritatea: dacă nu te-aș iubi atât, dacă Mioara n-ar fi măicuța și el n-ar fi tăicuțu, mai-mai că m-aș fi îndrăgostit de Petre Simaciu. Uite că am spus-o!

Dan izbucni în râs.

— Brebenico, tu vrei să mă faci gelos?

— De ce nu? Orice femeie deșteaptă trebuie să-și țină bărbatul în șah; mai ales o gravidă... Lăsând gluma la o parte, vream să-ți spun, Dănuțule, ce om extraordinar este tatăl tău. Cu un asemnea bunic, pruncul nostru va avea o copilărie fericită. Norocul lui! Uite, de-asta vreau să poarte numele Petruț sau Petruța. Înțelegi?

Cum să nu înțeleagă, el, tocmai el, copilul crescut în cultul tatălui său, fericit să-i asculte poveștile inventate anume pentru el, mai frumoase decât toate poveștile lumii? Apoi școlarul gata să răzbune cu pumnii răutățile rostite la adresa părintelui pribeag? Apoi tânărul pornit să reconstituie în biblioraftul din pod o carieră, un drum în viață, un calvar, o imensă și strigătoare la cer nedreptate pe care soarta s-a încăpățânat să o facă împătimitului dreptății și adevărului Petre Simaciu? Acum, femeia iubită, mama copilului așteptat îi spune că și ea gândește și simte la fel, că e un noroc să trăiești lângă un asemenea om, cu un asemenea suflet și cu o astfel de minte. Iar spusele ei vin „la pachet“ cu vestea că va fi tată. Se putea concepe o bucurie mai mare? Doamne, ce zi!

* *

Seara, după cina sărbătorească, stropită cu șampania ce nu putea lipsi, în bucuria care părea să anunțe că, după mulți ani de așteptare, a ieșit soarele și pentru familia Simaciu, s-a hotărât în unanimitate data căsătoriei. A treia săptămână de la aflarea veștii, Olguța și Dan s-au luat cu acte la Primărie, iar în duminica aceleiași săptămâni, slujba religioasă le-a unit destinele și în fața lui Dumnezeu. Părinții Olguței, veniți din satul teleormănean, colegi și prieteni de-ai mirilor, familia Budeanu, învățăceii lui Petre, de la ziar, Carol și Ilona Szony din Sfântu Gheorghe, colegii Mioarei de la spital și mulți, foarte mulți pacienți de-ai doctoriței, recunoscători pentru sănătatea redobândită au umplut biserica, alinând cumva regretul încă nestins al Mioarei de a nu fi avut parte și ea, la tinerețe, să pășească în viață, alături de Petre, cu binecuvântarea preotului.

Apoi vremea frumoasă ca o comandă specială, masa organizată pe terasa celui mai bun restaurant din oraș, urările de fericire și „casă de piatră“ rostite acolo, dar și mai târziu, prin telefon, din partea bătrânului ziarist-strungar Anghel Mârzan, a profesorului Dima din Târgoviște și a altor oameni de bine cu care Simacii și-au intersectat, cândva, sinuosul lor drum

în viață, au făcut din ziua nunții una memorabilă, demnă de perechea într-adevăr superbă, admirată și copleșită cu urări.

La dansul miresei cu socrul mare, Olguța i-a șoptit lui Petre, conspirativ:

— Dacă începeam lucrul cu o lună mai devreme, tăicuțule, azi ne făceai cadou de nuntă cartea dumitale. Trei capitole mai lipsesc...

Un deget pus la buze i-a tăiat spusele. Niciun cuvânt despre carte până nu e gata, până n-a caligrafiat cuvântul sfârșit cu scrisul lui ordonat, asta voia să spună gestul lui Petre Simaciu, omul prea obișnuit cu necazurile, cu dezamăgirile, ca să-și permită vreo bucurie anticipată. Chiar și cea trăită acolo, la nunta băiatului său, i se părea un vis atât de frumos, încât îi era teamă să nu cumva să se trezească, să reintre în rutina atâtor... dar nu! Azi, măcar azi, trebuie să trăiască bucuria din plin. Merită și el atâta lucru într-o viață de om...

Noaptea, târziu, înainte să adoarmă, frânți de oboseală, dar fericiți, Petre și Mioara au retrăit ziua. O minune!

— Vezi, Petruț, că se poate și așa? Că există bucurie pe lume? Gata cu necazurile, dragul meu. Trăim liniștiți, în casa noastră, cu sănătatea îți merge bine, Dănuț... iată-l, cu familie, lângă o femeie de parcă i-am ales-o noi, mâine-poimâine tată, iar noi - bunici... ce-am mai vrea? Ce ne-ar mai trebui? Nimic, Petruț - dragule. Am făcut pace cu viața, că ne-am luptat destul. Să se mai războiască și alții pentru dreptate și adevăr; nouă ne-ajunge. Așa-i? Spune: n-am dreptate?

Cu aceste cuvinte pe buze a adormit Mioara în brațele bărbatului pe care l-a iubit cu toată puterea ființei ei. Avea să și le amintească, nu peste mult timp. Cuvânt cu cuvânt.

CAPITOLUL VIII

DOSARELE PROCURORULUI SIMACIU

(partea a treia)

DOSAR 4

Târgoviște, „Drumul socialismului“

Parcă aici rămăsese... Da, la „Dosarul Târgoviște“... Într-un nou moment de răgaz, refugiat în „cabinetul“ său mansardat, Dan continua răsfoitul arhivei din biblioraft; era una din bucuriile cu care se răsfăța din când în când. Ținea în mână, acum, „episodul“ în care glonțul trecuse milimetric pe la urechea tatălui său...

* *

Cuib de viespi, asta era redacția în care cel mai recent val îl aruncase pe Simaciu în peregrinarea sa prin presa de partid din România. De partid- pentru că alta nu exista. N-aveai de ales; asta este, asta iubim, cum bine spunea replica dintr-o piesă de succes a acelor vremi. Și „Sportul popular“, și „Gazeta cooperației“, și „Muncitorul sanitar“, și „Agricultura socialistă“, și câte publicații departamentale vor mai fi fost, toate aveau pe frontispiciu lozinca-emblemă: „Proletari din toate țările, uniți- vă!“, semn că foaia există pentru a contribui cu modestele ei puteri la aplicarea neabătută a politicii înțelepte a partidului în acel domeniu de activitate. Cu două sau trei excepții (parțial excepții): o revistă format carte ce-și luase titlul de la secolul în care apărea, apoi un săptămânal social-cultural-științific excelent gândit și strecurat cu abilitate printre Scilele și Caribdele epocii, și un alt săptămânal, destinat literaților, care încerca și el să-și limiteze tributul la un articol de fond și, rareori, un articol „de linie“, prin care partidul îi trăgea de ureche pe creatori, explicându-le cu exemple concrete, mai ales negative, vehement combătute, ce anume așteaptă partidul de la ei. Însumând toate normele din schema de personal a celor trei redacții, nu atingeai cifra 25; cum să pătrundă acolo un condei neînscris într-o uniune de creație, fără operă, fără pile?

Aventura lui Petre în cuibul de viespi, asta rezuma dosarul din mâna lui Dan Simaciu. Aventură întinsă pe trei ani și ceva.

Ca să nu gafeze chiar de la început, noul venit începuse prin a studia colecția, la documentare, cu atenție și cu stupoare. Era obișnuit, desigur, cu șabloanele, cu limbajul sărac, cu monotonia începuturilor și sfârșiturilor asemănătoare până la identitate, cu ploaia de citate din cuvântări care-l transforma pe conducătorul iubit în coautor al mai tuturor articolelor, dar marea noutate, în acest ziar, era abundența agramatismelor crase. Uluit, citea un ziar scris parcă într-o limbă condusă de alte norme gramaticale și stilistice, elaborate de o imaginară și aberantă academie a inculturii. De la dezacorduri, cacofonii, virgule între subiect și predicat, cuvinte folosite anapoda, pleonasme penibile, până la construcții sintactice chinuite, aberante, toate făceau textul aproape indescifrabil, ca un mesaj codificat. Aici a nimerit?!?

Poate că numerele citite sunt un accident, și-a spus la început. Ia să vedem mai departe. Dar mai departe era tot mai rău; o veritabilă întrecere în

monstruozități gramaticale și stilistice.

Nimerise bine. Din nou „lasciate ogni speranza, voi, che'ntrate“... Bietul Dante! Se va fi gândit el oare, când a scris celebrele cuvinte, la câte situații se vor potrivi ele ca o mănușă? Probabil că geniile tocmai de-asta sunt genii: spusele lor rămân valabile dincolo de secole, orânduiri sau spații geografice.

Bun. Dacă așa stau lucrurile... ce să facă? Să dea fuga în cele două camere în care de-abia s-a așezat, să-și facă din nou bagajul, după ce tocmai despachetase, s-o ia pe Mioara de la spital și pe Dan de la liceu și să plece... unde? Înainte de a fi încasat prima leafă? Dacă ar fi avut suficient cap, după bacalaureat, să învețe o meserie ca lumea, mai „nepartinică“, n-ar fi trăit asemenea dileme, dar așa... trebuia să rămână, să reziste, să fie înțelept. Gata cu copilăriile, cu bravura; are familie, are datorii, va trăi și el ca atâția alții.

În dosarul din mâna lui Dan, zeci de fotocopii și texte scrise de mână, copii după articole ce nu mai apucaseră să fie fotografiate, explicau șocul trăit de Simaciu la lectura colecției. Era un ziar, sau o colecție umoristică de gafe lingvistice? Era scris de niște ziariști, totuși... sau nu?

S-a lămurit, mergând pe firul faptelor, ascultând relatări, reconstituind cu migală trei ani și mai bine din viața tatălui său, dincolo de ceea ce-și amintea el însuși, pentru că în „perioada Târgoviște“, vârsta îi permitea să vadă și să priceapă ce se întâmplă în casă, zi de zi. Și tot cercetând, Dan Simaciu a mai înțeles că ticăloșiei nu-i trebuia neapărat carnet de partid ca să distrugă un om, ba chiar-să vezi ciudățenie!-uneori carnetul încerca să-l salveze!

Ce se întâmplase acolo? De ce „cuib de viespi“?

Redactorul-șef, pensionat medical, lăsase locul liber. Adjunctul său și secretarul general de redacție vânau de mult scaunul. Între cei doi s-a declanșat o luptă care pe care, ambii încercând să intre în grațiile decidenților angajând la ziar două cumnate, un nepot, un văr primar și încă vreo trei rubedenii ale unor persoane importante în ierarhia forurilor locale, chiar dacă angajații-făcuți ziariști peste noapte-nu erau în stare să scrie corect nici o cerere de patru-cinci fraze. În câteva luni, un val de dactilograme agramate s-a năpustit spre tipar. Cei doi șefi n-aveau nici competența, nici timpul, nici dorința să le returneze pentru rescriere; munca pe manuscris dispăruse din practica redacției, treabă mult prea grea și

pentru autori, și pentru viză. Competitorii aveau de luptat pentru o cauză mult prea importantă ca să-și mai piardă vremea cu fleacuri redacționale.

Fenomenul n-a trecut neobservat.

Analiza realizată de Silviu Dima, secretarul cu propaganda al Comitetului județean de partid, n-a dus la nimic. Membrii biroului n-au avut curajul să spună lucrurilor pe nume; musca de pe căciula multora bâzâia zdravăn. Rubedeniile deghizate în ziariști nu erau ale unor fitecine. La ieșire, un mucalit slobod la gură-dar nu în public-i-a șoptit la ureche unui coleg, pe cât de licențios, pe atât de adevărat: „Pierdere de vreme! Când un bordel e în pragul falimentului și vrei să-l faci rentabil, nu schimbi canapelele, ci... știi tu ce“.

Ceva s-a întâmplat, totuși. Prezent la o consfătuire a cadrelor didactice din judeţ, unde fusese invitat și un distins profesor de română, pensionat de mult, dar rămas un fel de lider informal al profesorimii târgoviștene, lui Silviu Dima i-a fost adresat un apel direct de către acel dascăl:

— Profit de prezența tovarășului secretar și îl rog, în calitatea mea de slujitor credincios al limbii române, să facă ce crede de cuviință pentru ca ziarul local să nu-mi mai batjocorească munca și crezul de o viață. Cum să-i convingem noi, profesorii, pe copii că limba noastră și a strămoșilor noștri trebuie cunoscută și respectată, fiind componentă esențială a spiritualității noastre, când organul de presă al comitetului județean promovează cu obstinație agramatismul? Partidul Comunist, stimați tovarăși, se mai numește și Român, și îmi place să cred că nu întâmplător. Dar... întreb: ce definește mai bine decât limba un popor, o națiune, o cultură anume? Și atunci, de ce un ziar de partid din România schingiuiește limba națională, în peste 20.000 de exemplare zilnic?

Judecând lucrurile în semnificația lor majoră, a vorbi și a scrie corect românește este, dacă vreți, o îndatorire patriotică a tuturor românilor. De ce n-ar fi, atunci, și a redacției ziarului județean? Tovarășul Dima mi-a fost elev aici, la noi, la Târgoviște, în această cetate de scaun a Țării Românești, de unde a răsunat porunca-testament „Urmașilor mei Văcărești / Las vouă moștenire / Creșterea limbii românești / Și-a patriei cinstire“, „Creșterea“, stimați tovarăși, nu stâlcirea, nu batjocorirea... Și pentru că-o spun cu plăcere-tovarășul secretar s-a numărat printre elevii mei cei mai buni, îl rog să facă ceva, ca factor de decizie. Are nu numai puterea, ci și datoria să ia măsuri. Eu le aștept; și am convingerea că nu numai eu.

De la consfătuire, Dima a pornit glonț către cabinetul primului secretar, reproducând mesajul bătrânului dascăl și menționând ropotul de aplauze care, la sfârșit, zguduise sala consfătuirii.

— De mâine, tovarășe prim, mie îmi este rușine să mai intru în vreo școală din județ și să dau ochii cu vreun cadru didactic, dacă nu luăm măsuri. Așa nu se mai poate!

— Păi... ia măsuri, că ziarul este în parohia dumitale, i-a răspuns primul secretar, altfel-om echilibrat, cu bun-simț, deși el știa bine că asta înseamnă demiteri, și nu una, apoi angajări de oameni competenți, serioși. Unde-i găsești? Cine ți-i dă, gata-formați?

— Bine, vom vedea. Ceva trebuie făcut și vom face, a conchis tovarășul prim.

De aici apelurile insistente către secția de presă a CC-ului și portița providențială, deschisă pentru Simaciu.

Asta... sus, în Olimpul deciziilor. Jos, printre muritorii de rând ai redacției, începuse vânzoleala, că, vorba lui Giubernea, șeful de la Galați: „Lumea e mică, gura lumii-slobodă și se află tot“. Încă montat de întâlnirea cu fostul său profesor, Dima a convocat o plenară de redacție, reluând mai apăsat decât cu alte prilejuri apelul la acuratețea textului. E foarte important conținutul, este necesară orientarea politică, dar nici cu limba română nu e de joacă; cine nu poate sau nu vrea să o respecte, să-și caute altă slujbă. Și-a întărit cuvântul cu câteva perle culese din ultimele 3-4 numere, de care ai fi râs cu hohote, dacă n-ar fi fost de plâns.

Prezent la ședință, prima de când venise în redacție și bucuros că pică pe un val de bune intenții, Simaciu își promisese ferm să nu scoată niciun cuvânt, orice ar auzi. N-avea nevoie de complicații chiar din primele zile, într-un loc în care nu știa cum merge treaba, ce hram poartă fiecare, ce se poate face și ce nu. A reușit să tacă până spre sfârșitul ședinței, mai ales că poziția secretarului de la județ îl ungea pe suflet, dar la un moment dat, unul dintre cei doi candidați la șefie lansase o propunere-bombă: pentru mai multă corectitudine gramaticalo-stilistică, ar fi bine să se organizeze un cerc de studiere a normelor gramaticale și de stilistică, poate sub conducerea unui profesor de limba română.

Celălalt candidat, dornic să nu se lase devansat în cursa pentru scaun, a plusat cu o propunere mai radicală: ar trebui să angajăm în redacție unul sau chiar doi stilizatori, prin mâna cărora să treacă toate manuscrisele în drumul

lor spre tipar. O nouă semnătură, deci, lângă autor, șef de secție și redactor-șef, că n-ar strica să fie numit mai repede și un șef al ziarului, să întărim echipa de viză.

Auzind gugumăniile, Simaciu nu și-a mai putut ține gura. A cerut modest cuvântul, scuzându-se că el, ca nou-venit, nu poate contribui substanțial, cu idei utile, așa cum și-ar fi dorit, dar-în modesta lui experiență în presă, încă nu aflase că o redacție este loc de alfabetizare a redactorilor care scot ziarul. Cât despre stilizatori... da, editurile folosesc stilizatori, dar la traducerile din limbi străine. La ziare de limba română, scrise de ziariști români, ce să stilizeze stilizatorul? Autorului ce-i rămâne de făcut, dacă altul îi face treaba? Da, există și dicționar român-român, dar nu pentru traducerea unor articole din limba română incorectă în limba română corectă. Mai logic, mai operativ și mai ieftin este să scriem direct în limba română corectă.

Observând o mișcare în zona în care se așezase secretarul general de redacție și bănuind că urmează o interpelare, Simaciu s-a grăbit să adauge:

— E adevărat, la începuturile pe care noi nu le-am prins, prin anii ’50, când partidul se străduia să formeze cadre pentru ziare, când muncitori fruntași erau trimiși în redacții să întărească spiritul partinic, atunci se foloseau stilizatori, că era nevoie. Dar, stimați tovarăși, de-atunci au trecut 30 de ani; din universități au ieșit 30 de promoții școlite. Eu, unul, refuz să cred că lupta de clasă de pe vremuri s-a transformat în lupta celor cu clase mai puține împotriva celor cu clase mai multe. Este părerea, ba nu; convingerea mea. Dacă greșesc, îmi asum greșeala, dar nu-mi cer scuze pentru ea.

A urmat o tăcere prelungită, vădit ostilă, chiar dacă Silviu Dima l-ar fi aplaudat cu tot atâta frenezie cum fusese aplaudat bătrânul profesor la consfătuire.

Intervenția a avut un dublu efect.

Primul: a probat talentul unic al autorului de a-și da singur foc la valiză. Al doilea: inițiatorul ședinței, Silviu Dima, a plecat spre sediul comitetului județean cu un nume bine înfipt în cap: Petre Simaciu. Nu se va grăbi să-l cheme, să-l descoasă, să-l încarce cu sarcini speciale, de probă. Deși tânăr și fără prea multă experiență în munca de partid, mai văzuse el inși buni de gură, chiar cu replici scăpărătoare uneori, dar care, puși la treabă, se dezumflau rapid. Va avea răbdare să vadă cum evoluează, ce-i poate pielea,

cum mânuiește condeiul, ce fel de relații stabilește cu colegii și pe urmă... da; noul venit s-ar putea să fie o soluție. Dar nu acum.

Dezmeticindu-se după cuvântul nesăbuit din ședință, Simaciu a tăcut programatic și s-a pus pe treabă. Cu ani în urmă, elevul de clasa 3-a primară Dan Simaciu își apărase cu pumnii dreptul la respect și la acceptare din partea noilor colegi de clasă. Acum, Simaciu-senior a început să-și câștige, nu cu pumnii, ci cu pixul-arma lui-respectul redacției în care nimerise. Nu i-a fost greu. Cum în colectivul acela erau destule „mâini moarte“, iar împărțirea rigidă pe secții și pe domenii era aproximativă, a început să scrie de toate, „producția“ lui ocupând câteva coloane aproape zilnic și repunând în drepturi genuri de mult uitate: prezentarea de carte și film, cursivul, reportajul de culoare, pilula satirică-dar mai ales respectul pentru limba română, sprinteneala stilistică, farmecul exprimării inteligente, surprinzătoare, trimiterea inspirată la opere și personaje literare celebre.

A mai reușit ceva Simaciu: schimbarea statutului și regulamentului corecturii. Una dintre cele două norme de corector fusese desființată și transformată în post redacțional pentru o cumnată. Pe norma rămasă, împărțită în două jumătăți, lucrau doi corectori, cu schimbul și cu sarcina strictă de a asigura conformitatea textului tipărit cu cel din dactilograma aprobată de șefi; atât. Agramații-culmea! –se plânseseră de imixtiunea corectorilor în opera lor. Vorba zicerii: „prostul nu e prost destul dacă nu e și fudul“... La insistențele lui Simaciu, corectura a căpătat drepturi mai largi și îndatoriri sporite; dactilogramele au început să se întoarcă la autori cu fraze și cuvinte încercuite cu roșu, semn că acolo este ceva în neregulă. Au dispărut astfel, deși nu chiar de tot, „ei este“, „dacă care face ce vrea“ etc. Sigur, construcțiile șchioape, exprimarea cenușie și stângace nu puteau fi îndreptate în tipografie de către corectorul ce nu prididea cu treaba în cele patru ore lucrate zilnic, dar parcă-parcă se schimba ceva.

După câteva luni, când dosarul cu articole semnate Petre Simaciu-ținut „la zi“-se îngroșase, iar acțiunea noului venit în redacție începuse să dea roade, secretarul comitetului județean s-a gândit că a așteptat destul. Fără vreo dezlegare de la primul secretar-deocamdată, Simaciu s-a pomenit convocat în cabinetul lui Dima. Tema discuției: ce-ar zice de o... muncă de răspundere în redacție? S-ar încumeta? Ar fi de acord?

Răspunsul a fost, pe cât de politicos și plin de recunoștință sinceră pentru încredere, pe atât de ferm: nu. N-ar fi bine pentru ziar. Acolo sunt multe de

schimbat, și cu acele multe trebuie început. Numai pe un teren curățat de balast se poate construi ceva durabil; ca să semeni și să răsară ceva, trebuie să înlături întâi buruienile, și nu este el omul potrivit să desțelenească pârloaga. Trebuie cineva „cu spate“, puternic, de-al locului; el, Simaciu, îi va fi alături, dar fără funcție. Nu „vârf de lance“; metalul din care este construit el nu e suficient de dur pentru o asemnea acțiune, o spune cu toată modestia și cu regretul că se vede nevoit să decline o propunere atât de generoasă.

— Să mai vedem... Poate te răzgândești, poate-între timp-mai schimbăm noi, de la județ, datele problemei, poate mai curățăm terenul, cum spuneai, a conchis Dima. S-au despărțit fără nicio umbră de tensiune; dimpotrivă, cu o strângere de mână prietenească și, cumva, complice, pentru că există pe lume și complicități frumoase.

Chiar a doua zi s-a declanșat dihonia. Ca și cum stenograma discuției ar fi fost pusă la dispoziția celor interesați, pentru studiere, cei doi candidați la șefie au căzut la pace, așa cum fac întotdeauna jigodiile când se simt amenințate; se unesc pentru a scăpa de dușmanul comun. Păi... cum, adică? Vine un ins dat afară de peste tot și ne suflă de sub nas postul de șef? Dacă ajunge ăsta mai mare peste noi, ne zboară curând, cu tot cu rubedeniile angajate din rațiuni electorale. Asta... niciodată! Că doar n-o fi Dima mai tare decât tot biroul comitetului județean la un loc! Și au început mizeriile.

N-au putut să-i respingă materialele; producția lui Simaciu ajunsese indispensabilă ziarului, și dacă o refuzau, cine să umple paginile: nepotul? vărul? cumnatele? Dar când vrei să sabotezi, să șicanezi, să scoți din minți pe cineva, există o mulțime de metode. Luni de zile l-au hăituit, i-au căutat noduri în papură, i-au programat servicii de cap limpede cu nemiluita, l-au pândit la cotitură, doar-doar îl vor înfunda. Petre le-a îndurat pe toate, strângând din dinți, bătând județul în cele mai lungi și ingrate deplasări, primind cele mai aspre sarcini, citind de câte două ori aceeași pagină, la „cap limpede“, pentru a nu scăpa vreo greșeală imputabilă. Acasă, Mioara-mai mult simțind decât știind ce se întâmplă-i-a fost alături cu răbdare și înțelegere, iar Dan i-a mai îndulcit viața cu rezultate excepționale la școală.

Hărțuiala eșuând, la un moment dat i s-a înscenat un atac la baionetă: o analiză a producției publicistice semnată Petre Simaciu. Printre multe altele, referatul consemna că „tovarășul dă dovadă de cosmopolitism și de intelectualism, de dispreț față de clasa muncitoare“. Se purta demascarea

intelectualismului de când un secretar al CC-ului fusese demis pentru că, în China lui Mao și în Coreea lui Kim-Ir-Sen, însoțind cuplul prezidențial, acesta se îndoise de posibilitatea transplantării modelului asiatic de cult dement al personalității pe meleagurile noastre. Este ciudat, spunea referatul, că tovarășul Simaciu nu citează din documentele de partid și din cuvântările conducătorului iubit, dar își presară articolele cu referiri și trimiteri la Balzac și Shakespeare, ca și cum scriitorii români nici n-ar exista. Despre scriitori sovietici, ca Tolstoi, de pildă, n-a auzit tovarășul Simaciu? Și nici la portrete de muncitori fruntași nu se prea înghesuie; cam strâmbă din nas când trebuie să scrie despre metalurgiștii combinatului nostru de-aici, din Târgoviște, mai sublinia referatul organizației de bază, prezentat de vărul primar al unei pile importante - că, la situații excepționale, trebuie băgată în față artileria grea.

Ciudat, însă: la „discuții“ nu s-a înscris nimeni, deși încă patru vorbitori fuseseră minuțios pregătiți să sară la beregata victimei. Explicația: Silviu Dima-avea și el oamenii lui! –, aflând de ședință, se autoinvitase, apărând în ultima clipă și ocupând un loc nu la prezidiu, unde fusese cu insistență poftit, ci pe un scaun printre muritorii de rând.

Prezența secretarului a „tăiat maioneza“ conspirației, creând un precedent uluitor, greu de egalat în istoria ședințelor montate special pentru execuția unui ins: referat virulent, adevărat rechizitoriu, apoi invitație la linșaj, apoi... tăcere.

Nimeni, niciun cuvânt; până când acuzatul însuși s-a hotărât să rupă el tăcerea, dacă nimeni nu se încumeta să o facă. I s-a dat cuvântul, bineînțeles; în fața organului județean de partid, democrația socialistă trebuia respectată.

— Eu, stimați tovarăși-a început vorbitorul –, îmi amintesc un citat din scrierile lui Iosif Vissarionovici Stalin, că tot îmi plac mie referirile livrești. Genialul ne învăța că trebuie să-ți însușești critica chiar dacă ea conține doar 5% adevăr. V-am oferit citatul pentru a vă demonstra că nu ocolesc autorii sovietici, dar și pentru a explica de ce nu pot vorbi autocritic în fața dumneavoastră. Nu pot, pentru că procentul de adevăr din referat este mult sub baremul stabilit de tovarășul Stalin: tinde spre 0%. S-o luăm pe rând.

Referatul mă acuză că am ceva cu clasa muncitoare, că evit portretele de muncitori fruntași. Nu este adevărat. Dacă aș fi citit referatul înainte de ședință, v-aș fi putut oferi cifra exactă a materialelor de acest gen scrise de

mine. Le voi număra după ședință și voi afișa cifra la avizierul redacției, pentru edificarea dumneavoastră. Dacă ea va demonstra că nimeni din redacție nu a publicat atâtea, am să-l rog pe referent să-și ceară scuze. Iar despre atitudinea mea față de muncitori... ce să spun? Iată, repet aici un adevăr pe care l-am exprimat public nu numai odată: tot ce știu despre omenia și omenescul meseriei de ziarist, despre deontologia profesiei noastre, cum i se spune mai nou, am învățat de la un strungar ajuns redactor-șef de gazetă centrală, omul care mi-a pus în mână condeiul de ziarist și m-a învățat cum să-l folosesc. Făcuse doar un curs de 3 luni, la „Ștefan Gheorghiu“, dar toți cei peste 50 de tineri ziariști din acea redacție, unii-chiar membrii nărăvași ai Uniunii Scriitorilor, l-au venerat.

Este adevărat: presar prin articolele mele trimiteri la mari scriitori și la personaje literare celebre, dar până astăzi nu mi-a spus nimeni că e rușine să știi carte și să citezi surse literare când ele consonează perfect cu ideea ta și o susțin.

De ce Balzac și Shakespeare, și nu Tolstoi? Dacă aș fi robul lecturii operelor lui Stalin, promotorul luptei de clasă ascuțite și al dictaturii proletariatului, v-aș răspunde: pentru că Balzac și Shakespeare au fost proletari intelectuali-cum îi numește Camil Petrescu pe scriitorii care trăiesc numai din condeiul lor –, în timp ce Tolstoi a fost conte. Vă imaginați ce culpă? Conte, tovarăși! Cu moșii întinse, cu iobagi... Cum să-l ofer de model astăzi, în era socialismului victorios? Apropo, sugerez referentului să-l scoată pe Lev Nicolaevici Tolstoi de pe lista scriitorilor sovietici. A fost doar rus. Celebru, ce-i drept, dar nu sovietic. Dacă ține cu orice preț să-mi dea la cap cu un exemplu zdrobitor, îi sugerez un nume: Șolohov. Ăla - da. Mare de tot, și sovietic get-beget. Mă angajez în fața dumneavoastră și în fața propriei mele conștiințe să-l folosesc cu prima ocazie.

O ultimă remarcă, și cu asta închei: recomand referentului să realizeze că nu mai suntem în epoca lozincii „piticul sovietic, cel mai mare pitic din lume“. Vremea proslăvirii slugarnice și hilare a tot ce vine de la răsărit, a apus. Și asta nu pentru că aș prefera eu Apusul, ci pentru că așa este drumul astrelor pe bolta cerească; sper că am fost bine înțeles.

De undeva, din sală, s-a auzit un râs înfundat, stăpânit cu mare greutate. Silviu Dima se abținuse eroic până la povestea cu Tolstoi, dar aici n-a mai putut, încercând inutil să mascheze pufnirea în râs prin înfundarea nasului în batistă și simularea unui strănut.

— Aș avea multe de spus, dar-pe scurt-nu cred că munca mea la ziar suferă de păcatele incriminate în referat. Dacă ar fi să o analizăm strict profesional, autentic profesional, vă asigur că aș putea releva chiar eu, și nu fățarnic, multe lucruri care nu-mi plac la propria mea prestație gazetărească aici, la ziarul din Târgoviște, judecând-o prin prisma credinței mele despre cum trebuie să arate o gazetă serioasă, combativă, bine scrisă, diversificată tematic. Dar asta e altă treabă. Ar fi alt referat. Cel prezentat astăzi este făcătură penibilă, scuzată să-mi fie îndrăzneala sau tupeul-cum mă tem că va fi taxată poziția mea.

Ascultându-l, prin mintea lui Dima se învârtea un gând ca o buclă în cerc închis: „ce cap! ce verb! ce inteligență! Cum fac să-l conving? Și dacă nu... unde mai găsesc unul ca el?!“

...După atacul la baionetă ratat, au urmat câteva luni de relativă liniște, tot fără un șef uns în scaun, dar cu un plus de adeziune a celor câțiva redactori mai tineri și mai nerubedenii, la „programul Simaciu“, neformulat de autor în vreo platformă- program, dar parcă din ce în ce mai prezent în atmosfera din redacție. Oare să existe și vreun „virus pozitiv“, care molipsește întru mai bine? Poate, cine știe...

Până când o greșeală de tipar a curmat pacea fragilă.

Într-un număr festiv, unul dintre acelea cu care presa marca sărbătorile importante, ziarul târgoviștean a apărut cu o lozincă mobilizatoare, paginată deasupra capului gazetei. Lozinca trebuia să fie „TRĂIASCĂ PARTIDUL COMUNIST ROMÂN, CĂLĂUZITORUL VICTORIILOR NOASTRE!“, dar textul fiind prea lung, iar litera foarte mare, ca de afiș, el a fost dispus pe două rânduri astfel: „TRĂIASCĂ PARTIDUL COMUNIST ROMÂN, CĂLĂU- ZITORUL VICTORIILOR NOASTRE!“ Numai că, din greșeală sau cu intenția cuiva, liniuța despărțitoare de la sfârșitul primului rând al lozincii a dispărut, oferind cititorilor incredibilul text, scris cu litere de-o șchioapă: „TRĂIASCĂ PARTIDUL COMUNIST ROMÂN, CĂLĂU“, fără linioara ce te trimitea la rândul al doilea: „ZITORUL...“ Greșeală de corectură? Sabotaj?

Ancheta declanșată cu furie, condusă de organele Securității, trebuia să lămurească lucrurile. Prima constatare, și cea mai gravă, a fost că, în acea seară, capul limpede nu s-a prezen- tat la serviciu, deci nimeni nu a citit pagina înainte de a porni rotativa. Cine fusese de serviciu și absentase? Aici, cei doi șefi s-au bâlbâit în primul moment, apoi au răspuns la unison:

Petre Simaciu. „Nu-i adevărat“, a răspuns împricinatul, punând la dispoziția anchetatorilor lista cu programarea serviciilor pentru acea săptămână, semnată de secretarul general de redacție. Insul a scos însă o hârtie, chipurile afișată la avizierul redacției (ce-i drept, cam târziu, spre seară) din care se vedea că programarea inițială fusese modificată, numindu-l pe Simaciu cap limpede în seara cu necazul. „L-a anunțat cineva pe tovarășul Simaciu de schimbare?“ a întrebat anchetatorul. Aici nu și-a mai luat nimeni riscul să mintă pe față și periculos: „Nu. Nu l-a anunțat nimeni, dar trebuia să citească“.

Minciuna s-a dezumflat, Petre și-a dovedit nevinovăția, vinovatul real-o cumnată-a fost la un pas de demitere, dar Securitatea (căreia nu i-a picat prea bine dezincriminarea lui Simaciu) a dovedit că nu uită și nu iartă, chiar dacă acum n-a putut lovi decisiv: primul secretar și secretarul cu propaganda au aflat că Petre Simaciu, chiar dacă acum a scăpat, este un element dubios: are dosar la Securitate, așa că... n-ar strica o vigilență sporită în ceea ce-l privește.

Scandalul l-a costat mult pe nevinovat: un infarct. Primul. Urmat de o convalescență îndelungată, apoi de revenirea în redacție, împotriva eforturilor Mioarei de a-l convinge să renunțe, să-și schimbe meseria, să-și găsească un serviciu, oricare, că viața e mai prețioasă decât legitimația de ziarist. Simaciu nu și-a ascultat soția, alegând lupta pe două fronturi: și cu ticăloșia și cu boala.

A mai rezistat aproape doi ani, când un alt număr festiv al ziarului, consacrat altui eveniment politic important, a apărut astfel: pe pagina I-a, ocupând mai mult de 1/3 din spațiu, poza lui Nicolae Ceaușescu avea un imens semn de întrebare, de sus până jos și cât se poate de vizibil.

Scandalul a fost imens și devastator, pentru că acum nu mai exista nici un dubiu: o mână criminală strecurase pe zincul fotografiei, în rotativă, o sforicică, o ață ceva mai groasă, potrivită și fixată acolo în așa fel încât să formeze semnul de întrebare ce avea să ducă la seism. Întâmplător sau nu, totul se petrecea în preajma revoltei muncitorilor brașoveni, care aveau să ocupe sediul județenei de partid și să ardă portretul conducătorului iubit, iar minerii Gorjului-să blocheze, ca pe un ostatic, pe primul ministru, cerând imperativ să vină Ceaușescu acolo, să negocieze cu ei.

Securitatea știa bine ce are de făcut: s-a repezit fără șovăire asupra suspectului de serviciu. Unde a fost Simaciu în noaptea respectivă, minut cu

minut? Cine poate depune mărturie, în afara soției și a copilului-martori fără credibilitate într-o asemenea situație extremă? L-a zărit cineva prin preajma tipografiei? Are vreun prieten apropiat printre muncitorii tipografi? Există și altă cale de acces la rotativă, pe lângă intrarea uzuală? S-a cercetat cu maximă atenție fereastra de aerisire din sala rotativei, s-au prelevat amprente comparate apoi cu amprentele suspectului. S-au pus întrebări multe și pe un ton din ce în ce mai dur, s-au făcut presiuni, s-au formulat amenințări, doar-doar...

În toiul cercetărilor, Silviu Dima, - speriat de unidirecționarea impetuoasă a anchetatorilor-a cerut ajutor primului secretar.

— Păi... ce să fac eu? Lasă oamenii să-și facă treaba, e meseria lor.

— Să și-o facă, dar corect! Nu vreau să-l apăr pe Simaciu, nu mi-e rudă, nu mi-e prieten, dar din câte văd, ancheta nu caută vinovatul, ci urmărește să demonstreze că vinovatul se numește Petre Simaciu!

— Și ce să fac eu?

— Cu autoritatea dumneavoastră, să solicitați și alte ipoteze de lucru, alte piste de cercetare. Nu vă ascund convingerea mea că Simaciu este nevinovat, dar aici nu e vorba despre ce cred eu, ci despre dreptate, tovarășe prim-secretar; despre adevăr. Eu sunt prea mic. Numai dumneavoastră puteți împiedica nedreptatea.

Primul secretar s-a implicat, și nu și-a regretat gestul. Cercetările s-au extins și, la prima percheziție în locuința tipografului de la rotativă, au ieșit la iveală câțiva saci cu manifeste anticeaușiste, ascunși în pivniță. Mărturisirea a urmat rapid; băieții însărcinați cu ancheta își cunoșteau meseria.

Simaciu a aflat vestea la spital, vegheat de Mioara. Din fericire, atacul de cord suferit s-a dovedit a nu fi chiar infarct, ci doar un avertisment transmis de inima lui slabă: ar fi timpul să nu se mai joace de-a rezistența și dârzenia, dacă ține la viață.

* *

La mulți ani după eveniment, Silviu Dima, ieșit din activul de partid cu doar câteva luni înainte de Revoluție și întors la catedră, acolo de unde plecase, își încheia astfel povestirea ascultată cu încordare de foarte tânărul procuror:

— Așadar, dragă domnule Simaciu, tatăl dumitale se poate lăuda că este, probabil, singurul român smuls din ghearele Securității de... cine crezi? De doi activiști cu funcții importante în aparatul unui comitet județean de partid. Există pe lume și minuni.

Te rog din suflet să-i transmiți tatălui dumitale regretele sincere și scuzele mele pentru tot ce a suferit aici, în orașul nostru, unde n-am putut să-i ofer ceea ce știam bine că merită: un loc de muncă pe măsura capacității și onestității lui. Țin minte că mama dumitale l-a implorat s-o lase naibii de gazetărie, să-și vadă de sănătate, dar el a ținut morțiș să mai lucreze, că doar nu i-o fi fost scris să treacă din necaz în necaz; trebuie să vină și pentru el zile mai bune, să se curme blestemul nenorocirilor.

I-am înțeles și i-am respectat dorința de a părăsi „ruinurile Târgoviștei“, unde era să-și piardă viața. Ba chiar l-am ajutat, recomandându-l cu toată căldura omologului meu din județul Covasna, aflat în căutare disperată de redactori pentru ziarul de limbă română, că la Sfântu-Gheorghe apăreau două gazete, una pentru români și alta pentru unguri. Ziariști de limbă maghiară avea destui, dar de-ai noștri, ducea lipsă. Mi se pare că acolo l-a prins revoluția pe domnul Simaciu. E adevărat?

Da, așa era. Celălalt dosar, scos din biblioraft, confirma supoziția profesorului Silviu Dima, fost secretar cu propaganda în județul și orașul în care Securitatea ratase de puțin încarcerarea lui Petre Simaciu pentru o vină închipuită, dar plutonul de execuție al României libere și democrate nu mai greșise ținta vie, formată din două persoane puse la zid: Nicolae și Elena Ceaușescu, executați în sfânta zi a Crăciunului din anul de grație 1989.

DOSAR 5

COVASNA-SFÂNTU GHEORGHE

Penultimul dosar din biblioraft era mult mai subțire: doar câteva tăieturi din ziar, niște însemnări, fotografii, cărți de vizită, nume proprii cu adresă în dreptul fiecăruia. Dan trăise „popasul transilvan“ ca membru cu drepturi depline al familiei Simaciu. Dacă la 13 ani refuzase categoric diminutive și alinturi, spunând că nu mai este copil, acum, spre ultimele clase de liceu chiar devenise un tânăr în toată puterea cuvântului, maturizat timpuriu, poate prea timpuriu, ajutor de nădejde al părinților alături de care înfrunta încercările, problemele și necazurile ca un om mare.

Participând la mai toate întâmplările cotidiene, văzând și înțelegând tot, nu prea mai avea ce să afle de la alții. De aici-sărăcia pieselor dosarului; știa

el mai multe decât ar fi putut să-i spună Dumitru Baltag, redactorul-șef, sau Carol Szony-nenea Corci-primarul orașului, sau Ilona, soția acestuia.

La fotografii privea însă des și cu foarte multă plăcere. Îi reaminteau clipe frumoase petrecute lângă oameni deosebiți, așa cum familia Simaciu, obișnuită cu răul, nu prea mai sperase să întâlnească. E-adevărat, și la Târgoviște, în cuibul cu viespi, norocul le scosese în cale doi oameni pe care nu-i va uita niciodată: salvatorii tatălui său. Dar cei din fotografii îi evocau nu anchete și scandaluri, ci altfel de amintiri.

* *

Petre avusese dreptate. De ce, adică, ar fi fost el blestemat să dea numai peste necazuri, să ia în piept numai nenorociri? Cu ce-a greșit, ce rău a făcut, ca să tot ispășească? Iată, aici, la Sfântu Gheorghe, unde a venit cu inima strânsă-la figurat-și cu ea în pioneze, la propriu, a fost primit cu omenie, colegial, iar mai apoi, când localnicii „l-au citit“ și au văzut ce fel de om este și ce-i poate condeiul, l-au înconjurat de căldură și prețuire.

Ziarul nu era cine știe ce, și nici nu pretindea că este. Ziariștii nu străluceau, dar nici nu-și dădeau aere și nici nu gâfâiau, luptându-se cu gramatica. Ierarhia redacțională, stabilită prin statul de funcțiuni, nu părea bulversată sau măcar amenințată de ambiții și veleități. Oamenii își cunoșteau locul, văzându- și de treabă într-un climat, poate, mai puțin efervescent și stimulativ decât și-ar fi dorit Simaciu, dar acum-adevărat balsam, adevărată oază de liniște, calm și tihnă-exact ce-i trebuia convalescentului scăpat din furtuna târgovișteană.

Poate că n-ar fi fost așa, sau chiar așa, dacă o întâmplare nu ar fi ajutat familia Simaciu să intre cu dreptul în liniștitul oraș transilvan. Curând după instalarea la spitalul județean, Mioara s-a confruntat cu o situație deosebită. Soția primarului, Ilona Szony, însărcinată cu doi gemeni la o vârstă la care chiar și o naștere simplă crează probleme, și cu câteva complicații îngrijorătoare în timpul sarcinii, aflată în grija unui medic absent din oraș în acel moment, a fost adusă la spital cu hemoragie abundentă. Până la soroc ar mai fi fost 2-3 săptămâni, dar, uneori, și natura se grăbește... Alertă de gradul zero; consultul a confirmat pericolul. Medicul care trebuia, la o adică, să efectueze intervenția în tandem cu Mioara, a opinat că e mai sigur să trimită gravida la Brașov; „Mi-e teamă că o pierdem pe drum“, a răspuns Mioara. Aici sau acolo, cezariana se face la fel și altă soluție decât

cezariană nu există. „Da, dar hemoragia... și ce arată ecografia... riscul este maxim și nu știu dacă avem dreptul...“;

„Eu cred că avem datoria, nu dreptul“; „Atunci... măcar să stabilim o prioritate, în caz extrem: viața gravidei sau viața celor doi prunci, dacă, Doamne ferește...“; „Dragul meu coleg, eu propun altă prioritate: toate cele trei vieți“; „Și dacă, totuși...?“; „Ai să vezi, nu va fi niciun dacă. Îmi asum și riscul, și răspunderea. Mai cheamă un coleg, să mai fie un ajutor și un martor la declarația mea. Va fi bine. Hai s-o facem!“

Au făcut-o și a fost bine. Cei doi medici coparticipanți la operație, unul român, altul maghiar, au avut cavalerismul și corectitudinea de a reproduce discuția, cuvânt cu cuvânt, tatălui fericit și mamei extenuate, dar fericite. Din acel moment, spitalul a căpătat un profesionist de bază, iar familia Ilona și Carol Szony s-a ales cu doi prieteni cum nu mai avuseseră niciodată.

Și cum, câteodată, nu numai necazurile vin lanț, ci și bucuriile, Mioara a aflat-la prima vizită făcută familiei Szony-că mai există ceva care îi unește. Descoperirea a venit de la o fotografie de grup, înfățișând promoția din anul... a Școlii normale de fete din Sfântu Gheorghe, când mama Ilonei absolvise cursurile și căpătase diploma de învățătoare; exact în anul în care absolvise și mătușa Polina cursurile aceleiași școli, tot aici, în orașul capitală de județ. Ce căutase Polina, din Oltenia ei, tocmai prin locurile astea, cu atâția unguri? Simplu: după Marea Unire din 1918, când Ardealul revenise la patria- mamă și era nevoie de vorbitori ai limbii române și în băncile și la catedrele școlilor, Ministerul Învățământului selecționase un lot masiv de elevi cu note foarte bune și profesori din elita breslei, pe care i-a transferat în școlile din Transilvania. Inițiativa nu fusese un act samavolnic, patriotard, ci răspunsul guvernului și autorităților la cererile insistente ale populației de etnie română din Transilvania, până atunci discriminată, împinsă la deznaționalizare prin pierderea limbii, alături de alte componente definitorii ale culturii naționale. Printre cei aleși s-a numărat și Polina, care a continuat liceul, din clasa II-a până la absolvire aici, la Sfântu Gheorghe. Dar asta însemna că mătușa Mioarei și mama Ilonei au fost colege de clasă! Ce nume de fată avea Polina atunci? Prejbeanu? „Păi... uite-o, ea este; asta de alături sunt eu“, a exclamat bătrâna, localizând un cap plasat în cadru chiar lângă al ei.

La nicio lună după descoperire a avut loc o revedere emoționantă. Dacia nou-nouță a primarului s-a deplasat la Vâlcea (familia Simaciu nu avea mașină pe-atunci), a adus-o pe tanti Polina la Sfântu-Gheorghe, unde cele două bătrâne-de fapt cele două familii-au trăit patru zile de neuitat. Olteanca nu se mai dădea dusă, bătrâna unguroaică n-ar mai fi lăsat-o să plece, iar la despărțire și-au promis solemn să repete întâlnirea în primul concediu al copiilor, ceea ce au și făcut, ajutându-l pe Dan, adolescentul străin-până atunci-de asemenea lucruri, să priceapă ce înseamnă prietenia neatinsă de timp, căldura sufletească prelungită dincolo de sentimentul matern, patern sau filial, valoarea amintirilor cu care trebuie să mobilăm bătrânețea dacă vrem să o suportăm mai ușor, să rezistăm necazurilor și bolilor senectuții.

Și lui Petre i-a mers bine la ziar. Poate că bine e prea mult spus; mai degrabă tihnit, normal, așa cum avea nevoie să-și tră- iască viața și meseria în acel moment. I-a scăpărat condeiul de multe ori, obținând o premieră absolută pentru întreaga peri- oadă scursă din 1968, anul creării județelor și înființării celor două ziare, pentru români și pentru maghiari: gazeta în limba maghiară să reia a doua zi câte un articol apărut la colegii lor de limbă română-tradus, desigur-considerându-l important și util pentru toți cetățenii, indiferent de etnie. „Iată-mă și au- tor tradus în limbi străine“, a exclamat Simaciu când și-a vă- zut semnătura sub un text tipărit în ungurește. A fost solicitat apoi să țină o rubrică săptămânală, tot la colegii maghiari, de prezentare a noutăților editoriale, a filmelor și a spectacolelor teatrale, care nu ocoleau orașul. A acceptat cu bucurie.

Era atâta liniște, aproape idilică, în jurul său, în redacție, în urbe, în ținut, încât Petre și-a permis să provoace o discuție lămuritoare cu primarul, când prietenia lor ajunsese la a-și spune pe nume.

— Poate nu văd eu bine, poate nu pricep ce văd... Spune-mi tu, Corci, că ești de-al locului: așa este mereu? Așa se trăiește la voi? Eu auzisem o mulțime de grozăvii... conflicte interetnice, tensiuni, adversități... Care-i treaba?

— Nici eu nu sunt chiar localnic. M-am născut și am crescut la Luduș. După studii economice, am ajuns activist sindical, la centru, instructor pentru vechea Regiune Autonomă Maghiară. La înființarea județelor, în 1968, m-au trimis aici, secretar cu propaganda, la județeana de partid. Nu m-am împăcat nici cu munca, nici cu funcția; eu sunt de felul meu un

gospodar, îmi place să mă ocup de lucruri concrete, practice, știu rostul trebii în administrație, mă trage ața către piețe, să văd ce este pe tarabe și mai ales sub tarabe, cum merg lucrurile în instituții, ce spune lumea că nu e în ordine... La București m-au înțeles, ca și aici, la județ. M-au pus primar, numind în locul meu pe cel ce te-a adus la noi, în înțelegere cu Dima, de la Târgoviște. Acum fac exact ceea ce știu mai bine: gospodăresc orașul. Am grijă de tot, îi ascult pe toți, fac tot ce-mi permite legea și îmi stă în puteri să rezolv. Oamenii văd, simt, au încredere în mine, îmi vorbesc deschis. Asta e cu mine, așa, în general... Să nu crezi însă că nu există prin zonă conflicte sau tensiuni, stări mocnite, stăpânite uneori din frică, alteori din șiretenie, câteodată din bun simț, din înțelegerea adevărului că scandalul nu rezolvă nimic. Dar nu stările astea dau tonul vieții oamenilor, mai ales a celor simpli. Ei se înțeleg, fac căsătorii mixte, nu stau cu paru-n mână să-și dea la cap. Uite... soacră-mea, mama Ilonei și colega mătușii tale de la Vâlcea, este născută din tată ungur și mamă româncă. Ce mai vrei? Sigur, nebuni există, au fost de când lumea și vor mai fi, nu numai în Ardeal. Extremiști de tot soiul avem și noi; nu mulți, dar avem. Și de-o parte și de alta. Nu cred însă că s-ar putea învenina atmosfera, așa cum, poate, vor unii...

— Care „unii“, Corci? Că asta întreb: cine sunt ăștia „unii“?

— Nu știu. Sau, mai exact, nu vreau să vorbesc cu păcat, sunt și ungur, nu vreau să acuz...

— Hai s-o luăm altfel: dintre cele trei județe-Covasna, Harghita, Mureș-care crezi că este cel mai mare depozitar de resentimente și-Doamne ferește!-praf de pușcă?

Szony a zâmbit fără veselie și a rostit cu voce scăzută, deși nimeni n-avea cum să-l audă:

— Știu eu? Poate județul... Budapesta. Totul este ca într-o curte de gospodari: cât e liniște și fiecare își vede de treaba lui, câinii stau liniștiți. Când vine cineva, bagă bățul prin gard și-i zădărește, câinii se reped, latră, ba chiar mușcă, dacă li se deschide poarta. Tare m-aș bucura să mă-nșel. Dar... știi ce? Prefă-te că n-am zis nimic, sau mai bine că nici n-a fost vorba despre așa ceva. Hai să discutăm de-ale noastre.

...Și cu sănătatea îi mergea bine lui Simaciu. Mofetele de la Covasna și cardiologul extraordinar de-acolo, cu clientelă din toată Europa, făceau adevărate minuni. Trei ani, trei concedii la rând petrecute în sanatoriul condus de doctorul Benedek l-au pus pe picioare, spre bucuria Mioarei și a

lui Dan, ambii redescoperind omul mereu pus pe glume, scăpărător în discuțiile de-acasă și în cercul prietenilor pe care și-i făcuseră în orașul de adopție.

Într-o seară, pe la începutul lui noiembrie ’89, Szony l-a invitat pe Simaciu la o plimbare prin parcul urbei. Propunerea suna cam ciudat, vremea de-afară nu prea îmbia la așa ceva, dar s-a dus. Și a aflat doar atât: „fii atent“. La ce să fie atent? „La tot. La toți. Și tu, și Mioara, și Dan. Nu-ți pot spune mai mult, nici eu nu știu prea bine. Dacă aflu mai multe, mai vorbim“.

Așa s-a terminat discuția, urmată, firesc, de neliniște. Carol Szony nu era omul prăpăstios, alarmist sau fanfaron care vrea să facă pe interesantul. Dacă el i-a spus, atunci...

Către mijlocul lui decembrie, într-o nouă discuție, Simaciu a aflat mai multe. Lumea se mișcă, lagărul pârâie din încheieturi, nu numai la Berlin, unde se năruie zidul, ci chiar aici, în țară. Apoi veștile din Timișoara... apoi mitingul de la București, apoi elicopterul... Revoluția-într-un cuvânt. Bătuse gongul. Străzile, piețele explodau de bucurie, de entuziasm.

Ciudat. Omul data fară din câteva redacții ale unor publicații de partid, umilit și hăituit de activiști troglodiți, anchetat de două ori și scăpat ca prin urechile acului de Securitate și de pușcărie politică, strâns în chingile lui „nu e voie“, „asta nu se publică“, „stai în banca ta“; omul care-și dorise libertatea de a gândi și scrie mai mult decât orice pe lume... acest om simțea acum, aici, o neliniște vagă. Nu știa prea bine de ce se teme, de ce nu îndrăznește să trăiască din plin bucuria eliberării de cenzură, de dictatură, de aberațiile unui sistem profind ostil esenței însăși a meserie sale eminamente liberală, dar... iată, se temea, împotriva oricărei logici; dar nu fără temei.

În primele zile n-a prea înțeles ce se întâmplă în capul lui, dar după câteva săptămâni a început să nu mai înțeleagă ce se petrece cu ceilalți, cu lumea din jur. Televiziunea devenise imaginea animată a haosului din capitală și de la vârf, transmisia directă, non-stop a înfruntărilor și zbaterii politice, a „durerilor facerii“ unei alte ordini sociale, surprinsă deocamdată în faza dezordinii absolute.

Mioara nu prea avea timp să caște gura la televizor; venea obosită de la spital, gărzile o storceau de puteri, erau medici puțini și solicitări mai multe ca oricând, dar Petre parcă se lipise de micul ecran, urmărind totul cu

lăcomie, dornic să știe, să vadă, să înțeleagă, mai ales să înțeleagă, și tocmai aici era problema: nu prea înțelegea. Timp avea, slavă Domnului; gazeta lui își suspendase apariția. Comitet județean de partid nu mai exista, prefectura se spălase pe mâini de presa locală (deși-ciudat!-ziarul de limbă maghiară, cu titlu schimbat, continua să apară, chiar cu un număr sporit de pagini, nu se știe din ce fonduri). Desigur, li s-a spus, vor exista și la Sfântu Gheorghe ziare, chiar diversificate, ca în țările civilizate și democratice, dar... când vor veni investitori privați. Deocamdată apăruseră în capitala de județ o mulțime de automobile luxoase, cu numere de Viena, Budapesta și alte capitale europene, aducând domni îmbrăcați elegant. Prezența lor se făcea mult mai puternic simțită decât cea a autorităților de la București, ocupate până peste cap cu propria lor naștere și înscăunare.

Semnalele din jur au început să se înmulțească. Colegii (de fapt-foștii colegi) maghiari l-au anunțat că renunță la serviciile lui de autor al rubricii săptămânale cu profil cultural. La liceu, pentru prima dată după aproape patru ani, Dan a simțit o răceală ciudată, ba chiar ostilitate din partea unor colegi pe care îi considera prieteni.

Tot pentru prima dată, în magazine, la solicitarea unui produs - pâine, lapte sau orice altceva - făcută în limba română, primeai nu produsul, ci un răspuns pe ungurește: nemtudom. Numai Mioara n-a avut parte de asemenea episoade în spital; acolo suferința, durerea, necazurile, frica de moarte sunt, probabil, mai puternice decât încrâncenarea etnică, făcându-i pe oameni să fie în primul rând oameni, și de-abia apoi români, unguri, secui, ceangăi, sași și ce-or mai fi ei.

Trei-patru ziariști de la gazeta desființată, sprijiniți de câțiva profesori și primari din comune cu populație majoritar românească au format un comitet de inițiativă. Scopul: apariția unui ziar de limbă română intitulat „Glasul nostru“. Hai să-l înființăm! Hai să facem auzit și glasul românilor, că doar trăim în România, și dacă autorităților române nu le pasă, dacă au altă treabă, ne pasă nouă, ardelenilor.

L-au invitat și pe Simaciu. Mai mult: i-au propus să conducă ziarul proiectat. Petre s-a sfătuit cu prietenul său, fostul primar la orașului; fostul, pentru că i se ceruse demisia și omul și-o prezentase fără nicio ezitare, înțelegând dincotro bate vântul și cu ce putere. Szony l-a sfătuit să nu se bage, iar Simaciu i-a urmat sfatul, pretextând sănătatea șubredă, dar a

acceptat să-și pună condeiul în slujba ziarului-dacă va exista, totuși, un asemnea glas al nostru, al românilor de pe-aici.

După câteva luni de eforturi, gazeta a apărut, într-un tiraj modest, sub limita supraviețuirii pe piață, în condiții grafice precare, dar mai ales cu piedici de neimaginat la difuzare. După alte câteva luni, când viața politică începuse, parcă, să se mai limpezească, colegiul de redacție i-a solicitat lui Simaciu un ar- ticol despre statutul și chiar rațiunea de a fi a noului partid po- litic UDMR-Uniunea Democrată a Maghiarilor din România.

— Să lămurim treaba, a întrebat autorul: doriți un salut protocolar sau o analiză? Întreb pentru că, în prima variantă, articolul mi se pare inutil, iar în a doua variantă, periculos. Nu știu dacă ne dă mâna să riscăm o reacție dură...

De ce salut? De ce protocol? Dacă e luptă politică, hai să ne luptăm! Și ca să nu expunem un om, articolul va fi editorial nesemnat; autorul va fi „redacția“. E un procedeu uzitat.

Autorul anonim s-a conformat, oferind o analiză pătrun-zătoare, pe un ton echilibrat și cu o logică greu de combătut. În esență: existența UDMR pe scena politică din România este o dovadă de netăgăduit a zodiei democratice, autentic și profund democratice în care a pășit țara, chiar întrecând în democratism și permisivitate multe state occidentale, dacă nu chiar pe toate. De ce? Pentru că oferă un model fără precedent în lume: un partid politic constituit exclusiv pe criterii etnice. Nici în SUA, campioana necontestată a democrației mondiale, negrii sau portoricanii sau hispanicii grupați de-a lungul frontierei sudice, dinspre Mexic, n-au visat vreodată să aibă partid politic, să-și trimită reprezentanți în Senat, nu ca cetățeni americani, ci ca negrii, portoricani, hispanici sau de alte culori etnice.

Revenind la România, nu ești, deci, liberal sau țărănist sau social-democrat sau conservator român, maghiar, țigan, sârb, sas, secui sau tătar trăitor aici, cu convingerile politice respective, ci pur și simplu... maghiar, cu convingerile politice ale etniei tale, nu ale tale, ca individ, ca cetățean. E corect? E democratic? Originea etnică poate ține loc de culoare politică? Se confundă cu ea?

Da, UDMR este o dovadă că dreptul de asociere, specific democrației, funcționează perfect în România. Rămâne însă întrebarea: ce s-ar întâmpla dacă acest tip de asociere politică va da idei și altor etnii? Ne-am pomeni, la un monet dat, cu o campanie electorală în care se înfruntă partidul

românilor, partidul maghiarilor, partidul țiganilor, al sașilor și secuilor, al sârbilor, ceangăilor, tătarilor și câte etnii mai trăiesc pe la noi. Parlamentul țării va deveni o adunare a reprezentanților acestor etnii, iar hotărârile sale va reflecta, firesc, ponderea etniilor în ansamblul populației țării; mai exact - expresia intereselor specifice ale fiecărui grup etnic. Ar fi bine? Ar fi normal? Asta dorim să devină România?

S-ar putea merge chiar mai departe. Ce-ar fi să grupăm etniile în teritorii populate compact cu cetățeni de o anumită etnie? Țiganii vor cere și ei dreptul de a avea 1-2-3 județe majoritar țigănești, așa cum au maghiarii în Transilvania; sârbii vor dori Banatul, tătarii și musulmanii-Dobrogea. Constituția României, recent votată, cu tot cu articolul 1: „România este un stat suveran, independent, unitar și indivizibil“, va deveni astfel o glumă bună, sau mai exact o glumă proastă, sinistră!

Raționamentul pare o demonstrație prin metoda reducerii la absurd - așa o denumește logica aristotelică - dar, atenție! absurdul acesta este perfect realizabil dacă va fi urmărit de o forță politică malefică, sprijinită de factori externi interesați - și sunt, slavă Domnului! -, de inconștiența, lăcomia și ticăloșia unor oameni politici cocoțați în posturi-cheie, unde se iau deciziile.

Altfel-conchidea editorialul-autorii proiectului politic intitulat UDMR merită toate felicitările. Fiind singurul partid cu electorat sigur, stabil (partidul unic, de pe vremuri, dar al unui anume electorat), UDMR are toate șansele să devină partenerul căutat și dorit de toate grupările pornite pe drumul instalării la putere. Ar fi de mirare, deci, să nu vedem UDMR- ul ca factor comun al foarte multor guvernări ce vor urma.

Articolul a făcut vâlvă. Gazeta de limba maghiară l-a reprodus integral, a doua zi, punându-l în dezbatere publică și cerând păreri, opinii, poziții - mai ales poziții! - cât mai ferme. Ele au venit, mai multe și mai dure decât se așteptau autorii inițiativei, întețite de voci autorizate din anturajul guvernului de la Budapesta. Cât despre identitatea „autorului colectiv“ autointitulat „redacția“, numele lui Petre Simaciu a fost foarte repede rostit. Săptămâni la rând a fost ținta unor atacuri continue; s-a tras în el din toate pozițiile și cu toate armele.

Când campania părea că s-a stins, un eveniment major a reaprins vâlvătaia: înfruntarea sângeroasă de la Târgu-Mureș. Alt nume a devenit cap de afiș: eroul-victimă Mihăiță Cofariu, cu care iredentismul maghiar a încercat să convingă Europa și mapamondul că în România populația de

etnie maghiară este victima unui genocid, prezentându-l pe Cofariu - un român, cum era de fapt - ca maghiar, iar pe agresorii călăi, nu maghiari - cum erau de fapt -, ci români. Acolo, la Târgu-Mureș, se trecuse de la argumente, la bâtă. Vorba lui Szony: cineva băgase bățul (bâta) prin gard și zgândărise dulăii, deschizându-le și poarta, ca să muște, nu doar să latre.

În acel moment, fostul primar - devenit contabil la fabrica de brânzeturi din Covasna, unde soția lui, absolventă de chimie industrială, lucra ca laborantă - a mai avut o discuție cu Simaciu. L-a sfătuit să plece.

— Se îngroașă gluma, Petre. Ar fi o nebunie să te expui. Ai și făcut-o, de fapt, dar să nu crezi că lucrurile vor rămâne aici. Liniște nu va mai fi; nu văd cum. Ești singur. Gazeta voastră de-abia își trage sufletul, deja munciți aproape pe gratis; în familia ta, dacă n-ar fi salariul Mioarei, nu știu cum v-ați descurca, iar tu, cu sănătatea, știi bine... Ia-o pe Mioara, ia-l pe Dan și plecați. Oriunde. Eu nu te pot ajuta, ba chiar prietenia cu mine ar putea să-ți dăuneze. Sunt pe lista neagră.

— Dar cu tine ce au, pentru Dumnezeu? Ești de-al lor, lumea te respectă, nu te-ai cramponat de primărie...

— Formal, și-au adus aminte că acum treizeci de ani am fost instructor al UGSR, la Sindicate, pentru zona maghiarimii; activist, cum ar veni... Ce am făcut pentru orașul ăsta nu mai contează; important și inadmisibil pentru ei este că vreau pace, liniște, conviețuire civilizată. Dar acum nu despre mine este vorba, ci despre tine. Despre voi. Apără-te, Petre! Apără-ți sănătatea, viața. Apără-ți băiatul! Aici nu mai e de stat, crede-mă!

„Consiliul de familie“, întrunit urgent, a hotărât: plecăm. Unde? După multe discuții, s-a ales o soluție de provizorat, dar cu șanse mari să se permanentizeze: Mioara și Dan merg la Râmnicu-Vâlcea, la tanti Polina, care-i rugase de mult și repetat, cu cerul și cu pământul, ultima dată chiar cu lacrimi în ochi, să vină acasă, la casa lor; de ce ar fi a lor doar după moartea ei-cum scrie la testament-și nu de-acum? Ea ar avea un sprijin, că puterile au lăsat-o de tot, ei ar avea o casă, un loc al lor. Pentru Mioara există post la spitalul județean, treaba se poate aranja rapid, că e așteptată cu brațele deschise; liceul-excelent!-îl poate primi pe Dan să facă ultima clasă înainte de facultate. Cu Petre e ceva mai greu, că la Râmnic gazetărie... de unde? Dar la Pitești sunt două ziare, iar de la Vâlcea la Pitești faci o oră cu autobuzul și sunt patru curse pe zi. Când nu poate veni acasă își închiriază o cameră, nu e chiar atât de complicat.

S-au despărțit greu de familia Szony, de alți câțiva-puțini-prieteni, dar... așa e viața. În țara în care orice minune durează trei zile, miracolul a patru ani de liniște înseamnă adevărată mană cerească. Bine că le-a fost dat să-i trăiască! Pentru tot ce a fost bine și frumos, să fie primit!

* *

S-a auzit un zgomot jos, în casă, ori i s-a părut? Apropiindu- se de gura podului, Dan ascultă atent. Coborî apoi 3-4 trepte, ca să fie mai sigur. Nu, nu e nimeni. Tatăl său nu s-a trezit încă, are deci timp să se mai uite prin ultimul dosar din biblioraft, atât de subțire încât nici nu merită să i se spună dosar. Două coli A4 cu niște cifre, alta cu niște însemnări făcute la repezeală, două tăieturi din ziar și... atât, deși între coperțile de semicarton ar fi trebuit să fie, comprimați, trei ani și jumătate din cariera jurnalistică a lui Petre Simaciu. Cât de „jurnalistică“ a fost ea în acest răstimp... asta era de discutat.

DOSAR 6-PITEȘTI

A pășit în redacția „Curierului de Argeș“ cu teamă. Partidul dispăruse, Securitatea-la fel, extremiștii maghiari sau de alte nații n-aveau ce să caute pe la Pitești, dar pentru prima dată era singur, fără Mioara, sprijinul lui de peste tot pe unde l-au purtat necazurile. Un singur gând îl mai liniștea: ea se află acasă, la Vâlcea, lucrează la spital, e mulțumită, Dan e la liceul din Râmnic, școală bună, n-are probleme. El, aici...? Va vedea. Doar n-a nimerit la capătul pământului, nu e în exil; cum a ieșit din atâtea buclucuri va găsi și acum o cale.

Ziarul-format tabloid în 8 pagini-putea fi făcut cu ușurință de 3-4 oameni, așa cum îl gândise și îl croise patronul: o pagină externă, doar cu știri de agenție, copiate pur și simplu; trei pagini de publicitate, mică și mare, cu oferte matrimoniale și cu o rubrică de „întâlniri pe fir“; o pagină cu programul radio-tv al zilei, filmele din oraș, spectacolele teatrului local și ale trupelor aflate în turneu prin oraș, programul casei de cultură, timpul probabil etc, iar restul de trei pagini, cu ce se nimerea: informații de interes local, mici reportaje-încropite la telefon, un „cartuș“ în chenar, pe pagina întâi, cu „chestiunea zilei“, tratând de fapt o problemă atemporală, dacă nu chiar etern-umană și... fotografii. Foarte multe fotografii, inclusiv poze de familie cu dedicații, publicitate contra cost, la un tarif-ce-i drept-accesibil. Cam asta era tot; jalnic. El, Simaciu, avea de umplut pagina externă,

publicitatea și corectura întregului ziar, fiind omul cel mai alfabetizat din redacție.

Când patronul i-a spus care-i treaba, a fost cât pe-aci să-și ia tălpășița. N-a făcut-o; cel mai ușor este să dai bir cu fugiții, iar el nu alesese niciodată calea cea mai ușoară. Trebuie încercat, văzut, poate se mai schimbă câte ceva, poate, între timp, se lansează și la Râmnic o gazetă, de la care să mănânce o pâine cât de cât în meserie, lângă ai lui. Poate...

A așteptat, făcând conștiincios tot ce i s-a cerut, dar de schimbat, nu s-a schimbat nimic. Cel mai greu a fost cu corectura. Blocat în tipografie seară de seară, soluția navetei, chiar la două zile, a căzut. Doar sâmbăta și duminica și le putea petrece acasă. În rest-o cameră cu chirie și cantina primăriei, unde patronul reușise să-și bage cei cinci salariați, la schimb cu niște gratuități oferite autorităților locale în paginile ziarului.

După primele luni și-a făcut un bilanț finaciar: merită să continue sau nu? În mână nu-i rămâneau mai mult de 5-600 lei lunar: camera, mâncarea, transportul și trai ca în anii studenției, dar nu cu puterile de-atunci. Când era în pragul renunțării, o întâmplare i-a schimbat decizia aproape luată: într-o bună zi (chiar bună!), familia Simaciu s-a pomenit cu Carol Szony, sosit în „Dacia“ sa, dar nu la volan, ci adus de un prieten, pentru că el nu mai poate conduce niciodată; o boală complicată la ambii ochi care necesita intervenție chirurgicală pe retină îl făcea incompatibil cu volanul. A venit să-i lase lui Petre mașina, în folosință îndelungată; aflase că face naveta, mai știa de la profesorul Dima că, din „episodul Târgoviște“ măcar cu atât se alesese Simaciu: carnet de conducere auto. Dacă vrea s-o cumpere în rate, la un preț foarte convenabil, bine; dacă nu, să-i fie de ajutor până se adună lângă ai săi, la Vâlcea.

O asemenea mână frățească de ajutor nu se poate refuza. I-a mulțumit cu lacrimi în ochi, a păstrat mașina, a negociat cu patronul încă o zi liberă, prelungind week-endul cu ziua de luni și a considerat întâmplarea ca pe un semn ceresc: nu trebuie să renunțe.

Alt noroc: cineva din redacția fostului său ziar bucureștean, întâlnindu-l, i-a solicitat o anchetă așa cum scria pe vremuri Petre Simaciu, autor rămas în memoria acelui colectiv redacțional (chiar dacă se primenise masiv) ca un model al jurnalismului de investigație. Petre a scris, că subiecte... la tot pasul, articolul a apărut pe cinci coloane, la loc de cinste, a urmat o nouă solicitare, apoi alt material. Se punea la cale chiar rechemarea lui Simaciu

la București, în redacția din care fusese exclus cândva, dar... ghinion: ziarul și-a încetat apariția. Faliment. Se întâmplă câteodată în economia de piață, mai ales în tranziție și, cu precădere, publicațiilor mai puțin dispuse la concesii și compromisuri.

Articolele, și mai ales semnătura, au atras atenția ziarului concurent din Pitești, „Actualitatea argeșeană“, cu patron mult mai ambițios și mai potent finaciar, om de afaceri pe picior mare, aflat în căutarea unui condei bătăios. Oferta de transfer a venit rapid, Simaciu-sătul de corectură și de funcționărează-a înghițit momeala fără să se mai consulte cu cineva, nici măcar cu Mioara, și fără să știe că Sandu Mija, patronul, este nu doar mare proprietar de gatere, ci și principalul vinovat pentru tăierile ilegale din pădurile Carpaților Meridionali; în plus-omul unei vestite firme din Austria care tocmai pusese piciorul în România și era hotărâtă să nu plece până nu va cădea sub drujbă ultimul copac din Valahia. L-a tentat pe Simaciu și sporul de leafă: atât cât să acopere rata pe care Mioara o trimitea lunar familiei Szony, în contul „Daciei“, deși banii nu fuseseră ceruți, ba chiar refuzați de Corci și Ilona.

Treaba la noul job nu era prea complicată: ceva muncă de rutină, mult mai puțină decât dincolo, dar intra în normă cel puțin un articol „de intervenție“ pe decadă, atât cât să i se știe de frică domnului Sandu Mija, mai ales printre firmele din industria lemnului.

Primele patru luni totul a mers bine, până când patronul l-a chemat în biroul cam cât o cușetă de tren-(Mija n-avea nevoie de unul mai mare; pe-acolo doar venea, vedea și pleca rapid la afacerile lui) și i-a înmânat două hârtii xeroxate, cu niște cifre și date despre o fabrică de mobilă din Curtea de Argeș, plus numele patronului și-în două fraze-afacerea necurată de-acolo.

— Îți vând pontul ăsta. Fii atent, că e subiect gras. Vreau bubuială și... repede.

A treia zi, întors de pe teren, Simaciu s-a prezentat la raport.

— Gata marfa? Dă să-l citesc.

— Nu l-am scris. Trebuie să vă explic.

— Îmi explici pe urmă. Întâi scrie-l!

— Păi... asta e, că nu pot să-l scriu. Am fost, am cercetat amănunțit și... nu se confirmă. Nimic din tot ce mi-ați dat nu stă-n picioare.

Mija l-a privit lung și i-a răspuns calm:

— Eu spun că stă. Am informații exacte, de la organele de anchetă. Poftim cifrele, dacă n-ai fost în stare să dai de ele, și i-a întins o hârtie xeroxată.

Simaciu a luat hârtia, a citit-o, a scos un carnet din buzunar și și-a confruntat însemnările cu înscrisurile din hârtie.

— Cine v-a dat povestea asta v-a indus în eroare. Nimic nu e adevărat.

— Și eu spun că este, a venit răspunsul răstit.

— Domnule Mija, vin de-acolo, am verificat totul, scriptic și fizic, am văzut contractele, facturile, marfa din depozit, am vorbit cu oamenii...

— Și eu spun că n-ai văzut bine. Pune mâna și scrie repede articolul pe datele astea de-aici, din hârtie, că mă grăbesc. Trebuie să apară mâine.

— Scuzați-mă, dar nu pot să scriu pe minciuni.

— Ba poți, dacă spun eu.

Asta nu i se mai poruncise lui Simaciu în trei decenii de meserie.

— Înțelegeți, pentru numele lui Dumnezeu; ați fost dezinformat. Nu este adevărat!

— Ba este, dacă așa vreau eu, sună răspunsul, acum amenințător.

Ca să fie mai explicit, Mija trase din suportul cu creioane colorate unul verde și i-l arătă lui Simaciu.

— Uită-te bine la el. Vezi creionul ăsta roșu?

— Îl văd, dar este verde.

— Ba nu. E roșu, dacă spun eu că e roșu. Ai priceput? Apucă- te și scrie!

— Nu pot. Eu nu sunt daltonist. Creionul ăsta, dacă e verde, e verde, iar datele din hârtia dumneavoastră, dacă sunt minciuni, orice en-tête ar purta, tot minciuni rămân.

Era prea mult pentru Mija.

— Bă băiete, tu nu înțe...

— Dumneata, îi tăie vorba Simaciu, păstrându-și calmul, așa cum patronul clocotind de furie nu mai reușea s-o facă.

— Ce-ai zis?

— Dumneata, nu tu. Eu mă adresez dumneavoastră cu pluralul de politețe; ca simplu angajat, nu pretind reciproca, dar tu... nu admit. Și nici

bă, că nu suntem pe maidan. Și nici „băiete“, că sunt adult.

— Daaaa? Ia-uite! S-a trezit demnitatea în Simaciu! Bă băiete, tu știi ce diferență este între șef și patron? Ascultă și bagă la cap: șeful poa’ să te sancționeze, dar patronul te dă afară. Și eu sunt patron, băăă! De mâine să nu mai calci p-aici!

— Credeți că merge chiar așa? Există legi, domnule Mija, nu mai suntem pe vremea lui Ceaușescu...

Tot ce a mai rostit patronul din clipa aceea nu mai semăna a vorbă, ci a răcnet.

— Ei nu mă-nebuni! Te apără legea? Bravo! Și unde mă reclami: la primărie? La poliție? Hai, grăbește-te, că primarul și maiorul mă așteaptă la o ciorbă de burtă, în cârciuma lui Berbecu. Sau mă duci la Haga, la tribunal? Păi tu, prăpăditule, n-ai nici bani de tren să ajungi pân-acolo! Crezi că granzii Europei au venit în România să-i facă dreptate lui Simaciu? Nu, băăăă! Au venit să facă bani, și banii nu se fac cu de-alde tine. Eu vorbesc limba lor, nu tu. Știi care limbă? Uite asta, mai urlă Mija, scos din minți, și aruncă pe masă un teanc de dolari nou- nouți, cu banderola protectoare neatinsă. Ăștia sunt legea, și la ei acasă, și la noi. Pricepi? Ia-ți catrafusele și să nu te mai văd p’aci, că e de rău! Valea!

Pe vremuri, umilirea lua forma lui „nu e voie“. Pumnul în gură. Acum trăia ceva mai grav: refuzul de a sări la beregata unui concurent al patronului, ca un pitbul dresat să ucidă, îl arunca pe drumuri, în răcnete și amenințări. Ce așteptase, ce visase ziaristul de investigație Petre Simaciu, și ce trăia în spelunca lui Sandu Mija!

Gata. Închizând ultimul dosar din biblioraft, procurorul Dan Simaciu își aminti cum, în anul II de studenție, venit în prima sâmbătă de după incident, să-și vadă părinții, își găsise tatăl internat în spital, pentru un control nu tocmai de rutină. Pe drumul de la Pitești la Vâlcea, pe Dealul negru, Petre oprise mașina de câteva ori să-i treacă amețeala ciudată și junghiul din capul pieptului, cu iradiere spre stânga. N-a fost răul de care se temuse Mioara, dar nici prea bine nu arăta electrocardiograma, ca și electroencefalograma. Grijă, multă grijă, odihnă, liniște, medicamente la timp. Altceva nu, deocamdată... Oricum, tata nu mai pleacă de-acasă. S-a săturat de Pitești. Poate va lucra aici, la Vâlcea, că s-a înființat un ziar, acum sunt chiar două, dar... să vedem.

Nimeni nu i-a spus ce se întâmplase de fapt la Pitești. Nu-i nimic, va merge el acolo și va afla.

A venit, a aflat și a plecat cu un nume, scris în carnetul- agendă de care nu se despărțea niciodată: Sandu Mija, transcris apoi în foaia din dosarul atât de sărac în mărturii. Sub nume, o mențiune, cu altă culoare de pix, consemnată-se vede-mult mai târziu: „12 ani cu executare și confiscarea averii“. Era rezumatul și rezultatul primului rechizitoriu întocmit și susținut în fața instanței de tânărul procuror Dan Simaciu.

Răzbunare? Nu, nicidecum: dreptate, justiție-pur și simplu, de vreme ce averea lui Mija, luată la bani mărunți, s-a dovedit a fi obținută fraudulos. Se întâmplă uneori, rar-din păcate, ca prioritățile destinului să coincidă cu cele ale oamenilor porniți să facă dreptate, dar poți învinui destinul de părtinire?

CAPITOLUL IX

UN EPISOD NECEHOVIAN: LIVADA CU MERI

Țârâitul prelung al soneriei îl scoase pe Dan din teancul de hârtii parcurse cu pixul în mână. Chipul deslușit prin vizorul ușii la intrare nu-i spunea nimic; nu-și amintea să-l mai fi văzut vreodată. Când omul se pregătea să sune din nou, gazda deschise ușa. Avea în față un bărbat aproape cărunt, dar în putere, cu fața asprită de soare și vânt.

— Bună seara, dom’ procuror. Sunt Tudor Iana, din Bujoreni, unul dintre cei trei țărani cu livada de meri, știți dumneavoas- tră... O caut pe doamna Olguța și vă cer iertăciune pentru ora asta târzie, da’ necazurile nu se uită la ceas când vin peste tine.

— Bună, domnu’ Iana, poftim înăuntru; Olguța trebuie să vină și ea din clipă în clipă. E dusă la spital, pentru un consult cu mama.

Instalat pe scaunul din fața biroului, musafirul-stânjenit de ora nepotrivită și de faptul că și-a întrerupt gazda de la lucru-simți nevoia să se mai dezvinovățească odată, cu acel bun-simț păstrat ca prin minune la oamenii cu straie țărănești și cu palmele bătătorite de muncă.

-Știu, dom’ procuror, că mai devreme am fost la adresa din Calea Sibiului, unde locuiați cu doamna doctor și cu domnul Petre. Dânsul m-a îndrumat să vin aici. Spunea că, până ajung eu, poate sosește și doamna Olguța, de la spital. N-aș vrea să vă deranjez, poate e mai bine să vin mâine...

— Stai liniștit! Când dai de necazuri, vorba dumitale: nu te mai uiți la ceas. Dar ce s-a întâmplat? Că, din câte știu, noutăți în povestea cu livada nu prea erau. Chiar discutam cu Olguța zilele trecute, cum de este atâta liniște.

— Uite că nu mai e. Poate e bine să știți și dumneavoastră, că mare minune să nu ajungă necazul nostru pe mâna procuraturii.

Din vestibul se auzi un zgomot de cheie răsucită în broască, apoi de ușă deschisă; după câteva clipe, în cameră intră Olguța, într-o dispoziție specială-după expresia feței. La vederea musafirului neașteptat, fraza pregătită în gând rămase nerostită, deși femeia ardea de nerăbdare s-o facă auzită.

— Bună seara, nea Tudore! Ce ce treabă presantă-bănuiesc?

— Al naibii de presantă, cum ziceți, doamnă Olguța. Sărut- mâna; tocmai începusem să-i spun lu' dom' procuror că teama de tot ce poate fi mai rău începe să se adeverească. Mi-e frică, doamnă Olguța! Și mie, și tovarășilor mei. Ne e frică rău!

Dan își instală soția gravidă în fotoliul turnant, de la birou, își aduse un scaun din bucătărie pentru el și apoi își invită oaspetele să-și spună păsul.

— Un timp a fost liniște, dar acu' vreo trei săptămâni ne- am pomenit cu o echipă de meșteri, înarmată cu niște scule cum noi n-am mai văzut. Au început să foreze pe la marginile livezii și spre munte, către Călimănești, și spre pădure, dincolo de hotarul locului nostru. Dădeau găuri cu un fel de burghiu uriaș, din zece în zece metri. Căutau ceva în măruntaiele pământului. Doi erau români, că i-am auzit cum discutau cu șoferul care le adusese sculele cu furgoneta până aproape de locul unde săpau. Tot sfredelind pământul și negăsind nimic, unul dintre cei doi străini-șeful, pasă-mi-te-a făcut un semn cu mâna, către livada noastră, dar cineva dintr-ai noștri i-a răspuns, tot prin semne, că nu se poate, arătând spre noi, care tocmai trebăluiam prin livadă, că pomul, doamnă Olguța și dom' procuror, cât timp crește e pretențios ca un copil, trebuie să-l îngrijești, să-i dai ce-i trebuie, altfel se usucă sau rămâne pitic și fără vlagă; nu-i dai tu, nu-ți dă nici el.

Și de-abia atunci mi s-a luminat mintea, dintr-o dată. Mi- am dat seama ce caută nemții: apă.

— Păi ce mare găselniță, nea Tudore? Pe-aici, prin părțile noastre, pânza freatică nu e la adâncime.

— Da, doamnă Olguța, aveți dreptate, numai că ei nu umblau după orice fel de apă. Dar... să-mi fie cu iertare, n-am pornit bine povestea. Ca să înțelegeți, trebuia s-o iau mai de demult. Uite, mă întorc și zic: acu' vreo 12-13 ani, când am primit pământul, bunică-miu, Dumnezeu să-l odihnească, mi-a spus: „bravo mă, Tudore, luași coasta de deal cu Izvorul colonelului". N-am știut atunci ce vrea să zică, dar când am luat-o la pas, pe coastă, să văd cu ce m-am pricopsit, în partea cea mai înaltă a locului am văzut o țeavă veche, ruginită, din care curgea un firicel de apă, ca un izvor. Ăla era Izvorul colonelului, cum îi spuneau bătrânii, după gradul celui care stăpânise cândva terenul, dar nu numai hectarele mele, ci tot dealul, cu pădurea dinspre creastă și dincolo de ea. Atunci, în vechime, oamenii credeau că apa izvorului este tămăduitoare. Am gustat-o și eu. Mi s-a părut cam tulbure; treabă ciudată, că unde s-a mai pomenit izvor de munte cu apă tulbure? Și gustul era, parcă, sălciu, puțin sărat, cam ca izvoarele de la Olănești și Căciulata, unde vin bolnavii să-și vindece beteșugurile.

Cu timpul, lumea a uitat de Izvorul colonelului, mai ales că, pe vremea copilăriei mele, firicelul s-a stins; a secat. Nimeni n-a știut de ce, și nici din ce pricină acu' vreo patruzeci de ani a început din nou, chiar oleacă mai vârtos.

Când am pornit să plantăm livada și am ajuns cu terasarea coastei prin dreptul izvorului, un târnăcop înfipt mai zdravăn în pământ a dat de alt fir de apă, tot tulbure, tot sălcie și sărată. Ne-am sfătuit ce să facem, pe cine să întrebăm dacă apa aceea o fi bună la ceva, dar luați cu treburi și cu sărăcia, am lăsat-o baltă, mulțumiți că în jurul celor două izvoare-unul cu țeavă, altul mustind din pământ-iarba crește mai deasă și mai verde și apa se prelinge către rădăcinile pomilor aflați către vale. Dumnezeu ne iriga pe gratis o bucățică din livada noastră.

Și acum, că v-am povestit istoria izvorului, mă întorc la nemți. Trimis de ei, românul care nu voise să intre cu forajul peste noi, pe pământul nostru, ne-a cerut niște apă din izvorul despre care, se vede treaba, nemții aveau știre. Am luat bidonul, l-am umplut și i l-am dat.

— Le-ați dat apa? întrebă Dan.

— Cum să nu-i fi dat, dom' procuror? S-a mai pomenit pe- aici, pe la noi, să-ți ceară cineva niște apă din fântâna sau din izvorul tău și să-i spui nu? Om fi noi olteni bârfiți de atâtea guri rele, dar nu uitați că peste vreo 15 km

mai la deal, la Călimănești, Oltul intră în chingile munților. Suntem oameni de munte, dom' procuror, și ținem cu sfințenie la legile omeniei.

Ei, și de-aici a pornit tărășenia. Peste cinci zile ne-am pomenit cu Ghiță Ropcea, samsarul din Drăgășani, că avocat nu-mi vine să-i spun, să nu se supere doamna Olguța, cu ultima ofertă de cumpărare: câțiva lei în plus la metru pătrat, o nimica toată; nu puteam acoperi cu ei nici împrumutul de la bancă. Dar acum nu ne-a mai luat cu duhul blândeții, ca data trecută. Nu ne mai tocmeam într-o afacere, ci ne transmitea un ordin: persoana care vrea pământul nostru nu mai are timp să aștepte, ne-a păsuit destul. Ori vindem, ori pierdem tot. L-am întrebat și eu, făcând pe prostul:

— Păi dacă tot puteți să luați pământul pe gratis, cu acte'n regulă, de ce mai stați de vorbă cu noi?

— Fiindcă ne e milă de sărăcia voastră, măi, amărâților. Și nu vrem să pierdem vremea prin tribunale. Dar dacă vreți judecată, atunci bine, mergem în instanță și vă lăsăm cu buza umflată, că dosarul nostru e beton. Vreți așa? Aveți bani să plătiți și cheltuielile de judecată? Că și tribunalul costă.

— De ce n-ați venit la mine atunci, pe loc, nea Tudore? izbucni Olguța.

— Aveți dreptate, așa trebuia să facem, dar... stați, că n-am terminat. De-abia acum vine partea care ne-a băgat spaima-n oase. După alte două zile m-a căutat omul care-i ajuta pe nemți să foreze pe deal, cel care luase bidonul cu apă din izvorul nostru. Nici acum nu știu dacă a venit cu gând bun sau să ne sperie, trimis de nemți, dar ce ne-a spus, trebuie să știți neapărat, că aici e cheia. Străinii știau că în zona livezii noastre, poate și mai spre Sibiu, către munte, unde acum este tăpșan cu iarbă și-atât, există ape tămăduitoare de mare preț, că nu degeaba zona noastră e învecinată cu Căciulata, Olănești, Govora, stațiuni vestite în toată Europa. Acum, apa din bidon dovedise că nemții știau ei bine ce știau, că n-au venit să caute orbește, la plesneală, pe coclauri, izvoare tămăduitoare. De mai multă vreme, o mare firmă austriacă s-a gândit să construiască un complex de lux, ca o mică stațiune, chiar acolo, pe deal, sub geana pădurii, cu tot felul de tratamente. Ne-a mai spus omul că pentru tăpșanul dinspre munte, la nord de livada noastră, cum ar veni, actele de proprietate sunt gate întocmite, mai trebuie doar semnătura noastră pentru cedarea livezii, cumpărată sau luată cu japca, cum s-o putea, numai s-o vadă a lor, că asta ținea-n loc toată afacerea. Și tot binevoitorul sau ticălosul ăsta, că nu știu ce-o fi și nu vreau

să vorbesc cu păcat, ne-a mai spus că el a văzut planul desenat de arhitectul firmei: vreo 3-4 pavilioane pentru tratamente, hotel pentru sute de persoane, restaurant, club, locuri pentru mașini, drum asfaltat, știți dumneavoastră mai bine decât mine cum se înalță complexele astea prin străinătate, să se simtă bine în ele cei cu bani mulți. La plecare, mi-a spus așa:

— Nu vă mai puneți de-a curmezișul, oameni buni, că nu puteți răsturna voi o afacere ca asta. E prea mare ca s-o opriți. Nu vă luați la trântă cu ăștia, că vă strivesc. Și... ei ca ei, dar dacă vă spun cine le apără interesul dintre românii noștri, cot la cot cu ei... Ați auzit de Tache Pașaliu, spaima unui sfert de Românii? El are în mână afacerea, și ăla nu glumește, când e vorba de atâtea parale. E păcat de voi.

— Păi cu atât mai mult, nea Tudore, te întreb: de ce n-ai venit la mine să-mi spui?

— Stați, doamnă Olguța, că tot n-am terminat. Asta s-a întâmplat ieri. Azi-dimineață, eu și Fănică Păun, asociatul meu, ne-am dus la livadă, că aveam de lucru pe-acolo, și ce credeți că am găsit? Chiar la capătul dinspre șosea, lângă poteca din mijlocul livezii, un pom fusese tăiat de la rădăcină, cu drujba, iar lângă ciotul proaspăt, crengile curățate de frunze și de rămurele erau stivuite într-o moviliță lunguiață ca un mormânt. La cap-două crengi mai groase, legate în formă de cruce înfiptă în pământ, iar la vârful crucii, hârtia asta, uite-o. Și tot vorbind, cu glasul parcă marcat de spaima momentului trăit atunci, țăranul scoase din buzunar o hârtie ciudată, un semicarton pe care, cu litere tăiate din ziare, scria: „Dacă nu vă grăbiți, asta vă așteaptă“.

Dan luă hârtia și o depuse cu grijă pe birou.

— Asta rămâne la mine, nea Tudore. Ai avut dreptate. Aici e treabă de poliție și de procuratură. Deci... ați găsit hârtia azi- dimineață?

— Cum vă spusei, dom’ procuror. L-am rugat pe Fănică să stea acolo, iar eu să dau fuga la doamna Olguța, dar omul n-a vrut să rămână singur. I-a fost frică. Și uite-așa, ne-a prins apusul soarelui acolo, pe amândoi, așteptând nici noi nu știam ce, speriați, nemâncați toată ziua. Când a început să se întunece, ne-am despărțit; el-acasă, eu-la adresa dumneavoastră din Calea Sibiului și de acolo-aici.

— Ați mai spus cuiva ce s-a întâmplat?

— Nu, dom’ procuror. Cui să fi spus? Am stat buimaci, întorcând dandanaua pe toate fețele. Păun vrea să renunțe. Cred că și Sfetcu, al treilea

asociat, face la fel. Eu... cum să rezist singur? Cu ce? Cum să mă pun eu, un amărât, cu Tache Pașaliu? Păi ăla, pentru atâția bani, ia viața unui om cum ai strivi o muscă. De fapt, ca să vă spun p'a dreaptă, eu am venit s-o rog pe doamna Olguța să se tocmească la sânge cu bandiții ăștia și să scoată de la ei măcar banii cu care să plătim creditul de la bancă. În rest... ce să vă spun? Mi se rupe inima când mă gândesc la livadă, că e o frumusețe, dar viața mi-e mai scumpă, așa sărac cum sunt. Să le ia ei pe toate, să se-ngroape cu averea smulsă de la pârliți ca mine, vedea-i-aș sub crucea pe care mi-au pus-o mie la cap!

Dan îl liniști cu un gest, își privi cronometrul, apoi spuse:

— E trecut de nouă, n-are rost să mergem la livadă, că e întuneric, nu vedem nimic, dar mâine dimineață, la opt, ne întâlnim acolo. Să fii pregătit, poate zăbovim pe la poliție, pe la procuratură, acum nu-ți pot spune exact ce vom face, dar nu lăsăm treaba așa, îți promit.

Țăranul se ridică, neștiind cum să mai mulțumească.

— Să vă dea Dumnezeu sănătate la amândoi, că ați rămas singura noastră speranță. Era să uit; am aici adresa și telefonul lui Ropcea, din Drăgășani. Mi le-a lăsat să-l caut dacă ne hotărâm pentru vânzare.

Întinzând cartea de vizită a avocatului, Iana mai spuse, cu mâna pe clanță, la ieșire:

— Ar mai fi ceva... nici nu știu cum să zic... Cu banii, doamnă Olguța... acum ne e greu, dar om scăpa noi de necazul ăsta și n-o să vă rămânem datori, că suntem oameni cinstiți...

— Du-te liniștit acasă, nea Tudore, că pe mine nu mă cheamă Ropcea, i-a răspuns Olguța, închizând ușa în urma lui.

Rămași singuri, Dan și Olguța s-au privit lung. Deci... asta era!

— Mai ții minte ce-ți spuneam despre Tache Pașaliu? Doamne! Mormânt din vreascuri, cruce la cap, asta te-așteaptă dacă nu te supui... Cumplit!

— În ce lume trăim, Dane? În ce țară? Dacă noi ne punem întrebarea asta, bieții oameni ca alde Iana și Păun și câți or mai fi... ei ce să creadă? Ce să facă?

Speriat de agitația soției sale, Dan încercă să o liniștească. Știa bine că o gravidă în luna a 5-a nu are nevoie de asemenea frământări.

— Hai să lăsăm pentru mâine întrebările, Olguțo, că vine miezul nopții și ce n-a rezolvat România în două decenii n-o să descâlcim noi, acum. Mai

bine zi-mi ce ai făcut la spital. Ce ți-a zis mama?

Să-i spună? Nu într-un asemenea moment ar fi vrut Olguța să-i dea vestea. Tot drumul spre casă își potrivise cuvintele, căutând formula demnă de o asemenea noutate. Poate... mai bine mâine dimineață, pe liniște, după un somn care să mai împrăștie duhoarea venită dinspre lumea lui Tache Pașaliu. Ba nu; acum. S-ar perpeli toată noaptea dacă nu i-ar spune lui Dan rezultatul ecografiei. Da, acum.

— Măicuța a zis că... ține-te bine, Dănuțule!... că Petruț sau Petruța este... adică sunt Petruț și Petruța. Înțelegi? Avem gemeni! Băiat și fată! Și totul merge bine aici, își încheie Olguța cuvintele rostite dintr-o suflare, mângâindu-și partea de jos a pântecului atât de proeminent, încât îi întărea spusele cum nu se putea mai convingător.

Primul impuls al bărbatului a fost să-și strângă în brațe soția, la fel de năvalnic și prelung ca în urmă cu cinci luni, când aflase că este însărcinată. Acum, însă, o cuprinse cu infinită grijă, mângâind-o și sărutând-o ca pe un bibelou fragil și de mare preț. După clipe lungi reuși să articuleze:

— Doamne, ce minune! Să mai spună cineva că nu există noroc pe lumea asta și pentru familia Simaciu!

A urmat o noapte cu somn puțin, dar cu o puzderie de planuri pentru un viitor ce se prefigura mai promițător decât speraseră vreodată. Nimic nu putea fi mai minunat decât un băiețel și o fetiță veniți pe lume cu niște bunici ca măicuța și tăicuțu aici, iar acolo, în satul din Teleorman, alți bunici așteptându-i vara, în vacanțe, cu grădina încărcată de fructe, cu lapte proaspăt, muls atunci, cu ouă luate atunci din cuibar, cu miere de la stupii din ogradă, cu pâine caldă, coaptă în țest și mirosind a grâu. Totul - frumos ca-n basmele copilăriei lor, ca pe tărâmul vrăjit al „Dumbravei minunate“!...

Au adormit târziu, îmbrățișați, visând la vremea când ei înșiși, pensionari cărunți își vor plimba prin parc nepoții cu care Petruț și Petruța le vor lumina și încălzi bătrânețile. De fapt, până să treacă în lumea viselor, Dan a vegheat minute bune somnul Olguței sale dragi. Ultimul gând, neîmpărtășit soției ca să n-o sperie și nici să strice bucuria trăită de amândoi, a fost hotărârea ca mâine, nu mai târziu, să instaleze camera de luat vederi la intrarea casei părinților, iar până la sfârșitul săptămânii, să se mute cu Olguța împreună cu ei, să fie laolaltă, până se limpezesc lucrurile, pentru că... procurorul Dan Simaciu știa prea bine: până la vremurile minunate, când copiii lui vor trăi într-o lume așa cum o visa el și Olguța, lumea de azi,

lumea reală, lumea cumplit de nedreaptă își consumă zilele sub spectrul ticăloșiei personificate de emblematicul Tache Pașaliu. Alții se pot îmbăta cu apă rece, dar el, omul unei legi ce nu devenise încă lege pentru toți, n-avea voie să o facă. Acum avea de apărat șase vieți. Șase. Imensă răspundere.

* *

În zorii zilei, ceasul deșteptător i-a trezit la realitate. Când a ajuns la capătul dinspre șosea al livezii, acolo unde începea poteca ce urca până aproape de coama dealului, Dan l-a găsit pe Tudor Iana așezat lângă ciotul lăsat de drujba criminală în locul mărului tăiat fără milă, ca un avertisment și dovadă că mafia nu glumește; pentru ea, omul sau pomul pot pieri la fel de ușor. Cât despre mormântul simbolic și crucea înfiptă la căpătâi, nu se mai vedea nicio urmă. Dacă n-ar fi fost ciotul proaspăt tăiat, puteai să juri că acolo nu s-a întâmplat nimic. Mormânt? Care mormânt? Cruce? Care cruce?

De fapt, Dan Simaciu anticipase ce va găsi-sau mai exact ce nu va găsi acolo procurorul. Noaptea se fac blestemățiile și tot noaptea se șterg urmele. Dar mai știa că, așa cum nu există crimă perfectă, nici ticăloșiile nu se pot comite fără a lăsa urme. Totul este să le cauți cu răbdare, cu pricepere, cu determinare; exact așa cum avea el de gând să facă.

CAPITOLUL X

CUNOAȘTEREA ESTE PUTERE

(UN PRINCIPIU DISCUTABIL)

— Azi ce mi-ai adus, tăicuțule?

Gestul de răspuns al noului venit, de- abia așezat pe scaunul din fața biroului, voia parcă spună: „lasă-mă să-mi trag sufletul, că două etaje, pe scări, la inima mea...“ Când respirația își recăpătă ritmul normal, Petre Simaciu scoase din mapă trei seturi de hârtii acoperite cu scrisul său ordonat, mai citeț decât caietul de caligrafie al unui elev model, și le întinse Olguței.

— Îți explic imediat ce găsești aici, dar mai întâi, Brebenico dragă, spune-mi ce-mi fac nepoții.

Gazda începu să râdă cu poftă; ca întotdeauna, tăicuțu aducea cu el buna dispoziție.

— Deocamdată sunt cuminți, dar peste câteva luni o să vezi dumneata și măicuța de ce sunt în stare.

— Deci... totul bine? Normal?

— Da, tăicuțule, fii liniștit! Nu ți-a spus măicuța?

— Ba da, însă, de la un timp, eu cred mai degrabă în pacienți decât în doctori. Ce simte omul e sfânt. Și acum, uite: aici ai articolul de vineri, pentru ziar, dar... știi ce? Parcă nu ți l-aș mai lăsa; n-au decât să-l pună ei pe calculator, în redacție, și să-mi trimită printul la corectat. Îl duc eu acum, că tot mă așteaptă mânjii lui Budeanu să le spun povești despre ziaristică.

— Păi nu mergem împreună?

— Nu, Brebenico, m-am hotărât să ies de sub tutelă. Până când îmi văd nepoțeii în cărucior, nu te mai încarc cu treburile mele. Așa cum am venit până aici singur, pot ajunge și la redacție; te chinui destul cu cartea mea...

— Mă chinui? Doamne! Cum poți spune una ca asta? Dumneata știi cum aștept încă un capitol, și încă unul, și încă unul? Mai tot timpul mă opresc din scris ca să citesc restul paginii pe îndelete, să mă bucur de fiecare frază, de fiecare gând. Aproape că uit să mai apăs tastele.

— Chiar așa? Sau vrei să-ți servești musafirul cu o bucurie, dacă o cafeluță nu-i dau voie doctorii să bea?

— Știi ce? N-oi fi eu om de litere, dar nu mă consider nici ultimul cititor de pe lume care să nu-și dea seama dacă o carte e bună sau proastă. Ei bine, îți spun cu mâna pe inimă; romane ca acesta, din laptopul meu, nu cred să se mai fi scris la noi de mulți ani. Jur, tăicuțule! Și-nu te supăra-refuz să cred că dumneata nu știi asta. Nu se poate să nu-ți dai seama, ca autor, ce ai așternut pe hârtie, oricât de modest ai fi.

Ascultând cuvintele norei sale, Simaciu simțea cum îi ard obrajii. Dacă s-ar fi privit într-o oglindă, ar fi văzut că roșeața s-a întins până-n vârful urechilor. Nimeni, niciodată nu rostise asemenea cuvinte despre vreun text scris de el, iar acum, să le audă stârnite de cel mai ambițios proiect-de fapt, singurul cu adevărat ambițios-pe care se încumetase să îl atace, asta-da bucurie! Numai de ar fi „pe bune“... Dar de ce l-ar minți Olguța? Brebenica lor e prea cinstită, seamănă cu Dan.

— M-ai făcut fericit, Olguțo! Uite aici încă două capitole, și-i înmână teancul de foi prinse cu o clemă. Cred că, la calculator, vor ieși 40-45 de pagini, poate ceva mai mult, nu știu...

Olguța răsfoi teancul.

— Ce text curat! Nicio ștersătură, nicio anexă, nicio trimitere pe verso.

— Ehei, dacă ai ști câte au fost! E a patra formă. Cred că aș putea să recit totul, ca pe o poezie.

— Cam cât ar mai fi de scris? Te întreb, pentru că mă gândesc să încep machetarea.

— Un capitol. Unul singur. Ultimul, și cel mai greu. Dacă mă crezi, mi-e frică de el.

— Frică? De ce frică? De cine?

— Să nu râzi, Brebenico: de el. De personaj.

Simaciu glumește? Olguța îl privi contrariată.

— Asta, tăicuțule... chiar n-o mai înțeleg.

— Nici eu. Nu râde! E greu de crezut, știu, dar exact asta mi se întâmplă. Ți-aș explica, dar nu am cum să te fac să pricepi ceea ce nu pricep nici eu.

— Totuși...

— Bine, încerc; poate că, vorbind, îmi limpezesc mințile. Totul pleacă de la o hotărâre, de la o ambiție, să-i zicem: finalul vreau să schimbe destinul eroului meu. Vezi tu... întregul text este îmbibat de propria mea viață. Personajul principal mă exprimă. Cartea este, dacă vrei, o autobiografie epicizată, reordonată după regulile prozei de ficțiune, iar drumul eroului respectă logica narațiunii din laptopul tău și din capitolele astea două, pe care le ai în mână. Logică amăruie, dacă nu amară de-a binelea; nu se poate să nu-i fi simțit gustul. Dar finalul... ei bine, finalul vreau să rupă logica asta. Să fac din eroul meu un învingător. Strict literar, treaba este perfect posibilă; personajul conține germenii succesului, ascunși însă sub multe straturi de neîncredere în sine însuși. M-am hotărât să-i scot la suprafață. Numai că... vezi? Asta mă obligă să intru în pielea unui tip uman pe care nu-l cunosc, nu știu de unde să-l prind, nu-i știu și nu-i simt reacțiile, modul de gândire. Acolo, înlăuntrul lui, mă simt străin, ca într-o casă în care n-am mai călcat vreodată. Pe scurt și pe șleau: nu știu ce simte și cum simte un învingător, pricepi? Uite că am spus-o! Dar ție, numai ție, Brebenico. Atât de adânc mi-a intrat în sânge eșecul, dezamăgirea, încât lumea interioară a învingătorului nu-mi intră în pix, sună fals, stângaci. Mă îngrozește gândul că s-ar putea să stric o carte doar dintr-un bâzdâc autorial. Trebuie să ies din paradigma propriului meu univers uman, cel pe care îl cunosc, și să scriu

despre ceva netrăit de mine, dar cum să fac portretul unui om din auzite, cu elemente de împrumut, și să fie credibil? Asta mă chinuie.

— Ai încercat?

— De vreo trei ori. Am scris și am rupt. Cu furie. Până aici, unde m-am poticnit, totul a mers uns, condeiul s-a mișcat parcă sub dictare, reluările n-au urmărit decât șlefuirea expresiei, atât. Dar acum... Și culmea este că mă încăpățânez să-l fac învingător. Dar și credibil. Oricum, după ce citești ce ți-am adus azi, poate mai discutăm. Poate îmi dai vreo idee, că în capul meu, deocamdată e haos.

Olguța asculta uimită mărturisirea omului atât de adânc rănit de viață în zona cea mai ascunsă a ființei sale, încât îi deveniseră străine resorturile interioare ale învingătorului chiar și în ipostaza de personaj literar. Cât de mult trebuie să fi suferit cineva ca să se simtă stingher, intrus în lumea succesului?

Ea... ce să-i spună? Cum să-l scoată din starea asta, aparent fără nicio noimă? Auzise despre sindromul „fricii de victorie“ trăit uneori de sportivii de valoare modestă în fața unor adversari mult mai bine cotați, când se pomenesc în pragul unui triumf. Le-ar mai trebui un pas, un punct, o secundă, o zvâcnire, una singură, pentru a cuceri laurii, dar complexul de inferioritate, amintirea înfrângerilor fără număr se năpustește peste ei, paralizându-i. Acum, tăicuțul ei riscă se se blocheze sub povara etichetei de etern perdant pe care singur și-a lipit-o pe frunte, nedrept și nemeritat, ca și cum eșecurile trăite i s-ar fi datorat lui, nu conjuncturilor nenorocite a căror victimă a fost.

— Știi ce, tăicuțule? Te rog, dar mult de tot: dacă n-ai curaj să-ți asculți instinctul dumitale de autor și să așterni pe hârtie povestea așa cum o dorești, ascultă măcar instinctul meu de cititor: scrie capitolul așa cum l-ai vrea. Uită naibii drobul de sare de pe cuptor care, pasă-mi-te, ar putea să cadă și să-ți facă zob cartea, și dacă n-o ieși bine, vina mea să fie! Scrie-l, tăicuțule, și adu-mi-l, să terminăm treaba. Promiți?

— „Da, să trăiți“ exclamă Simaciu, ducând mâna, soldățește, la un chipiu imaginar.

— Așa te vreau, consfinți Olguța înțelegerea. Dar aici, hârtiile astea... ce-i cu ele? întrebă gazda, răsfoind ultimul set din cele trei aduse de Petre pentru procesat. Ia-uite! N-ai scris capitolul final, dar ai terminat „Cuvântul înainte“!? Cum vine asta?

— E doar o variantă, cum să zic... provizorie, nu cred să intre în carte... chiar sper să nu intre... dar am zis să existe acolo, în calculator, răspunse Simaciu teribil de încurcat. Chiar te rog să mi-l dai înapoi, nici nu trebuia să...

— Stai-stai-stai, că textul ăsta sună ciudat, murmură Olguța ca pentru sine, după ce parcurse la repezeală primele fraze. Foarte ciudat!

Pe măsură ce citea, expresia feței i se schimba vizibil. La un moment dat se opri, îl privi uimită pe autor și-l întrebă aproape speriată:

— Asta ce vrea să însemne, tăicuțule? I-auzi! Și Olguța începu să citească cu glas tremurat, din textul prefeței:

— „S-ar putea să subestimez rezistența «firicelului șubred» care mă ține în viață. E posibil ca el să se dovedească mai trainic decât credeam. Dacă va fi așa (dă Doamne!), dacă voi fi prezent la lansarea acestei cărți eu, nu amintirea ființei mele, cartea va avea un cu totul alt „Cuvânt înainte“; cine are puterea să scrie capitolul lipsă, ultimul, va găsi energia să aștearnă pe hârtie și noua prefață, în varianta optimistă...“

Cum să înțeleg eu ce e scris aici, tăicuțule?

— Nu-l lua în seamă, te rog... E doar o ciornă, o trăsnaie, poftim. Ce rost are să o discutăm?

— Ba are, că asta nu e prefață, ci testament! Cum de ți-a trecut prin minte așa ceva? „Dacă voi fi prezent eu, nu amintirea ființei mele“... De unde până unde gândul ăsta? Vezi foile? rosti Olguța mai speriată decât încerca să ascundă că este, fluturând cele trei coli. Le rup acum, pe loc, să dispară până și ideea...

— Nu, Brebenico, te rog; nu rupe nimic. Pune-le într-un fund de sertar, uită de ele până data viitoare, când îți aduc finalul și varianta nouă a „Cuvântului înainte“. Va suna altfel, ai să vezi.

— Nu înțeleg, totuși... Fă-mă să pricep cum de ți-a venit gândul unui asemenea...

— Uite-așa, din senin. Toană de om ipohondru. De fapt... acum câteva seri am dat peste o casetă cu cântece lăutărești de pe vremea tinereții mele. Ascultând-o, la un moment dat a răsunat din casetofon vocea lui Fărămiță Lambru. Știi ce cânta?

„Fir-ar să fie de viață/ Că-i subțire ca o ață/ Tragi de ea și zici că ține/ Dar s-a rupt când ți-e mai bine!“ Am oprit caseta, am dat înapoi, am mai

ascultat încă odată și atunci m-au năpădit amintirile, dar ce zic eu amintiri, că e coșmar în toată regula: spaima anesteziilor, clipa în care simți că te pierzi, te topești în neant fără să știi dacă te mai întorci vreodată, frica trezirilor în sala de reanimare... auzi cum sună, Brebenico; reanimare, de parcă ai fi fost ne-animat, mai mort decât animăluțele de la televizorul cu desene animate, mai țeapăn decât Tom și Jerry... Am revăzut chipul speriat al Mioarei la capul meu, am reauzit avertizările lui Aldea, ca niște porunci: „dacă faci cutare și cutare lucru, dacă nu respecți cutare sau cutare regulă, te cureți mă, Petre!“

Ascultând caseta, mi s-a făcut frică. Îmi simțeam viața, Brebenico, mai subțire ca un fir de ață, și mă rugam la Dumnezeu să țină, să nu se rupă măcar până când... Înțelegi? M-am așezat la birou și am scris prefața asta. Iartă-mi slăbiciunea. Când ești tânăr, sănătos, în putere, ca tine și ca Dan, n-ai cum să înțelegi spaimele unui bătrân trecut prin încercările trăite de mine. Mai ales noi, ăștia care mâzgălim hârtia, avem parte de viziuni de-astea sumbre. Alții... nu știu, dar pe mine, recunosc, mă încearcă, îmi dau târcoale din când în când. Așa s-a întâmplat și cu prefața asta. Uită de ea, te rog. Data viitoare, când îți aduc finalul și textul nou, o rupem, o ardem-dacă vrei. Promiți?

Așa s-a încheiat episodul „cuvântului înainte“ scris sub teroarea amintirilor de dinapoi.

— Dar ce este cu Dan? Nu vine la masă?

— Azi întârzie, tăicuțule. Ajută un client de-al meu să iasă dintr-un necaz. Eu trebuia să fac asta, dar Dănuț s-a gândit să mă scutească de alergătură, că este de stat pe la uși, pe la ghișee, de dat declarații, de completat formulare, de explicat una și alta, iar eu mă mișc tot mai greu, nu prea pot să stau în picioare, obosesc... Ți-am povestit vreodată în ce belea au intrat niște țărani din Bujoreni, proprietarii unei livezi de meri?

La semnul de negare al lui Petre, Olguța răspunse:

— Atunci ascultă, că despre buclucul ăsta s-ar putea scrie o carte. Poate că... adică nu poate, ci sigur mi-ai putea da un sfat.

Și începu să depene firul înfruntării dintre niște amărâți de țărani și capitalul străin în plină ofensivă ilegală, sprijinit de ticăloșia autohtonă. David și Goliat, cum s-ar spune în variantă modernă, dar cu tot atâtea șanse de reușită pentru țăranii ei, câte avea băiatul biblic.

Pe măsură ce firul se derula, consumându-și meandrele, instinctul vechiului copoi de presă care luase urma atâtor ticăloșii și ajunsese să-și înfigă colții în atâția ticăloși, parcă se trezea dintr-un somn lung. Tot ascultând-o pe Olguța, în mâna lui Simaciu apăru un pix, iar pe fața nescrisă a uneia dintre colile „Cuvântului înainte“ adus pentru procesare, începură să se înșire cuvinte, săgeți, liniuțe și semne ca niște hieroglife cu sens doar pentru ochiul unui Champolion din zilele noastre, dacă va fi existând vreunul, cumva. Când Olguța a rostit numele Tache Pașaliu, fruntea lui Simaciu s-a încrețit a îngrijorare, iar cele două inițiale, T. și P., au apărut pe hârtie, subliniate cu două linii. Apoi au venit întrebările.

— Știe cineva că tu reprezinți interesele țăranilor?

— Evident. Sunt avocatul lor oficial.

— Te-a contactat cineva în această calitate?

— Nu.

— Nici pe Dan?

— Categoric-nu. Dan mi-ar fi spus.

— Ai vreo confirmare, chiar și neoficială, că în spatele afacerii se află Tache Pașaliu?

— Nu. Deci... ai auzit și dumneata de insul ăsta... E chiar atât de periculos?

— Doamne, Brebenico! Ești avocat; tu pe ce lume trăiești? Păi există român cu capul pe umeri care să nu fi auzit de un Bercea Mondial, Fane Spoitoru, Nuțu Cămătaru, clanul Cordunenilor, clanul sportivilor? Asta e lumea lui Pașaliu. Este de talia și de calibrul lor. Ei sunt eroii tranziției, despre ei vorbește lumea, pe ei îi admiră nemărturisit și ca ei ar vrea să ajungă atâția puștani tembelizați de spălătorii creierelor aciuiați prin televiziuni și pe la fițuici impropriu numite ziare.

Simaciu își consultă îndelung hieroglifele, își mai luă un răgaz de gândire, apoi spuse:

— Am înțeles. Așa, ca fapt divers, fără vreo relevanță pentru fondul problemei, pot spune că, de-aș fi auzit acum 25-30 de ani povestea asta, dispăream de-acasă câteva zile și mă întorceam cu toate datele pe tavă, numai bune de așternut pe hârtie și de pus cătușe la mâinile cui trebuie de către orice instanță corectă. Dar nu mai sunt tânăr, Brebenico, acum mă lupt

cu scările celor două etaje de la blocul vostru, nu cu lumea lui Tache Pașaliu, că așa e viața... Capul îmi mai merge, totuși, și... uite ce spune el.

Unu: nu cred că mafioții au acte, chiar false, pentru revendicarea terenului. Le-ar putea obține, sigur, dar dacă le aveau, treaba s-ar fi rezolvat demult. Probabil că au considerat mai ieftină și mai sigură varianta cumpărării pe nimic, sub amenințare. Este specialitatea lui Pașaliu. Doi: cred că ei ar vrea să-l cumpere pe avocat-adică pe tine –, tot cu bani puțini, dar se tem de procuror, adică de Dan. Înțelegi? Nu s-au hotărât încă: să riște? Să te ocolească, strângându-i cu ușa pe țărani? Trei: nu conta pe rezistența țăranilor. Din câte spui, ei sunt gata să capituleze, că le-au băgat spaima-n oase. Dacă va fi luptă, doar tu și, probabil, Dan veți lupta. Numai voi. Acum a fost tăiat un pom. Mâine-poimâine va fi amenințată o viață de om, dar cred că nici nu va fi nevoie să se ajungă acolo; țăranii semnează și gata, numai să scape. Vreau să spun că trebuie să te gândești bine: merită? Mi-e frică, Brebenico!

— Nu vreau să-i las, tăicuțule.

— Știi ce riști?

— Da, cred că da. Dar... cum să-i las? Ce să le spun? Că ticăloșia e mai tare ca legea? Că mi-e frică, să facă și ei cum i-o lumina Dumnezeu, că altcineva, după câte văd...? Nu pot. Sună melodramatic, dar nu pot.

— Of, Brebenico, Brebenico... Mi-ai umplut sufletul cu regrete.

— Îmi pare rău, n-am vrut să te dezamăgesc...

— N-ai înțeles, draga mea. Regret că nu mai am treizeci de ani, să pot gândi ca tine, să decid și să acționez ca tine. Asta regret. Ajutați-ar Cel de sus să nu te cumințească viața... Acum ascultă. Dacă porniți la treaba asta...

— Dar am pornit, tăicuțule!

— Bun; dacă mergeți mai departe, ar trebui făcut ceva... o momeală, o nadă care să-i scoată la bătaie, să-i împingă la risc, altfel... cu cine să te lupți, și cum, dacă ai în față doar bănuieli și presupuneri? Lasă-mi o zi să mă gândesc, poate îmi vine o idee. Știi să joci șah?

Olguța îl privi descumpănită. Șah? Ce are șahul cu livada țăranilor ei?

Simaciu îi citi pe figură întrebarea nerostită:

— La șah, Brebenico, învinge jucătorul care plănuiește ceva, construiește ceva, întinde capcane, provoacă, forțează greșeala adversarului. De la șah vine expresia „a avea un tempo în față“, o mutare înainte. De fapt... uite,

chiar mi-a venit o idee. Ce crezi; la Drăgășani, unde spui că locuiește avocatul mafiei, ajunge ziarul lui Budeanu? Dar întreb o prostie; de ce să-l ia de la chioșc? Îl trimitem noi, că suntem alfabetizați, știm să scriem o adresă și un nume pe un plic. Da, așa facem!

— Cum anume, tăicuțule? Nu înțeleg...

— Nici nu trebuie. Deocamdată. Îți explic mâine. Sper ca ei să fie suficient de deștepți pentru a pricepe mesajul, dar suficient de proști ca să înghită momeala, cu cârlig cu tot.

Articolul pentru Budeanu rămâne la tine, păstrează-l pentru săptămâna viitoare.

— Și vineri-acum?

— Scriu altul. Mâine ți-l trimit, cu rugămintea să-l duci tu la redacție. Dacă Budeanu strâmbă din nas citind textul, spune-i că n-am altul; să-l publice așa cum e. Insist. Apropo: îți plac merele?

Categoric, era ziua întrebărilor ciudate.

Văzându-i nedumerirea, Simaciu începu să râdă încetișor.

— Să nu crezi că m-am țicnit. Aș zice că... dimpotrivă, încep să-mi pun mintea la lucru, să nu ruginească de tot. Lămurim mâine, totul. Promit.

Văzând că oaspetele se pregătește de plecare, Olguța încercă marea cu degetul; poate află acum ceea ce o frământa de când începuse să pună pe calculator textul cărții lui Simaciu.

— Pot să întreb ceva, tăicuțule?

— Mâine, draga mea. Mâine spun tot, ți-am promis.

— E vorba despre cu totul altceva Se poate?

— Ascult.

— De ce vrei să ținem la „strict secret“ cartea dumitale? De ce să nu știe nici măicuța, nici Dan? Pe mine, cum să-ți spun... aproape că a început să mă apese conspirativitatea asta. Ne ascundem de parcă am comite o crimă.

Răspunsul a venit după multe clipe de gândire și un oftat prelung.

— Mi-ai pus o întrebare cumplit de grea. O zi și o noapte mi-ar trebui să-ți răspund pe larg, ca să înțelegi.

— Înțeleg repede, tăicuțule. Spune-mi în câteva minute, dacă mai poți zăbovi puțin.

— Dar rămâne între noi, complicii?

— Jur.

— Dacă-i așa... ascultă. Eu pentru Dan scriu cartea asta. Nu pentru mine, nu pentru glorie. Care glorie? De unde glorie, dacă ți-ai risipit viața prin pagini de ziar? Și, la urma urmei, ce e gloria? Ce să faci cu ea dacă vine la bătrânețe, când ai obosit să o tot aștepți, când pricepi prea târziu că o poți obține nu irosindu-te în măruntișuri, ci trudind acolo, la masa de lucru? Filozofie de doi bani, ai să spui, dar nu e, Brebenico; e durerea vieții mele. Am găsit în biroul lui Dan, din podul - mansardă, un biblioraft cu niște dosare; câte unul pentru fiecare loc de muncă din care am fost mătrășit. El crede că a încopciat între cartoane toate punctele nodale din viața și din cariera mea de pribeag prin redacții. Nu este așa; îi lipsește unul, esențial, dar nu despre asta e vorba. Vreau să spun că, răsfoind hârtiile, am înțeles cât de mult a vrut băiatul meu să-și cunoască tatăl. Sunt eu omul plăcut, cu povești frumoase, cu ceva condei, cu replici amuzante uneori, dar inconsistent și neadaptabil, inapt să prindă rădăcini undeva? Am fost, sunt mai mult, sau reprezint ratatul perfect, de care toate redacțiile s-au scuturat, gonindu-l de peste tot și obligându-l să-și târască familia de-a lungul și de-a latul țării? Și dacă n-am fost ratat, balast, atunci de ce-am nimerit mereu cu oiștea-n gard?

Cred că asta a vrut să știe Dan. Acum, că are munca și grijile lui, cu răspunderi slavă Domnului, nu mai scotocește prin trecutul lui taică-său; de altfel, e convins că a aflat tot, dar-cum spuneam-se înșeală. Problema este că nu știu la ce concluzie a ajuns. Nu cunosc diagnosticul, înțelegi? Și de asta vreau cu orice preț să-i ofer ceva cu adevărat definitoriu. Proba hotărâtoare în dosarul Petre Simaciu. Asta vreau: să- mi cunoască acea fațetă, acea parte din mine care explică și scuză, poate, toate suferințele provocate celor dragi.

Mioara mă cunoaște mult mai bine, cu bunele și cu relele unei vieți, că ea mi-a fost alături de la început, dar cine i-ar putea spune lui Dan cum a fost Petre Simaciu în primii săi ani de ziaristică și ce viitor i se prezicea, ce vâlvă stârneau anchetele lui, cum reușise el, un puștan de vârsta mânjilor lui Budeanu, să-și impună numele alături de „granzii“ breslei? Cum să-i spun eu toate astea? Și dacă i-aș spune iar el mi-ar răspunde: „da, poate ai fost pe vremuri o speranță, dar de ce te-ai pierdut? De ce ai ajuns balast?“... Ei bine, la o asemenea întrebare, poate nerostită, dar gândită, eu ce să-i răspund?

Uite, de-asta m-am apucat să scriu cartea. Să i-o pun în mână și să-i spun: ăsta sunt eu, băiatule. Citește ce e scris și cântărește dacă paginile astea merită să facă uitate mutatul din școală-n școală, din oraș în oraș, ipostaza de „ăla nou, cu tac-su dat afară“... Hotărăște dacă mă poți ierta sau nu. Înțelegi, Brebenico? Scriu o carte ca să-i vorbească despre mine. Să fie oglinda sufletului meu. Oglinda conștiinței mele. Ajută-mă s-o termin și să fie convingătoare, să mă reprezinte. Mă ajuți?

După ce zgomotul pașilor lui Simaciu se pierdu în spirala celor două etaje și țăcănitul ușii de la intrarea blocului se auzi deslușit, Olguța părăsi capul scărilor de pe palier și se așeză din nou la birou, unde o găsise Petre. Simțea nevoia să se dezmeticească din uimire. Nu-i venea să creadă că pot exista pe lume asemenea oameni, și nu undeva, în cine știe ce colț al globului, ci aici, lângă ea, în viața ei. Un tată și un fiu. Fiul își adoră și-și venerează tatăl, iar tatăl se frământă, chinuit de îndoială și de remușcări... pentru ce? Pentru culpa imaginară de a nu-și fi onorat datoria de părinte și de model! Se poate imagina ceva mai complicat? Mai...?! Să înțeleagă cine poate, că ea, cu mintea ordonată, de om al legii...

* *

Vineri, puțin după ora prânzului, Ghiță Ropcea descoperi în cutia de scrisori un plic voluminos. În plic, un ziar: numărul din acea zi a „Curierului de Vâlcea“. Cum a ajuns acolo? Cine l-a trimis? Conține ceva incendiar, care-l privește, ceva care să explice gestul expeditorului? Răsfoindu-l, n-a remarcat nimic, până când privirea i s-a oprit asupra „Consemnării de vineri“, de pe pagina întâi: „Cunoașterea înseamnă putere“, se intitula articolul paginat ca un editorial, în deschiderea paginii, pe două coloane; aparent neutru și irelevant pentru ce căuta el, dar semnătura... da, aici ar putea fi ceva: Petre Simaciu. Socrul Olguței Simaciu, nu? Ia să vedem ce spune Petre Simaciu...

La finalul lecturii era cu mâna pe telefon, cerând audiență. Urgent. După nici o oră, avocatul mafiei oltene explica patronului, Tache Pașaliu, ce vrea să spună articolul-destul de alambicat, dar suficient de clar, totuși, pentru destinatarii mesajului: „Când stră-strămoșii noștri Adam și Eva au încălcat porunca divină, mușcând din fructul oprit, un măr (înțelegi, patroane? un măr!), ei și-au atras mânia lui Dumnezeu și izgonirea din rai, dar au câștigat pentru omenire binefacerea cunoașterii. Omul care știe, omul care înțelege s-a născut din păcatul sau inconștiența Evei, ispitită de diavolul-șarpe. I-

auzi ce zice textul: *Mulți au crezut că, tăind pomul în care crește fructul cunoașterii, stăvilesc cunoașterea. Ei se înșeală. Ar trebui să știe tăietorii de pomi în care crește fructul oprit, dar și binecuvântat, un adevăr: cunoașterea înseamnă putere. Puterea-între altele-de a opri mâna care ține toporul sau drujba ce contează pe frica sau pasivitatea celor ce sădesc și fac să rodească pomul-simbol al cunoașterii umane.*“ Și, ca să fie și mai clar,-i-auzi coane Tache ce mai spune Simaciu: *nici pe vremea când eram amenințați cu statutul de pașalâc turcesc, românii nu s-au lăsat pradă ignoranței care prostește și dezarmează; așa au răzbit prin vremuri*... Ce zici? Parcă numele dumitale este Pașaliu, nu? Înțelegi unde bate Simaciu?”

— Mai dă-l dracu dă papagal, cu toți sărăntocii lui! a izbucnit patronul mafiei. N-am bani dă aruncat și pă Simaciu. Șpăguiesc pă cine e musai să șpăguiesc, nu pă toți nenorociții, că nu sunt azil dă binefacere! Mă ia pă mine cu aiureli, cu Eva și cu raiul, când țăranii cu livada tremură ca varga dă frica mea! Dacă le mai rad 2-3 pomi, le mai înfig o cruce lângă un mușuroi dă crengi, le mai sucesc gâtul la fo găină dân bătătură și le-o arunc pă prispă, ăia e gata să-mi dea tot pământul gratis, numai să-i las în pace. Știu ce vrea Simaciu, da nu ține. Ca să-l joci pă Tache Pașaliu, trebuie să te țină cureaua, să ai d’alea, știi tu... Ăștia... nu vezi? E cu nădragii-n vine. Nu le dau un leu! Dă-i dracu, să muncească, dacă nu știe să facă banu dân afaceri! E clar?

Cât se poate de clar. Banii patronului, afacerea patronului, decizia patronului. N-am citit, nu știu, nu e treaba mea. Rezolvăm cu drujba. Mai ieftin, mai sigur, mai simplu. Ghiță Ropcea a băgat ziarul în servietă, și-a cerut scuze pentru deranj și și-a văzut de treburi, că avea destule.

* *

În aceeași zi de sâmbătă, spre seară, Simaciu aruncă o întrebare, la telefon, deși putea pune pariu că știe răspunsul:

— Bună, Brebenico. Vreun apel, vreun mesaj, cumva?

— Nimic, tăicuțule. Liniște, deocamdată.

— Mă așteptam. Băieții se consideră călare pe situație, nu se mai complică. Totul-la ei. De, e greu să pescuiești balene cu undița pentru plătică și biban. Ne-ar trebui un harpon, dar... mai așteptăm, poate se întâmplă vreo minune, că s-au mai văzut cazuri.

Simaciu nu bănuia cât de aproape era minunea invocată și ce urme adânci va lăsa în familia lui.

CAPITOLUL XI
CAMERA DE GARDĂ, LOCUL UNDE SE MOARE

Nimic nu anunțase furtuna ce avea să se stârnească. E drept, sfârșitul de săptămână nu fusese foarte liniștit, mai ales când Petre și Olguța au dezvăluit sensul și intenția editorialului apărut vineri, dar, după o discuție „la rece“, Dan și Mioara au acceptat concluzia: textul poate rămâne, cel mult, fără ecou benefic, însă de stricat, nu are cum să strice. Se afirmau acolo adevăruri etern valabile și unanim recunoscute, trimiterile biblice nu erau deplasate, ci se încadrau firesc și cu bun-simț în logica discursului publicistic, deghizamentul era perfect, așa că... Da, poate vor fi existat cititori fideli ai rubricii lui Simaciu, mirați de cumințenia, de caracterul cam abstract și detașarea oarecum filosofică a unui autor care-i obișnuise cu incisivitate și amestec direct în actualitatea cea mai fierbinte. Dar asta e altă poveste.

Singura consecință palpabilă, concretă a încercării lui Petre de a stârni, de a scoate la bătaie clanul lui Pașaliu a fost decizia lui Dan, acceptată pe loc: mâine dimineață, nu mai târziu, eu și Olguța ne facem valiza și venim aici, să fim unul lângă altul, toți patru, în caz de ceva. Camera video, de supraveghere a curții din față este deja montată de două zile; păcat că n-a fost timp și pentru gardul dinspre șosea, deși, la miza conflictului mocnit și, mai ales, la calibrul dușmanului, câteva scânduri de gard și o poartă, fie ea încuiată, nu reprezintă cine știe ce pavăză.

În acea seară de sâmbătă, bătrânii au adormit mai devreme decât de obicei; chiar și tinerii au renunțat și la hârtiile din mape, și la oferta pestriță a micului ecran, mai sclipicioasă ca în zilele de lucru, aciuindu-se în pat nu chiar odată cu găinile, dar aproape.

La câteva minute după ora două, o sonerie stridentă a trezit-o pe Mioara. Buimacă de somn, mâna întinsă reflex către ceasul de pe noptieră pentru apăsarea butonului alarmei n-a rezolvat nimic; telefonul era cel ce suna de mama focului. Când a ridicat receptorul, vocea îngrozită a asistentei de la camera de gardă i-a izbit timpanul, trezind-o de-a binelea.

— Veniți urgent la spital, doamna doctor, că e nenorocire!

Vă rog! Acum, că e moarte de om!

În trei minute Mioara era îmbrăcată, iar în al patrulea, apuca să-i spună lui Petre, trezit și el, că s-a ivit o urgență, și își pornea „Dacia“ din fața casei, ieșind în marșarier, înscriindu-se pe sensul de circulație spre spital și

apăsând accelerația mai mult decât îi spunea, de regulă, instinctul de om prudent.

Se așteptase la ce este mai rău; și ce este mai rău decât moartea? dar tabloul camerei de gardă întrecea orice închipu- ire. Pe patul de consultații, un trup de femeie zăcea inert; jos, pe gresia pardoselii, către ușă, prăbușit cu fața-n jos, se afla un bărbat într-o baltă de vomă, puțind o duhoare acră, sufocantă. Între ei, Corina Dumbravă, asistenta de gardă, privea năucită când la muribunda de pe patul de consultații, când spre trupul zguduit de spasme, grohăituri și gemete, incapabilă să facă vreun gest, să scoată o vorbă.

Doar câteva clipe i-au trebuit Mioarei să se scuture de șocul primului contact vizual și olfactiv cu imaginea horror și să-și stabilească prioritățile. Bărbatul (uluitor: doctorul Aurel Drăghici, coleg cu ea!) mișcă, răsuflă, geme, deci trăiește, iar duhoarea de alcool din vomă aproape pune singură diagnosticul crizei. Dar femeia? Da, ea-în primul rând.

— Ajută-mă, Corino!

Nicio reacție din partea asistentei, de parcă doctorița ar fi vorbit la pereți.

— N-auzi, fato? Trezește-te! Pune mâna și ajută-mă!

Dezmeticită de strigătul Mioarei, asistenta începu să dea primele semne că își amintește ce este și care-i rostul ei acolo, executând primele comenzi, scurte și precise.

Femeia întinsă pe patul de consultații mai avea un firicel de puls, dar coma părea să se fi instalat, poate grăbită și de sarcina avansată, spre luna a 6-a sau a 7-a, după cum arăta abdomenul bombat.

— Cheamă-l urgent pe doctorul Neguț, în câteva minute să fie aici. Hai, mișcă-te, că nu e timp de bocit!

Mioara începu procedura de resuscitare, fără prea multe speranțe totuși; infarctul miocardic, ale cărui semne le deslușea, ar fi presupus intervenție imediată și energică, la primul simptom. Simțea că-și pierde pacienta cu fiecare secundă.

Cu lacrimile șiroind, asistenta îi spuse, printre suspine, că la domnul Neguț nu răspunde nimeni, o fi plecat din oraș, dar cu domnu Drăghici nu facem...

Scoasă din fire, Mioara strigă, tăindu-i vorba:

— Ce să-i facem? Nu vezi că e beat ca un porc? În mâinile mele moare o femeie, cu copil cu tot, și tu ce vrei să fac? Să spăl borâtura ăstuia?

Fața gravidei devenise pământie. În ciuda eforturilor disperate, stetoscopul spunea clar: inima a cedat. Nici urmă de puls. Nici urmă de reacție la toate încercările de resuscitare. Doctorița chemată prea târziu la căpătâiul bolnavei privi la ceas, pentru a fixa ora exactă a decesului.

Jos, pe gresia pardoselei, doctorul Drăghici continua să dea intermitent semne de viață. În urma unei convulsii violente, un nou val de vomă îi țâșni pe gură, sporind mizeria de pe jos. Apoi, parcă ușurat de povara răului dinlăuntru, trupul i se destinse și se potoli, cuprins de toropeală.

Privind scena, Mioara nu știa cum se ajunsese aici, dar al 6-lea simț, cel care îți anunță un pericol iminent, declanșă alarma. Ce vedea nu e lucru curat. Trebuie să se apere. Este singură, fetișcana năucită de groază din fața ei, mâine poate declara orice. Dacă i-ar fi dat prin minte să-l cheme pe Dan... Dar era prea târziu.

— Corino, dă fuga în cabinetul meu și adu-mi halatul, parafa și două fiole cu cofeină din dulap. Fugușa!

Cum se închise ușa pe dinafară, Mioara scoase o seringă și o eprubetă din vitrina cu ustensile medicale și, învingându- și scârba, răsuci pe-o rână corpul năclăit de vomă, înfipse acul seringii în venă și umplu eprubeta cu sângele celui care fusese, probabil, foarte aproape de o veritabilă comă alcoolică. Smucitura reflexă a brațului la impactul înțepăturii n-a fost, din fericire, prea puternică; treaba era făcută. Când asistenta reveni în camera de gardă cu halatul, parafa și fiolele, nimic nu trăda operația executată rapid și cu mână sigură. Eprubeta, astupată cu dop și înfășurată bine într-o hârtie-formular pentru rețete-se afla în frigider, de unde va fi luată mâine, pentru analiză. Procentul de alcool va fi, cu siguranță, dovada hotărâtoare a spuselor ei, indiferent ce variante ticăloase se vor mai vântura, poate, la anchetă.

Un examen al corpului întins pe gresia pardoselei o con- vinse pe Mioara că momentul de vârf al crizei fusese depășit. Puls normal, respirație normală. Organismul doctorului Aurel Drăghici lucrase bine. Consultul de mâine va spune mai multe, dar deocamdată-niciun motiv de alarmă. Va fi existând, probabil, un duh protector, un spirit, o putere miraculoasă care-i apără pe bețivi, îi ține în viață, scăpându-i de buclucuri fatale oamenilor decenți, corecți, normali. N-ar fi, desigur, singura nedreptate strigătoare la

cer pe care soarta, viața sau... cine? a lăsat-o pe lume parcă anume spre a încerca puterea oamenilor de a îndura suferințe nemeritate.

Dar nu era timp pentru filozofeală. Secundarul ceasului din perete alerga nebunește, țăcănind ritmic și apropiind cu fiecare clipă momentul nebuniei ce sta să-nceapă. După ce și-a îmbrăcat halatul, semn că a preluat garda, Mioara ocupă scaunul de la birou, îi făcu semn asistentei să i se așeze în față și începu să-i spună cât putea ea de calm și deslușit în clipele acelea numai bune de pierdut capul.

— Uită-te în ochii mei și ascultă cu atenție, fato, că peste două-trei ore, poate și mai repede, aici va fi infern. Avem puțin timp, de-asta vreau să înțelegi bine, să-ți aduni mințile și să nu-ți umble capul la prostii. Ce s-a întâmplat aici înseamnă mulți ani de pușcărie. Nu ți-o spun ca să te sperii; dimpotrivă, ca să pricepi că e momentul să iei adevărul în brațe. Numai el te poate ajuta. În ce mă privește, nu-ți promit mai mult decât stă în puterea mea să fac, dar vreau din toată inima să te ajut. Și te voi ajuta. Dar-pentru binele tău-trebuie să-mi spui tot. Absolut tot. Exact cum s-a întâmplat. Pricepi?

Un gest de acceptare al asistentei o făcu pe Mioara să continue.

— Mai întâi, o întrebare: de ce m-ai chemat pe mine? Tocmai pe mine?

— Pentru că sunteți cea mai bună și am...

— Stop! Ai început rău. Cu o minciună. Nu știu cât de bună sunt, dar știu sigur că nu de asta m-ai ales. Ce-a fost în capul tău? Îți spun pentru ultima oară: vreau adevărul.

— M-am gândit că... aveți suflet bun, înțelegeți oamenii și n-o să vă lase inima să-l înfundați pe Aurică... El mi-a spus odată că e sigur că dumneavoastră știți de legătura mea cu el, și uite, nu ne-ați turnat...

— Da, știam. Nu mi-a plăcut, mai ales că-i cunosc nevasta și copilul de patru ani, deși, trecută prin atâtea, cum sunt, eram aproape sigură că, mai devreme sau mai târziu,într-un fel sau altul, asta va duce la un necaz. Dar despre altceva vorbim acum. Vreau să știu ce s-a întâmplat de la începutul gărzii până când am sosit eu. Moment cu moment. Nu te pun să juri, că nu sunt nici preot, nici judecător, dar ca să te pot ajuta, trebuie să știu tot. Te ascult.

— Pe la ora zece, Aurică a mai făcut o tură prin saloane, a văzut că e liniște, s-a întors în camera de gardă și mi-a spus că s-ar putea să lipsească... nu mult; poate nici o oră.

— Unde a plecat? Să nu-mi spui că acasă...

— Nu, doamnă Mioara; jur că nu vă mint. Nașul lui de cununie și de botez, Tache Pașaliu își mărită fata...

Tache Pașaliu?!? Doamne! Mioara își adună toată stăpânirea de sine pentru a nu-și trăda panica. Citind surpriza de pe fața doctoriței, asistenta se opri o clipă.

— Nimic, nimic... Continuă, re rog...

— Aurel n-a vrut să se ducă, mi-a și spus că o dă-ncolo de nuntă, dar pe la zece și jumătate a venit un șofer să-l ia, cu vorbă de la nași-su că nu e loc de refuz. A scos din servieta - diplomat un plic, banii de dar, mi l-a arătat, l-a băgat în buzunar și a plecat cu șoferul, spunându-mi că se întoarce repede; ciocnește un pahar, urează, dă banii și pleacă.

S-a făcut ora 23, a trecut și miezul nopții. Mi s-a făcut frică. Nu știam ce să fac, încotro s-o apuc. Simțeam că se va întâmpla ceva rău, rău de tot... Și s-a întâmplat. Pe la unu fără un sfert a intrat în camera de gardă gravida care zace moartă acolo. Știți că, de când cu programul de austeritate, spitalul nu mai are schimb de noapte la poartă. M-am pomenit cu ea. De-abia se ținea pe picioare. M-am uitat după însoțitor, dar femeia venise singură. Respira greu și arăta cu mâna spre partea stângă a pieptului. A reușit să-mi spună că acolo este o gheară, un junghi, simte că se sufocă. I-am făcut o injecție; s-a mai liniștit puțin, am întins-o pe pat, dar mi-am dat seama că treaba asta nu e de mine, trebuie doctor. Dar de unde să-l scot pe Aurel? Că nu mi-a spus unde se ține petrecerea...

— De ce nu m-ai sunat atunci, Corino?

Fata plecă ochii, prelungind tăcerea și începând să plângă mocnit.

— Te-ai gândit să-l protejezi, nu-i așa? Plecase din gardă, unde o femeie trăgea să moară. Mai departe. Spune mai departe.

— I-am spus femeii că plec să aduc doctorul, vin repede. Chiar în fața spitalului este o stație de taxi. Un șofer moțăia la volan. M-am suit în mașină și i-am cerut să mă ducă la restaurantul din centru, de lângă parc, unde știam că este program de noapte. Acolo-închis. Un chelner întârziat, gata de plecare, mi-a spus că a auzit de o petrecere, parcă nuntă, sau botez, ceva, dar tocmai spre Călimănești, la Popasul Haiducilor. Am pornit într-acolo; pe șoseaua pustie șoferul n-a făcut nici zece minute. Am intrat peste petrecăreți și... ce- am văzut, m-a îngrozit. Aurel se târa spre ușă, în patru labe, că picioarele nu-l mai țineau, iar toți bețivii de la masă râdeau în

hohote, văzându-l cum se chinuie. Încerca să plece, pasă- mi-te, dar unde? Cum? Cu ce? În capul mesei, Tache Pașaliu, și el beat-mort, urla cât îl ținea gura că cine dă bir cu fugiții și-i strică petrecerea este dușmanul lui. Când m-a văzut, a răcnit la mine ca un apucat:

— Ia-l de aici, că ăsta nu e bărbat, e cârpă! Nu e-n stare să dea pă gât o sticlă dă palincă! Să nu-l mai văd!

N-am putut să-l ridic singură, iar de-acolo... cine să mă ajute, că toți erau chiori de beți. Până și chelnerul se clătina pe picioare. Noroc cu șoferul. L-am suit amândoi în taxi, numai eu știu cum, și la ușa spitalului, când omul a văzut voma de pe bancheta din spate, n-a mai așteptat nici banii pentru cursă; a plecat ca din pușcă, înjurând și drăcuind.

M- am luptat singură cu Aurel, târându-l de subțiori, ca pe- un buștean, până unde zace acum. Pe drum, după prima vomă, am sperat să-l pot trezi, să vadă ce e cu gravida, însă... vedeți în ce hal este. N-a mai avut niciun moment de conștiență. La un moment dat am crezut că se duce. Horcăia groaznic.

— Și femeia? Gravida?

— Era pe pat, doamnă Mioara; adică... mai rău, recunosc. Răsufla greu, dar respira. Atunci mi-a dat prin cap să vă chem. De fapt... am înțeles ce-am făcut. Restul îl știți, încheie asistenta, apoi suspină adânc și își șterse șuvoiul de lacrimi pornit din nou, cu batista udă după atâtea tamponări ale ochilor și obrajilor. Când se potoli din plâns, adăugă cu voce stinsă:

— Îl iubesc, doamnă Mioara. Știu că nu e bine, văd că nu e bine, dar îl iubesc.

— Te cred, fato. Numai că... vezi tu? Iubirea asta inconștientă a curmat două vieți. Poate că nu le-aș fi salvat nici eu, chiar dacă mă chemai din prima clipă; nu știu. Dar aveau o șansă. Acum... ce-o da Dumnezeu.

Asistenta se ridică de pe scaun și privi în jur. Parcă se trezea la realitate.

— Să fac puțină curățenie?

— N-ar strica. După ce termini, dă telefoane pe la toți doctorii. Și la director. Să vină cât de devreme pot, că aici va începe nebunia.

Când rămase singură în camera de gardă, Mioara își sună băiatul.

— Ascultă-mă cu atenție, Dane, și nu întreba nimic; nu pot vorbi. Între 9.30 și 10, să fii la intrarea spitalului. Nu înăuntru; afară. Nu întreba de mine. Cobor când găsesc o clipă de răgaz, să-ți dau în păstrare ceva foarte

important. Aici e bucluc mare. Nu cu mine, stai liniștit, mai mult nu pot spune acum. N-o alarma pe Olguța, că n-are nevoie de așa ceva. Nici pe Petre. Clar?

Fără să mai aștepte răspuns, Mioara curmă convorbirea. Avea mai puțin de o oră să-și pună ordine în gânduri, să vadă ce-i rămâne de făcut. Nu acum, azi, în spital, unde va începe ancheta, ci mai departe. Cu ei, cu familia Simaciu... ce se va întâmpla?

Olguța și Petre încercaseră limpezirea apelor, conturarea taberelor, ieșirea din tranșee, din ascunzișuri, la luptă în câmp deschis. Ce n-au reușit ei, iată, a făcut soarta. Acum era clar. De-o parte, clanul mafiot al lui Pașaliu, cu mormane de bani, cu oameni peste tot, cu uși deschise la cele mai simandicoase cabinete, cu nemernici gata de orice blestemăție, numai să li se comande, cu putere nemăsurată, nederanjată de nimeni și de nimic-până acum.

De cealaltă parte, ei, Simacii. Olguța, pavăză și ultimă speranță a unor bieți oameni înspăimântați, dar singură, însărcinată, cu burta la gură. Ea, Mioara, martor principal și decisiv, de care clanul trebuia să scape ca să-l ferească pe Drăghici de pușcărie. Petre, pensionar, pândit în fiecare clipă de un nou infarct, Doamne ferește... Devenit și el țintă, deconspirat ca luptător în războiul cu Pașaliu prin semnătura de sub editorialul publicat vineri. Și Dan, procuror, desigur, dar-într-un fel-legat de mâini dacă mama lui intră (și va intra, cu siguranță) în ecuația anchetei și a procesului.

Așa arătau taberele. Aveau Simacii vreo șansă? Dreptatea e de partea lor. Legea ar trebui să-i apere, mafioții ar trebui să fie cei care tremură de frică, dar... cum să uite? Ziaristul Petre Simaciu a pătimit toată viața, având tot timpul dreptate. Da, oamenii cinstiți, corecți, drepți, au așteptat atât amar de vreme domnia legii, timpul când „nimeni nu e mai presus de lege“, cum scrie pe toți pereții, dar azi nu mai crede nimeni în principiul fundamental devenit lozincă la fel de găunoasă ca sloganurile propagandistice de pe vremuri. Și ce timp a venit? Ce trăiesc ei acum?

Cumplite gânduri, dar... cum să le ocolească? Ar fi o prostie. O doare și gândul că, azi-mâine, va trebui să spună adevărul și despre amărâta de Corina. Iubire... Trăise și ea nebunia superbă a iubirii. O mai trăia încă, așa cum poți iubi în pragul bătrâneții. O văzuse înmugurind, născându-se și împlinindu-se la Dan, când băiatul ei o întâlnise pe Olguța. Dar să curmi două vieți din iubire... nu.

Asta nu putea nici înțelege, nici accepta.

* *

Următoarele ore s-au numărat printre cele mai grele din viața doctoriței Mioara Simaciu, deși necazurile de tot felul n-o ocoliseră de-a lungul timpului; dimpotrivă. După ce camera de gardă și-a recăpătat aspectul civilizat, trupul neînsuflețit al gravidei a fost dus la morga spitalului și rutina zilnică s-a reinstalat - pentru că, întotdeauna, viața trebuie să-și urmeze cursul, mai ales într-un loc unde zeci de vieți trebuiau apărate -, Mioara a avut o lungă discuție între patru ochi cu doctorul Neguț, directorul spitalului. La capătul ei, ascultându-i glasul stins, văzându-i cearcănele adânci de sub ochi, ușorul tremur al mâinii și expresia de om aflat la capătul puterilor, directorul a conchis, neacceptându-i protestele:

— Acum mergi acasă, te odihnești, îți revii, nu te mai gândești la ce ai trăit în noaptea asta. Nu vii la spital mâine. Te chem doar dacă ancheta judiciară, care se va declanșa inevitabil, îți va reclama prezența. Pentru ancheta internă, acum știu ce s-a întâmplat. Sunt lămurit. Deocamdată este suficient; pentru amănunte și confruntări-că vor fi necesare-mai avem timp.

La un nou gest de împotrivire, directorul i-a tăiat-o scurt:

— Nu discut. Am nevoie de tine bună de muncă, înțelegi? Nu vreau alte necazuri. Ești om, nu mașină. Acum... acasă! Ia ceva de somn. Ce se întâmplă aici, din clipa asta e treaba și grija mea.

La ora stabilită, Dan a primit eprubeta cu sânge, odată cu relatarea în câteva fraze grăbite a dramei din timpul nopții. A urmat drumul spre casă, apoi un duș fierbinte, un somn lung, o discuție nu foarte amănunțită cu Petre și, în sfârșit, consiliul de familie. Tot ce urma să se întâmple îi privea pe toți, pentru că-dincolo de solidaritatea sufletească a unor oameni ca ei-erau implicați direct, fiecare, în războiul cu clanul lui Pașaliu, și tot ce va veni trebuia să-i găsească pregătiți, atât cât poți fi de pregătit în fața unui asemenea pericol.

Filmul nopții, trăit de Mioara sau povestit de Corina Dumbravă, asistenta, le-a dat fiori. Pe loc, Dan a solicitat telefonic-și-a obținut, deși era duminică, zi nelucrătoare, patru zile din concediul lui legal de odihnă, pentru o urgență ivită în familie. Olguța și Petre-consemnați la domiciliu, până se mai potolesc lucrurile. Bine că sunt toți aici, unul lângă altul...

Simaciu-senior a avansat un pronostic.

— Fac prinsoare pe ce vreți că, în cel mult două ore, Olguța va primi un telefon.

— De la cine? a întrebat Mioara.

— De la mafie. Au tăcut, n-au mușcat momeala pentru că n-aveau nevoie de Olguța ca să pună gheara pe pământul țăranilor. Ca să-l scape pe Drăghici de pușcărie, au însă nevoie de noi toți. Vor încerca să negocieze totul, la pachet: pământ, libertate, tăcere... tot. Altă soluție nu au; sunt la mâna noastră. Veți vedea; dacă nici eu nu știu cum gândesc și cum acționează ticăloșii...

Așteptarea a durat mai puțin. Telefonul a sunat: domnul avocat Ropcea o așteaptă pe doamna Olguța Simaciu în parcul din centru, la a treia bancă pe dreapta, de pe aleea principală.

— Nu pot, domnule Ropcea. Regret, dar... sunt gravidă, sănătatea nu-mi permite să mă deplasez.

— Atunci vă propun banca de lângă locuința dumneavoastră, către centru. Aveți de mers doar 60-70 de metri. Vă aștept neînsoțită și, desigur, fără mijloace de înregistrare, mă înțelegeți...

Olguța ar fi replicat dur precizării sfidătoare, dar nu era timp pentru dueluri verbale.

— Reveniți peste cinci minute, de acord? Am să vă dau răspunsul; sper să pot.

Dan a fost împotrivă, fără șovăire. „Nu te las! E prea mare riscul.“ Mioara n-a știut ce să spună, deși se temea și ea s-o știe pe Olguța singură cu omul mafiei. Petre a fost însă de altă părere.

— Cât timp ascultă și nu refuză oferta, oricum ar fi ea formulată, Olguța nu riscă nimic. Pașaliu nu are nevoie de un alt bucluc, mai mare; îi ajunge unul. Din clenciul în care a intrat Drăghici, numai noi îl putem scoate. Olguța să meargă, să asculte, să ceară timp de gândire, că răspunsul nu

depinde numai de ea. De-abia după ce zicem nu începe pericolul. Dacă zicem.

Mioara a sărit de pe scaun:

— Cum adică? Dar ce este de spus altceva decât nu, omul lui Dumnezeu? Cum poți să te gândești măcar la...

Petre i-a tăiat vorba:

— Iartă-mă, Mioriţo! Iartă-mă! Acum, hai să decidem, că sună telefonul și avem de dat un răspuns. Tu ce zici, Brebenico?

— Mă duc, tăicuțule, că n-om trăi în Chicago, pe vremea prohibiției, când mafioții mitraliau din goana mașinilor.

A învins raționamentul lui Petre. La apelul telefonic, propunerea a fost acceptată, și peste un sfert de oră, cei doi avocați discutau pașnic pe banca de pe trotuarul din marginea șoselei. Cine trecea pe lângă ei putea jura că bărbatul și femeia sunt două cunoștințe vechi, angajate într-o discuție animată, dar cât se poate de pașnică.

— Ce doriți de la mine, domnule Ropcea?

— De la dumneavoastră personal, un singur lucru: semnă-turile țăranilor pe actul de vânzare-cumpărare în cel mult o săptămână, că așteptăm cam de mult.

— La prețul din ofertă?

— S-ar putea negocia unul ceva mai ridicat, dar nu cu mult.

— Aș putea ști cine e cumpărătorul?

— Nu văd de ce v-ar interesa. Colegial și prietenește, dacă- mi permiteți, cu cât veți ști mai puține despre această afacere, cu atât va fi mai bine pentru dumneavoastră.

— Altceva?

— Altceva... nu doar de la dumneavoastră, ci de la familia Simaciu-în care, nu mă îndoiesc, aveți un cuvânt important de spus-dorim următoarele. Unu: doamna doctor Mioara Simaciu să-și retragă orice declarație făcută până la această oră; treabă foarte simplă, pentru că, după știința noastră, ancheta judiciară nu a solicitat încă nicio declarație scrisă, de la nimeni.

— Bun; și ce-ar trebui să susțină, când i se va cere?

— Și mai simplu: exact ceea ce a văzut!

— Glumiți?!

— Deloc. De fapt, ce a văzut? Când a fost chemată urgent de asistenta Corina Dumbravă, domnia sa a găsit o femeie în stare gravă, însărcinată în luna a cincea-a șasea, care suferise un infract, venită pe picioare, neînsoțită de nimeni. Întins pe paviment, doctorul Aurel Drăghici se zvârcolea și voma abundent; era de gardă, plecase din gardă - în mod reprobabil, desigur, și pentru asta va trebui sancționat - în urma unui apel de urgență lansat de soție, a rezolvat acasă ce era de rezolvat, înainte de a pleca spre spital a băut ceva dintr-o sticlă din frigider, crezând că este suc de fructe, dar ajuns la spital, i s-a declanșat o criză violentă. S-a otrăvit, pur și simplu, cu ceva care-i putea fi fatal.

Așa l-a găsit doamna doctor Simaciu, care a făcut tot ce era omenește posibil să salveze gravida, însă fără succes. Depoziția domniei-sale va fi confirmată, cuvânt cu cuvânt, de asistentă, care, la rândul ei, nu-și poate reproșa decât faptul că a mizat prea mult pe recuperarea doctorului Drăghici, întârziind cu câteva minute apelul telefonic transmis doamnei doctor Simaciu. De fapt, asistenta a mai pierdut câteva minute prețioase cu un apel către doctorul Neguț, care-din păcate-nu a răspuns; dânsul nu se afla în localitate. De-abia apoi a căutat-o pe doamna Simaciu.

Punctul doi, la fel de important: domnul procuror Dan Simaciu să nu se implice sub nicio formă în derularea anchetei. De altfel, tot colegial și prietenește, nici nu l-aș sfătui să o facă. Ar fi un grav conflict de interese dacă un procuror se amestecă într-o anchetă în care mama lui este parte. Nu acuzată, Doamne ferește, ci martor principal a cărui depoziție poate influența decisiv sentința.

— Deci... asta așteptați de la noi.

— Exact. Nimic mai mult. Restul e treaba noastră.

— Am înțeles. Acum, câteva întrebări lămuritoare, dacă-mi permiteți.

— Vă rog.

— Știți că prețul oferit clienților mei nu acoperă nici creditul luat de la bancă pentru livadă?

— Atât a putut oferi clientul meu. Dacă ajungem la o înțelegere pe tot pachetul de propuneri, s-ar putea să ridicăm oferta până la nivelul creditului.

— Mai departe. Știți că versiunea dumneavoastră cu privire la decesul gravidei, pe care ar trebui să o susțină soacra mea, este mincinoasă?

— Să ne ferim de vorbe mari, doamnă Simaciu. Nu pentru asta v-am solicitat întâlnirea.

— Reformulez: știți că versiunea dumneavostră este foarte puțin credibilă și foarte ușor de demontat?

— Nu vă împărtășesc părerea.

— Eu zic să vă mă mai gândiți. Vă spun și la ce. Unu: doctorul Drăghici a părăsit garda, fapt nepermis.

— E adevărat. Pentru asta merită o sancțiune și o va primi. Dar a lipsit 35-40 de minute, nu mai mult, s-a dus acasă și s-a întors în gardă.

— Puteți dovedi că s-a dus acasă, nu în altă parte?

— Desigur. Declarația soției este deja scrisă și semnată.

— Credeți că este credibil un martor atât de implicat și de interesat?

— Dacă trebuie, vom mai găsi unul, poate chiar doi. Dar... revin la firul evenimentelor. Doctorul n-a știut ce substanță otrăvitoare îngurgitează, cât de rău i se va face și, mai ales faptul că în camera de gardă așteaptă o bolnavă în stare gravă, sosită exact în intervalul absenței sale din gardă. Un concurs de împrejurări nefericit, cu urmări tragice, din păcate.

— Să zicem. Doi:nu credeți că asistenta ar putea prezenta faptele așa cum s-au petrecut în realitate, ca să nu dea și ea de necaz?

— E treaba noastră. Rezolvată.

— Trei:sunteți convins că nu va exista vreun martor care să dărâme, din câteva cuvinte, varianta dumneavoastră? La petrecere-cred că știți la ce petrecere mă refer-au fost mulți oameni care l-au văzut pe doctorul Drăghici beat-mort, târându-se în patru labe către ușă...

— Depoziția unor oameni în stare avansată de ebrietate-dacă va exista vreuna, ceea ce mă îndoiesc să se întâmple-va fi considerată nerelevantă. Acei oameni nu mai știau nici cum îi cheamă!

— Dar chelnerii?

— Dacă nu știați, vă informez că „Popasul Haiducilor“ este proprietatea clientului meu. Chelnerii despre care faceți vorbire sunt salariații domniei sale, ca să vă fie clar.

— Dar șoferul taxiului? Chiar credeți că veți reuși să închideți toate gurile? Absolut toate?

— Nu ne purtați de grijă, stimată colegă. Ne cunoaștem meseria. Și pentru că sunteți tânără, permiteți-mi să vă spun ceva care vă va fi de folos în viață și în carieră: banii fac minuni. Și ce nu pot face ei, face frica. Mă puteți crede pe cuvânt; am suficientă expertiză. Dacă vrem, și dacă trebuie, noi putem dovedi că, în noaptea zilei de sâmbătă spre duminică, la „Popasul Haiducilor“ n-a avut loc nicio petrecere. Localul a fost închis. Putem face și asta, dar nu va fi nevoie, vă asigur.

Olguța simți că o apucă amețeala. Percepția brutală a puterii subsolului pestilențial, în toată hidoșenia lui amenințătoare, era pe punctul de a o face să fugă, să lase totul la voia întâmplării. Dar venise cu o treabă.

— Patru: nu credeți, domnule Ropcea, că versiunea dumneavoastră, dacă va fi însușită de soacra mea, ar putea-o compromite și chiar învinovăți? Nu mă gândesc numai la vreo declarație contrară, apărută în ciuda asigurărilor dumneavoastră, ci și la faptul că, ori de câte ori medicul pierde un pacient, competența lui profesională este pusă la îndoială.

— Dimpotrivă! Din toată povestea asta, doamna doctor Simaciu va ieși cu prestigiul profesional consolidat. Domnia sa a fost cea chemată să rezolve un caz disperat, și nu altcineva, tocmai datorită competenței unanim recunoscute. S-a luptat din răsputeri să salveze o viață, de fapt două vieți, că victima era însărcinată, dar intervenția venind atât de târziu, prea târziu, n-a putut împiedica decesul. Asistenta va depune mărturie despre lupta domniei sale pentru evitarea deznodământului nefericit. Garantăm această concluzie finală, care va deveni publică, odată cu sentința.

— Cinci: nu vi se pare că orice complet de judecată cu capul pe umeri va respinge cusătura cu ață albă, vizibilă de la o poștă, din versiunea dumneavoastră?

— Văd că dați din nou calificative; și nu e bine. Cât despre completele de judecată... ne pricepem, nu ne mai purtați de grijă. Și asta e problema noastră.

— Șase: credeți că soțul meu va accepta să intre în jocul propus de dumneavoastră?

La această întrebare, omul mafiei își luă un răgaz de gândire. Calculă atent răspunsul, considerându-l esențial; și chiar așa era.

— Ați atins miezul problemei, stimată colegă. Vorbind deschis, de-asta v-am și abordat, dar îmi permit să spun că întrebarea dumneavoastră trebuie reformulată. Noi nu îi cerem să intre în niciun joc. Dimpotrivă, cerem să nu

se bage. Să stea departe de anchetă, de proces, de tot. Dacă i se repartizează cumva cauza, să o refuze; are un motiv întemeiat, v-am mai spus. Să lase, deci, justiția să-și facă treaba fără el.

— Justiția independentă, desigur...

— Desigur, doamnă avocat. Și fără aluzii și fitile, vă rog, că nu suntem la un talk-show de televiziune. Aici discutăm afaceri, treburi serioase. Este în joc libertatea unui om pe care clientul meu vrea să-l scoată din necaz. S-au luat toate măsurile. În următoarele 48 de ore se va rezolva tot ce nu este încă rezolvat. Ca să funcționeze, mecanismul mai are nevoie doar de declarația doctoriței Mioara Simaciu, scrisă, semnată și datată, și de neintervenția absolută a procurorului Dan Simaciu, plus semnăturile țăranilor pe actul de vânzare-cumpărare. Atât. Totul stă în mâna dumneavoastră; în această variantă, desigur, pentru că există și un „plan B“, dar n-am vrea să recurgem la el.

— Înțeleg. În schimbul a... ce?

— Bună întrebare! Sunt împuternicit să vă spun că recompensa este pe măsură.

— Cât, domnule avocat? rosti Olguța cu un aplomb de care nu se credea în stare și care nu va înceta să o uimească, ori de câte ori își va reaminti scena, de-a lungul vieții sale.

— Este o sumă cu care întreaga familie Simaciu poate trăi liniștită și în belșug până la adânci bătrâneți; ale dumneavoastră, nu ale părinților. Circa un milion de euro. Negociabil.

— Sper că negociabil în sus?!

Samsarul mafiei nu-și putu reprima un gest de surpriză admirativă. Deci doamna avocat nu e chiar atât de naivă cum vrea să pară...

— Păi atunci... hai să încheiem negocierea, ca să știm o socoteală clară, dacă tot vorbim de afaceri. Vă exprim întreaga mea admirație, doamnă avocat. Să nu mai pierdem vremea. Putem merge până la un milion și jumătate. Cu asta-punct.

— Am înțeles. Astă-seară mă văd cu ai mei, le spun despre ce este vorba și vom lua o hotărâre. Primiți răspunsul până mâine la prânz.

— Dimineață nu se poate? Câștigăm ziua de luni; acum contează fiecare oră.

— Încerc, dar nu promit. O ultimă întrebare: dacă soțul și soacra mea refuză propunerea... ce se va întâmpla?

Răspunsul și tonul mafiotului îi făcură Olguței pielea ca de găină:

— Dacă aș fi în locul dumneavoastră, aș face tot ce este omenește posibil pentru a exclude un asemenea răspuns. Nu cred că există în România vreo persoană, fizică sau juridică-și vă rog să credeți că nu mă joc cu vorbele, la intimidare-atât de imprudentă încât să-și facă dușman cu bună știință pe clientul meu. N-a riscat asta nici măcar omul care a stat la masă-masa tratativelor, vreau să spun-cu mai marii lumii. Ca să încheiem subiectul, vă amintesc un vers, deși mie nu mi-a plăcut poezia nici în cărți, nici în viață-dar versul ăsta e o zicere adâncă: „Eu nu ți-aș dori vreodată ca s-ajungi să ne cunoști...“

O ultimă precizare: nu acceptăm jocul la două capete. Legea e lege, s-o lăsăm să-și facă treaba, iar afacerile sunt afaceri. Nu amestecăm lucrurile, nu plănuim vreun flagrant, că noi nu suntem gugușticiuci, iar dumneavoastră, sper, suficient de inteligenți ca să nu ne credeți proști. Ar fi o greșeală gravă. Mai e ceva?

— Ar mai fi. Nu știu dacă îmi puteți satisface această curiozitate, dar întreb, totuși: de ce pune la bătaie clientul dumneavoastră-cum îl denumiți mereu fără să-l numiți vreodată-o sumă atât de mare pentru libertatea unei persoane care nu-i este rudă de sânge?

— Simplu: pentru că domnul Tache Pașaliu-poftim, l-am și numit, ca să vă ofer o probă concretă de sinceritate și încredere-este un om foarte generos cu cei apropiați. Și pentru că, într-un moment de... să-i spunem slăbiciune, a făcut un gest pe care îl regretă.

— Asta bănuiam, dar dincolo de considerente sentimentale, nu există și alte motive, mai... înțelegeți dumneavoastră... mai carateristice economiei de piață în varianta românească?

— Nu înțeleg.

— Uite, vă ajut. Nu s-a gândit domnul Pașaliu să atragă printre simpatizanți, ba chiar printre colaboratori, un procuror tânăr, capabil, cu perspective de promovare rapidă; o avocată-scuzați lipsa de modestie-bine cotată în breasla locală; o doctoriță respectată, a cărei parafă poate susține certificate și adeverințe de tot felul; un ziarist pensionar, e-adevărat, dar încă influent în zonă, care scrie convingător despre-să zicem-fructul

cunoașterii, mărul, dar mâine- poimâine poate elogia la fel de convingător drujba sau toporul, dacă i se cere?

De data aceasta, avocatul mafiei nici nu mai încercă să-și ascundă admirația. Era clar; își subestimase interlocutoarea.

— Dacă am alunecat-benefic, subliniez!-pe panta sincerității, dați-mi voie să vă felicit pentru inteligență și putere de pătrundere. Cu un avocat ca dumneavoastră aș face echipă oricând, cu mare bucurie. Vă rog să-mi luați spusele drept ofertă cât se poate de serioasă.

Revenind la chestiune, să zicem că aveți dreptate. Să zicem. Dar, stimată colegă, de când există pe lume mari puteri, grupări puternice și oameni puternici, ele și ei au știut să- și alăture susținători, colaboratori, persoane capabile și de încredere. Numai așa se conservă și se sporește puterea. Așa se fac afacerile, mai ales în lumea modernă, unde violența, cuțitul, kalașnikovul și tancul nu prea mai sunt la modă.

— Dar drujba?

— Există, desigur, și situații-limită, când... dar nu intru în amănunte, nu e nici momentul, nici locul...

— Insist și simplific sau focusez întrebarea: acceptarea propunerii dumneavoastră ar angaja familia mea într-o... să-i spunem... colaborare cu clientul dumneavoastră?

Câteva clipe de gândire, în care omul mafiei își cumpăni răspunsul.

— Ce vă pot spune acum, absolut sincer, este că nu se va abuza de acest precedent. Dacă doriți și dacă insistați, nici măcar nu se va face uz de el. Deși, vorbind la fel de sincer, o asemenea colaborare ar fi strict în interesul dumneavoastră. Multe persoane importante din țara asta au înțeles, și le-a mers bine.

— Vă mulțumesc cu tot atâta sinceritate, domnule Ropcea.

Aștept telefonul dumneavoastră.

Ridicându-se de pe bancă, Olguța își adună toate puterile pentru a ajunge până în fața casei, acolo unde ar fi trebuit să fie gardul și poarta, dar unde o aștepta, din fericire, soțul ei. Brebenica respira adânc, încercând să-și curețe plămânii de aerul pestilențial, sufocant al lumii lui Tache Pașaliu. Efortul de a gândi și de a vorbi după regulile și pe limba acelei lumi o secase de puteri. Noroc cu brațul puternic al lui Dan; altfel...

Memoria Olguței a funcționat aproape ca o bandă de magnetofon, reproducând cu o fidelitate incredibilă discuția de pe bancă. Ascultătorilor mai-mai că nu le venea să creadă. De unde atâta stăpânire de sine, atâta inteligență, abilitate și - da! - șiretenie la Olguța lor? Mioara și Petre își descopereau nora, iar Dan afla, nu mai puțin uimit, de ce este capabilă soția lui.

Concluzia-implicit decizia-n-a necesitat nici dezbatere, nici votare; a venit repede, de la sine, după modelul hotărârii Casei Albe: nu negociem cu teroriștii. Clar. Singura remarcă a fost făcută de Mioara, cu o privire plină de reproș către soțul ei:

— Tu chiar m-ai crezut în stare să uit tot ce-am trăit sâmbătă noaptea în camera de gardă? Cum să închid ochii la mizeria umană care a secerat două vieți? Sunt medic, Petruț! Am depus un jurământ! Așa mă cunoști tu?

Simaciu a tăcut mâlc. Mesteca în gând cuvintele rostite de Mioara cu ani în urmă: „Gata, Petruț, ne-am războit destul pentru dreptate și adevăr. Sabia-n teacă! Să se mai lupte și alții! A venit timpul să trăim și noi liniștiți, câți ani ne-o mai da Dumnezeu!“, dar n-a avut curaj să i le amintească. Se știa vinovat. Nu lașitate ceruse Mioara, ci liniște. Asta e altceva.

Purtătoarea de cuvânt a familiei a vrut să i se precizeze mandatul:

— Deci mâine la prânz, când sună telefonul, îi spun că noi...

— Nu așa, Brebenico, a intervenit Simaciu senior, urmărit cu atenție și, la sfârșit, cu aprobare de către Mioara și Dan. Noi nu suntem Casa Albă, nu avem nici FBI, CIA sau rachete teleghidate. Contăm numai pe patru creiere care trebuie să gândească, măcar pentru a câștiga timp. Uite ce propun: răspunzi, spui că soțul și socrul sunt de acord, dar mama- soacră încă mai șovăie. Firesc: ea este cea care trebuie să riște, să iasă în față cu declarația angajantă, să ia în piept riscul unor posibile accidente în funcționarea schemei stabilite. Cere un răgaz până miercuri. Ce ziceți?

Acord unanim, deși... slabe speranțe să se întâmple vreo minune salvatoare într-o zi și o noapte, dar merită încercat, poate... cine știe...?

Telefonul a sunat, Olguța a vrut să comunice decizia, dar i s-a răspuns „nu prin telefon; la locul știut, prin viu grai“.

Olguța a refuzat (după deplasarea de ieri i-a fost rău, nu vrea să riște), avocatul mafiei a propus o soluție de compromis: vine el în fața casei, așteaptă pe trotuar, dar cel târziu marți seara, cât de târziu. Întâlnirea a avut loc, cererea pentru o nouă amânare, pe miercuri dimineața, a fost cât pe-aci

să rupă toate punțile de comunicare, dar până la urmă a fost acceptată pe un ton de ultimatum: miercuri sau deloc.

Mioara n-a mers la spital nici marți, învoită fără vreo întrebare din partea directorului. Dan n-a plecat nici el de- acasă, dar și-a contactat telefonic un coleg cu care a vorbit de mai multe ori. Pe umerii lui apăsa acum toată povara. N-avea ce să mai aștepte, armistițiul se termină mâine dimineață, trebuia să acționeze; și a acționat.

În seara zilei de luni, Olguța a găsit răgazul pentru un sfat de taină cu Petre.

— Acum... ce va fi, tăicuțule?

— Ți-a spus Ropcea, ai uitat? „Banii fac minuni, și ce nu pot face banii, face frica.“ Asta urmează. Vor încerca să ne înspăimânte.

— Cum, tăicuțule?

— Cum? Doamne, Brebenico! Ai stat față-n față cu omul lor, l-ai tras de limbă atât de iscusit că ți-a spus tot și tot n-ai înțeles? Ăștia sunt în stare de orice! M-aș mira să fie în joc numai liberta- tea lui Drăghici. În lumea lui Pașaliu, ca să rămâi în vârf, trebuie să știe toți că ești cel mai puternic. Mai puternic decât legea.

A declanșat nebunia salvării finului și acum nu mai vrea, nu mai poate da înapoi, înțelegi? Trebuie să câștige, cu orice preț, că are de unde să plătească. Pe vremea tinereții mele, ți se băga frica-n oase cu amenințarea unui vot de blam, cu excluderea din partid, cu mutarea disciplinară-când nu se băga pe fir Securitatea. Acum... am evoluat: dacă miști în front, te paște cimitirul.

Văzând chipul Olguței, alb ca varul, Simaciu își regretă amarnic spusele. Asta-i mai lipsea norei sale, după câte trăise! Trebuia să schimbe vorba, s-o scoată din spaime.

— Știi? M-am tot gândit la capitolul lipsă. De-abia aștept să se termine nebunia. M-am hotărât să mă așez la birou și să nu mă ridic până nu-l dau gata.

— În ce te-ai poticnit? N-am apucat să discutăm pe îndelete...

— Nu prea știu nici eu în ce. Să nu crezi că n-am muncit la el. L-am scris de trei ori, de la cap la coadă, și l-am rupt tot de trei ori.

— De ce?

— Nu-mi iese. Am găsit situația epică, am construit-o bine, cred eu, dar nu găsesc tonul. Și tonul face muzica. Scriu, citesc și... zgârie. Și ochiul și urechea.

— Cum așa?

— Uite-așa! Personajul nu vrea să iasă din pix cum ar trebui, ca să-l cred, și dacă nu-l cred eu, cum să-l creadă cititorul? Dar nu munca disproporționată la acest crâmpei de carte mă disperă, ci gândul că nu pot nici măcar să-mi imaginez cum gândește, cum se comportă, cum reacționează un om când se scutură de eșecuri, se înfurie pe el însuși, iese din resemnare și învinge. Ți-am mai spus: nu pot construi credibil un astfel de om. Pixul alunecă pe lângă el, nu vrea să mă ajute. Alerg după el și nu-l prind. Treaba asta mă înebunește. Tu ce crezi: există un blestem, un stigmat al eternei înfrângeri? Al eternului eșec? Scrie undeva, la vreo pronie, că unora le este interzis succesul, succesul deplin, chiar atunci când vor să-l descrie trăit de cineva în lumea ficțiunii? Ce zici, Brebenico?

* *

În timp ce Simaciu își descărca sufletul, mărturisindu- și dilemele, alături, în camera devenită dormitorul tinerilor, Mioara căuta să afle de la băiatul ei care-i situația de fapt și, mai ales, ce este de făcut.

— Dane, răspunde-mi fără menajamente: atât, numai atât poate face justiția pentru noi, ăștia cinstiți? Ne lasă la mâna bandiților, baricadați în casă?

— Nu, mamă. N-o să-ți spun din vârful buzelor „stai liniștită“, de vreme ce nici eu nu sunt, dar nici singuri și fără apărare nu ne aflăm. Să nu crezi că am stat cu mâinile-n sân. Eprubeta cu sânge a ajuns unde trebuie, alcoolemia i-a uimit pe toți; cu un asemenea procent, de regulă se intră în comă alcoolică. Buletinul de analiză se află la loc sigur. Problema mea este că aici, pe plan local, nu știu în cine să am încredere totală și de cine să mă feresc. S-au încurcat prea multe ițe, s-au blocat prea multe anchete și încercări de punere sub acuzare, au dispărut prea multe probe și s-au închis prea des ochii în fața unor culpe evidente, ca să nu mă tem că cineva de-aici, de la noi, sau poate mai mulți, protejează mafia. De asta nu m-am repezit să iau taurul de coarne chiar în dimineața nenorocirii trăite de dumneata. Ce ne-a spus Olguța că a aflat de la Ropcea îmi confirmă bănuiala.

— Și atunci?

— Atunci... am luat-o pe scurtătură. Consilierul procurorului general al Republicii mi-a fost profesor la facultate, mie și Olguței. A ținut la noi. Dacă ziua nunții noastre nu l-ar fi găsit în străinătate, într-o delegație, s-ar fi numărat printre musafiri. Dar și așa, n-a uitat să ne felicite de-acolo, de la marginea Europei. Îmi urmărește atent traseul profesional, ținem legătura.

— O pilă pozitivă, cum s-ar zice...

— Exact. În clipa asta, știe că aici s-a petrecut și se petrece ceva foarte grav. Colegul meu, în care cred fără rezerve, l-a informat. Drama este că el e acolo, foarte sus dar departe, iar bandiții sunt aici, lângă noi, se mișcă repede și bagă bani cu mormanul peste tot; nu știi din ce parte să te ferești.

Știi pe ce mizez? Pe greșeala lui Pașaliu. E o minte rudimentară. Crede că știe totul despre oameni, despre toți oamenii. Nu concepe că există și inși la care armele lui, banii și frica, nu funcționează. Dacă nu te mânjești cu bani murdari și dacă-ți stăpânești frica, dacă te lupți, dacă te sprijini pe alții ca tine, că mai sunt, n-a murit chiar de tot cinstea în țara asta, îl răzbești. Este puternic, foarte puternic, dar nu atotputernic, cum se crede. Asta e slăbiciunea lui. Asta îl va pierde. Ai încredere.

CAPITOLUL XII

MAFIA NU GLUMEȘTE

O superstiție foarte răspândită spune că marțea sunt trei ceasuri rele. În acea zi de marți, zicerea a funcționat - cu o modificare: ceasurile rele au fost mai multe și împinse mult în noapte, mușcând zdravăn din ziua următoare.

La sediul clanului, fierberea a început după ce Ropcea a acceptat amânarea răspunsului până miercuri dimineața. Acordând răgazul, omul mafiei își depășise mandatul, provocând una din acele crize de furie ale lui Pașaliu care băgau spaima în toți cei din jur. Cum, adică? El, Tache Pașaliu-dus cu vorba de niște guguștiuci? Două muieri, una bătrână și alta cu burta la gură; un pensionar cardiac și un țângău de procuror cu caș la gură îi încurcă lui planurile de-acolo, din casa în care s-au ascuns de frică, făcând pe cooperanții? Păi, câți învârtise el pe degete, câte nume grele, câți barosani figurau în carnetul lui de telefoane și în caietul cu șpăgi!... Câți îl rugaseră în genunchi să-i mai păsuiască, să-i ierte, dar el le luase banii la termen și până la ultimul franc tocmai pentru că nu știa ce-i aia milă sau amânare... Și acum-poftim! Vine tăntălăul ăsta de Ropcea și-i spune lui, Tache Pașaliu, să mai aștepte, că Simacii se codesc, se mai gândesc!

Puțin a lipsit ca avocatul mafiei să fie dat afară cu un șut în fund. Doar într-un târziu, după jurăminte de credință, s-a îndurat să-i asculte argumentele și să-i accepte hotărârea luată peste capul patronului. Cu ultimatum clar: dacă mâine dimineață la prima oră nu i se raportează treaba rezolvată, trece la planul B, fără Ropcea. El, gata; afară, altul mai țeapăn, că aici facem afaceri, nu binefaceri, nu dăm o pâine-și încă una albă-unor neisprăviți, așa, să fie de sufletul răposaților. Și, oricum, în planul B avocații n-au ce căuta; acolo se bagă armamentul greu, se lucrează tare. Dar până mâine dimineață, gugușiucii trebuie să vadă că Tache Pașaliu nu glumește. Doctorița să simtă frânghia la gât, să-i intre-n cap că ori tace dracu din gură și stă-n banca ei, ori...

— Acu, în noaptea asta îl trimiți pă Spirea ăla mic unde știe el, să facă ce i-am spus și cum i-am spus. Singur, că orice om d-al nostru, dacă-l vede cineva pân zonă, dă dă bănuit. Și Spirică să caște ochii. Când e gata, să vină la raport. Hai, valea!

* *

Nici în familia Simaciu n-a fost liniște în acea noapte, dar nu de frica mafiei.Nimeni nu uitase, desigur, că mâine dis-de- dimineață începe războiul, dar iată, uneori se ivesc pericole mai mari decât clanul lui Pașaliu. Către ora 22, natura le-a adus aminte Simacilor că regulile ei sunt mai drastice decât cele ale bandiților; cine le încalcă, riscă mult. Olguța, până în acea clipă vârful de lance în înfruntarea cu clanul, a început să simtă dureri, la început vagi, aproape neglijabile, dar devenite rapid un adevărat semnal de alarmă.

Mioara n-a ezitat nicio clipă, iar decizia ei a fost adoptată imediat: la spital, acum, cu toate consecințele, nu probabile, ci sigure. Sub supraveghere medicală strictă, clipă de clipă.

— Asta trebuia s-o fac de la început! Olguța n-avea ce căuta la tratative cu mafia, să trăiască spaima amenințărilor, să ia în piept, tocmai ea, avalanșa de informații care ar fi îngrozit și un om perfect sănătos, nu o gravidă în luna a șaptea, cu gemeni. Nu știu unde mi-a fost mintea! N-am să mi-o iert niciodată!

— Vă duc eu cu mașina; tata mă așteaptă acasă, vin repede.

— Nu, Dane. Chem o Salvare de la spital, Olguța trebuie să circule în siguranță. Dacia rămâne la voi, că mâine dimineață ai nevoie de ea, te duci la serviciu. Pe Olguța o internez într-o rezervă cu două paturi, dorm cu ea și

mâine a luăm din secție-n secție: ecografie, ginecologie, cardiolgie... tot ce trebuie, să vedem cum stăm. Oricum trebuia să fiu mâine la spital. Tu rămâi cu Petre. Nu știu ce face el singur, după ce pleci tu...

— Nu rămân acasă. Mă lasă Dan la redacție, scriu articolul pentru ziarul de vineri și îl aștept până termină el treaba, să mă ia de la Budeanu.

— Și răspunsul? a întrebat Olguța, ceva mai liniștită la gândul că va fi acolo, în grija măicuței, dar temătoare, totuși, de ceea ce parcă uitaseră cu toții: la 7.30 sună telefonul...

— Ropcea? Să sune până i-o suna clopotul la cimitir! Nu frica de clanul lui Pașaliu mă bântuie pe mine acum! Să-ți fie bine ție, asta e problema, restul... hai, că pierdem vremea degeaba.

După o oră, Olguța era instalată în rezervă și trecuse deja printr-un prim consult, mai amănunțit decât acasă. Dureri nu mai avea. Alarmă falsă, probabil; în ultima fază a sarcinii se întâmplă uneori. Oboseala, stresul, emoția, teama fuseseră atât de puternice, încât era de mirare că reacția nu venise mai repede. Acum, atmosfera din rezervă, calmul și siguranța Mioarei, albul imaculat al pereților și al mobilierului auster, mâna protectoare a măicuței care-i lua pulsul și îi mângâia fruntea-toate acționau ca un balsam miraculos.

— Să-ți dau ceva de somn?

— Nu vreau. Petruț și Petruța nu au nevoie de chimicale, i-a răspuns Olguța zâmbind. Și nici eu. Uite, mi se închid ochii, m-a ajuns oboseala. Noapte bună. Dă Doamne ca restul nopții și ziua de mâine să fie bine.

Mioara, îngerul păzitor al nurorii și nepoților ei a adormit târziu, tot răsucindu-se în patul de alături fără să-și găsească o poziție cât de cât îmbietoare la somn. N-a apucat nici două ore de odihnă adevărată, fără gânduri negre sau crâmpeie de coșmar. A primit zorii zilei ca pe-o izbăvire... de ce? de cine? Nu știa să spună, dar... Of, de-ar trece și ziua asta, și zilele astea, de s-ar vedea din nou lângă ai ei, fără spaime, fără telefoane de amenințare și, mai ales, fără dureri, cu o Brebenică așteptând în liniște și siguranță sorocul nașterii...

* *

Telefonul a sunat la 7.30, însă Dan l-a oprit pe Simaciu să ridice receptorul.

— Lasă-i să sune, răspuns mai clar decât tăcerea... Coboară și așteaptă-mă în mașină, poftim cheile; rămân să controlez uși, ferestre, lumini, camera video, curtea din spate...

Bătrâna Dacie a familiei Simaciu aștepta cuminte în fața casei, parcată cu fața spre șosea. „Bine că mă scutește de manevra în marșarier“, a gândit Simaciu, așezându-se nu pe scaunul din dreapta, cum îi ceruse Dan, ci chiar la volan, să-și mai amintească de vremea navetei, când urca și cobora Dealul negru, spre și de la Pitești, de 2-3 ori pe săptămână. Întotdeauna a considerat locul acesta de parcare, chiar în fața intrării, drept unul nepotrivit. O suprafață plată, cu adâncime de 6 metri, un fel de platformă la capătul unei pante nu foarte înclinate, dar pantă, totuși, care te obliga să scoți mașina în șosea ținând-o din ambreiaj și cu piciorul pe frână, manevră și mai dificilă când trebuia să ieși cu spatele. Acum nu este cazul. Cine a folosit mașina ultima dată-probabil Mioara, că ea merge cu mașina la spital-l-a scutit de o manevră, nu foarte dificilă, dar care solicită atenție, concentrare.

N-are rost să aștepte în curte; Dan îl va găsi cu treaba rezolvată, gata să pornească amândoi spre redacție.

Contact, răspuns prompt al motorului la prima cheie, viteza întâi, pornire lentă, lină, apăsare a pedalei de frână, dar... ce-i asta? ce se întâmplă? Pedala apăsată până la fund cu disperare, nu prinde. Nici frâna de mână. Mașina se îndreaptă lent spre asfaltul șoselei, ca și cum ar fi fost opera unui constructor dement, care i-a dat puterea să gonească cu 200km/oră, dar n-a prevăzut-o cu nicio modalitate de a fi oprită. Vehicul pentru sinucigași, ruletă rusească pe patru roți, cum ți-o fi norocul: nu întâlnești în cale niciun obstacol-scapi; îți iese ceva în față-îl spulberi sau te spulberă el. În ultima clipă, Simaciu a încercat să împotmolească mașina în șănțulețul adânc de nici două palme, peste care podișca din fața casei permite accesul în curte, zmucind volanul spre dreapta, dar prea târziu. Dacă ar fi existat gardul, sau măcar un stâlp de poartă, în care să proptească mașina pornită la vale, poate că acum, Dacia n-ar fi ajuns cu roțile din față intrate bine pe carosabil, unde...

Din ușă, cu mâna pe clanță, Dan privea paralizat de groază cum, venit în viteză dinspre Sibiu, un turism izbește în plin Dacia condusă de Simaciu, aruncând-o câțiva metri într-un zgomot sinistru de fiare ciocnite cu violență. Într-o clipă era lângă hârbul rămas din ceea ce fusese mașina familie lor.

Ușa dinspre șofer, acum o tablă scobită spre interior, era blocată. Cu mare greutate, ușa din dreapta îl lăsă să se strecoare lângă tatăl său. Petre trăia. Tâmpla stângă sângera dintr-o tăietură, un fir subțire i se prelingea din colțul gurii, iar volanul i se oprise sub bărbie, strivindu-i pieptul.

112. Apel. Vă rog, urgent o Salvare și descarcerare în Calea Sibiului numărul 114, accident foarte grav, șofer în pericol de moarte, fiecare secundă contează. Sunt procurorul Dan Simaciu și vă rog, vă implor...

O voce confirmă recepționarea apelului. Imediat, domnule procuror. Nu mișcați rănitul. Nu forțați nimic. Sosim.

Cu mâna lui Petre în mâna lui, Dan încercă să-și țină firea și să-și păstreze tatăl în stare de conștiență.

— Mă auzi?

Un început de gest, de-abia schițat, semăna a confirmare.

— Nu mișca, mai ales capul. Rezistă! Curaj, tată! Salvarea e pe drum!

Întâi un geamăt slab, apoi câteva șoapte neinteligibile l-au făcut pe Dan să aplece urechea până lângă buzele tatălui său. Da, acum se deslușeau niște cuvinte.

— Frâna... nu ține... niciuna... Să ai grijă de Mioara, de Olguța, de nepoți...

— Nu vorbi, te rog! Îți face rău! Stai liniștit, din clipă-n clipă vin doctorii...

Avertismentul, deși imperativ, n-a oprit efortul rănitului de a vorbi șoptit:

— În portmoneul din haină e o carte de vizită...

— Tată, te implor: nu vorbi!

— Trebuie... tu ascultă... Marcel Păruș... Caută-l la București... trebuie să știi tot. Nu uita, te rog... Păruș...

N-a mai fost nevoie de încă un apel la tăcere; extenuat de efort, Simaciu a închis ochii, răsuflând din ce în ce mai greu. După câteva clipe-pentru Dan lungi cât veșnicia-Simaciu a mai șoptit, cu voce și mai stinsă:

— Petruț... Petruța... dacă aș apuca să-i văd...

Apoi nimic, dar inima, inima aceea de a cărei șubrezenie se temea toată familia, continua să bată. Pentru cât timp?

Din depărtare, sirena Salvării - de regulă cu conotații sinistre, anunțând o nenorocire, dar acum sunând ca o șansă de scăpare - se făcu auzită și se

apropia în goană. După nici trei minute, Petre Simaciu, încă în viață, întins pe targă, cu masca de oxigen pe figură, însoțit de fiul său, pornea val-vârtej către spital, în timp ce un paramedic se ocupa de șoferul turismului care se ciocnise cu Dacia apărută în față din scurt, dintr-o curte. Ca prin minune, nu pățise nimic grav. Centura de siguranță îl ținuse strâns, iar pernele pneumatice reacționaseră la timp, salvator.

Înainte de a urca în Salvare, Dan apucase să spună unui paramedic:

— Chemați poliția rutieră. Dacă vor să deblocheze circulația, să scoată Dacia din carosabil, dar nimeni să nu se mai atingă de ea. Să fie păzită strict, până vine procurorul. Aici e tentativă de omor. Sper să rămână doar tentativă.

* *

Controlul general a început dimineața, la prima oră. Însoțită de măicuța ei, Olguța a trecut prin recoltarea de sânge, pentru analize, apoi ecografia-cu rezultatul ideal: copiii, în perfectă stare, gravida la fel, absolut niciun motiv de îngrijorare, dimpotrivă; apoi ginecologia, nimic în neregulă, ca și controlul pulmonar. La cardiologie-puls normal, tensiunea puțin crescută, dar nu atât încât să impună tratament special; în timpul sarcinii, mai ales în fază avansată, cu cât mai puține medicamente, cu atât mai bine, și, din fericire, corpul sănătos și puternic al doamnei Olguța Simaciu îi scutește pe micuți de invazia chimicalelor.

Numai aici, la neurologie, doctorița, o duduie plinuță, ceva mai în vârstă decât Olguța, privește cu atenție electroencefalograma.

— Ați lucrat cumva mai intens în ultimul timp? Nu efort fizic, ci concentrare, consum nervos, poate emoții... Dormiți bine noaptea?

— Ce să vă spun? În general dorm normal, dar am avut două-trei nopți ceva mai proaste, cu puțin stres...

— Păi... ar fi bine să nu le mai aveți. Evitați stresul de orice fel, situațiile conflictuale, chiar și cele provocate de cauze banale. Nu vă fac bine.

Mioara a simțit nevoia să intervină.

— Noi ne-am străduit, dar știți cum se mai întâmplă: îți așterni bine ca să dormi bine, dar când te culci, găsești sub cearșaf o păcătoasă de pioneză, așezată - conform legilor lui Murphy - cu acul în sus...

— Exact asta spun: scuturați bine așternutul, feriți-l de pioneze la propriu și la figurat. Fără emoții puternice, fără șocuri mari sau mici. Instaurați

liniștea, concordia și buna dispoziție, până la naștere. Mai ales în ultimele săptămâni de sarcină, fătul simte ca pe o agresiune orice stimul exterior ceva mai intens la care este supus corpul gravidei. Sunt sigură, de altfel, că doamna doctor Simaciu vă poate explica fenomenul mai bine decât mine.

Acum nu este vreun motiv de alarmă; poate chiar am exagerat apelul la prudență, dar... e mai bine să suflăm și în iaurt decât să ne frigem cu supa vreunei surprize neplăcute.

Pe ultimul cuvânt al doctoriței năvăli în cabinet o asistentă a cărei agitație exemplifica perfect starea de care trebuia să se ferească Olguța.

— Doamna doctor Simaciu, rapid la terapie intensivă.

Acum, vă rog, că arde!

Mioara a privit nedumerită. Ce se întâmplă? Poftim, tocmai acum... Neuroloaga, consecventă cu propriile recomandări de- abia formulate, tranșă situația:

— Mergeți, doamnă Simaciu. Am încheiat consultul, am spus ce era de spus. Dacă e nevoie de dumneavoastră acolo, vă trimit eu nora la rezervă cu un infirmier. Cine știe ce urgență s-o fi ivit.

De cum a pășit în salonul de terapie intensivă, Mioara a simțit că acolo se întâmplă ceva grav, ceva cumplit, ceva care o privește direct, pentru că ciorchinele uman de halate albe și verzi adunat în jurul unui pat cu rotile s-a despicat ca la comandă, toată agitația febrilă a încremenit ca într-un stop-cadru, iar în centrul vălmășagului uman, acum expus privirii, i-a apărut un trup cu perfuzii în brațe și cu mască de oxigen pe figură, iar alături-băiatul ei, Dan. Asta înseamnă că acolo, întins pe pat, este...

Da. Simaciu. Petruț al ei.

A rămas pironită locului, incapabilă să mai facă cei câțiva pași până la el.

— Trăiește?

Atât a putut să rostească. Gestul mut de confirmare-da, trăiește!-i-a dat curaj. S-a apropiat, i-a prins mâna, i-a simțit pulsul și s-a agățat cu disperare de speranța că nu, nu se va întâmpla nenorocirea, nu-i va fi dat să treacă și prin asta, că n-o fi având ea atât de multe și grele păcate de ispășit încât să merite o pedeapsă atât de cumplită.

Vocea poruncitoare a doctorului Neguț, directorul spita- lului, a reanimat stop-cadrul de grup încremenit de sosirea Mioarei:

— Vă rog să eliberați salonul! Rămâne doar cine are treabă aici! În camera golită de nechemații bine-intenționați, dinspre corpul rănitului s-a făcut auzit un sunet ușor, ciudat, ca un oftat adânc, scos din rărunchi: primul semn de viață dat de Simaciu din clipa în care medicii declanșaseră lupta cu moartea. Apoi Petre a deschis ochii, redeșteptând speranțele. Mioara și Dan erau lângă el. Chiar înainte de a-i vedea, le simțise prezența de- acolo, din lumea îndepărtată către care accidentul îl pornise. Dar acum îi privea, vedea cum li se luminează fețele, cum încearcă să-i dea putere din ființa lor, puterea să reziste, să lupte, să înfrângă un destin care-l urmărește cu atâta cruzime-oare de ce? Și iată, unda miraculoasă de putere din privirile și din inimile lor l-a ajutat să le șoptească de-abia deslușit:

— Mioriţo... Dane... aveți grijă de copii, să nu cumva...

Numai atât. Și acum, că i-a mai văzut odată, păcat că nu e și Olguța, dar Brebenica are treabă, e la datorie, îi veghează nepoții, pe Petruț și Petruța... acum poate pleca.

Ochii s-au închis, capul s-a întors ușor spre stânga, peste umăr, declanșând ultima încercare disperată a celor doi medici reanimatori de a-l scoate din ghearele morții. Nu s-a mai putut. De-abia la gestul reflex al unuia dintre medici - privire la ceasul mare din perete, pentru a fixa cu precizie ora decesului - gest atât de cunoscut ei, Mioara a realizat că Petre, Petruț al ei nu mai este. Un hohot de plâns i-a zguduit pieptul. Dacă brațele puternice ale lui Dan n-ar fi prins-o și susținut-o, s-ar fi prăbușit acolo, lângă trupul fără viață, în sala în care viața însăși părea că s-a oprit în loc, respectându-i durerea. Medicii și asistenta priveau cu ochii în lacrimi spre mama și fiul care, îmbrățișați, își plângeau suferința.

După câteva minute, tot spitalul știa că soțul doamnei Mioara a murit la reanimare, din cauza unui groaznic accident de mașină. Medici, asistenți, infirmieri, personal de îngrijire, pacienți, toți comentau, toți o căinau, toți se gândeau cât de nedreaptă este viața asta care lovește fără milă pe cei mai buni, în timp ce leprele zburdă și prosperă...

* *

Olguța!

Conștiința de apărător al vieții, devenită reflex aproape mai puternic decât sentimentul de soție și mamă, i-a dictat pe loc linia de conduită: Olguța nu trebuie să afle. Nu acum. Nu așa. Vom vedea când și cum îi spunem, ce măsuri de siguranță luăm ca să atenuăm șocul. La fel a gândit și

Dan. După vreo oră, când amândoi credeau că și-au recăpătat puterea de a nu lăsa să li se citească pe chipuri durerea, au intrat în rezerva în care Olguța aștepta cuminte să vină măicuța ei. Iat-o. Dar ce caută Dan aici, acum? Ce vești îi aduce: bune? rele? Ușa nu s-a închis bine în urma lor, că s-a deschis din nou. O bolnavă din salonul de alături, pacientă de mulți ani a doctoriței Simaciu, se simțea obligată-cu cea mai bună și sinceră intenție-să-și exprime compasiunea pentru pierderea suferită.

— Condoleanțele mele, doamnă Mioara, vă rog să le primiți cu toată...

Nu și-a terminat vorba. Groaza de pe fața doctoriței, spaima bărbatului de lângă ea și începutul de panică din privirile gravidei întinse în pat au făcut-o să înțeleagă ce greșeală imensă a comis. Bâlbâind neinteligibil o scuză, s-a retras de-andaratelea și a părăsit rezerva.

— Măicuță... spune-mi! Dane, spune tu, nu mă chinuiți, că bănuiala e mai cumplită decât... Doamne ferește... Ce s-a întâmplat?

Schimbul de priviri dintre Mioara și Dan a lămurit-o. O nenorocire. Cea mai rea cu putință. Ce altceva putea să însemne „condoleanțe“? Și cine altcineva decât... tăicuțu? Tăicuțul ei? Într-o clipă, Mioara era cu mâna stângă pe fruntea Olguței, iar cu dreapta îi ținea strâns una din mâini. Mâna cealaltă se afla în palma puternică a soțului ei, în timp ce amândoi îngerii păzitori de lângă patul Olguței se luptau în zadar să-și stăpânească lacrimile, să-și țină firea.

Brusc, pentru Olguța, albul camerei, atât de liniștitor până în clipa aceea, a devenit cenușiu, tinzând spre negru. Pereții au început să-și strâmbe muchiile, să se rotească haotic, să vină spre ea, gata-gata să o strivească. Simțea că se duce, că se scufundă, că nu mai știe cine este, unde se află, ce caută acolo. Se agăța cu disperare de orice urmă de reper, de orice crâmpei de amintire lucidă, care să o ajute, dar...

Atunci i-au bubuit în urechi, ca o poruncă strigată din răsputeri, cuvintele doctoriței de la neurologie: „orice șoc exterior, orice emoție puternică pune în pericol sănătatea fătului“. Dar un leșin? Doamne ferește! Ea avea de apărat nu una, ci două vieți, ascunse în pântecele ei de Dumnezeu și de natură, pentru a le pune la adăpost de ticăloșia omenească. Dacă ea, refugiul ales de dumnezeire, nu le este pavăză, atunci... cine? Ea să le facă rău? Chiar ea?

Din ceața care amenința să o înghită, a mai auzit o voce. Vocea tăicuțului: „Ai grijă, Brebenico. Apără-i!“ Mult mai târziu avea să afle că, pe patul de

moarte, acesta a fost ultimul gând al lui Petre Simaciu: „apărați copiii, să nu cumva...“

Înfigându-și degetele în mâna lui Dan, sprijinindu-se de mâna caldă a măicuței, Olguța s-a ridicat în capul oaselor, pe pernă. Cenușiul pereților a început se redevină alb, muchiile și-au recăpătat forma rectilinie, pâcla din cap și din priviri s-a retras, apoi a dispărut de tot, toate lăsând locul unui plâns mocnit, neviolent, deși impulsul abia stăpânit o împingea să strige, să hohotească, să se zbată, să muște cearșaful și perna, să blesteme nedreptatea care alege rău, bezmetic, viețile secerate. Petruț și Petruța n-aveau nicio vină. Ei nici n-au apucat să deschidă ochii în lumea asta lipsită de orice noimă; până atunci, măcar până atunci, trebuie să-i apere. Asta i-ar cere tăicuțu. Și-ca semn că și-a recâștigat memoria și judecata-poate că i-ar mai cere tăicuțu, de-acolo de unde este, să nu-i piardă cartea neterminată, din calculator; așa cum este, câtă este. S-o citească măcar Dan. S-o îndosarieze în biblioraftul lui din mansardă.

CAPITOLUL XIII

DEZNODĂMÂNTUL

În aceeași zi, după-amiază, a descins în oraș nu un procuror, ci o echipă de trei procurori, trimiși de Parchetul General cu împuterniciri depline și cu misiunea de a nu părăsi localitatea până nu elucidează toate circumstanțele evenimentelor de-acolo, toate vinovățiile și responsabilitățile ce urmează a fi puse pe masa completului de judecată.

Ancheta s-a declanșat chiar din clipa sosirii echipei căreia i s-a adăugat colegul lui Dan, cel ce transmisese alerta luni dimineață, la prima oră. Procurorul Dan Simaciu n-a avut decât calitatea de martor, dată fiind relația de rudenie cu victima, dar, de la primele cuvinte ale depoziției sale, făcută seara, târziu, în ciuda nenorocirii ce-l lovise și a stării deosebite în care se afla el și întreaga familie, nou-veniții au înțeles că schema, firul, filmul și dedesubturile întregii afaceri sunt gata conturate, ei neavând decât să pună întrebări lămuritoare și apoi să verifice pas cu pas, punct cu punct, toate elementele expozeului. Un rechizitoriu aproape „încheiat la toți nasturii“, cum îi plăcea să spună despre o treabă bine făcută profesorul lor, acum consilier al procurorului general.

Un membru al echipei s-a ocupat de Dacia zdrobită în accident. N-au fost necesare prea multe căutări: cablul de frână fusese tăiat cu cleștele, frâna de mână-anihilată la fel. Și ca să nu fie niciun dubiu, pe scaunul din dreapta

șoferului, acolo unde Simaciu nu privise când s-a urcat la volan, un semicarton cu litere decupate din ziar și lipite cu bandă adezivă transparentă amenința cum nu se poate mai explicit: „dacă nu taci, îți închidem noi gura și nu doar ție“. Atentatorul știa că dimineață, doctorița Simaciu este cea care pleacă la spital cu mașina. Amenințarea urma să grăbească acceptarea ofertei lui Pașaliu; în cel mai rău caz, se putea ajunge-credeau bandiții-la o spaimă soră cu moartea, dar nu moarte propriu-zisă; alunecarea necontrolată, dar lentă a mașinii spre carosabil se putea opri în șanț, iar dacă nici șanțul nu pune stavilă, ora matinală, cu trafic redus, rezolva pericolul.

Rapid, probele materiale s-au înmulțit. Pe caseta video de la camera plasată lângă becul din curte, se vedea foarte clar un corp omenesc strecurându-se sub mașină și meșterind ceva acolo, apoi deschizând ușa din dreapta și punând ceva pe scaunul de lângă șofer: hârtia cu literele lipite, perfect asemănătoare ce aceea găsită de proprietarii livezii înfiptă în crucea de lângă mușuroiul de crengi: aceeași mână, aceleași amprente, aceeași lucrătură, aceleași caractere și dimensiuni de literă.

Caseta a spus mai mult: când s-a întors cu fața spre cameră, atentatorul și-a expus chipul ca la fotograf: un puștan de 14-15 ani, în salopetă de mecanic, cu cleștele în mână. Identificarea-o joacă de copil: Spirea Brătilă, ucenicul de la Service-ul lui Pașaliu, din Drăgășani. Pe aceeași casetă, la fel de clar, chipul avocatului Ghiță Ropcea, tot din Drăgășani, discutând în fața casei, pe trotuar, cu Olguța Simaciu.

Pornind de la șnurul evenimentelor reconstituit în depoziția lui Dan și confirmat de probe punct cu punct, țesătura ticluită de Pașaliu a început să se deșire. Primul pas, prima breșă: Maria Drăghici, soția doctorului. După câteva minute de discuție cu procurorul, a început să plângă și să povestească: Aurel n-a trecut pe-acasă în noaptea de sâmbătă spre duminică, așa cum afirmă el și cum scrie în declarația pe care ea însăși a semnat-o duminică la prânz.

— De ce ați semnat o minciună, doamnă Drăghici? a întrebat procurorul.

Răspunsul a venit printre suspine și accese de plâns:

— N-am mințit ca să-mi salvez căsnicia, domnu’ procuror, că ea e stricată de aproape un an, de când Aurel s-a combinat cu o asistentă din spital. Am vrut să-mi salvez copilul de la moarte. Cine mi-a dictat ce să scriu, mi-a spus că dacă nu o fac, dacă nu susțin declarația la proces și dacă spun cuiva, vreodată, adevărul, îmi omoară copilul. Are patru ani, numai pe

el îl am; cum să nu fi semnat? Cine sunt eu, să mă lupt cu Tache Pașaliu, domnu' procuror?

Declarația Mariei Drăghici, coroborată cu aceea a Mioarei Simaciu și, mai târziu, cu a Corinei Dumbravă, a fost confirmată indubitabil de analiza sângelui din eprubetă, recoltat în noaptea decesului gravidei. Au depus mărturie și patru dintre participanții la cheful găzduit de „Popasul haiducilor“; cine nu dorea să scape de birul plătit lunar lui Pașaliu dacă declarația înfunda definitiv un om aflat cu amândouă picioarele în pușcărie, nu doar cu unul?

Se confirma astfel mobilul ofertei adresate doctoriței Simaciu și al șantajului care a urmat: libertatea lui Drăghici, vinovat de curmarea a două vieți.

Luat din scurt, Spirea Brătilă, în vârstă de 15 ani, a relatat și el cum a fost instruit ce e de făcut la mașină și de ce n-a fost trimis un mecanic experimentat, nu un copil ca el: „n-are de un' să-l apuce bă, că e minor! În 24 dă ore îl scot d-acolo curat ca lacrima, chiar dacă-l prinde!“ La fel de edificatoare a fost relatarea discuției de negociere dintre Olguța și avocatul mafiei, făcută cu precizie și cu lux de amănunte. Dar bomboana pe colivă a pus-o chiar Ghiță Ropcea. Bun cunoscător al legilor, mai ales ale celor despre privarea de libertate, samsarul a înțeles că, la avalanșa de probe și mărturii ce veneau din toate părțile, tăcerea e o prostie. Cel mai ieftin scapă spunând tot; chiar și ce nu întreabă procurorii. Numai așa poate profita de clemența legii vizavi de turnători (discutabilă, desigur, sub aspectul moralității ei). A devenit, deci, un turnător mai cooperant decât speraseră anchetatorii: și-a livrat patronul pe tavă, cu toate amănuntele, cu toate nelegiuirile comise, unele-cu mult înaintea tragediei investigate acum.

Restul a fost rutină. Un rechizitoriu fără cusur, într-un dosar „beton“, un proces judecat cu celeritate, o sentință firească și așteptată care, ținând cont de vârsta condamnatului principal, îl va ține pe Pașaliu departe de lumina soarelui văzut altfel decât printre gratii mai mulți ani decât adună, în medie, o viață de om.

S-au mai prefigurat niște piste, pentru alte dosare disjunse din cel principal, anunțând investigații ulterioare și prefațate, deocamdată, de o suspendare din funcție și o demisie („de onoare“, deși termenul nu se potrivea deloc cu spețа). Despre ele, mai târziu.

* *

În seara plecării spre București, conducătorul echipei de procurori, cel mai în vârstă, cel mai experimentat și trecut prin multe, a avut o lungă discuție cu Dan Simaciu, solicitată de oaspete.

— Ne-am încheiat treaba, domnule Simaciu. Mai repede și mai ușor de cât ne-am așteptat. Și asta, datorită dumneavoastră. Păcat că ne-am cunoscut în împrejurări atât de tragice. V-am exprimat din prima clipă compasiunea mea, regretul profund pentru pierderea suferită. O fac din nou acum, la despărțire, dar vă rog să primiți și felicitările mele sincere pentru...

Deși nu-i intra în obicei, Simaciu și-a întrerupt interlocutorul, spre mirarea acestuia:

— Felicitări... pentru ce? Iertați-mi, vă rog, impolitețea, dar de ce le-aș merita? Pentru că am gestionat atât de prost situația încât eu, om al legii, am lăsat un clan de bandiți să-mi omoare tatăl? Nu merit nicio felicitare. N-o spun ca să vă jignesc; v-am înțeles buna intenție, vă mulțumesc pentru ea, dar nu o merit. Nu-mi pot ierta, acum și tot restul vieții, moartea tatălui meu. A murit sub ochii mei, în locul meu, poate, ba nu poate; sigur și din vina mea! Atât de puternic mă apasă pe conștiință greșeala asta, încât, vă spun sincer, cred că voi demisiona din procuratură. Aici e nevoie de oameni hotărâți, cu reacție promptă, nu de inși care stau zile-ntregi și așteaptă să vadă ce au de gând bandiții.

Auzindu-i spusele, trimisul centrului, care tocmai se ridicase de pe scaun, gata să-și ia rămas-bun și să strângă mâna mai tânărului său coleg, se reașeză, îl privi drept în ochi și-i vorbi cu acel amestec de înțelegere, severitate și tact pe care puțini oameni îl stăpânesc.

— N-aș vrea să credeți că nu vă înțeleg sentimentele. Ați trecut prin clipe cumplite și nici acum nu vă este ușor. Știu ce ați pierdut; nu numai un tată, ci un tată cu totul deosebit. Domnul consilier, profesorul dumneavoastră, cel care ne-a trimis la Vâlcea, a apucat să ne spună câte ceva despre ziaristul Petre Simaciu. Aici, în timpul anchetei, am aflat mai multe. Ne-au vorbit despre el tinerii din redacția ziarului local, patronul ziarului, soția dumneavoastră, oameni care l-au cunoscut și i-au citit articolele. Toți ne-au conturat chipul unui om dedicat până la sacrificiu și uitare de sine ideii de dreptate și de adevăr. Un justițiar, crez care l-a costat scump, toată viața, fără ca prețul plătit să-l împingă la renunțare, la dezertare, la compromis. Așa ne-a apărut nouă Petre Simaciu. Sunt însă convins că dumneavoastră îl

cunoașteți infinit mai bine; nu trebuie să vă spun eu cine a fost tatăl dumneavoastră...

— Tocmai de aceea vă spuneam că moartea... Trimisul centrului l-a întrerupt cu un gest energic.

— Nu. Judecați greșit. Judecați pe dos! Vă rog să-mi răspundeți cinstit, dincolo de durerea filială: credeți că tatăl dumneavoastră v-ar aproba gestul? El ar fi de acord cu abandonul, cu dezertarea? I-ar plăcea să știe că undeva, într-o celulă de pușcărie, un ticălos se bucură că lumea lui imundă a scăpat de un dușman periculos, că un om al legii dă bir cu fugiții din cauza unei vinovății inexistente, considerând riscul prea mare și prețul dreptății prea scump?

Da, s-a întâmplat o nenorocire. Ați trăit un necaz cumplit, dar de ce vi-l imputați? Nu vă cer să puneți în balanță, drept consolare, imensul câștig pentru oamenii acestor locuri, ci doar să vă gândiți bine: ce ar spune Petre Simaciu la auzul unei asemenea decizii? Ce ar face el în locul dumneavoastră? La asta vă rog să meditați. După vârstă, nu v-aș putea fi tată, dar frate mai mare-da. Luați-mi sfatul ca pe unul frățesc.

Mai departe, judecând în plan strict profesional, vă mai întreb ceva. Ați văzut că, în caietele lui Pașaliu, figurează nume de persoane șpăguite. Două dintre ele vă sunt bine cunoscute; unul-șef, altul-coleg. Lângă ei, câteva notabilități locale, oameni care, din scaunul lor, ar putea face mult bine, dar fac mult rău; din lăcomie. Vor urma investigații, desigur, nu se va lovi orbește în nevinovați doar pe presupuneri, însă... chiar nu vă interesează ce se va întâmpla cu ei sau cu alții ca ei? Nu vă pasă dacă județul dumneavoastră va scăpa, sau nu, de prădători sau de corupți? Să zicem că plecați. Bine. Dar cine să vină, și de unde, ca să facă ce vor oamenii: curățenie, dreptate?

Și, întorcându-ne la planul moral-afectiv al discuției, nu credeți că tocmai memoria și exemplul tatălui dumneavoastră vă obligă să rămâneți, să luptați?

Sper să vă dea Dumnezeu gândul cel bun; despre cel rău n-am să pomenesc nici în treacăt domnului consilier; ține prea mult la dumneavoastră, nu trebuie să-l afle. La bună vedere, stimate coleg.

Rămas singur, Dan Simaciu simți că-i ard obrajii. Speriat, se privi în oglinda de deasupra chiuvetei plasate într-un colț al biroului. Era roșu până

în vârful urechilor, chiar și sub părul des ce-i acoperea scalpul. Roșu ca focul. De rușine, probabil.

* *

Vestea tragicului accident, circumstanțele în care s-a produs, ancheta judiciară, interogatoriile, confruntările, descinderile și arestările în serie, operate la Vâlcea și la Drăgășani, au zguduit viața tihnită a orașului. Desigur, urbea nu mai era demult locul de refugiu al pensionarilor, ca pe vremuri, dar asemenea evenimente, venite „la pachet", n-aveau cum să nu bulverseze cursul existenței cotidiene și să nu agite spiritele.

Așa se face că înmormântarea lui Petre Simaciu, nume cunoscut din paginile ziarului local, dar intrat brusc în conul de lumină orbitoare a interesului public, a luat proporțiile unui eveniment. Sute de oameni au ținut să fie prezenți, slujba - oficiată de patru preoți - a avut o solemnitate și o vibrație cu totul aparte, catafalcul a fost pur și simplu covârșit cu flori, zeci de buchete și coroane. S-au aflat acolo mai toate notabilitățile locale, și nu din obligații oficiale, ci pur și simplu pentru că așa au simțit că e drept și omenește să facă; oameni obișnuiți, fără vreo legătură specială cu familia Simaciu, chiar și locuitori ai satelor învecinate. Toți aflaseră-acum nu mai era un secret pentru nimeni-că Petre Simaciu a fost ucis de clanul care făcuse atâtea blestemății. Acolo, la capela cimitirului și lângă mormânt, sute de oameni au trăit clipa de înțelegere a adevărului că moartea tragică a unui concetățean de-al lor este prețul plătit de oraș pentru liniștea urbei, pentru siguranța câtorva zeci de mii de suflete. Investigația era departe de a se fi încheiat, justiția nu dăduse încă nicio sentință, dar toți știau. Când e vorba de Tache Pașaliu și de banda lui, nu e nevoie să le spună cineva, fie el complet de judecată, dacă spaima acestui colț de țară, Pașaliu, este vinovat sau nu. Singura întrebare pe care și-o puneau sutele de capete descoperite și aplecate cu smerenie în fumul de tămâie, în pâlpâit de lumânări și în dangăt de clopot, era: de ce nimeni n-a oprit până acum mâna criminală? De ce a trebuit să moară o femeie însărcinată și un om bun, cinstit, curajos, pentru ca, în sfârșit, legea să-și aducă aminte că există, să funcționeze, să oprească, poate, alte jertfe?

Mioara, Dan și Olguța-aceasta din urmă, venită într-un cărucior cu rotile împrumutat de la spital-au suportat extrem de greu, dar cu demnitate, tot ritualul. Dan, rămas singurul bărbat din familie, le-a ținut strâns pe după umeri, tot timpul slujbei. Știa că acum el este stâlpul. Nu are voie să se

clatine; și nu s-a clătinat. Cu maxilarele strânse, cu toate puterile încordate pentru a-și ține firea, a reușit să insufle putere mamei și soției sale, deși în fundul sufletului începuse să-l roadă un gând la fel de chinuitor ca durerea pierderii suferite: nu cumva este și el vinovat, totuși? Nu cumva ar fi trebuit să... Dar nu acum, nu aici. Pentru procesul cu sine însuși, cu conștiința lui de fiu și de om al legii, are timp destul.

Un singur moment a simțit nevoia să-și retragă mâna de pe umerii Olguței pentru a scoate batista și a-și șterge lacrimile ce i se prelingeau spre bărbie: când vocea baritonală, răscolitoare a unuia dintre cei patru preoți a rostit: „din pământ am venit, în pământ ne întoarcem“, iar bulgării de pământ, aruncați din zeci de mâini, au început să bubuie pe capacul coșciugului. Numai atunci, în clipa despărțirii definitive de ființa pe care o adorase, când și fălcile încleștate parcă au scrâșnit, un cuvânt i-a invadat mintea: răzbunare. Dar cuvântul a rămas acolo numai câteva clipe; din tării, din lumea în care va fi ajuns, tatăl său i-a corectat gândul:

— Nu răzbunare, Dane: dreptate. Înțelegi? Dreptate, băiatule...

...Întorși de la cimitir, în fața casei lor, Simacii s-au oprit să vadă în ce stadiu a ajuns lucrarea. Meșterii mai aveau puțin și terminau gardul acela care, poate, ar fi evitat nenorocirea dacă ar fi fost zidit la timp. Poartă de fier, stâlpi zdraveni, în stare să reziste și unei tamponări violente. Acum... la ce bun? Poate... numai pentru a se convinge singuri că viața merge înainte, că măcar pruncii, Petruț și Petruța și câți vor mai fi, trebuie apărați de rele, așa cum lăsase cu limbă de moarte bunicul lor.

CAPITOLUL XIV

LA CAPĂTUL DRUMULUI: DOSARUL LIPSĂ DIN BIBLIORAFT

Cu mulți ani în urmă, studentul Dan Simaciu căutase o adresă, un om prin puzderia de blocuri parcă trase la indigo din Balta Albă, marcate și cu cifre și cu litere, sunând în cele din urmă la apartamentul lui Anghel Mârzan. Acum, procurorul Dan Simaciu descoperi, cu destulă greutate, blocul înscris pe o carte de vizită veche, îngălbenită, cu colțurile îndoite. Când, în sfârșit, apăsă butonul soneriei ce părea să indice sfârșitul căutării, în crăpătura ușii întredeschise apăru o bătrână.

— Sărut-mâna, doamnă. Îl caut pe doctorul Marcel Păruș, dacă nu vă supărați...

Bătrâna privi cu atenție bărbatul care purta o panglică neagră, de doliu, la reverul hainei și-i răspunse ușor ezitant:

— Păruș este doctor? Nu mai locuiește aici, maică. De mult...

— Știți cumva unde-l pot găsi?

Aproape convinsă că domnul în doliu este om serios și nu are de ce să se teamă, bătrâna închise ușa în urma ei, îl invită la o fereastră de pe coridor ce dădea spre o zonă întinsă a cartierului și-i arătă un bloc.

— Vezi dumneata blocul acela? Încearcă acolo, dar nu știu dacă-l mai găsești. Poate vecinii... dar fii atent!

Mirat de ultimele cuvinte, Dan mulțumi și se îndreptă spre ținta indicată de bătrâna cumsecade și grijulie.

Construcția arăta jalnic. Pereții exteriori-murdari din cale-afară, balcoane cu zidăria ciobită, parcă stând să se prăbușească, parcă din altă lume, din alt colț uitat de Dumnezeu și de oameni. Avea să se lămurească rapid: locuințe sociale pentru dezmoșteniții soartei. În hol-o văgăună insalubră, nici vorbă de listă cu locatari. Un binevoitor cu înfățișare ciudată îl îndrumă, totuși, spre o garsonieră improvizată, la demisol, într-o fostă cameră a administratorului, pe vremea când mai ființa o asemenea persoană și se mai strângeau banii de întreținere. Sonerie nu exista; a bătut la ușă. Niciun răspuns. A bătut din nou, mai puternic. Din interior s-au făcut auziți niște pași, apoi a scârțâit ușa, făcând loc unei apariții stranii: un om ce părea certat demult cu săpunul, cu frizerul și cu îmbrăcămintea dacă nu decentă, măcar mai puțin mirositoare. O privire tulbure din doi ochi injectați și două mâini tremurânde întregeau portretul personajului, mai degrabă om al străzii decât locatar al unui bloc, fie el și de categoria a III-a? a IV-a? cum era acesta.

— Cu domnul Marcel Păruș aș vrea să vorbesc, dacă sunteți amabil...

În ochii bătrânului parcă sclipi ceva. Își fixă privirile pe doliul de la rever, își cântări vizitatorul din cap până-n picioare, apoi întrebă cu o claritate surprinzătoare:

— Sunteți, cumva, procurorul Dan Simaciu? Dan încuviință din cap.

— Atunci... pe mine mă căutați. Sunt Marcel Păruș. Poftiți înăuntru, dacă nu vă e teamă să pășiți în bârlogul ăsta nenorocit unde-mi duc zilele, câte mi-au mai rămas.

Interiorul consona perfect cu personajul. Totul era vechi, degradat, murdar, ponosit; un preș de iută destrămat pe margini, rufe aruncate peste tot, blocând și singurul scaun din cameră. Fostului medic nu i-a fost greu să vadă impresia produsă vizitatorului de locuința sa.

— Te miri, nu-i așa? La început m-am mirat și eu, dar acum... m-am obișnuit. Stai să-ți eliberez scaunul, eu voi sta pe pat. Ia loc.

După „momentul gospodăresc“ absolut indispensabil discuției, gazda rosti prima frază cu care își uimi oaspetele.

— Te așteptam, domnule Simaciu.

— Pe mine? Cum...?

— Simplu: am văzut într-un ziar-știi? din când în când mai citesc și eu, ca pe vremuri-la rubrica „decese“, că Petre Simaciu s-a stins din viață, pe undeva prin provincie, unde se retrăsese cu soția și copilul. Trebuie să fii... Dan, parcă? Așa te cheamă? Am dedus după doliul de la rever că dumneata ești.

Din ce în ce mai uimit, Simaciu-junior confirma cu același gest mut fiecare afirmație-supoziție a gazdei.

— Vrei să știi de ce eram sigur că mă vei căuta? Păi... nu era Petre omul care să plece din lumea noastră fără să-ți spună ce s-a întâmplat cu viața lui, cu viața noastră, de fapt, că vârtejul nu l-a prins doar pe el și pe mine, ai să vezi. Iartă-mă, n-am cu ce să te tratez, și chiar de-aș avea, nu cred că ai curajul să bei ceva din cana mea. Și mie mi-e silă, uneori. Am fost medic, totuși...

Cu un gest hotărât, Dan își liniști gazda. Nu vrea nimic, nu-i trebuie nimic altceva decât ceea ce tatăl său n-a apucat să-i spună.

— De fapt, ce este de aflat, domnule Păruș?

— Nu știi nimic? Chiar nimic?

— Știu numai ce mi-a povestit Sorin Aldea.

— Adică nimic, preciză fostul medic cu un zâmbet trist, dizgrațios, care-i dezvelea o parte din dantura știrbă, galbenă și cariată.

— Nu chiar nimic. Știu că a iubit-o pe mama, că erau în pragul căsătoriei, dar a apărut tata, de care mama s-a îndrăgostit și... nunta s-a făcut, dar cu alt mire, nu doctorul Aldea. Asta știu. Ba nu; mi-a mai spus că mult timp după aceea, Sorin și-ar fi dorit să revină la el chiar și cu un copil în brațe. Cu mine, adică.

După un lung răgaz de gândire, gazda confirmă:

— Da, schematic și incomplet-așa sună povestea, dar câte meandre n-au tot apărut pe parcurs, câte necazuri, câtă suferință... Vezi cum arăt? Cum trăiesc? Viața mea este una dintre aceste meandre. Într-un fel, și la polul opus de statut social, chiar și viața lui Aldea... Eu trăiesc aici, în ghetou, singur, în sărăcie lucie, în mizerie-după cum vezi, dar crezi că lui îi este mai bine? Știu, a ajuns o celebritate, învârte banii cu lopata, dar ce folos? E la a treia nevastă și se pregătește a patra, după câte am auzit, casa lui este un infern, nimeni și nimic nu-i mai intră în voie... De ce l-aș invidia? Că nu se spală în lighean, ca mine? Că nu are WC-ul pe coridor, că nu trăiește în cămăruța asta nenorocită-doar cu o chiuvetă și două ochiuri de aragaz? Că nu se mai dă jos din mașină? Că mănâncă ce vrea, ce-i place? Halal fericire!

— Totuși, cum s-a...?

— Iartă-mă. M-a luat valul. Nu poți înțelege, pentru că nu știi ce știu eu. Hai s-o luăm metodic; mâinile îmi tremură, dar capul mă mai ajută.

Știi, cu siguranță știi că Aldea era o stea încă din studenție; medicul de excepție care apare odată la câteva promoții. Sunt sigur că asta ți-a spus chiar cu lux de amănunte, nu putea rata ocazia. Și mai știi, desigur, că Mioara, mama dumitale, era cea mai frumoasă fată din facultate, și nu numai frumoasă, ci și cu toate calitățile hărăzite de Dumnezeu unei femei. Toți eram îndrăgostiți de ea, dar-ce e drept-amândoi formau o pereche superbă. Când Petre a apărut în cercul nostru, nimeni nu credea că el va fi cel ales de Mioara până la urmă. Dar uite că a fost. Și asta știi, ca și faptul că opt ani, Sorin a tot încercat să o recucerească.

Bun. Acum să-ți spun ce nu știi, ce n-ai aflat de la Petre.

Dar... apropo: cum ai ajuns la mine?

Dan a scos din buzunarul de lângă panglica neagră cartea de vizită și i-a întins-o.

— Ultimele cuvinte rostite de tata au fost: „caută-l pe Marcel Păruș, să-ți povestească ce s-a... trebuie să știi“. A mai apucat să-mi facă semn spre portmoneul din buzunar, unde păstra această carte de vizită. Ea m-a adus la dumneavoastră.

— Deci așa... Păi... sărim peste opt ani de la căsătorie. Cam atunci Petre suferea primul infarct. O duceați greu, începuseră necazurile. Sorin a mai făcut o încercare, ultima. A căutat-o pe Mioara la un dispensar, unde făcea naveta, convins că boala tatălui dumitale este norocul lui: acum ori

niciodată-ăsta era omul. Și a fost niciodată. Nu-i venea să creadă că a pierdut, că între el, vedeta, și un suferind aflat în necaz, câștigă amărâtul. Eram anestezistul lui și ne pregăteam de operație; nu una dintre cele mai dificile, dar complicată, totuși. Când tai lângă inimă sau chiar în ea, totul e pe muchie de cuțit. Ca să înțelegi și mai bine ce urmează, trebuie să-ți mărturisesc ceva ce nu mă onorează: avusesem mari probleme cu alcoolul. Sorin mă ajutase, ambiționându-mă, acordându-mi încredere, ținându-mă lângă el, deși, la poziția lui, putea lua pe oricine.

Venise de la Mioara un ghem de nervi și m-a găsit pe mine paratrăsnetul de servici ca să-și descarce furia. M-a jignit fără niciun motiv; m-a mirosit, să vadă, chipurile, dacă intru beat în operație, deși știa foarte bine că, de luni de zile, nu pusesem în gură niciun strop de alcool. Am răbdat, strângând din dinți, ca să potolesc turbatul. S-a lansat apoi într-un discurs despre ratați, asociindu-mă cu Simaciu: „ăla de boală, tu de băutură: toți sfârșiți la fel“. N-am mai rezistat. Știam de unde vine și de ce fierbe, așa că i-am spus de la obraz ce credeam despre eșecul lui în relația cu Mioara.

— Mă, Zeus (porecla asta îl înnebunea!), nu te mai tot întreba de ce? de ce? Îți spun eu. Un soț nu se alege cum alegi un cal la târgul de vite: îl cauți la dinți, la putere, la aspect, la mers, dacă e armăsar - la știi tu ce, îl bați ușor cu palma pe crupă, să vezi dacă e blând sau nărăvaș, pe urmă te tocmești și îl cumperi dacă-ți convine prețul. Omul nu e cal. Ca să pornești în viață lângă un om, trebuie să-l iubești.

— Dar m-a iubit! M-a iubit, Marcele!

— Nu într-atât încât să nu te „citească“, să nu te vadă cum ești: rece, calculat, orgolios, egoist, convins că valoarea profesională acoperă neomenia. Te-a ghicit, mă, Zeus! Zici că ai iubit-o? Nu te cred. Tu te iubești numai pe tine. Nu dragostea te-a ținut lângă Mioara, cât ați fost împreună, ci orgoliul. Erai mândru că tu ai obținut trofeul râvnit de noi toți. Cât timp trofeul a fost al tău, a fost bine; când trofeul te-a lăsat baltă, ai înnebunit. Nu dragostea te-a mânat să tot alergi după Mioara, ci mândria rănită. N-ai suportat înfrângerea, singura mare înfrângere din viața ta. Știai că ești cel mai bun (și erai!), deci ți se cuvine de drept și de fapt ce e mai bun. Asta nu e iubire. E fixație, manie, complex, e orice, dar nu iubire.

Nu știu ce mă apucase și pe mine. Nu era locul, nici momentul (mai ales momentul) să-i torn tot ce strânsesem în suflet ani de zile. De câteva ori a încercat să mă oprească, dar eram dezlănțuit. Până când... m-am oprit

singur: când i-am văzut fața, m-am speriat. „Gata, Sorine, hai să terminăm cu povestea asta, că intrăm în sală. Hai să ne venim în fire!“. N-a scos un cuvânt, dar mie mi s-a făcut frică. Am vrut să amân operația; nu administrasem anestezicul, încă se mai putea. Nici n-a vrut să audă. Am intrat, eu mi-am făcut treaba de început și am rămas cu ochii pe el. Ce am văzut, m-a îngrozit: îi tremura mâna. Nu i se mai întâmplase așa ceva. A început să taie, totul părea să meargă bine, parcă se liniștise, dar o mișcare greșită m-a alarmat din nou. Am rostit atunci trei cuvinte pe care le voi regreta toată viața, pentru că au distrus niște vieți: „Zeus, fii atent!“ Porecla parcă i-a luat mințile. Și-a ridicat privirile de la pacient spre mine, de parcă ar fi vrut să arunce cu bisturiul, să-mi închidă gura. M-am și ferit, cu un gest stupid, involuntar. Când s-a întors acolo, la treaba lui, bisturiul a luat-o razna: a secționat aorta, a mai tăiat ceva și a declanșat o hemoragie pe care n-a mai putut-o stăvili. După minute lungi de eforturi disperate, în care s-a recurs la toate procedurile posibile, a trebuit să declarăm decesul. Eminentul chirurg Sorin Aldea tocmai omorâse un om, întărâtat de inconștiența vinovată a anestezistului Marcel Păruș. În clipa aceea ne aflam lângă pacientul decedat numai noi doi. Sorin m-a țintuit cu privirea lui rece ca gheața și mi-a spus cu un calm îngrozitor, care m-a zguduit mai puternic decât nenorocirea în sine: „Marcele, fii atent: dacă scoți o vorbă despre ce s-a întâmplat aici, te distrug! De-abia atunci vei avea motive să-ți cauți liniștea în alcool, măcar să știi pentru ce îți bei mințile. Pricepi?“

Am fost atât de laș, atât de speriat, încât am priceput. Am tăcut. Pentru Aldea n-a fost nicio problemă să ascundă malpraxisul; nici nu era greu. A făcut-o cu sânge rece, chiar cu aplomb. I-a mers. Pentru mine însă, accidentul a însemnat sfârșit de carieră. N-a fost nevoie să mă distrugă Aldea; m-am distrus singur, cu alcool. Am trecut prin două cure de dezalcoolizare, a urmat o scurtă revenire, dar nu ca anestezist, ci ca a cincea roată la căruță într-un dispensar, ținut mai mult de milă, ca să mănânc o pâine. Așa se întâmplă; pentru un recital de pian trebuie solist, virtuoz, dar și hamali, să care pianul. Eu am fost hamal câțiva ani, cât a permis legea, interpretată generos, atât cât s-a putut. A urmat o altă recidivă, altă internare, apoi pensionarea medicală, apoi... ce vezi: subsolul. Am rămas singur. N-am copii, n-am rude apropiate...

Bulversat de mărturisiri, Dan a îndrăznit prima întrebare:

— V-a părăsit soția?

Cu ochii împăienjeniți de lacrimi, fostul medic confirmă cu un gest, apoi îl întări:

— Da, domnule Simaciu. M-a părăsit, dar nu numai pe mine, ci lumea asta păcătoasă, în care parcă totul este de- a-ndoaselea: valoarea și ticăloșia se împletesc într-un om, egoismul triumfă, iar remușcările sincere macină și distrug. Ce să mai înțelegi din viața asta? Ileana a murit de inimă rea. S-a stins sub ochii mei. N-am găsit în mine puterea să scap de alcool și să-i salvez astfel viața; două vieți-a ei și a mea, pentru că... ce trăiesc eu acum nu mai e viață.

— Deci așa?!?...

— Stai, nu știi tot. Acum urmează ce te interesează. Cum spuneam, remușcările au fost cumplite. La un moment dat, ca să scap de ele, am încercat să-l conving pe Sorin să spunem tot. Mi-a râs în nas și m-a amenințat din nou: „bagă-ți mințile-n cap, dacă mai ai cap și un dram de minte“. „Și dacă nu? l-am întrebat. Ce poți să-mi faci? Ce mai am eu de pierdut?“ Răspunsul m-a îngrozit, domnule Simaciu: „Nu fi dobitoc: dacă trăiești, înseamnă că mai ai ceva de pierdut“. Asta mi-o spunea un fost coleg și colaborator, un medic!

Într-adevăr, numai un dobitoc putea să-și imagineze că eminentul chirurg Sorin Aldea se dă singur pe mâna justiției și a forurilor medicale pentru o greșeală comisă cu ani în urmă.

Mi-am amintit atunci că tatăl dumitale a scris articole despre cazuri de- astea complicate, cu vinovății tăinuite; că e bântuit de patima adevărului și a dreptății. L-am căutat, l-am găsit, i-am povestit totul, de-a fir a păr, i-am spus că sunt gata să-mi recunosc vinovăția și lașitatea, sub jurământ, în fața oricărei instanțe.

— O clipă, domnule Păruș. De fapt, ce așteptați de la publicarea articolului, dacă tata l-ar fi scris și vreun ziar l-ar fi acceptat?

Gazda și-a privit vizitatorul cu atâta mirare, de parcă de- abia atunci și-ar fi pus o asemenea întrebare.

— Mi-e greu să răspund. Cred că... nici nu știu exact. Vezi dumneata, acolo murise un om. Fusese ucis, iar eu eram și coautor și tăinuitor. Cum să trăiești liniștit cu un asemenea păcat pe conștiință? Întreb și eu: de ce se duce un creștin la spovedanie? Cred că vrea să-și simtă conștiința ușurată de coșmarul vinovăției. Instituțional, nu se putea întâmpla mare lucru; nu-l vedeam pe Aldea târât prin tribunale, dar simțeam că trebuie să trăiască și

el, măcar odată, un moment de... cum să spun... de smerenie în fața atotputerniciei divinității, de căință pentru limitele și imperfecțiunile omenești. Să nu se mai simtă Zeus, dacă înțelegi. Asta doream: să-l aud spunând măcar odată: am greșit, judecați-mă, iertați-mă sau pedepsiți- mă așa cum credeți că merit.

Speram să mă ajute tatăl dumitale, gândindu-mă (iată, recunosc și acest păcat!) că lui Simaciu îi va pica bine dezvăluirea unei fațete dezonorante a vechiului său rival în dragoste. M-am înșelat. Petre era altfel de om. Înainte să ne despărțim, m-a străfulgerat un gând.

— Domnule Simaciu... măi Petre-cum ne spuneam pe vremuri, nu cumva ai și tu o umbră de interes ca să taci? Privește-mă-n ochi și răspunde: am dreptate?

A încercat să ocolească un răspuns direct:

— De ce să dezgropăm morții, Marcele? Pacientul vostru e dus, nu-l mai învie nimeni. Sorin a greșit. Grav. A ucis un om. Să zicem că un scandal de presă l-ar înfunda, deși mă îndoiesc, dar... la ce bun? Alte vieți, zeci,sute, ar pieri pentru că bisturiul lui Aldea n-ar mai fi la datorie. Cine, ce ar câștiga de-aici?

— De asta nu te bagi? Eu am întrebat altceva.

Simaciu nu știa să mintă. După câteva clipe de ezitare mi-a spus:

— Nu numai de asta. Am sănătatea șubredă. Nu vreau pace cu Aldea ca să-mi salveze inima. Mă gândesc la... știi tu cine. Dacă Mioara rămâne singură, cu copil mic, fără niciun sprijin, poate că Sorin... nu știu, poate... Cum zice proverbul: rău cu rău, dar mai rău fără un rău ca Aldea lângă tine. Eu am fost puternic în ideile și credințele mele, dar slab, îngrozitor de slab și nepriceput în viața de toate zilele. Trăiesc tot timpul cu gândul că, venind lângă mine, Mioara a ales greșit. Dacă mă duc, Sorin ar putea fi o portiță, o ieșire de avarie pentru Mioara. Cum să i-o închid?-mi-a spus Petre la despărțire.

— O ultimă întrebare, domnule Păruș: mama a știut ceva despre ce mi-ați spus acum?

— Doamne ferește! Cine să-i fi spus? Eu nu, Aldea-nici atât, Petre-nici el, dar vezi dumneata? Cu intuiția ei de femeie deșteaptă și cu suflet bun, Mioara l-a ghicit pe Sorin. Poate că, fiindu-i alături, căldura ei ar mai fi topit ceva din sloiul de gheață, dar nu prea mult. Oamenii nu se schimbă,

domnule Simaciu. Cusururile mai degrabă se agravează cu vârsta. Oricum, nu i-ar fi fost bine,

La plecare, Simaciu junior a mai pus o întrebare, ultima și deloc formală:

— Pot să fac ceva pentru dumneavoastră, domnule Păruș?

— Of, Doamne! De când n-am mai auzit cuvintele astea!...

Nu, domnule Simaciu, mulțumesc. Ba da: să nu-i spui Mioarei ce-ai aflat de la mine. Sau, poate... ar trebui să știe din ce a scăpat?!? Hotărăște dumneata cum este mai bine.

* *

Atunci, acolo, în blocul-ghetou din Balta Albă, s-a încheiat reconstituirea drumului întins pe trei decenii și jumătate, parcurs de ziaristul Petre Simaciu. La capătul lui, Dan s-a convins că sufletul de copil, apoi de adolescent, apoi de adult care își adora tatăl nu se înșelase, că purta un nume căruia o istorie cinstită a zbuciumatei prese românești și, mai ales, a culiselor ei din acele decenii, îi va face dreptate omului și ziaristului Petre Simaciu.

Peste câteva săptămâni, Dan avea să afle din gura unei persoane cu maximă autoritate în domeniu, că poate fi și mai mândru de scriitorul Petre Simaciu, prozatorul apărut târziu, spre bătrânețe, în lumea literelor, cu destinul unei comete eminesciene: „era pe când nu s-a zărit, azi o vedem și nu e“.

Păcat.

CAPITOLUL XV

EPILOG

Librăria din oraș nu mai adunase niciodată atâta omenet la vreo lansare de carte. Când interiorul plin până la refuz se dovedi total neîncăpător pentru toți cei ce voiau să ia parte la eveniment, care veneau, veneau mereu, responsabilul librăriei se hotărî: masa și scaunul destinate invitatului-prezentator au fost mutate în parcul de vizavi, împreună cu teancul de volume, iar publicul a acoperit aproape întreg spațiul generos al parcului, conferind acelui colț de oraș mai degrabă un aspect de întrunire publică. Așa cum se întâmplă în asemenea ocazii nu prea obișnuite, chiar și trecătorii ocazionali, curioși să vadă despre ce este vorba, se opreau, adăogându- se publicului avizat și sporind impresia că în acel loc se întâmplă ceva deosebit.

Și chiar se întâmpla. Prezentatorul, un distins critic și istoric literar, academician cu imens prestigiu în lumea literelor, privea cu uimire mulțimea, total neobișnuită pentru o lansare de carte, venită chiar și în absența autorului; sau, poate, tocmai de aceea?

În rândul din față, câteva figuri cunoscute celor mai mulți participanți. O doamnă în doliu, îmbătrânită în câteva luni cât într-un deceniu, încadrată de un tânăr și o tânără de vreo treizeci de ani, doamna legănând din când în când căruciorul dublu, în care doi bebeluși dormeau cuminți, absolut indiferenți la agitația din jur. Lângă ei-ziariștii ambelor publicații locale; marea majoritate a cadrelor medicale din spitalul județean, unde rămăseseră numai echipele strict necesare funcționării instituției; o puzderie de oameni cărora mâinile fermecate, știința de carte și inima bună a doctoriței Mioara Simaciu le alinase ori le vindecase suferințele; lucrători ai tribunalului, procurorii, membrii ai celor două birouri de avocatură din oraș, oameni de toate vârstele și profesiile, nu neapărat iubitori de carte, dar și foarte mulți împătimiți ai lecturii, că prin provincie mai există și d-ăștia.

Undeva, nu prea departe de tânărul procuror Dan Simaciu, un bătrân gârbovit, copleșit de ani, se sprijinea cu mâna dreaptă într-un baston-cârjă, iar din stânga era susținut de o tânără, de-acum domnișoară de-a binelea.

Când totul se potoli, când încetă foiala și fiecare se fixă într- un loc anume, invitatul-prezentator se adresă celor prezenți:

— Doamnelor și domnilor, lansarea...

Primele cuvinte au fost întrerupte de rugăminți civilizate, dar foarte sonore:

— Mai tare! Nu se aude!

Vorbitorul se conformă, străduindu-se să calibreze volumul vocii la dimensiunile cu totul neobișnuite ale spațiului care se cerea acoperit.

— Doamnelor și domnilor, lansarea la care participăm azi nu cred că are vreun precedent, cel puțin pe meleagurile țării noastre. Dar iată, există situații excepționale, în care cărți excepționale, scrise de autori excepționali, pornesc spre cititori chiar și fără capitolul final, rămas nescris. Nu am niciun dubiu: hotărârea aceasta a editurii, pe cât de insolită pe atât de curajoasă, se justifică și se susține cu asupra de măsură. Îndrăznesc să afirm că, fără această apariție atipică, peisajul prozei noastre actuale ar fi fost mai sărac. Citiți cartea și vă veți convinge. Eu am citit-o, am recitit-o, și... cuvintele sunt palide, inexpresive pentru a mărturisi cu câtă bucurie am

sorbit textul și cât de mult m-a uimit valoarea excepțională a unui debut la 60 de ani!

Mulți au auzit de ziaristul Petre Simaciu. Ca și mine. Mulți i-au citit și i-au admirat articolele, mai ales anchetele, dar... cine putea bănui că, dincolo de ele, stă ascuns un prozator de asemenea calibru? Știu, e dificil să citești și să judeci o carte neterminată, care te lasă pe tine, cititor, să-ți imaginezi ce sfârșit dorești, dar dacă asta vi se pare o problemă, un impediment, vă rog să parcurgeți cu atenție „Cuvântul înainte“. Găsiți acolo, rezumat în câteva fraze, capitolul lipsă. Dar... hai să le citim împreună, și nu numai pe ele, ci întregul „cuvânt înainte“, pentru că nici eu, nici altcineva nu cred că poate grăi mai exact, mai convingător și mai frumos decât o face autorul însuși, în această dovadă de intuiție? premoniție? teamă? teamă de ce? de cine? Nu știu. Ascultați!

Cuvânt înainte

De regulă, „Cuvântul înainte“ se scrie la sfârșit, când autorul pune punct ultimei fraze din cartea sa. Atunci își revede textul, gândește îndelung și așterne pe hârtie cele câteva fraze sau pagini menite să transmită cititorului chintesența efortului său, mesajul, mobilul care l-a determinat să muncească la acea carte un an sau doi sau o viață.

Eu scriu acum aceste rânduri, când ultimul capitol n-a fost redactat, ci doar gândit. Mă grăbesc, pentru că, poate, firicelul subțire și șubred de viață nu va rezista până la sfârșitul trudei cumplite (da, cumplite, nu retrag cuvântul) de a scrie un roman autobiografic în care finalul, soarta eroului principal sunt altfel decât în realitatea trăită. Dacă viața i-a refuzat autorului satisfacția victoriei, iată, eu, autorul joc rolul destinului și fac din eroul meu un învingător. Va fi, dacă vreți, victoria pe tărâmul ficțiunii a celui învins de viața reală. Victoria învinsului.

S-ar putea să subestimez rezistența „firicelului șubred“; e posibil ca el să se dovedească mai trainic decât credeam. Dacă va fi așa (dă, Doamne!), dacă voi fi prezent la lansarea acestei cărți eu, nu amintirea ființei mele, cartea va avea un cu totul alt „Cuvânt înainte“; cine are puterea să scrie câteva zeci de pagini, cele ce lipsesc acum, va găsi energia să mai scrie două-trei, noua prefață în varianta optimistă... Dar dacă nu... citiți, vă rog, romanul-spovedanie al unui autor ce proiectează în imaginație chipul și destinul omului care ar fi vrut să fie el în realitate.

Se spune că un text literar trebuie să fie sincer. Minciuna, falsul, fățărnicia se văd, se simt la lectură. Nu știu ce alte calități va fi având, dacă va fi având, această carte, dar eu m-am străduit din răsputeri să fie sinceră. Măcar atât să izbutească autorul ei, după o viață trăită cu obsesia adevărului. Nici victoria finală, din capitolul încă nescris, ci doar proiectat, nu este o minciună, ci o revanșă; regulile ficțiunii îmi dau dreptul să o confer eroului meu.

Chiar și acest „cuvânt înainte" am vrut să fie sincer. Mai sincer de-atât... ce, și cum aș putea spune?

Autorul

Dacă adunarea s-ar fi desfășurat în spațiul închis al librăriei, cu siguranță că s-ar fi deslușit cu ușurință suspinele doamnei în doliu, din primul rând. Aici, însă, ele nu s-au făcut auzite decât de către cei din preajma ei. Dar, la fel de sigur, un observator atent ar fi văzut că multe perechi de ochi plutesc în lacrimi; chiar și cei ai distinsului invitat-prezentator, care citise textul, la început clar, dar spre sfârșit-cu vocea gâtuită de emoție. Era om în vârstă, trecut prin multe, dar un asemenea sentiment nu trăise niciodată. Se opri, răsuflă adânc, prelungi pauza până la limita admisibilă, totuși, apoi reluă:

— V-am citit aceste rânduri care n-ar fi existat dacă autorul ar fi fost acum printre noi, așa cum textul mărturisește. Dar iată, Petre Simaciu nu se află aici. El odihnește într-un mormânt, sub o cruce. Textul acesta, superb și cutremurător, precizează-așa cum spuneam-finalul pe care autorul n-a fost lăsat să-l scrie. Mie nu-mi rămâne decât să reiau îndemnul din „cuvântul înainte": citiți cartea aceasta neterminată (și superbă, îndrăznesc să adaug) al cărui sfârșit, autorul vi l-a devoalat: dacă ar fi apucat să-l aștearnă pe hârtie, el ar fi consfințit victoria învinsului.

Acum, suspinele și plânsul mocnit al doamnei în doliu n-au mai putut fi stăpânite decât cu batista albă, tivită cu negru, dusă la ochi și la gură. La fel-tânăra de lângă ea, chiar dacă nu tot atât de vizibil; la fel-tânărul care se lupta din greu cu sentimentele, încercând să-i insufle și mamei sale puterea de a depăși durerea momentului. La fel-bătrânul nonagenar sprijinit de nepoată și de cârje, venit cu mare greutate din Balta Albă a Bucureștiului să fie de față la dovada că băiatul lui de suflet, ziaristul Petre Simaciu, i-a îndeplinit cu atâta strălucire, deși atât de târziu, povața îndelung repetată: „scrie, măi băiatule, scrie, că ai har, nu-l irosi!"

Vocea prezentatorului se făcu din nou auzită, marcată vizibil de emoția generală.

— În zbuciumata sa viață, Petre Simaciu a fost chinuit de un crez: setea de adevăr și de dreptate, plătită mult prea scump. Nedrept de scump. Retras din vâltoarea vieții de gazetar, așezat la masa de lucru a scriitorului, el tot n-a scăpat de frământări, de dileme. L-a chinuit o întrebare, transformată în titlu de carte: „A meritat?“ Iată-l!

Dacă un personaj celebru clama: „Un cal! Un regat pentru un cal!“, Petre Simaciu vă întreabă de pe coperta acestei cărți splendide, tulburătoare: a meritat o viață pentru o carte, pentru un crez? Citiți-o și răspundeți! Eu am răspuns fără nicio rezervă. Ca om, știu bine că nimic nu e mai valoros decât o viață omenească, dar ca istoric și critic literar, răspunsul nu poate fi decât unul mult mai nuanțat.

Tragedia dispariției unui om este cumplită, dar eu deplâng și cărțile pe care Petre Simaciu ni le-ar fi dăruit, dacă destinul nu i-ar fi curmat viața. Așadar... nu știu cum veți răspunde dumneavoastră întrebării din titlu, deși... bănuiesc: așa cum a răspuns autorul însuși, printre rândurile cărții sale.

Folosesc prilejul pentru a vă anunța că romanul autobiografic „A meritat?“ este propunerea mea pentru premiul Academiei Române la proză, pe anul în curs. Opțiunea nu e dictată nici de sentimente, nici de context, ci strict de valoare. Pentru că, dincolo de tragismul cumplit al pierderii unei vieți, pe care îl deplâng alături de dumneavoastră, rămâne valoarea.

Strict literar vorbind, umorul negru nu este o noutate nici la noi, nici aiurea, ca și umorul absurdului, doar trăim în țara lui Eugen Ionesco. Dar-îndrăznesc să afirm-umorul tragic apare și deschide un drum nou cu această carte. Iar tragismul dispariției autorului ei vine să pună în lumină încă o dată legătura intimă dintre om și operă, legătură ce ține de alchimia, de miracolul creației. Mă înclin în fața unei asemenea valori literare și regret profund un destin curmat mult prea devreme, când de-abia își dezvăluise forța și extraordinara originalitate.

Nu este nici misiunea, nici obiceiul meu de a face preziceri, dar nu m-aș mira deloc dacă această carte, iat-o (și vorbitorul o ridică, arătând-o mulțimii) va ajunge best-seller. Ar fi o premieră mondială absolută: best-seller-o carte neterminată, cu finalul doar prefigurat în prefața autorului, dispărut tragic înainte de lansare! Cinste celui care a scris-o! Mulțumirile și

gândul nostru bun să-l însoțească în lumea de dincolo, poate mai bună și mai dreaptă cu destinul valorilor.

În încheiere, permiteți-mi un cuvânt despre omul care a fost Petre Simaciu. Nu-i cunosc prea bine viața, alții sunt mult mai îndrituiți decât mine să o evoce, dar, de la tragicul accident, o țară întreagă știe că ziaristul de investigație-dovedit prin această carte și scriitor de mare talent-nu a murit într-un accident pur și simplu, așa cum pier, stupid și inutil, zeci și sute de oameni. Nu. El și-a pierdut viața pe front, într-un război, cu arma-n mână. Arma lui a fost condeiul. L-a răpus ticăloșia. L-au răpus ticăloșii cu care s-a luptat decenii la rând pe viață și-iată!-pe moarte. Ultimul său editorial de gazetă era menit să-i scoată pe ticăloși la vedere. I-a scos, dar a plătit cu viața.

Legenda meșterului Manole spune că orice zidire, ca să dureze, trebuie să aibă drept jertfă un suflet de om la temelia zidirii. Fie ca jertfa lui Petre Simaciu, cel însetat de dreptate și adevăr, să apropie clipa dreptății și adevărului, după care tânjim cu toții de atât amar de vreme.

Întorcându-ne la carte, un triumf (subliniez termenul și îl susțin!) este și rămâne un triumf-chiar și postum. Să-l respectăm, pentru că nimeni și nimic nu i-l poate răpi autorului. Nici aici, nici dincolo...

* *

„Petruț... Dragul meu Petruț... Ai auzit? Este triumf, Petruț! De ce te-ai temut? Nu trebuia să te temi, acum nu aveai de ce. Pe lumea asta, în viața asta nedreaptă, iată, nu există doar nedreptate...“

Gândind așa, Mioara Simaciu își încordă mâna, agățându- se de brațul puternic al lui Dan. Trebuie să reziste. Trebuie să ajungă acasă sau, poate, la cimitir, lângă mormânt, să plângă în voie.

SFÂRȘIT

ION BUCHERU

născut în 1934

la Tâncăbeşti-Ilfov

A absolvit liceul „Mihai Viteazul” şi apoi Facultatea de Filosofie
şi Ziaristică a Universităţii din Bucureşti.

Ziarist, om de televiziune (realizator de emisiuni şi conducător de posturi şi redacţii TV), producător de film (46 de lung-metraje artistice, ca director al Casei de Filme Unu), romancier, dramaturg şi scenarist, a condus publicaţii centrale, a predat cursuri de televiziune în învăţământul superior, a publicat

15 volume de teatru, proză şi eseistică, i-au fost puse în scenă piese în teatre, la teatrul TV şi teatrul radiofonic.
S-au făcut filme (ficţiune şi documentare) după scenariile sale.
Este membru al Uniunii Cineaştilor din România.

”Ion Bucheru are replică şi stil, fraza lui bate sprinten din aripi şi prinde ideea, dialogurile se lansează în comentarii de vădit interes civic, cu ecouri filozofice, estetice, morale. E un polemist şi un moralist, experienţa l-a înzestrat cu numeroase teme de meditaţie asupra cărora are ceva de spus, un punct de vedere de afirmat”.

C. PARASCHIVESCU, Teatrul, nr. 2 din 1985

Naraţiunea este rând pe rând ironică („Toate sistemele politice bazate pe principiul *jumătate plus unu* pornesc de la intuiţia Lăpuşneanului, care i-a şi oferit majorităţii revoltate capul sus-numitului Moţoc, în schimbul liniştii personale”), pasională („unele dintre ciudăţeniile smolite carpato-danubiano-pontice au luat avânt periculos odată cu câştigarea mult doritei şi atât de necesarei libere circulaţii a oamenilor, a ideilor, serviciilor şi capitalurilor”), concluzivă („Când a apus comunismul, Răsăritul s-a mutat la Apus, dar iată că, după un sfert de secol, constatăm cu surprindere cum dinspre Apusul devenit Răsărit ne vin şi pete de întuneric”).

ION MARIN - ultima-ora.ro

Am aşternut pe hârtie primul cuvânt al primei piese după trei decenii de gazetărie, pentru ca - după nici un an și jumătate - să o termin pe-a doua, dintr-o suflare. Plămada lor de gânduri, sentimente, întrebări şi răspunsuri mi se pare, acum, la fel de veche şi de familiară ca amintirile despre paşii dintâi în viaţa de redacţie. Dar dacă aşa stau lucrurile, de ce de-abia acum şi de ce tocmai acum? Poate pentru că ziaristica a însemnat, în ceea ce mă priveşte, întâlnirea (fericită) a mandatului cu vocaţia de a căuta şi promova valoarea şi valorile. Valoarea altora.

AUTORUL

(din prefața primei ediții a pieselor, apărută în colecția „Rampa”

De același autor:

Colocviu cu studenţia

eseuri, în colaborare cu Igor Şerbu

(Editura Politică, 1963)

Faţa nevăzută a lum(n)ii

teatru (Editura „Eminescu”, colecţia „Rampa”, 1983)

Revanşă târzie

roman (Editura „Sport-turism”, colecţia „Cartea de vacanţă”, 1984)

Frumosul cotidian

teatru (Editura „Cartea românească”, 1984)

Cartea cu audienţe

proză scurtă (editată în regie proprie, 1992)

Afacerea Beautiful College

roman, în colaborare cu Ştefan Iureş

(Editura „Cartea românească”, 1993)

Pe asta o ştiaţi?

culegere de glume şi anecdote din „epoca de aur”

(Editura „Coresi”, 1995)

Veninul victoriei

roman (Editura „Odeon”, 1995)

Fenomenul Televiziune

tratat de specialitate

(Editura „România de mâine”, 1997)

Imperiul

roman, în colaborare cu Ştefan Iureş

(Editura „General partner”, 1999)

O piesă: **Circul**

şi un scenariu: **Balada lui Alimoş**

(Editura „Sempre”, 2003)

Tatăl băiatului altuia

roman (Editura „SemnE”, 2006)

Spinii trandafirului

scrişi de Ion Bucheru, desenaţi de Albert Poch

Limbajul imaginii filmate

scenariu şi comentariu pentru un

film serial ştiinţifico-didactic, în colaborare cu Marina Roman

(Editura „Norma”, 2010)

Limbajul imaginii filmate

scenariul şi comentariul filmului serial

ştiinţifico-didactic, în colaborare cu Marina Roman

regia: Dumitru Cucu

(Editura „România de mâine”, 2013)

Videobook distins cu Menţiune specială în cadrul Galei UCIN 2013

Audienţe cu ciudaţi

roman (Editura „SemnE”, 2013)

Muzeul Ciudățeniilor Carpato-Danubiano-Pontice

roman de semificţiune (Editura „SemnE”, 2015)

A meritat?

roman (Editura „SemnE”, 2015)

Un oaspete la cină

scenariul filmului de ficțiune cu același titlu, realizat

la Casa de Filme Unu, în regia lui Mihai Constantinescu, 1986

În curând:

romanul **Gorunii**

Table of Contents